

UNIVERSITEIT GENT
FACULTEIT POLITIEKE EN SOCIALE WETENSCHAPPEN

**'Marvel's (Fe)male Universe':
Een publieksonderzoek naar representaties van diversiteit in 'Marvel's
Cinematic Universe'.**

Wetenschappelijk artikel

aantal woorden: **9960**

KENNETH BAERT

MASTERPROEF COMMUNICATIEWETENSCHAPPEN
afstudeerrichting FILM- EN TELEVISIESTUDIES

PROMOTOR: PROF. DR. STIJN JOYE

COMMISSARIS: DR. LIESBETH VAN DE VIJVER

ACADEMIEJAAR 2015 – 2016

Inzagerecht in de masterproef (*)

Ondergetekende,.....

geeft hierbij toelating / geen toelating (**) aan derden, niet-
behorend tot de examencommissie, om zijn/haar (**) proefschrift
in te zien.

Datum en handtekening

.....

.....

Deze toelating geeft aan derden tevens het recht om delen uit
de scriptie/ masterproef te reproduceren of te citeren, uiteraard
mits correcte bronvermelding.

**(*) Deze ondertekende toelating wordt in zoveel exemplaren
opgemaakt als het aantal exemplaren van de scriptie/masterproef die
moet worden ingediend. Het blad moet ingebonden worden samen
met de scriptie onmiddellijk na de kافت.**

() schrappen wat niet past**

Dankwoord

Een masterproef is een werk van lange adem en het is fijn eindelijk eens uit te kunnen ademen. Het zou mij echter niet gelukt zijn zonder het engelengeduld van enkele personen die me doorheen dit academiejaar volop steunden.

Ten eerste wil ik mijn promotor prof. dr. Stijn Joye bedanken voor het vertrouwen en de bereidwilligheid om elk uur van de dag vragen te beantwoorden. Bedankt voor de ondersteuning en de kans om te werken rond een onderwerp dat mij interesseert. Ook bedankt aan assistente Jono van Belle voor de vele tips en leerrijke werkcolleges!

Mijn volgende dankbetuigingen gaan uit naar de echte superheldin van deze masterproef. Ik ben mijn vriendin opmerkelijk dankbaar voor de vele verbeteringen die ze aan dit werkstuk aanbracht, haar mentale steun en lieve woorden waardoor dit project geworden is wat het vandaag is.

Ook bedankt aan mijn ouders voor het vertrouwen en de financiële steun over de vier academiejaren van mijn universitaire opleiding. Zonder hen was dit werkstuk er helemaal niet geweest.

Vele dankbetuigingen aan mijn collega's op mijn stageplaatsen die mij voorzien hebben van tips omtrent academisch onderzoek en mij geruststelden wanneer nodig. Bedankt voor de leuke werkervaring!

Ten slotte is dit stuk ook gericht aan de deelnemers van de focusgroepen. Bedankt voor de massale opkomst en de interessante gesprekken zowel tijdens als na de gesprekken. Mogen jullie nog veel plezier beleven aan de superheldenfilms die jullie nauw aan het hart liggen!

Bedankt!

Abstract

Recently, debates concerning diversity in superhero adaptations have been thriving like never before. 'Marvel's Cinematic Universe', for example, only features men-lead, white, heterosexual main characters and in this thesis we therefore want to examine how and to what extent this lack of representations of diversity relate to the 'Marvel' audience. A weakness of academic research about the representations of diversity is the focus either on structural or content analysis. In this article we acknowledge the fact that both frameworks could and should be brought together for a study of these diverse representations. By using focus groups (n=7) we explored how a sample of viewers (n=29) evaluated diversity in 'Marvel' and what they thought were possible reasons for these representations. Participants generally indicated a positive evolution in representations of diversity in relation to gender, although it seems like ethnicity and especially homosexuality still have a long way to go. Our main focus was the research question how the film industry (un)consciously posed limits on these representations. The case examples of our participants, however, made clear that next to economic factors, social factors and content also had an impact. The main findings suggest that (1) positive representations of diversity are often not portrayed because they are seen as financial risks. (2) Not every viewer is considered to be ready to accept all aspects of diversity and (3) some fans seem to be (un)consciously indifferent about the subject. Moreover, (4) respondents stated that 'Marvel'-series scored significantly higher in levels of diversity as opposed to 'Marvel'-films, and (5) participants believed that adaptation of the comic book into film had implications for the degree of misrepresentations. Respondents also provided possible solutions on how to cope with misrepresentations. They considered both the active viewer and more diversity in the production teams to be good indicators of progress.

Keywords: diversity, 'Marvel's Cinematic Universe', postfeminism, structural analysis, focus groups

Inleiding

Door lage kijkcijfers werd onlangs aangekondigd dat de 'Marvel'-televisieserie 'Agent Carter' (White, 2016) na het tweede seizoen zou ophouden (Goldberg, 2016, 12 mei). Enkele dagen later hadden fans al 57.000 handtekeningen verzameld om door middel van een online petitie 'Agent Carter' een derde seizoen te gunnen op 'Netflix' (Holmes, 2016, 17 mei). Eén dag na de bekendmaking van de stopzetting van 'Agent Carter' werd bovendien aangekondigd dat 'Black Panther' (Coogler, 2018) voor 90% uit een Afrikaanse cast zou bestaan (Jayson, 2016, 13 mei). Daarnaast blijft ook concurrent 'DC' niet bij de pakken zitten door de productie van de film 'Wonder Woman' in de professionele handen van een vrouwelijke regisseur (Puchko, 2014, 24 oktober) en een vervolgfilm op 'Suicide Squad' met een vrouwelijk superheldenteam in de hoofdrol (Claeys, 2016, 17 mei). Diversiteit lijkt dus hoog in het vaandel te staan in toekomstige producties van superheldenadaptaties. De vraag rest echter in welke mate dit een oprecht project is. Is de trend naar positieve representaties van diversiteit een echte bezorgdheid vanuit productionele overwegingen of eerder een economische beslissing onder druk van het kijkerspubliek? Volgens een woordvoerder van 'Marvel', die reageerde op de vermeende *whitewashing* in 'Doctor Strange' (Derrickson, 2016), zijn de intenties van het entertainmentbedrijf alvast oprecht: *'Marvel' has a very strong record of diversity in its casting of films and regularly departs from stereotypes and source material to bring its MCU to life* (Rosenberg, 2016, 27 april).

De focus van academisch onderzoek van superheldenfilms ligt vooral op een economische analyse waarbij onderzoekers oog hebben voor economische structuren, macht en de globale impact van de filmindustrie (Adamou, 2011; Cheu, 2013). Anderzijds ligt de nadruk vooral op kwalitatieve representaties binnen de films zelf. Wij willen in dit artikel aan deze zwaktes gehoor geven door die economische factoren en kwalitatieve representaties aan elkaar te linken via een receptieonderzoek bij kijkers (Kaklamanidou, 2010). In dit artikel willen wij nagaan in welke mate de filmindustrie volgens kijkers limieten stelt aan positieve representaties van diversiteit binnen MCU, met een primaire focus op gender. Aan de hand van focusgroepen (n=7) willen wij dan ook een idee krijgen over hoe die kijkers (n=29) omgaan met de gegeven representaties en hoe zij deze interpreteren en evalueren. Door middel van de focus in dit artikel op de uitwisseling van productie en receptie proberen we te achterhalen in welke mate er progressieve stappen in relatie tot diversiteit ondernomen worden binnen MCU (Ashfield, 2015). Wij starten dit artikel met een literatuurstudie waarin de economische structuren van 'Marvel' als bedrijf naast het postfeministisch theoretisch kader geplaatst wordt. Daarna gaan we dieper in op het belang van publieksonderzoek om deze aparte velden in het empirisch gedeelte met elkaar in verbinding te brengen. Vervolgens bekijken we via focusgroepen hoe en in welke mate participanten representaties beoordelen en wat volgens hen mogelijke limieten zijn van positieve representaties.

Een structurele analyse van ‘Marvel’s Cinematic Universe’

Voorgeschiedenis ‘Marvel’

We beginnen deze uiteenzetting met een korte geschiedenis van ‘Marvel’ om economische beslissingen in een brede industriële context te plaatsen (Taylor, 2014). Murdoch & Golding (1973) stelden een hele tijd terug al dat commerciële media net als elk ander commercieel bedrijf primair een winstogmerk heeft. Ook ‘Marvel’ als bedrijf valt onder deze categorie. Hun financieel turbulente verleden geldt als bewijs voor deze stelling.

In 1996 ging ‘Marvel Comics’ bijna failliet door een daling van de populariteit van het medium strips en de dalende verkoopcijfers van de individuele ‘Marvel’-titels door ontevreden fans (Johnson, 2012). Een strategische beslissing om de filmrechten van enkele personages en titels contractueel over te hevelen naar filmstudio’s zorgde er echter voor dat ‘Marvel’ in 2005 opnieuw in goede papieren zat (Johnson, 2007; Johnson, 2012; Taylor, 2014). Hierdoor kon de onderneming zich focussen op de creatie van een eigen onafhankelijke filmstudio, waarmee ze in 2008 met hun eerste filmproductie ‘Iron Man’ (Favreau, 2008) meer verdienden dan met al hun titels onder licentie (Johnson, 2012). ‘Marvel’ zag het succes van ‘Iron Man’ en ging verder met de uitbouw van ‘Marvel’s Cinematic Universe’, waarbij de MCU-films verhaallijnen en personages met elkaar delen met als doel een filmische continuïteit te creëren. Het financiële succesverhaal van ‘Iron Man’ diende dus als fundament voor de filmtitels die binnen het universum volgden (Proctor, 2014). Zodoende zorgde ‘Marvel’ ervoor dat ze de financiële risico’s, een inherent kenmerk voor de filmindustrie (Murdoch & Golding, 1973; Wasko, 2003), aanzienlijk konden inperken.

Door middel van concentratievormingen ging ‘Marvel’ echter nog een stap verder in het inperken van bepaalde risico’s (Besley & Prat, 2002). In 2009 werd aangekondigd dat ‘Marvel’ overgenomen zou worden door ‘The Walt Disney Company’, waardoor het beschikbare kapitaal voor toekomstige projecten binnen MCU verzekerd was (Graser, 2009, 31 augustus; Calandro, 2010).

‘Marvel’s Cinematic Universe’ als onderdeel van ‘Marvel’s Transmedia Universe’

Proctor (2014) problematiseert de term ‘Marvel’s Cinematic Universe’ wanneer hij dieper ingaat op het feit dat ‘Marvel’ naast een filmische continuïteit ook een transmediale continuïteit probeert na te streven.

De term ‘Marvel’s Transmedia Universe’ (MTU) is volgens deze auteurs met andere woorden een accuratere weerspiegeling van de stand van zaken binnen het businessmodel van ‘Marvel’. MTU staat voor de intertekstualiteit en verwevenheid van de verhaallijnen binnen films, comics, games, ‘Marvel’-televisieseries, enz. ... (Taylor, 2014). Hierdoor betreft het universum van ‘Marvel’ buiten de

filmproducties ook andere media (Proctor, 2014; Taylor, 2014). Het opdoeken van S.H.I.E.L.D. naar aanleiding van de gebeurtenissen in 'Captain America: The Winter Soldier' (Russo & Russo, 2014) hebben bijvoorbeeld een impact op het verloop van het verhaal binnen de televisieserie van 'Agents of S.H.I.E.L.D.' (Brown & Cheramie, 2013). Waar de filmische continuïteit binnen MCU veronderstelt dat de kijkers kennis hebben van alle voorgaande en betrokken films, staat elke tak (games, televisieseries, films ...) binnen MTU echter relatief los van elkaar (Taylor, 2014). Consumenten kunnen zich bijvoorbeeld engageren in de MCU-films zonder de verhaallijn 'Agents of S.H.I.E.L.D.' te kennen. Het besproken voorbeeld over de impact van de film 'Captain America' op de televisieserie toont volgens ons aan dat deze onafhankelijkheid een eenrichtingsverkeer impliceert. Enkel de MCU-films ondervinden geen impact van de gebeurtenissen in televisieseries, strips en games. Andersom bouwen deze media meestal wel verder op de gebeurtenissen binnen MCU.

De focus in dit artikel ligt echter op een onderdeel van MTU, namelijk 'Marvel's Cinematic Universe' (MCU). MCU doet zich vooral kenmerken door een intertekstualiteit die eigen is aan het nieuwe format van een 'Cinematic Universe', waarbij verschillende films deel uitmaken van eenzelfde universum (Proctor, 2014). Taylor (2014) stelt dat het succes van MCU vooral betrekking heeft op de familiariteit van de individuele films onderling. Deze MCU-intertekstualiteit heeft voornamelijk betrekking op de personages (Alberich, Miro-Julia & Rossello, 2002), de post-credit scènes die verwijzen naar toekomstige MCU-producties (Fernandez, 2013) en ten slotte de mise-en-scène (Johnson, 2012). Taylor (2014) stelt verder dat al deze elementen samen ervoor zorgen dat er binnen MCU een narratieve diepte gecreëerd wordt die een individuele film niet aankan.

Wanneer we praten over film mogen we volgens Gray en Kaklamanidou (2011) de economische context niet uit het oog verliezen, want een film wordt volgens hen enkel gemaakt wanneer die winst opbrengt. Op die manier verklaren zij bijvoorbeeld de *boom* aan superheldenadaptaties, aangezien het financiële succes van 'Iron Man' voor heel wat *sequels* en andere verwante films zorgde. In het volgende luik bespreken we de economische context van 'Marvel' door enkele van hun succesfactoren te bespreken.

Economische succesfactoren van 'Marvel'

Wasko (2003) is duidelijk wanneer ze stelt dat de filmindustrie een risicovolle praktijk is. In dit deel willen we ingaan op bepaalde factoren die voor 'Marvel' van belang zijn bij het minimaliseren van de risico's en het maximaliseren van hun winst. We merken op dat we hier een niet-exhaustieve opsomming van succesfactoren beogen.

We stellen ten eerste samen met Taylor (2014) vast dat MCU de logica van continuïteit, die reeds binnen het medium comics heerste, omgezet heeft in een economische logica. Hadas (2014) stelt in

dezelfde denktrant dat de individuele films van MCU via intertekstualiteit op zichzelf merchandising zijn voor de andere films in dat universum. Ook met betrekking tot het transmediale universum kunnen we dergelijke bevindingen vaststellen. 'Marvel' heeft met andere woorden ook een economische baat bij elke consument die zich verder engageert in de filmgerelateerde 'Marvel'-nevenproducten of -media (Johnson, 2012). Dit gegeven is belangrijk voor Jenkins (2010) wanneer hij het heeft over '*transmedia storytelling*', waarmee hij bedoelt dat de verhaallijnen over de verschillende media heen zorgen voor een bijdrage aan het verhaal van de MCU-films. Agent Coulson blijkt bijvoorbeeld niet dood te zijn voor de volgers van de televisieserie 'Agents of S.H.I.E.L.D.', waardoor deze kijkers meer kennis hebben dan filmkijkers. Ten tweede beseffen we met Jenkins (2010) en de Kosnik (2012) dat dergelijke transmediale connecties ervoor zorgen dat consumenten meer immersie en betrokkenheid tonen ten aanzien van 'Marvel'-producten en daardoor zorgen voor grotere inkomsten voor 'Marvel'.

Ten derde halen we het argument van Ashfield (2015) aan wanneer deze stelt dat 'Marvel' zich beperkt tot een focus op veilige personages om risico's te minimaliseren. We stelden eerder al dat 'Marvel' titels en personages onder licentie afstonden om financieel weer in goede papieren te belanden (Johnson, 2007; Johnson, 2012; Taylor, 2014). Hierdoor was 'Marvel' bij de poging tot onafhankelijke filmproductie afhankelijk van B-personages. Het punt dat Ashfield (2015) maakt gaat dus niet volledig op aangezien 'Marvel' bij het begin van de uitbouw van MCU risicovolle initiatieven diende onder de arm te nemen. Aan de andere kant is het wel zo dat MCU verder bouwde op het succesverhaal van deze personages. Als vierde succesfactor wijzen we op het fenomeen van adaptatie (Burke, 2012). Hughes (2007) merkte al voor de start van MCU een *boom* aan superheldenadaptaties op. Deze adaptaties hebben volgens Taylor (2014) betrekking op macro - en microteksten, zijnde respectievelijk de volledige franchise en de geadapteerde personages. De microadaptaties van personages zijn makkelijker te gebruiken voor transmediale continuïteitstechnieken (Taylor, 2014; Proctor, 2014). Iron Man als personage kan bijvoorbeeld verkocht worden als actiefiguur, als personage in de eigen film, strip, game, enz. ... Als laatste bespreken we het concept van loyaliteit aan de strips, wanneer deze geadapteerd worden (Jenkins & Tulloch, 1995; Burke, 2012; De Kosnik, 2012). Door de sterke online aanwezigheid van kritische fans moet rekening gehouden worden met het bronnenmateriaal indien men wil dat een film niet flopt. In zijn studie beweerde Burke (2012) dat 'Thor' (Branagh, 2011), in tegenstelling tot 'The Green Lantern' (Campbell, 2011), een financieel succes was doordat de adaptatie zeer trouw was aan de comics. 'The Green Lantern' flopte door de negatieve mond-tot-mondreclame van online aanwezige fans door de minieme rol die de 'Nova Corps' speelde in de filmadaptatie. In het geval van 'Thor' merkt Burke (2012), zoals De Kosnik (2012) en Taylor (2014), op dat deze positieve verhouding ten opzichte van het bronnenmateriaal ervoor zorgt dat initiële fans onbewust gratis reclame maken voor de filmadaptatie. 'Marvel' probeert actief deze loyaliteit uit te spelen via

promotiemateriaal als trailers, teasers, foto's van de sets, enz. ... Deze promotietechnieken verzekert de loyaliteit van 'Marvel' aan de fans, maar gaat aan de andere kant ook de algemene interesse wekken bij niet-fans (Burke, 2012).

Deze elementen stelden 'Marvel Studios' in staat om bepaalde risico's te minimaliseren. Al te vaak worden ze hierdoor echter in relatie tot franchising besproken (Johnson, 2012; Johnson, 2013; Taylor, 2014), waarbij de creativiteit verloren gaat ten koste van economische voordelen. Een auteur als Cheu (2013) merkt echter op dat deze economische focus te vaak deel uitmaakt van academisch onderzoek zonder dat er een kwalitatieve dimensie bij betrekken wordt. Wij gaan dus niet enkel uit van een economische analyse, maar betrekken daarnaast ook het postfeminisme.

Postfeministische representaties van diversiteit in superheldenfilms

Postfeministisch debat

In dit deel bespreken we eerst de stroming van het postfeminisme aangezien het een heikel onderwerp is binnen de academische wereld. Een bewijs daarvan zijn de talloze definities van auteurs die proberen vat te krijgen op het concept (Lotz, 2001; McRobbie, 2009).

Algemeen wordt aanvaard dat het postfeminisme na het zogenaamde *second-wave* feminisme komt (Lotz, 2001; Southard, 2008; Levine, 2009). Belangrijker echter is het feit dat het postfeminisme eigenlijk ontstaan is als reactie op deze tweede golf (Coogan, 2006; Adamou, 2011; Santos, 2015). Een belangrijke kritiek op het denkkader van toen is dat het vooral aandacht had voor de gelijkheid van vrouwen onderling (Lotz, 2001). Aanhangers van het postfeminisme merken op dat vrouwen van een andere etniciteit amper aan bod komen in zowel de academische literatuur als in de audiovisuele media zelf (Levine, 2009). Gray (2011) maakt dezelfde opmerking in zijn onderzoek maar neemt er ook de topics van *disability* en sociale klasse in op. Een andere veel gehoorde kritiek is die op de binaire tegenstellingen die naar voor geschoven worden in die tweede golf van het feminisme (Lotz, 2001). De postfeministische stroming brengt met andere woorden ook nuances aan met betrekking tot homoseksuelen, transseksuelen, transgenders, biseksuelen ... (Adamou, 2011).

Desondanks staan sommigen negatiever ten opzichte van het postfeminisme als nieuw denkkader voor de 21^e eeuw. Dit heeft betrekking op het feit dat het postfeminisme de verwezenlijkheden van de tweede golf als vanzelfsprekend gaat beschouwen (Lotz, 2001; McRobbie, 2004; Levine, 2009; Agirre, 2012). Walderzak (2016) spreekt hier over een *embedded feminism* dat deze feministische verdiensten als deel van de samenleving toont. Waar bovendien vroeger in de tweede golf de nadruk lag op collectieve actie, wordt daar nu in de derde golf komaf mee gemaakt (Gill, 2007; Southard, 2008). De

focus op individualisering ligt vooral op het maken van eigen keuzes door vrouwelijke hoofdpersonages en de macht die ze daartoe hebben (Gill, 2007; McRobbie, 2009).

Het *third-wave* feminisme is dus in enkele opzichten fundamenteel anders dan zijn voorgangers. De positie van de vrouwen in onze samenleving is veranderd en daarom moet dan ook de focus van het feminisme verlegd worden (Elasmar, Hasegawa & Brain, 1999; Glascock, 2001; Gill, 2007; Agirre, 2012). Daarenboven wordt binnen het postfeminisme ook aandacht geschonken aan de representaties van mannelijke personages (Adamou, 2011; Agirre, 2012; Gray, 2011; McGee, 2014), een topic dat voorheen amper in de feministische literatuur aan bod kwam (Cheu, 2013).

Een overzicht van postfeministische representaties in superheldenfilms

Van Dyke (2006) waarschuwt voor de negatieve impact die een misrepresentatie na verloop van tijd kan hebben op de gemiddelde kijker. Deze representaties kunnen na veelvuldige blootstelling aan het publiek namelijk als echt waargenomen worden. In dit deel bespreken we of en hoe representaties van diversiteit in superheldenfilms aan bod komen. We gaan bovendien na in welke mate deze voorstellingen van mannen en vrouwen postfeministisch kunnen genoemd worden.

Walderzak (2016) heeft in zijn recente wetenschappelijke bijdrage een positieve eindevaluatie van de vrouwelijke representaties in superheldenfilms gemaakt. Hij stelt net als Kaklamanidou (2010) dat de typische 'damsel in distress' niet helemaal verdwenen is, maar dat die wel een positieve verandering heeft ondergaan. De hedendaagse 'damsel' is niet meer het romantisch object dat gered moet worden zoals vroeger, maar een vrouwelijk personage met eigen krachten en een narratieve functie. Desondanks stelt Ashfield (2015) dat dit weliswaar zorgt voor een sterk vrouwelijk personage, maar niet voor een feministisch personage. Een makkelijke valkuil volgens deze auteur en Adamou (2011) is een groter belang te hechten aan het aantal vrouwelijke personages dan de kwalitatieve invulling ervan. Zo kan Kevin Feige bijvoorbeeld wel stellen dat 90% van de cast van 'Black Panther' van Afrikaanse origine zal zijn (Jayson, 2016, 13 mei), maar op welke manier zullen die personages uiteindelijk ingevuld worden?

Het vrouwelijke personage wordt in de superheldenfilm op verschillende manieren ingevuld. Een eerste archetypische representatie van de vrouw volgens Coogan (2006) is een jonge, knappe, heteroseksuele vrouw van hogere sociale klasse. Dezelfde auteur stelt met betrekking tot de innerlijke kenmerken van diezelfde vrouwen dat ze vaak zeer emotioneel, zorgend en niet-agressief zijn. Deze vrouwen hebben een ondersteunende functie binnen het verhaal, waarbij zij de superheld bijstaan in zijn avonturen en heldendaden (Gray, 2011). Anderzijds kunnen zij ook dienen als love-interest, seksueel object of als prijs voor de held (Coogan, 2006; Adamou 2011). Deze vrouwen vervullen dus

een passieve rol en worden bestempeld als 'damsels in distress' (Kaklamanidou, 2010; Walderzak, 2016).

Een tweede archetype van het vrouwelijke personage is de 'femme fatale' als bedreiging voor de man (Coogan, 2006; McRobbie, 2009; Gray, 2011; Philips, 2015). Deze archetypische voorstelling van de vrouw heeft betrekking op het gevaar van het vrouwelijke personage, dat meestal in verband gebracht met het onvermogen van de vrouw die geen controle over haar eigen krachten heeft (Philips, 2015). Bovendien is het archetype van de 'femme fatale' vaak gerelateerd aan vrouwelijke seksualiteit (Mulvey, 1975; Coogan, 2006). Deze seksualiteit wordt beklemtoond door middel van de kledij en het vrouwelijke lichaam enerzijds en de passiviteit en onderdanigheid van het personage anderzijds (Coogan, 2006). Gray (2011) stelt dat de comics via 'bad girl art' ook vaak seksualiserende beelden van vrouwen vooropstelt door de focus op wespentailles, grote borsten, sterke dijen ... In welke mate dit ook aanwezig is in de superheldenfilms van 'Marvel', wordt verder uitgewerkt in ons empirisch gedeelte.

Een laatste archetype van de vrouw dat we hier bespreken betreft de vrouwelijke superheldin (Walderzak, 2016). De vrouwelijke superkrachten worden echter volgens Gray (2011) op een stereotiepe manier ingevuld. De krachten van deze vrouwen kunnen namelijk als typisch vrouwelijke superkrachten bestempeld worden. We denken hier bijvoorbeeld aan de manipulatieve krachten van 'The Scarlet Witch'. We merken bovendien op dat ook aan de vrouwelijke superheldin een geseksualiseerd beeld gelinkt kan worden (Mulvey, 1975; Gray, 2011; Adamou, 2011; Ross, 2015). Gray (2011) stelt hierbij door middel van het concept van de 'male gaze' van Mulvey (1975) dat de vrouwelijke superheldin tot seksueel lustobject van de kijker gemaakt wordt door de manier waarop zij in beeld komt. Santos (2015) stelt in dit verband dat het lichaam van 'Black Widow' tijdens de twee ondervraagscènes in 'The Avengers' (Whedon, 2012) sterk in beeld komt, terwijl het geen enkele functie heeft in het verhaal.

Naast de vrouwelijke representaties beogen we ook een beeld van de mannelijke personages (McGee, 2014). Hierdoor proberen we een algemene misvatting over het postfeminisme uit de weg te ruimen, dat immers niet enkel focust op de vrouwelijke kant van het verhaal, maar op gelijke manier de mannelijke representaties in media behandelt (Goddard, 2000; Adamou, 2011; Agirre, 2012; Cheu, 2013). De belangrijkste archetypes van het mannelijke personage in superheldenfilms bestaan uit de 'hero', 'villain' en 'side-kick'. Ondanks de verschillende inhoudelijke invullingen van deze voor zichzelf sprekende archetypes merken we met Walderzak (2016) op dat deze mannelijke hoofdpersonages op eenzelfde manier in beeld worden gebracht. Walderzak (2016) stelt door een studie op basis van de reboots van superheldenfilms dat naast de evoluerende 'damsel' het mannelijke personage als

superheld stabiel blijft. De superhelden worden met andere woorden als hypermannelijk en hypermusculair afgebeeld (Gray, 2011; Adamou, 2011; McGee, 2014). Op die manier moeten we het concept van de 'male gaze' van Mulvey (1975) nuanceren en opmerken dat er in de superheldenfilm ook een focus op het mannelijke lichaam is (McGee, 2014; Ross, 2015).

Adamou (2011) en McGee (2014) merken op dat dit echter een inherent gevolg is van het subgenre van de superheldenfilm, die volgens hen ideaalbeelden vooropstelt en dus een voorstelling geeft van hoe de wereld er zou moeten uitzien. Wij baseren ons echter op de stelling van van Dyke (2006) en wijzen op het (on)bewuste gevaar dat deze ideaalbeelden als misrepresentatie kunnen vormen voor het publiek. Niet iedereen is het er echter over eens dat de mannelijke representaties in dit subgenre stabiel gebleven zijn over de jaren heen. Adamou (2011) stelt zelfs dat de mannelijke superhelden steeds vrouwelijker worden.

Bovenstaande archetypes van mannelijke en vrouwelijke personages in de superheldenfilms als subgenre zijn grotendeels postfeministisch te noemen. De postfeministische heldin (Gill, 2007) staat op zichzelf en heeft de macht om haar eigen keuzes te maken. We denken hierbij bijvoorbeeld aan 'Pepper Potts' die de leiding heeft over 'Stark Industries'. Daarnaast merken we ook op dat een personage zoals 'Black Widow' een seksueel subject geworden is die de 'male gaze' (Mulvey, 1975) geïnternaliseerd heeft om haar eigen doeleinden te bereiken. Een voor de hand liggend voorbeeld is de eerste 'Black Widow'-scène in 'The Avengers' (Whedon, 2012), waarin ze door haar seksualiteit ervoor zorgt dat haar vijanden niet op hun hoede zijn. Het gebrek aan focus voor onder andere homoseksualiteit en etniciteit wijzen echter op enkele postfeministische tekortkomingen binnen die superheldenarchetypes.

In de vorige paragrafen besproken we enerzijds het economische verhaal van 'Marvel' en gingen we anderzijds dieper in op de content aan de hand van het postfeminisme. In het volgende en laatste luik benadrukken we het belang van publieksonderzoek in academisch onderzoek met betrekking tot diversiteit (Ashfield, 2015).

Publieksconsumptie en -aandacht

Het wordt pas duidelijk in welke mate het afbeelden van diversiteit binnen MCU oprecht is (McRobbie, 2009) wanneer we kijken naar de receptie (Ashfield, 2015). Is de *boom* van superheldenfilms met oog voor diversiteit een progressieve stap richting meer positieve representaties (Gray, 2011) of een uiting van postfeministische sensibiliteit (Gill, 2007; Agirre, 2012), waarbij diversiteit in media aan bod komt om een nieuw divers doelpubliek te bereiken.

Walderzak (2016) maakt een onderscheid tussen de actieve fan en de casual kijker als hij dieper ingaat op het publiek van MCU. Daarbij ziet hij de actieve fan als de digitale minderheid die zowel begaan is met de comics als met de geadapteerde films. Jenkins & Tulloch (1995) zijn het daarmee eens, maar kennen een positiever beeld aan het fan-zijn toe, met eigenschappen als verzet en actieve deelname door middel van fan-producties. Zo worden fans minder in relatie tot hun consumptie behandeld, maar meer aan de hand van hun participatie (Coker, 2012). Dit is belangrijk omdat elke kijker anders omgaat met gegeven representaties (Hall, 1980; Tulloch, 1995; Santos, 2015). Santos (2015) wijst er zelfs op dat *fan fiction* op zich een nieuwe lezing is van de originele film of strip. Jenkins (1995) voegt daaraan toe dat het vooral vrouwen zijn die een eigen lezing van een film of strip creëren, in de vorm van *fan* of *slash fiction* waarin onder andere romances, homoseksualiteit en meer vrouwelijke personages aan bod komen.

De superheldenfilm heeft een dubbele relatie met die actieve fans. Enerzijds maakt die doelgroep een minderheid uit van de gehele box-office waardoor Tulloch (1995) ze bestempelt als een *secondary audience* naast de *core audience*, die bestaat uit de casual kijkers. Aan de andere kant moet 'Marvel' bijvoorbeeld wel rekening houden met de actieve fan door loyaal te blijven aan de comics als bronnenmateriaal (Jenkins & Tulloch, 1995; Burke, 2012; De Kosnik, 2012). Via online media hebben fans een grotere zichtbaarheid verworven (Burke, 2012) en is hun impact dus significanter geworden (Santos, 2015). We verwijzen hier nogmaals naar de impact die fans hadden op het financiële succes van 'Thor' en de flop van 'The Green Lantern' in de studie van Burke (2012).

Anderzijds is er ook een impact op het publiek via de representaties in de films (Coogan, 2006; van Dyke, 2006). Een belangrijke limiet aan diversiteit is echter het feit dat feministische thema's weliswaar meer in films aan bod komen, maar dat de film nog altijd een economisch eindproduct is van een door mannen gedomineerde filmindustrie (Gill 2007; Gray, 2011; Agirre, 2012). Zij kunnen met andere woorden meer dan vrouwen hun wereldbeeld, waarden en normen aan de kijker meegeven (Gray & Kaklamanidou, 2011). Het wordt daarom volgens Ashfield (2015) pas duidelijk wat de effectieve mogelijkheden zijn van die feministische retoriek als de kijker in de studie betrokken wordt. Hierdoor wordt duidelijk wat de evaluatie is van de representaties binnen MCU en wat de impact daarvan is. In ons empirisch gedeelte gaan we net op die problematiek in.

Methodologie

Het doel van dit onderzoek is om via focusgroepen na te gaan welke mogelijke limieten de filmindustrie stelt aan positieve representaties van diversiteit in 'Marvel's Cinematic Universe'. Op die manier koppelen we postfeministische diversiteit aan een structureel economische analyse. We gaan met

andere woorden na wat de impact is van onder andere economische factoren op representaties van diversiteit via de percepties van een selectie van kijkers.

Opzet

Voor ons empirisch gedeelte kozen we voor focusgroepen als methode. Focusgroepen zijn vooral nuttig om kennis te verwerven over welke betekenis kijkers geven aan bepaalde films en de manier waarop het publiek die betekenis creëert (Livingstone & Lunt, 1996). Via deze methode waren we in staat om gesprekken af te nemen van respondenten en op inductieve wijze af te leiden in welke mate positieve representaties van diversiteit al dan niet aanwezig waren in de superheldenfilm. Dit impliceert met andere woorden het gebruik van de 'Grounded Theory' (Glaser & Strauss, 2009; Mortelmans 2013). Merriam & Tisdell (2015, p. 228) stellen in dit verband dat '*since the theory is grounded in the data and emerges from them, the methodology is called grounded theory.*'

Onderzoekseenheden

Onze onderzoekseenheden bestaan uit groepen en niet uit individuen. Dit is belangrijk met betrekking tot het analyiseniveau. Focusgroepen zijn namelijk geen verzameling van individuele diepte-interviews en mogen aldus niet zo verwerkt worden (Livingstone & Lunt, 1996; Mortelmans, 2013).

In totaal namen 29 respondenten (14 vrouwen, 15 mannen) deel aan de groeps gesprekken. Met oog op representativiteit maakte wij gebruik van een *matched random assignment* (Livingstone & Lunt, 1996). Dit wil zeggen dat wij de 29 respondenten opdeelden in drie groepen van mannen, drie groepen van vrouwen en een gemengde groep. De reden voor deze opdeling is de veronderstelling dat intern homogene groepen gekenmerkt worden door minder belemmeringen tijdens de discussies (Livingstone & Lunt, 1996). De kans is bijvoorbeeld groot dat mannen in het bijzijn van vrouwen andere antwoorden zullen geven met betrekking tot de vrouwelijke personages van MCU. Desondanks vonden we het interessant alsnog een groep gemengd te laten als controleconditie.

Procedure

Wij gingen op zoek naar respondenten via verschillende communicatiekanalen zoals Facebook, stripwinkels, 'Geekster', 'Reddit', 'Belgian Marvel Fanbase', vrienden en familie ... Ons doel was de MCU-kijker te rekruteren met enige kennis van 'Marvel'-films. Daarvoor maakten we gebruik van de sneeuwbal methode (Biernacki & Waldorf, 1981; Mortelmans, 2013) om via gerekruteerde personen andere geïnteresseerden te vinden. Elke focusgroep bestond uit vier tot vijf respondenten, met uitzondering van een focusgroep van drie personen wegens grote drop-out. Een groeps gesprek duurde ongeveer één uur, telkens van 17u tot 18u. Wij namen elke focusgroep alleen af door de rol van moderator op ons te nemen.

Elke deelnemer van de focusgroep kreeg vooraf te horen dat het gesprek zou gaan omtrent vrouwelijke personages in 'Marvel's Cinematic Universe'. Alvorens het gesprek begon, werd er aan de deelnemers gevraagd een informed consent (bijlage 1) in te vullen en te ondertekenen. Het gesprek werd ingeleid door een korte introductie van de moderator met uitleg over het onderwerp van de gesprekken. Vervolgens begon het gesprek op een informele manier waarbij elke participant zichzelf kort even voorstelde. Daarna volgde een brainstormsessie waarbij respondenten vrijuit konden discussiëren over bepaalde elementen van de superheldenfilm. Daaropvolgend werd een lijst met MCU-damsels (Walderzak, 2016) voorzien waarbij respondenten verondersteld werden die te rangschikken naar persoonlijke voorkeur (bijlage 3). Met Walderzak (2016) operationaliseerden we de 'damsel' als het vrouwelijk personage met een narratieve functie in het verhaal van de superheldenfilm waarbij ze voor de held belangrijk is, gered dient te worden, maar zelf ook heroïsche acties onderneemt. Hierover werd nadien gediscussieerd en gingen we bovendien ook in op de niet gekende personages. Aan de hand van een vragenlijst (bijlage 2) gingen wij daarna aan de slag met enkele centrale vragen met betrekking tot diversiteit. De vragen in de vragenlijst waren gebaseerd op de literatuurstudie enerzijds en op actualiteit met betrekking tot diversiteit in MCU anderzijds (Shaw-Williams, 2014, 17 maart; Graser, 2014, 28 oktober; Romano, 2015, 29 juni).

De interviews werden opgenomen op een taperecorder en werden nadien door de moderator getranscribeerd en gecodeerd. Via een open, axiale en selectieve codering waren we in staat om binnen de codes een betekenisstructuur aan te brengen waarrond we de resultatensectie hebben opgebouwd (Glaser & Strauss, 2009; Mortelmans 2013; Merriam & Tisdell, 2015).

Resultaten

Voordat we dieper ingaan op de belangrijkste bevindingen van dit artikel willen wij eerst een overzicht bieden van de algemene percepties over diversiteit van de respondenten binnen onze focusgroepen. Daarna bekijken we de betekenisconstructie van kijkers in relatie tot de representaties van gender, seksualiteit en etniciteit. Vervolgens werpen we een blik op de mogelijke oorzaken die aan de basis van misrepresentaties liggen volgens de respondenten in onze focusgroepen. Hier wordt de wisselwerking tussen content, context en structuren duidelijk. We delen dit luik dan ook op in economische, maatschappelijke en inhoudelijke oorzaken. In het laatste deel van deze resultatensectie gaan we in op enkele oplossingen die respondenten bieden om verkeerde representaties te voorkomen.

Algemene perceptie van diversiteit in superheldenfilms

In dit luik behandelen we enkele algemene opvattingen van onze respondenten omtrent diversiteit in superheldenfilms. Dit gedeelte gaat zowel in op de noodzakelijkheid van diversiteit binnen dit subgenre als op de ongelijkheid binnen de franchise van MCU.

Noodzaak van diversiteit

Diversiteit kan verschillende vormen aannemen, maar niet elke participant is het erover eens dat diversiteit altijd noodzakelijk is binnen het subgenre van de superheldenfilm. Enerzijds hebben respondenten het gevoel dat iedere kijker een personage aan zichzelf moet kunnen spiegelen (TA, vrouw, 12/04/2016). In de meerderheid van de focusgroepen werd deze stelling bevestigd. Voor deze kijkers is het belangrijk dat de films in kwestie een goede representatie zijn van de werkelijkheid. Met betrekking tot deze representativiteit wordt door respondenten bovendien vaak verwezen naar de culturele diversiteit van Amerika. Die zou volgens respondenten groter zijn dan in Europa waardoor de representaties voor Europeanen quasi representatief kunnen zijn, maar niet voor de Amerikaanse bevolking. Een mannelijke respondent in de laatste focusgroep (LS, 03/05/2016) zag dit als een grove misrepresentatie van de werkelijkheid. We zien echter wel dat er ook goede voorbeelden zijn. Men refereert in dit geval bijvoorbeeld naar een positieve representatie van culturen binnen MCU.

‘Wat ik dan bijvoorbeeld ook heel tof vond aan ‘Ant-Man’, is dat die ‘hispanic culture’ daar zo veel aan bod kwam. Omdat dat ook iets is dat wij compleet missen.’

(Respondent TA, vrouw, 12/04/2016)

Andere respondenten hebben een andere visie. Enkelen van hen zien diversiteit wel als noodzakelijk voor de algemene filmindustrie, maar merken op dat het superheldengenre inherente kenmerken heeft die diversiteit op een bepaalde manier minder belangrijk maakt. Wij stellen vast dat Adamou (2011) en McGee (2014) in hun wetenschappelijke bijdrage gelijkaardige opmerkingen maken.

‘Nee, niet realistisch, hé. Ik denk dat dat ook wel ok is, zoals ik daarnet ook zei. Het is niet hun taak om een realistische weergave van de wereld te geven. Ze zijn superhelden in een superheldenuniversum ook. Dan mag dat wel onrealistisch zijn.’

(Respondent JJ, vrouw, 04/04/2016)

Voorstanders en tegenstanders van deze noodzakelijkheid aan representaties zijn het echter wel eens dat een positieve evolutie in verband met diversiteit zich voordoet. Zo merkt een mannelijke deelnemer (JJ, 02/05/2016) op dat er een vooruitgang is in de manier van diversiteit in beeld brengen,

maar dat dit echter wel op een gestage manier verloopt. Deze respondent schrijft deze tendens vooral toe aan de actieve kijker die zijn stem laat horen (infra).

Ongelijkheid van franchises

Een andere algemene bevinding over de gesprekken heen lijkt het punt van ongelijkheid in franchises te zijn. Hier wordt vaak verwezen naar de 'Marvel'-films als teken van die ongelijkheid aangezien elke film binnen MCU *men-lead* is. In dezelfde denktrant wordt bijvoorbeeld ook vaak verwezen naar de ongelijkheid tussen de hoofdpersonages onderling.

'Ik denk dan ook altijd aan de ongelijkheid waarin wie dan zijn eigen franchise krijgt. Bijvoorbeeld 'Iron Man' heeft zo allemaal aparte films. En dan 'Black Widow' en die met zijn boog, 'Hawkeye', hebben geen aparte films.'

(Respondent CC, vrouw, 04/04/2016)

Naast de hoofdpersonages was er bovendien ook oog voor de nevenpersonages of figuranten in 'Marvel's Cinematic Universe'. De meningen waren ook hier verdeeld over een negatieve en een positieve ingestelde groep. Aan de ene kant werd de negatieve stereotypering van de hulpbehoevende moeder met de baby die gered moet worden aangehaald. De vrouw wordt hierdoor vooral gezien als een klassieke 'damsel in distress'. Daarnaast was er ook oog voor een positieve invulling van vrouwelijke nevenpersonages in hogere functies zoals de vrouwelijke wetenschapster in 'The Avengers: Age of Ultron' (TA, vrouw, 12/04/2016). Wij linken deze bevinding aan het concept van *embedded feminism* van Walderzak (2016). Vrouwen hebben hier een belangrijke functie in de samenleving en dit wordt ook als normaal gezien in de films. In het volgende luik gaan we verder in op de representaties van diversiteit in superheldenfilms zoals die van MCU.

Elementen van representaties van diversiteit

We merkten eerder al op dat het postfeminisme een reactie is op de focus op de heteroseksuele, blanke vrouw van hogere sociale klasse (Coogan, 2006; Adamou, 2011; Santos, 2015). In dit luik gaan we dieper in op de postfeministische representaties van (1) gender, (2) seksualiteit en (3) etniciteit. We sluiten af met een algemene evaluatie van de impact van beelden op vrouwen, mannen en kinderen.

Gender

In de literatuurstudie werd reeds een kort overzicht gegeven van enkele archetypische vrouwelijke personages binnen de superheldenfilms (supra). Tijdens de groepsgesprekken kwamen enkele van die opdelingen terug, namelijk de 'damsel in distress' en 'femme fatale'. Daarnaast merken we bovendien

ook op dat een nieuw type tijdens de voorlaatste focusgroep aan bod kwam. We hebben het hier over 'fridged women'.

Een algemene bevinding is het feit dat de 'damsel in distress' nog altijd aanwezig is in de films van 'Marvel', maar ook bijvoorbeeld bij diens concurrent 'DC'. Een onderscheid dat hierbij gemaakt wordt is de positieve invulling van het 'damsel'-archetype bij 'Marvel' en de klassieke negatieve invulling bij 'DC'. Gelijklopend met de theorie van Walderzak (2016) en Kaklamanidou (2010) merken zowel mannelijke als vrouwelijke respondenten echter op dat de 'damsel' een positieve evolutie heeft ondergaan. Personages zoals 'Pepper' worden algemeen een dubbele rol toegewezen als enerzijds 'damsel' die gered moet worden en anderzijds een sterk, vrouwelijk personage met een actieve functie in de narratie (DD, man, 01/05/2016).

'[...] Dus je ziet dat er een hele grote evolutie is en 'damsel in distress' tegenwoordig is er ... Is er misschien nog wel, maar zeker niet zoveel als nu. [...] 'Damsel in distress' is niet echt weg zal ik zeggen, maar ze zijn wel in de minderheid.'

(Respondent JJ, man, 02/05/2016)

Gerelateerd aan het principe van de 'damsel in distress' was vooral de vrouw als romantisch object van het mannelijke personage in de films van MCU. Deze vrouw dient als dan als drijfveer in de superheldenfilms om de held tot actie aan te zetten. Een mannelijke respondent (CL, 14/04/2016) wees op het feit dat elke film binnen MCU een subplot van romantische relaties kent. Deze thematiek zorgt er volgens enkele respondenten bijvoorbeeld voor dat bepaalde sterke vrouwelijke personages onderuit worden gehaald.

'Die [Black Widow] dan afgezwakt wordt in de tweede, de tweede 'Age of Ultron' met die romance met 'Bruce' waar ik totaal niets van snap. Ik vond dat toch. Door die romance wordt het zo oppervlakkig zo, dan nee ...'

(Respondent TA, vrouw, 14/04/2016)

Naast de 'damsel' werden ook voorbeelden besproken van onder andere de 'femme fatale' en 'fridged women'. De 'femme fatale' werd in de literatuur al behandeld als dat personage dat als een bedreiging is voor het mannelijke personage (Philips, 2015). In de gesprekken werd vooral 'The Scarlet Witch' aan dit archetype gekoppeld. Dit personage heeft geen controle over haar superkrachten (BS, man, 02/05/2016) en is dus als een gevaar voor de andere personages. Daaraan gelinkt stelde een deelnemster (SS, vrouw, 06/04/2016) dat vrouwelijke personages vaker als slechterik aan bod komen in superheldenfilms. 'Fridged women' zijn volgens een mannelijke respondent (AC, 02/05/2016) vaak aanwezig in superheldenfilms, waarbij de dood of mishandeling van een vrouw dient als motivatie van

de held om actie te ondernemen. Dit is met andere woorden een extremere versie van het 'damsel'-archetype.

Naast de vrouwelijke archetypes werd ook het mannelijke archetype van de superheld besproken in verschillende gesprekken. Hier werd vaak een hypermannelijk en hypermusculair beeld toegewezen aan de superheld. Dit beeld is heel gelijklopend met de bevindingen van Adamou (2011), Gray (2011) en McGee (2014). Participanten brachten dit beeld vaak in verband met superheldenkostuums die, net als bij vrouwen, als aansluitend en accentuerend worden gekenmerkt.

'En de suits [van Iron Man] hebben eigenlijk ook de vorm eigenlijk van ... van eigenlijk biceps en die schouders en die spieren eigenlijk.'

(Respondent JD, man, 14/04/2016)

Mannen werden hierdoor betrokken in het concept van Mulvey (1975), wanneer gesteld werd dat mannelijke hoofdpersonages zoals 'Thor' vaak onder een vrouwelijke 'gaze' terechtkomen door de nadruk op zijn ontbloot bovenlijf en spieren (JL, man, 14/04/2016). Ook vrouwen zijn echter nog steeds object van een mannelijke 'gaze'. Een vrouwelijke participant (SS, 06/04/2016) merkt op dat door middel van bepaalde cameratechnieken de vrouwelijke contouren van Scarlett Johansson in actiescènes vaak op een geseksualiseerde manier in beeld komen. Beide geslachten worden dus object van een 'gaze' volgens deze respondenten. We merken op dat Santos (2015) McGee (2014) en Ross (2015) hetzelfde stellen.

Als laatste bespreken we resultaten in het licht van de recente wetenschappelijke bijdrage van Walderzak (2016). Hij stelde dat de vrouwelijke 'damsel' een evolutie doorgemaakt heeft, maar dat de mannelijke superheld stabiel gebleven is. Met het eerste deel van zijn stelling leken respondenten het eens te zijn tijdens de focusgroepen. Dit heeft betrekking op het feit dat vrouwen minder dienen als *eye-candy* en meer personages met diepgang worden met een actieve rol in het verhaal. In tegenstelling tot de statement van Walderzak (2016) en in het licht van de opmerkingen van Kaklamanidou (2010) zijn mannen volgens hen echter ook onderwerp van een positieve evolutie door een menselijkere en vrouwelijker kant.

'Ik denk dat ze niet enkel de vrouwen kwetsbaar opstellen, maar ook doordat al die mannelijke hoofdpersonages ook in hun background story getoond wordt dat ze ook wel kwetsbaar opgesteld worden.'

(Respondent JJ, vrouw, 04/04/2016)

Seksualiteit

In het postfeminisme is seksualiteit een spectrum waarbij mannen en vrouwen zowel heteroseksueel, homoseksueel, biseksueel, transgender ... kunnen zijn. Dit punt was tijdens de groepsdiscussies een interessant topic en lokte zowel gelijkgestemde als verschillende meningen uit.

Enkel de tweede focusgroep van vrouwen had als mening dat seksualiteit geen taboe meer is vandaag de dag. De meerderheid van de participanten in de andere groepen gaf echter te kennen dat seksualiteit nog meer dan etniciteit voor velen een heikel onderwerp is. De samenleving zou als het ware nog niet klaar zijn om diversiteit volledig te aanvaarden en daarbij zou homoseksualiteit het gevoeligste onderwerp zijn. Interessant genoeg stelden de vrouwelijke groepen dat het mannelijke doelpubliek een obstakel zou kunnen vormen voor desbetreffende representaties. Aangezien de vrouwelijke focusgroepen eerst plaats vonden, waren wij in staat om deze stellingname af te toetsen bij het mannelijke doelpubliek. Over het algemeen zijn zij het eens over de gevoeligheid van homoseksualiteit voor de samenleving in het algemeen. We merken echter op dat deze mannelijke respondenten geen probleem zouden hebben met de introductie van een homoseksueel personage, met één uitzondering.

'Ik vind dat persoonlijk wel. [...] We zijn nu pas eigenlijk over huiskleur heen, maar over dat ... Daar gaat er nog jaren over gaan.'

(Respondent AB, man, 01/05/2016)

Naast deze discussie waren bijna alle groepen het er relatief over eens dat er voorzichtig moest omgesprongen worden met representaties van LGBT-personages. Drie belangrijke elementen kwamen in meerdere focusgroepen aan bod, namelijk om seksualiteit niet stereotyperend, niet als verkooppunt en niet als centrale verhaallijn gebruiken. Voor drie van de zeven focusgroepen (twee vrouwelijke en een mannengroep) was er verzet tegen het gebruik van stereotypes met betrekking tot homoseksuele en lesbische personages. Vanuit de vrouwelijke groepen kwamen argumenten omtrent de lesbische personages het sterkst naar boven in verband met geseksualiseerde representaties.

'Het is gemakkelijker moest je een lesbisch koppel pakken, dat dat dan vervalt in zo van die lipstick-lesbiennes. [...] Het is goed als ze dat niet doen, maar ik denk dat zo rap zo gaat geïnterpreteerd worden.'

(Respondent MD, vrouw, 06/04/2016)

Mannelijke respondenten hadden dan eerder een probleem met het beeld van homoseksuele personages. Een mannelijke biseksuele respondent (JJ, 03/05/2016) stelt bijvoorbeeld dat mannen

vaak in relatie tot homoseksualiteit onterecht op een vrouwelijke manier worden voorgesteld. Naast de problematiek van weerstand tegen homoseksualiteit en stereotypering, stellen evenveel mannelijke als vrouwelijke participanten dat LGBT-personages op zich niet centraal in het verhaal mogen staan. Respondenten wijzen erop dat zoiets het nut van positieve representaties minimaliseert door de economisch doelstellingen dat een bedrijf daarmee probeert na te streven.

'En ik had zoiets van, zie, nu ben je van dat personage beginnen houden en is hij homo dan ga je niet zo plots zeggen van, nee ik vind dat niet meer leuk. Ze hebben dat niet gebruikt als verkooppunt.'

(Respondent CC, vrouw, 04/04/2016)

Etniciteit

Het debat in de focusgroepen omtrent etnische diversiteit was aardig gelijklopend met dat over seksualiteit. Ook hier maakten respondenten gelijkaardige suggesties van het gevaar van stereotypering en het niet op de voorgrond plaatsen van etnische diversiteit als centrale verhaallijn.

Hoewel de algemene bevinding hier was dat er wel etnische diversiteit is binnen MCU, lijkt dit kwantitatief en kwalitatief nog niet voldoende te zijn voor zowel mannelijke als vrouwelijke participanten. Kwalitatief gezien vonden respondenten van de laatste mannelijke groep ten eerste dat etniciteit zich teveel focust op de tweespalt blanke en zwarte personages. Hiernaast zou ook ruimte moeten gemaakt worden voor bijvoorbeeld hispanics en Aziaten (NB, man, 03/05/2016). De eerder besproken voorbeelden van de Aziatische wetenschapster en hispanics in 'Ant-Man' door vrouwelijke deelnemers countert deze stelling echter.

Ten slotte merken deelnemers op dat zwarte personages zoals 'Falcon' meestal side-kicks zijn van de mannelijke, blanke superheld (JB, vrouw, 16/04/2016). Algemeen leiden we uit de groepsdiscussies af dat etnische diversiteit soms nog een gevoelig onderwerp is om over te praten.

Impact van representaties

We sluiten dit deel over representaties af door te kijken naar hoe de deelnemers van de focusgroepen staan ten opzichte van de impact van zo'n beelden op. We maken hier een onderscheid tussen de impact op mannen, vrouwen en kinderen.

Ten eerste stelt een vrouwelijke deelnemster (MD, 12/04/2016) dat mannen een vermoedelijke impact ondervinden van representaties in superheldenfilms. Zij refereert hier naar het beeld van de extreem gespierde superheld en de fitnessrage die volgens haar sindsdien een belangrijke rol speelt. Zij ziet hier geen oorzakelijk verband, maar merkt echter toch op dat er sprake moet zijn van een gedeeltelijke invloed. Mannen willen met andere woorden beantwoorden aan een ideaalbeeld. Een

mannelijke respondent in een andere focusgroep merkt echter op dat de invloed op vrouwelijke kijkers groter is dan die op het mannelijke doelpubliek.

'Ze hebben er niet echt verwachtingen van. Ze genieten ervan, maar er wordt niet verwacht van de venten van zo te zijn uiteindelijk. Op het eerste niveau, denk ik.'

(Respondent JD, man, 14/04/2016)

Vrouwen zouden met andere woorden wel een grotere impact ondervinden van vrouwelijke representaties in superheldenfilms. Zij zouden door de maatschappij verondersteld zijn uit zichzelf mager te zijn, in tegenstelling tot de erkenning dat mannen moeten werken om een gespierd lijf te hebben. Als laatste gaan we in op de impact van superheldenfilms op het beeld van kinderen. Een mannelijke deelnemer (JD, man, 14/04/2016) merkt op dat er ook een impact is op deze doelgroep omdat zij vatbaar zijn om superhelden als rolmodel op te nemen. Op die manier is het mogelijk dat een verkeerde representatie een negatieve invloed kan hebben op de perceptie van de jonge kijker. We merken op dat de Kosnik (2012) het met deze stelling eens zou zijn.

Mogelijke oorzakelijke factoren van (mis)representaties

In dit deel van de resultatensectie bespreken we de structurele en inhoudelijke factoren die volgens participanten een mogelijke invloed hebben op de content van superheldenfilms. Daarnaast hebben we ook een deel voorzien over contextuele factoren ten aanzien van (mis)representaties. Dit deel maakt de kern uit van ons onderzoek en toont aan in welke mate het publiek kennis heeft van mogelijke limieten aan positieve representaties van diversiteit binnen superheldenfilms.

Economische factoren

In het literatuurgedeelte gingen we al in op enkele van de succesfactoren van 'Marvel'. Ook in de groepsdiscussies werd economisch succes geassocieerd met (mis)representaties.

Een eerste mogelijke limiet van diversiteit die we hier bespreken betreft de doelgroepen die 'Marvel' beoogt bij het maken van hun films. Participanten gaven aan dat MCU een grote franchise is die zich wereldwijd probeert te promoten en te verkopen. Een vrouwelijke participant (CC, 04/04/2016) gaf aan dat MCU daardoor veel verschillende meningen moet proberen overeen te stemmen. Hierdoor kiest 'Marvel' volgens onze deelnemers voor veilige projecten waarin bijna iedereen zich kan vinden. Naast het algemene publiek wordt er bovendien ook gewezen op het overwegend mannelijk doelpubliek als obstakel van representaties van diversiteit. Vooral vrouwelijke participanten wezen op dit fenomeen als mogelijke oorzaak van mannelijk gedomineerde superheldenfilms.

Een belangrijke bevinding is echter de bevestiging van mannelijke participanten dat dit een mogelijke factor kan zijn voor de makers van superheldenfilms. Een mannelijke respondent (BD, 01/05/2016) merkt op dat superhelden iets typisch mannelijks zijn en dus ook gericht zijn op een mannelijk doelpubliek. Vrouwen worden hier als kijkers aanschouwd als een niche. In hetzelfde groeps gesprek gaf een collega daarop bevestiging, maar daarbij werd opgemerkt dat aan dat fenomeen mogelijk een einde begint te komen door stapsgewijze gewenning via 'Marvel'-televisieseries.

'De stap voor mij was wel, zoals AV aanhaalde, kijk naar 'Jessica Jones'. Dat is wel een vrouwelijk personage. Wat gaat dat geven? Dat was de vraag. Wat gaat dat geven, want het klinkt misschien seksistisch, maar ...'

(Respondent DD, man, 01/05/2016)

Een tweede limiet voor deelnemers ligt in de economische risico's in relatie tot winst. Bijna alle deelnemers van de mannelijke groepen waren het erover eens dat een vrouwelijke superheldin binnen 'Marvel' een risicofactor is. De algemene bevinding was dat een vrouwelijke superheldin bij het publiek niet gekend is en nog geen financieel succes heeft bewezen. Vrouwelijke respondenten dragen ook bij aan deze stelling. Zij beweren dat minderheidspersonages in Hollywood niet als commercieel succes gezien worden en dus niet goed verkopen (CC, vrouw, 04/04/2016). Een nuance op deze visie heeft betrekking op de manier waarop 'Marvel' de grenzen van die veiligheid op stapsgewijze manier probeert af te tasten. 'Marvel' zou volgens een mannelijke respondent (CL, 14/04/2016) via de introductie van 'Black Widow', via vernieuwende films als 'Guardians of the Galaxy' en vrouwelijke hoofdpersonages in de 'Marvel'-series langzaam de risico's binnen het economische veld aftast. Deze respondent krijgt daarbij steun van een andere collega, waardoor mogelijk aangegeven wordt dat 'Marvel' meer risicofactoren probeert aan te gaan.

'Want ze kunnen het tegengestelde ook zeggen van ze pakken bekende personages, maar 'Ant-Man' had ik nog nooit van gehoord tot dat de film uitkwam en dat doen ze dan wel.'

(Respondent NB, man, 03/05/2016)

Ten slotte wijzen participanten op productionele factoren als mogelijke limiet op diversiteit. Enkele respondenten wijzen op casting als een factor die ervoor zorgt dat bepaalde acteurs of actrices de voorkeur krijgen op een bepaalde rol. Zowel mannelijke als vrouwelijke respondenten in vier van de zeven groeps gesprekken leggen hier de oorzaak bij de filmindustrie in het algemeen. Zij beweren dat de meest bekende en belangrijkste acteurs en actrices op zichzelf al de ideaaltypische mens belichamen. De personages worden hierdoor indirect ook als ideaaltypisch gerepresenteerd. Daarbij komt bovendien ook dat lelijke personages gespeeld worden door knappe acteurs/actrices mits make-

up en special effects. Een andere verklaring betreft de waarschijnlijke misrepresentatie in het productionele team (JD, man, 14/04/2016). Voor een goede kwantitatieve en kwalitatieve representatie op het scherm is de vereiste hier dus een goede representatie achter de schermen. We merken hier op dat van Dyke (2012) in onze literatuurstudie hetzelfde stelde.

Een belangrijke vaststelling uit de groepsgesprekken met betrekking tot het bedrijfsniveau is het feit dat zo goed als alle deelnemers vinden dat MCU qua diversiteit beter scoort dan concurrent 'DC'. Participanten merken op dat de films van 'DC' geen hoofdpersonages met een andere huiskleur bevatten en bovendien meer dan 'Marvel' de klassieke 'damsel' gebruiken. In deze argumentering grijpen deelnemers bovendien vaak terug naar online bronnen die deze stelling bevestigen. Zo stelt een vrouwelijke respondent (SV, 12/04/2016) dat een instantie op 'Tumblr' wees op het feit dat 'DC' opmerkelijk terughoudender is op vlak van gender, seksualiteit en etniciteit dan 'Marvel'. Ten slotte leiden we uit groepsgesprekken af dat participanten veronderstellen dat productieteams weinig interesse hebben in diversiteit en daardoor minder financiële middelen voorzien voor zo'n producties.

'Wat ik ook nog een keer heb gelezen, is dat er veel minder budget wordt gespenseerd aan het promoten van een film bij een vrouw in de hoofdrol. Zoals bij 'Elektra' [...]'

(Respondent MD, vrouw, 12/04/2016)

Maatschappelijke factoren

De samenleving werd ook door enkele respondenten als mogelijke oorzaak voor misrepresentaties gegeven. Wij merken op dat enkele van deze factoren eerder al aan bod kwamen bij de bespreking van de economische factoren. Wij denken hier bijvoorbeeld aan de weerstand van het mannelijke doelpubliek tegen homoseksuele representaties (supra).

De voornaamste limiteringen voor onze deelnemers lagen vooral in het feit dat een meerderheid van de kijkers onverschillig is ten opzichte van diversiteit. Enkele respondenten gaven zelf ook aan dat zij eigenlijk niet echt letten op verkeerde representaties, zowel op kwalitatief als kwantitatief niveau. Een belangrijke opmerking voor een vrouwelijke deelnemster (SS, 06/04/2016) was het feit dat kijkers een vorm van escapisme waarderen bij het bekijken van een superheldenfilm. Hierdoor willen ze ontsnappen van het alledaagse in plaats van na te denken over verkeerde representaties. De respondenten stelden echter wel dat deze onbewuste onverschilligheid geen negatieve persoonlijke vooroordelen impliceert.

'Ook al heb jij op dat moment er als publiek geen probleem mee, betekent dat nog niet dat je misogyn bent.'

(Respondent AC, 02/05/2016)

Inhoudelijke factoren

Het laatste stuk over mogelijke limieten was voornamelijk interessant omwille van het belang dat respondenten hieraan hechtten. Een verkeerde kwalitatieve of kwantitatieve representatie is volgens hen soms onvermijdelijk en niet te wijten aan een economisch of maatschappelijk obstakel.

Dat het superheldengenre zelf als mogelijke oorzaak gegeven wordt voor vertekende representaties werd niet enkel in de literatuur besproken (Adamou, 2011; McGee, 2014), maar ook in onze focusgroepen. In de eerste sectie rond algemene percepties gingen we hier al dieper op in wanneer een vrouwelijke respondent (JJ, 04/04/2016) stelde dat een superheldenfilm een ideaalwereld voorstelt. Een zeer belangrijke bevinding over de focusgroepen heen is de limitering van diversiteit door het (on)bewust overnemen van een cultureel erfgoed doorheen het adaptatieproces van strips naar films.

'Het probleem was die strips, in welke jaren zijn die geschreven? Toen was één vrouw als superheld al een hele controversie kan ik mij inbeelden. Dus ik denk dat zij daar ook ergens mee zitten. Zij bouwen op iets verder van de jaren ...'

(Respondent DS, man, 03/05/2016)

Adaptaties zijn volgens respondenten met andere woorden een obstakel voor diversiteit in die zin dat de makers van audiovisuele adaptaties proberen zo loyaal mogelijk te blijven aan de comics als bron. Deze loyaliteit is volgens respondenten gericht op de mannelijke doelgroep die van de bron naar de adaptatie meegenomen wordt. Gray (2011) maakte dezelfde analyse, maar volgens onze mannelijke participanten is dit niet zo simpel.

'De personages moeten ze niet veranderen ofzo, nee inderdaad. Als ze gemaakt zijn in die tijd, dan moet dat behouden zijn, vind ik. Maar er zijn genoeg superhelden die van een andere origine zijn of van het andere geslacht zijn die dat nog niet de kans hebben gehad om op het grote scherm te komen.'

(Respondent BS, man, 02/05/2016)

Er gaan bijvoorbeeld ook stemmen op die diversiteit in de strips als positiever beschouwen. Een man verwijst hier bijvoorbeeld naar de vrouwelijke superheldenversies van Thor en Iron Man (AC, man 02/05/2016). Hij merkt echter wel een lichte weerstand op bij lezers van die strips. Andere

respondenten wijzen dan eerder op een hiërarchie waarin televisieseries betere representaties uitdragen dan films. Deze films scoren dan op hun beurt beter in representaties van diversiteit ten aanzien van de oorspronkelijke strips. Via deze bevinding komen we tot een laatste limitering. Mediumspecificiteit was voor elke afgenomen focusgroep van belang bij de evaluatie van gegeven representaties. Participanten maakten vooral actief de opdeling tussen televisieseries en films. Zij gingen daarbij vaak aan de slag met de gegeven 'Marvel'-adaptaties in beide media. Over het algemeen vonden deelnemers de representaties van diversiteit veel beter in de 'Marvel'-televisieseries dan in de MCU-films. Redenen hiervoor waren enerzijds de mogelijkheden om over meerdere uren heen personages en verhaallijnen te ontwikkelen. Wij merken echter met Taylor (2014) op dat MCU een grote narratieve diepte kent die de reikwijdte van televisieseries bijna evenaart. Kunnen we dan alsnog stellen dat televisieseries meer aandacht besteden aan de ontwikkeling van een volledig personage? Anderzijds gaven deelnemers aan dat televisieseries een kleiner financieel risico inhouden. Zes van de zeven focusgroepen gaven 'Jessica Jones' op als goed voorbeeld van positieve representaties van seksualiteit, gender én etniciteit. Een meerderheid van de groepen zag deze televisieseries als testplatform voor 'Marvel'.

'In 'Netflix' durft 'Marvel' wel veel dingen doen dat ze nog in de films niet durven doen. En dat is de zwaardere dingen. En daar durven ze wel een keer iemand doen dood laten gaan. Van de belangrijkste characters. En zo ook meer gekleurde mensen insteken [...]

(Respondent CL, 14/04/2016)

'Marvel' kent met andere woorden een hiërarchie in positieve representaties waarbij het medium televisie voor hen minder risico's inhoudt. Het uiteindelijke doel zou volgens onze respondenten de implementatie van dezelfde strategieën binnen de MCU-films moeten zijn.

Voorkomen van misrepresentaties

We sluiten deze resultatensectie af met enkele tendensen die tijdens de gesprekken genoemd werden. Deze hebben betrekking op de positieve evolutie die op dit moment gaande is met betrekking tot diversiteit.

Participanten stellen een progressief beleid vast, maar maken daarbij frequent de opmerking dat dit een geleidelijk proces inhoudt. Diversiteit zou nog niet volledig aanvaard zijn in de samenleving en de beste manier om daar in de toekomst verandering in te brengen is via een geleidelijke implementatie van diversiteit in cultuurproducten als films. De vrouwelijke respondenten in de eerste focusgroep gaven hierbij als mogelijk hulpmiddel het overbrengen van succesvolle representaties van diversiteit in de 'Marvel'-televisieseries naar de MCU-films. Een mannelijke respondent (BD, 01/05/2016) voegde

daarenboven aan toe dat ‘Marvel’ hun naambekendheid en succes kan gebruiken om deze diversiteit positief over te brengen.

Daarnaast is het voor respondenten duidelijk dat deze positieve representaties moeten betrekking hebben op de kwalitatieve dimensie van de personages. Vier van de zeven focusgroepen stelden dat quota op basis van etniciteit en gender weinig uitmaken. We betrekken hierbij de discussie van etniciteit en seksualiteit, omdat ook hier geopperd werd dat de personages kwalitatief goed in elkaar moeten zitten.

‘En het is inderdaad belangrijk dat als je dan vrouwen meer gaat representeren dat het dan ook toch ook wel op een goeie manier gebeurt. Anders los je toch niet op, hé.’

(Respondent MD, vrouw, 06/04/2016)

Ten slotte ligt de verantwoordelijkheid voor evolutie ook deels bij de kijkers zelf. Participanten leggen hier de nadruk op het belang van sociale media en online fora. Instanties als ‘Pinterest’ en ‘Tumblr’ zijn voorbeelden bij uitstek als het gaat over discussies omtrent diversiteit. Tijdens de groepsgesprekken gaven respondenten aan dat de actieve kijker kritisch omgaat met beelden van etniciteit, gender en seksualiteit.

‘Allee, ja, ik zit ook veel op ‘Pinterest’ en zo en daar zie je ook zo heel veel fan art en dingen passeren. [...] Heel veel homoseksuele foto’s en zo [...]’

(Respondent SV, vrouw, 12/04/2016)

De reden voor deze online aanwezigheid van de kritische fans is het feit dat zij hun stem kunnen laten horen in het geval van misrepresentaties. ‘Wonder Woman’ is voor een respondent een perfect voorbeeld hiervan. ‘DC’ reageert namelijk op de grote vraag naar een vrouwelijke superheldenfilm en speelt hier op in. Ten slotte gaan er binnen de gesprekken ook stemmen op voor de impact die online discussies hebben op het algemene debat rond diversiteit.

‘Het wordt gebruikt als onderwerp om over veel diepere onderwerpen te kunnen spreken. Om daar een dialoog over te beginnen. Zoals dat wij ook hebben gedaan. Zoals dat jij (A) ook op aanstuurde. Maar of dat lukt en of dat nu bedoeld is door de studio’s en de makers en zo of niet ... Ik denk dat dat zeker begonnen is als een bijproduct, maar nu een belangrijkere deel van wordt. En ik vind dat ook straf dat dat op die manier lukt.’

(Respondent AC, man, 02/05/2016)

Conclusie en discussie

Dit artikel ging uit van een algemeen positieve evolutie van representaties van diversiteit in de superheldenfilms zoals die van 'Marvel's Cinematic Universe'. Er is echter nog een lange weg te gaan voordat deze films aan elke vorm van diversiteit evenveel aandacht geven. Zo toont ons empirisch onderzoek bijvoorbeeld aan dat homoseksualiteit volgens onze respondenten een gevoeliger onderwerp is. Deze gevoeligheid wordt door hen vooral toegeschreven aan het dominante mannelijk kijkerspubliek van de superheldenfilm. Representaties van gender en etniciteit werden positief geëvalueerd met enige ruimte voor verbetering. Zo merken participanten, net als Walderzak (2016), op dat de vrouwelijke 'damsel' nog steeds bestaat, maar een actievere rol heeft in de narratie. Ook mannelijke personages worden positiever en menselijker in beeld gebracht. Bovendien vallen beide personages soms nog ten prooi aan een 'gaze' (Mulvey, 1975; Goddard, 2000) waardoor ze door de kijker als seksueel object/subject gepercipieerd worden. Op vlak van etniciteit scoren superheldenfilms volgens onze resultaten kwalitatief en kwantitatief aan de lagere kant. Ten slotte wordt 'Marvel' door onze deelnemers gezien als een productiebedrijf dat meer aandacht heeft voor diversiteit in de audiovisuele producties dan rivaal 'DC'.

De mogelijke oorzaken die respondenten belangrijk achten voor deze misrepresentaties hadden betrekking op economische, maatschappelijke en inhoudelijke factoren. Hierbij werden representaties van homoseksuelen, etnische groepen en vrouwen als een economisch risico beschouwt aangezien ze eerder nog geen succes hadden bewezen. Daarnaast was een ander punt van kritiek dat de samenleving zelf nog niet volledig klaar is voor alle vormen van diversiteit. Kijkers zouden zelf niet actief genoeg na (willen) denken over verkeerde representaties van personages en welke impact dit op hun wereldbeeld kan hebben. Ten slotte merken respondenten ook inhoudelijke factoren op. Zij stellen bijvoorbeeld dat op vlak van diversiteit de 'Marvel'-televisieseries opmerkelijk beter scoren dan de 'Marvel'-films. De reden voor dit onderscheid wordt aan mediumspecificiteit toegeschreven. Hieraan gerelateerd is het feit dat adaptaties van cultureel erfgoed obstakels kunnen vormen van positieve representaties.

Oplossingen voor vertekende representaties werden vooral gelinkt aan een actieve kijker die moet opkomen voor zijn eigen mening. Dit kan volgens de gemiddelde respondent via online sociale media veel sneller en efficiënter dan vroeger. Wij verwijzen bijvoorbeeld naar de petitie die momenteel aan de gang is voor 'Agent Carter' (Holmes, 2016, 17 mei). Daarnaast merken enkelen op dat een goede representatie op het scherm een goede representatie achter de schermen als fundament nodig heeft. Als laatste dragen respondenten positieve kwalitatieve representaties hoger in het vaandel dan

kwantitatief meer vrouwen, homoseksuelen en etnische groepen. Deze kwalitatieve representaties hebben volgens hen meer impact.

Wij hebben in dit wetenschappelijk artikel een significante bijdrage geleverd omtrent het diversiteitsdebat. Meestal wordt in relatie tot dit academisch debat een economische analyse of een kwalitatieve inhoudsanalyse beoogt. Wij hadden echter oog voor de combinatie van structurele, inhoudelijke en publieksfactoren in dit onderzoek. Aangezien inhoud niet los kan gezien worden van economische structuren (Jenkins, 2010; Gray en Kaklamanidou, 2011; de Kosnik, 2012; Taylor, 2014) en van de kijker op wie het betrekking heeft (Coogan, 2006; van Dyke, 2006; McRobbie, 2009; Ashfield, 2015), vonden wij dit een logische keuze. We zijn ons echter ook bewust van enkele tekortkomingen bij onze analyse. Een eerste belangrijke hiaat in ons artikel was de representatie van *disabled* personages. Tijdens de groepsgesprekken kwam dit onderwerp een enkele keer kort ter sprake in de mogelijkheid van 'Marvel' om een schizofrene superheld te casten. Wij gaan er echter vanuit dat deze invalshoek later nog een belangrijk onderzoeksveld kan vormen. Een andere beperking is onze onmogelijkheid tot het trekken van algemene conclusies over representaties van diversiteit enerzijds en de algemene perceptie ervan door de kijkerspopulatie van superheldenfilms anderzijds. Dit onderzoek kan echter wel de basis vormen voor toekomstige studies door de interpretaties en meningen in dit onderzoek te toetsen aan een grotere steekproef. Als laatste merken we op dat we te maken hadden met een grote *drop-out* tijdens de afnames van onze focusgroepen, waardoor een gemiddelde focusgroep rond de vier personen bevatte in plaats van het algemeen aanvaarde aantal van zes deelnemers (Lunt & Livingstone, 1996).

Literatuurlijst

Academische bronnen

Adamou, C. (2011). Evolving portrayals of masculinity in superhero films: Hancock. In R. Gray & B. Kaklamanidou (Eds.), *The 21st century superhero: Essays on gender, genre and globalization in film*, (pp. 94-110). London: McFarland & Company, Inc.

Agirre, K. (2012). 'Whenever a man takes you to lunch around here': Tracing post-feminist sensibility in *Mad Men*. *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*, 4(2), 155-170.

Alberich, R., Miro-Julia, J., & Rossello, F. (2002). Marvel Universe looks almost like a real social network. *Preprint, arXiv id 0202174*, 1-14.

Ashfield, C. (2015). Captain Marvel and the conflict in the feminist potential of contemporary Marvel Comics. *Interdisciplinary*, 1-10.

Bainbridge, J. (2010). "I am New York" – Spider-man, New York City and the Marvel Universe. In J. Ahrens & A. Meteling (Eds.), *Comics and the city: Urban space in print, picture and sequence* (pp. 163-182). New York: Continuum.

Besley, T. J., & Prat, A. (2002). Handcuffs for the grabbing hand? Media capture and government accountability. *American Economic Review*, 96(3), 720-736.

Burke, L. (2012). 'Superman in Green': An audience study of comic book film adaptations Thor and Green Lantern. *Participations: Journal of Audience & Reception Studies*, 9(2), 97-119.

Coker, C. (2012). Earth 616, Earth 1610, Earth 3490—Wait, what universe is this again? The creation and evolution of the Avengers and Captain America/Iron Man fandom. *Transformative Works and Cultures*, 13, doi:10.3983/twc.2013.0439.

Coogan, P. (2006). *Superhero: The secret origin of a genre*. Austin, Texas: MonkeyBrain Books.

Cheu, J. (2013). Introduction: Re-casting and diversifying Disney in the age of globalization. In J. Cheu (Ed.) *Diversity in Disney films: Critical essays on race, ethnicity, gender, sexuality and disability* (pp 1-8). North Carolina, Jefferson: McFarland.

De Kosnik, A. (2012). Fandom as free labor. In T. Scholz (Ed.), *Digital labor: The internet as playground and factory* (pp. 98-111). New York: Routledge.

Fernandez, C. (2013). Déjà new in Joss Whedon's Marvel's *The Avengers*. *Limina: A Journal of Historical and Cultural Studies*, 18 (2), 1-15.

- Gill, R. (2007). Postfeminist media culture: Elements of a sensibility. *European journal of cultural studies*, 10(2), 147-166.
- Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (2009). *The discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research*. London: Transaction Publishers.
- Goddard, K. (2000). "Looks maketh the man": The female gaze and the construction of masculinity. *The Journal of Men's Studies*, 9(1), 23-39.
- Gray, R. (2011). Vivacious vixens and scintillating super hotties: Deconstructing the superheroine. In R. Gray & B. Kaklamanidou (Eds.), *The 21st century superhero: Essays on gender, genre and globalization in film*, (pp. 75-93). London: McFarland & Company, Inc.
- Gray, R. & Kaklamanidou, B. (2011). *The 21st century superhero: Essays on gender, genre and globalization in film*. London: McFarland & Company, Inc.
- Hadas, L. (2014). Iron man 3: Launching phase 2. *Scope: an online journal for film and television studies*, (26), 4-7.
- Hall, s. (1980). Encoding/decoding. In S. Hall, D. Hobson, A. Love, & P. Willis (Eds.), *Culture, Media, Language*, pp. 128–138. London: Hutchinson.
- Hughes, D. (2007). *Comic book movies*. London: Virgin Books.
- Jenkins, H. (1995). At other times, like females: Gender and Star Trek fan fiction. In H. Jenkins & J. Tulloch (Eds.), *Science fiction audiences: Watching Doctor Who and Star Trek*, (pp. 196-212). London: Routledge.
- Jenkins, H., & Tulloch, J. (1995). Beyond the Star Trek Phenomenon: Reconceptualizing the Science Fiction Audience. In H., Jenkins & J. Tulloch (Eds.), *Science fiction audiences: Watching Doctor Who and Star Trek*, (pp. 3-24). London: Routledge.
- Jenkins, H. (2010). Transmedia storytelling and entertainment: An annotated syllabus. *Continuum: Journal of Media & Cultural Studies*, 24(6), 943-958.
- Johnson, D. (2007). Will the real Wolverine please stand up? Marvel's mutation from monthlies to movies. In I. Gordon, M. Jankovich & M. McAllister (Eds.), *Film and comic books*, (pp. 64-85). University Press of Mississippi.
- Johnson, D. (2012). Cinematic destiny: Marvel studios and the trade stories of industrial convergence. *Cinema Journal*, 52(1), 1-24.

- Johnson, D. (2013). *Media franchising: Creative license and collaboration in the culture industries*. New York: New York University Press.
- Kaklamanidou, B. (2010). The mythos of patriarchy in the X-Men films. In R. Gray & B. Kaklamanidou (Eds.), *The 21st century superhero: Essays on gender, genre and globalization in gilm*, (pp. 61-74). London: McFarland & Company, Inc.
- Lunt, P., & Livingstone, S. (1996). Rethinking the focus group in media and communications research. *Journal of communication*, 46(2), 79-98.
- McGee, M. (2014). Big men in spangly outfits: Spectacle and masculinity in Joss Whedon's *The Avengers*. *Slayage: The Journal of the Whedon Studies Association*, 11(12.1), 1-14.
- McRobbie, A. (2004). Post-feminism and popular culture. *Feminist Media Studies*, 4(3), 255-264.
- McRobbie, A. (2009). *The aftermath of feminism: Gender, culture and social change*. London: Sage.
- Merriam, S., & Tisdell, E. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. San Francisco: John Wiley & Sons.
- Mulvey, L. (1975). Visual pleasure and narrative cinema. In M. G. Durham & D.G. Kellner (Eds.) *Media and cultural studies* (pp. 393-404). Oxford: Blackwell Publishing.
- Murdock, G. & Golding, P. (1973). For a political economy of mass communications. *Socialist Register*, 10(10), 205-234.
- Philips, J. (2015, september). *'She has to be controlled': The monstrous-feminine and the cinematic X-women*. Paper gepresenteerd voor de University of Oxford, Mansfield College, Oxford.
- Proctor, W. (2014). Avengers assembled: The Marvel transmedia universe. *Scope: an online journal for film and television studies*, (26), 8-16.
- Rauscher, A. (2010). The Marvel Universe on screen: A new wave of superhero movies. In M. Berninger, J. Ecker & G. Haberkorn (Eds.), *Comics as a Nexus of Cultures: Essays on the Interplay of Media, Disciplines and International Perspectives*, (pp. 21-32). North Carolina, Jefferson: McFarland & Company, Inc.
- Santos, K. (2015.) The Black Widow enigma: Investigating the paradoxical political potential of collective (post)feminist representation in the Marvel Cinematic Universe. *Interdisciplinary*, 1-9.
- Taylor, A. (2014). Avengers dissemble! Transmedia superhero franchises and cultic management. *Journal of Adaptation in Film & Performance*, 7(2), 181-194.

Tulloch, J. (1995). "But why is Doctor Who so attractive?" Negotiating ideology and pleasure. In H. Jenkins & J. Tulloch (Eds.), *Science fiction audiences: Watching Doctor Who and Star Trek*, (pp. 108-124). London: Routledge

Van Dyke, M. (2006). What's going on? Black identity in the Marvel age. *International Journal of Comic Art*, 8(1), 466-90.

Walderzak, J. (2016). Rebooting the damsel: The transformation of the damsel archetype in Spider-Man, Superman, and Batman films from 1978-2014. *Studies in the Fantastic*, 3(1), 45-75.

Wasko, J. (2003). *How Hollywood works*. London: SAGE.

Niet academische bronnen

Claeys, M. (2016, 17 mei). Vrouwelijke Suicide Squad-spin-off in de steigers. *Vertigo*.

Goldberg, L. (2016, 12 mei). 'Agent Carter' canceled at ABC; 'Marvel's most wanted' not moving forward. Geraadpleegd op 13 mei 2016 op het World Wide Web: <http://www.hollywoodreporter.com/live-feed/agent-carter-canceled-at-abc-893499>

Graser, M. (2009, 31 augustus). Disney to buy Marvel for \$4 billion. *Variety*.

Graser, M. (2014, 28 oktober). Marvel announces new wave of superhero movies. *Variety*.

Holmes, A. (2016, 17 mei). *How fans are responding to Agent Carter's cancellation*. Geraadpleegd op 17 mei 2016 op het World Wide Web: <http://www.cinemablend.com/television/How-Fans-Responding-Agent-Carter-Cancellation-138337.html>

Jayson, J. (2016, 13 mei). *90% of the Black Panther cast will be African or African American*. Geraadpleegd op 14 mei 2016 op het World Wide Web: <http://comicbook.com/marvel/2016/05/13/90-of-the-black-panther-cast-will-be-african-or-african-american/>

Puchko, K. (2014, 24 oktober). *The Wonder Woman movie is going to make history, here's how*. Geraadpleegd op 14 mei 2016 op het World Wide Web: <http://www.cinemablend.com/new/Wonder-Woman-Movie-Going-Make-History-Here-How-67874.html>

Romano (2015, 29 juni). *When Marvel will add an LGBT character to the movies*. Geraadpleegd op 20 maart 2016 op het World Wide Web: <http://www.cinemablend.com/new/Marvel-Add-An-LGBT-Character-Movies-72288.html>

Rosenberg, A. (2016, 27 april). Marvel defends 'Doctor Strange' casting with new character info. *Mashable*.

Ross, E. (2015) *Filmish: A graphic journey through film*. London: Selfmadehero.

Shaw-Williams, H. (2014, 17 maart). *Kevin Feige says Marvel has no firm plans for a female superhero movie*. Geraadpleegd op 20 maart 2016 op het World Wide Web: <http://screenrant.com/ms-marvel-black-widow-movie/>

Films

De Line, D. (Producer), Berlanti, G. (Producer) & Campbell, M. (Regisseur). (2011). *The Green Lantern*. [Film].

Feige, K. (Producer) & Black, S. (Regisseur). (2013). *Iron Man 3*. [Film].

Feige, K. (Producer) & Branagh, K. (Regisseur). (2011). *Thor*. [Film].

Feige, K. (Producer) & Coogler, R. (Regisseur). (2018). *Black Panther*. [Film].

Feige, K; (Producer) & Derrickson, S. (Regisseur). (2016). *Doctor Strange*. [Film].

Feige, K. (Producer) & Gunn, J. (Regisseur). (2014). *Guardians of the Galaxy*. [Film].

Feige, K. (Producer) & Reed, P. (Regisseur). (2015). *Ant-Man*. [Film].

Feige, K. (Producer), Russo, J. (Regisseur) & Russo, A. (Regisseur). (2016). *Captain America: Civil War* [Film].

Feige, K. (Producer), Russo, J. (Regisseur) & Russo, A. (Regisseur). (2014). *Captain America: The Winter Soldier*. [Film].

Feige, K. (Producer) & Whedon, J. (Regisseur). (2012). *The Avengers*. [Film].

Televisieseries

Brown, G. (Producer) & Cheramie, C. (Producer). (2013) *Agents of S.H.I.E.L.D.* [Televisieserie]. Verenigde Staten, American Broadcast Company.

White, S. (Producer). (2015). *Agent Carter*. [Televisieserie]. Los Angeles, Californië, American Broadcast Company.

Bijlage 1: Informed Consent

Ik ondergetekende,, verklaar hierbij dat ik, als participant aan een onderzoek van de masterproef van Kenneth Baert over vrouwelijke representaties van 'Marvel's Cinematic Universe':

(1) voldoende informatie heb verkregen over de aard en inhoud van het onderzoek zodat ik op gegronde wijze kon beslissen over mijn deelname.

(2) totaal vrijwillig deelneem aan het onderzoek.

(3) de toestemming geef aan de proefleider om mijn resultaten op anonieme wijze te bewaren, te verwerken en te rapporteren.

(4) de toestemming verleen het gesprek op audiomateriaal vast te leggen.

(5) op de hoogte ben van de mogelijkheid om mijn deelname aan het onderzoek op ieder moment stop te zetten.

(6) ervan op de hoogte ben dat er geen vergoeding gekoppeld is aan de vrijwillige deelname.

Gelezen en goedgekeurd te(plaats) op (datum)

Handtekening van participant:

Bijlage 2: Vragenlijst focusgroepen

Inleiding

Welkom iedereen en alvast bedankt om vandaag aanwezig te zijn. We zijn hier samen gekomen omtrent het onderzoek dat ik voer met betrekking tot vrouwelijke representaties in de films van 'Marvel's Cinematic Universe'. De vragen hierna zijn gericht op jullie meningen omtrent bepaalde zaken van die films. Er bestaan daarom dan ook geen juiste of foute antwoorden. Ons gesprek duurt ongeveer tot 18u. Ik geef nog even mee dat ik alles opneem via een audiorecorder, maar tijdens de dataverwerking en -rapportering garandeer ik jullie anonimiteit. Als er gedurende het gesprek vragen of problemen zijn, stel die dan gerust.

Openingsvraag:

- Stel jezelf eens kort voor. Wie is jouw favoriet 'Marvel'-personage uit de films? Wat is je lievelingsfilm? Zie je jezelf als een fan van de 'Marvel'-films, of eerder niet?

Introductievraag:

- Waaraan denken jullie bij het genre superheldenfilm?

Transitievragen:

- Nummer deze 'Marvel'-personages (bijlage 3) van één tot acht. Eén zijn jouw lievelingspersonage.

- Wie is jouw lievelingspersonage en waarom?

- Wie is het minst favoriete personage en waarom?

Sleutelvragen:

- Waarom denken jullie dat er nog geen vrouwelijke superheldenfilm is in MCU?

- In welke mate is diversiteit in de 'Marvel'-films volgens jullie nodig?

- Er wordt gespeculeerd naar een LGBT-personage. Hoe staan jullie hier tegenover?

- (Reservevraag 1) Zijn representaties vrouw positief of negatief? En die van de man?

- (Reservevraag 2) Hoe realistisch vinden jullie de representaties van mannen en vrouwen in de 'Marvel'-films?

Slotvragen:

- Wat waren voor jullie de belangrijkste bevindingen van het gesprek van vandaag?
- Hebben we iets gemist tijdens dit gesprek vandaag?
- Bedankt voor het fijne gesprek!

Bijlage 3: Lijst met 'damsel'-personages 'Marvel's Cinematic Universe'

				
				

Bijlage 4: Boomstructuur codering

Diversiteit binnen superheldenfilms

Algemene perceptie

- Noodzaak diversiteit
 - Representativiteit
 - Positieve evolutie
- Ongelijkheid in franchises
 - Men-lead films
 - Hoofdpersonages versus zijpersonages

Elementen van representaties van diversiteit

- Gender
 - Vrouwelijke personage
 - Damsel in distress
 - Femme fatale
 - Mannelijk personage
 - Hero-archetype
 - Antiheld
- Seksualiteit
 - Stereotypering
 - Verkooppunt
 - Achtergrond
 - Heikel onderwerp
- Etniciteit
 - Stereotypering
 - Verkooppunt
 - Achtergrond
- (Dis)ability
 - Focus op 'abled'-personages
- Impact representaties
 - Mannelijk publiek
 - Vrouwelijk publiek
 - Kinderen

Mogelijke oorzakelijke factoren van (mis)representaties

- Economische factoren
 - Doelpubliek
 - Winst
 - Risico
 - Productioneel personeel
 - Casting
 - 'Marvel' vs 'DC'
- Maatschappelijke factoren
 - Gevoeligheid homoseksualiteit
 - Escapisme
 - Onverschilligheid
- Inhoudelijke factoren
 - Genrekenmerken
 - Mediumspecificiteit en experimenteren
 - Adaptatie van cultureel erfgoed

Voorkomen van misrepresentaties

- Aanpak
 - Geleidelijk proces
 - Kwalitatief > kwantitatief
 - Succes als vehicle
 - Actieve kijkers
 - Online discussies
 - Tegenreacties
 - Impact

Bijlage 5: Transcripties focusgroepen

Focusgroep 1

Datum:	04/04/2016
Locatie:	Korte Meer 11, GENT 9000
Tijdsduur:	17u00 - 18u00
Moderator:	Kenneth Baert
Groepssamenstelling:	Vrouwelijk homogene groep
Aantal deelnemers:	5 deelnemers

A: Goed, alvast bedankt om vandaag aanwezig te zijn. Dus we zijn hier vandaag samen voor de vrouwelijke representaties in de films van Marvel te bekijken. Dus eigenlijk van Iron Man tot en met Ant-Man. Dus niet al de series enzo die daar rond hangen. De vragen hebben enkel betrekking op jullie meningen dus er is geen foute of geen juiste antwoorden. Dus geen stress daarvoor. Alles wordt opgenomen via een audiorecorder, maar achteraf zal ik jullie namen niet opnemen, want dat is volledig anoniem. En als jullie nog vragen of problemen hebben tijdens het gesprek mag je me direct onderbreken. Maar ik stel voor dat we even beginnen met een heel casual openingsvraag waarin je jezelf kort een keer voorstelt. Het favoriet Marvel-personage misschien van de films, favoriete film. Maar ik zal anders zelf eerst eens beginnen. Ik ben Kenneth. Mijn favoriet Marvel-personage is Captain America, mijn lievelingsfilms is de tweede film van Captain America, dus 'The Winter Soldier'. En als hobby doe ik fan art van Marvel, schilderen enzo. Ik ben dus wel een tamelijk grote fan, deels door dat onderzoek. Vorig jaar ben ik daaraan begonnen, sindsdien ben ik dus grote fan.

LV: Het is begonnen door je onderzoek?

A: Ja, ja, ja. Ik dacht ik ga iets doen rond 'Marvel' en daar is het wat uitgegroeid. Ik ben altijd bezig met 'Marvel'. Ik stel dus voor dat we links verder gaan.

LV: Ok, ik ben LV. Goh, mijn favoriet Marvel karakter is Thor, denk ik. Ik weet het niet. En mijn favoriete film van 'Marvel' is ofwel de eerste 'Avengers' ofwel de tweede 'Captain America'. En dat is het.

KC: Ah ok, ik ben KC. Ik denk dat mijn favoriete 'Marvel'-personages toch wel Thor en Loki zullen zijn. Ik heb ook al eens gecostumed als Loki (lacht). En dan is mijn favoriete film de tweede van Thor, denk ik. Omdat die film meer focust op hun twee.

HD: Ah, hallo, ik ben HD. Ik moet zeggen, ik ben redelijk amateur op dat vlak. Allee, ik ben wel gekomen uit interesse en ik ben wel wreed geïnteresseerd in feminisme. En ook, mijn interesse is ook

wel gewekt doordat ik ook wel fan van de 'Marvel'-films ben. Ik heb niet echt een favoriete film, maar ik vind ook wel Loki cool. En Black Widow. En ik heb ook de serie 'Jessica Jones' gezien. Uhm, ik heb niet zo echt hobby's (iedereen lacht). Allee ja, ik ben ook wel graag creatief bezig. Lezen, zwemmen, dat is het zo wat.

JJ: Ik ben JJ. Ik ben zo beetje een stiekeme geek denk ik zo. Ik kan niet altijd toegeven dat ik het echt wel tof vind. Maar ik denk dat ik wel ... Zo de 'Marvel'-films zoals 'The Avengers'. Ik denk dat dat de eerste 'Marvel'-film is die ik gezien heb. Ik vind 'Black Widow' ook het tofste personage. En dan 'Jessica Jones' heb ik ook gezien. Als de series er ook bij horen denk ik dat ik haar misschien wel leuker vind als personage. Voor de rest ben ik zelf zeer geïnteresseerd in film. En ik speel ook heel veel theater.

CC: Ik ben geen stiekeme geek (lacht). Ik kijk, nu ja de films zijn al even geleden, maar het meeste herinner ik mezelf wel nog. Ik kijk sinds kort ook naar 'Agents of Shield' en ben naar 'Agent Carter' beginnen kijken. Mijn favoriete personage, dat zal Iron Man/Loki zijn, omdat die ook de muur hangen op mijn kot. Mijn favoriete film zal dan toch de eerste 'Avengers' zijn, maar waarschijnlijk de tweeden als die straks uitkomt.

A: De tweede is al uit. De tweede 'Avengers'.

CC: Aja, allee, de volgende 'Captain America'. Als die uitkomt. Allee dus zo goed als een 'Avengers'-film.

LV: Je hebt het op 'Civil War' zeker?

CC: Ja.

A: Goed, dan gaan we anders naar de volgende vraag overgaan. (Iedereen lacht). Ja, het is ook voor mij de eerste keer dat ik het onderzoek uitvoer, dus ik moet mijn vragen nog eens goed testen. Ik dacht van gewoon casual eens een brainstorm te houden rond een bepaald woord. Ik had eigenlijk voorzien om een bord te gebruiken, maar ze hebben hem weggehaald. (Iedereen lacht). Dus ik stel voor dat je op de achterkant van dat blad schrijft. Gewoon waar je aan denkt als je het woord superheldenfilm hoort. Alles wat spontaan in je opkomt bij het woord superheldenfilm.

[...] voorbereiding [...] KC wordt opgebeld en moet antwoorden.

A: Is er iemand die iets wil delen? Bepaalde belangrijke dingen voor zichzelf? Die hijzelf opgeschreven heeft?

JJ: Ja, ik heb opgeschreven: Er gaat altijd wel iemand dood. Een bedanking door een burgemeester of een president, dacht ik ook aan. Het dubbelleven. De sidekick. De slechterik. De cape.

Veel CGI. Ergens een liefdesverhaal. Een Lady in distress. Veel te ver gezochte superheldennamen en alles komt goed op het einde.

HD: Heb je 'Deadpool' gezien? Hoe noemde ze nu weer?

JJ: Ik weet het niet.

A: Ik vind het interessant dat je zegt lady in distress. Waaraan denk je dan?

JJ: Wel, het staat bij mensen redden. Ik denk niet per se aan iemand, maar vaak is dat dan de persoon waar de superheld dan verliefd op wordt, of verliefd wordt op degene die hij redt ofzo.

CC: Ik denk dan vooral aan de 'Iron Man'- films waarin dat die blonde ...

JJ: Ja, Pepper.

CC: ... gered moet worden en ja.

JJ: Ja, dat is de derde zeker waar dat zo alles in elkaar stort en dat er dan echt zo'n scène is waarin hij haar redt.

CC: Ik denk vooral aan Lois Lane dan. (JJ en HD stemmen daarmee in.) Zo wat de klassieke, ja, er gebeurt altijd wel iets met haar. Of die van in Spider-Man. En Deadpool uiteindelijk ook, he.

JJ: Ja, allee ja, zij moest eigenlijk niet gered worden. Ze was een beetje alleen gewoon.

A: Is er nog iemand die iets gelijkaardigs had?

HD: Ik had wat hetzelfde.

KC: Ik had ook wat hetzelfde, maar ik was begonnen met 'Marvel' en 'DC' op te schrijven.

CC: Wel ja. Strak pakje. Niet enkel bij de vrouwen, maar bij iedereen eigenlijk. Vooral 'Iron Man' dan. Sarcastische opmerkingen. Oneliners. Mooie personen. Veel lelijke mensen zitten daar niet in. Zelfs de beesten of mensen met *scars*. Nu, Deadpool is nu wel de lelijksten, maar dat valt uiteindelijk ook nog mee. De personages zijn meestal bad-ass, ook vaak koppig. Ze werken niet goed samen. Dan denk ik aan de opkomende 'Captain America'. Altijd supergoede background-music. Actiescènes waarin dat ze veel vechten enzo. Ik denk dan ook altijd in de ongelijkheid waarin wie dan zijn eigen franchise krijgt. Bijvoorbeeld 'Iron Man' heeft zo allemaal aparte films. En dan 'Black Widow' en die met zijn boog, 'Hawkeye', hebben geen aparte films. Ook altijd zotte tegenstanders en ik vind wel dat ze een goede karakteropbouw hebben. Vooral de 'Marvel'-films.

A: Je zegt mooie mensen. Stoort jou dat? Dat er enkel mooie mensen meedoen?

CC: Nee, maar ja, soms wel. Maar omdat dat zo een beeld geeft. Als je dan naar jezelf kijkt zo van een klein meisje gaan ze niet vaak doen meespelen.

HD: Ja, ze zijn precies altijd zo groot.

KC: Ik denk wel niet dat ...

JJ: 'Black Widow' is wel klein, hé? (Instemming). Ik vind wel belangrijk dat de filmindustrie daar rekening mee houdt, met zo niet enkel de mooie idealen worden voorgesteld, maar ik denk dat superheldenfilms per se niet die rol op zich moeten nemen. Ik denk dat dat wel ok is. Ik denk dat dat zo iets van een idealere wereld ... zich voorstelt dus.

A: Je zegt bijvoorbeeld van dat ze niet zo snel een klein iemand zullen casten. Maar misschien een keer leuk om te denken welk type van man of vrouw sneller gecast zouden worden in zo'n superheldenfilm.

CC: Sixpacks sowieso.

KC: Gewoon ja, een atletische man.

JJ: Geen babyface, gewoon een atletische man ja.

HD: Captain America heeft toch wel een babyface. Toch, dat is toch zo?

JJ: Ja, ja. Hij is ook wel een beetje het dutske van allee ja.

KC: Ik vind dat 'Hawkeye' meer het dutske is van de bende.

JJ: Ja, maar dat is ook omdat hij als klein wordt voorgesteld enzo.

A: En van de vrouwen dan?

CC: Ja, ze moeten er goed uitzien in een strak pak. Ik vind dat 'Marvel' er wel goed in is dat de vrouwen er altijd wel bad-ass zijn.

JJ: Ja, het zijn geen prinsesjes.

CC: Moest ik Natascha tegenkomen, ik loop weg hé. Ik zou er echt bang van zijn.

JJ: Ze hebben niet het klassieke uiterlijk. Haar haar is ook kort en met krullen zo. Ze hebben dus niet altijd het klassieke uiterlijk, maar het zijn wel nog altijd hele mooie vrouwen. Ik denk ook wel dat het aan de films zelf ligt, dat er mooie vrouwen actrices zijn hé.

CC: En ook ja, de bekendste namen zijn ook wel mooie vrouwen. En als bekende personages dan vrouwen zijn ...

A: Had er hier nog iemand iets opgeschreven van dingen die nog niet gezegd geweest zijn?

LV: Ik heb nog dat de wereld soms gaat vergaan. En dat moeten ze dan tegenhouden (iedereen lacht). Ik had ook *suits*, maar ja, wat dat jullie allemaal al gezegd hebben.

HD: Ik had ook zo dat het van comic books komt zo.

CC: Ik had ook zo. Als je naar de 'Iron Man'-films kijkt en de wereld vergaat zo. Dat de rest altijd op zijn gat zit en niets doet. Zo Batman enzo: we zitten deze even uit.

KC: Zo gaat dat in al die films en series, hé. Zo van, ja we kunnen naar de 'Avengers' bellen, maar we gaan dat niet doen. Dat heeft dan meer met geld te maken dan.

A: Stoort je dat?

KC: Nee (lacht).

CC: Ik denk dan altijd aan zo van die memes of comics waarbij je dan Spider-Man ziet zitten in zijn appartement en zo ziet kijken. Al die spaceships komen er dan zo aan. En die denkt dan zo van, mèh.

KC: Je hebt daar toch ook zo die meme waarin hij daar zo zit met dat kadertje achter hem zo. In 'Deadpool' lachen ze daar toch ook mee dat hij aanbelt bij de X-Men?

HD: In 'Deadpool' hebben ze dat heel goed gedaan.

KC: Waar zit de rest dan?

CC: "Zo'n groot huis en toch zie ik altijd maar twee mensen ... Het is alsof ze niet genoeg geld hadden."

JJ: Het is ook zo, het meisje in 'Deadpool' of ja zijn lief in 'Deadpool', was ook een hele knappe typische, maar dat andere meisje. Ik ben haar naam kwijt, die dan naast die ...

KC: Aja, die emo-chick.

JJ: Ja, die. Die vond ik nu wel tegenover de rest geen klassiek uiterlijk. Ik vind haar ook niet echt een babe ofzo. Ook omdat ze nog jong was enzo hé.

KC: (Legt uit over welk personage het gaat aan iemand die de film niet gezien heeft.) In 'Deadpool' is er zo een meisje met een geschoren hoofd en zo zwarte lipstick.

JJ: Ook wel bad-ass nog altijd.

CC: Ze zit ook heel de tijd op haar GSM te kijken.

KC: Een typisch tienermeisje eigenlijk, hé.

JJ: Ik denk dat het dan daar mee te maken heeft, dat ze nog heel jong voorgesteld wordt. En dat ze dan daarom niet zoveel ... Ja zoals, Scarlett Johanson wordt voorgesteld.

CC: Ik vergeet heel de tijd haar naam.

HD: Ja, ik weet het ook niet meer.

KC: In 'Guardians of the Galaxy', die slechte, die is ook nie zo ...

CC: Die groene?

KC: Nee, die paarse. Gamora, nee niet Gamora. Die zuster.

A: Die robotachtige?

KC: Ja, in het echte leven is die wel mooi. Ze hebben die gewoon een robotgezicht gegeven.

HD: En van 'Deadpool', zou die in het echt ook niet mooi zijn?

LV: Ik heb 'Deadpool' nog niet gezien, maar die met haar kort haar heb ik wel eens een foto van gezien hoe ze er in het echt uit zag.

KC: (Terug over het slechte personage in 'Guardians of the Galaxy') Ja, die deed mee in 'Doctor Who' en die heeft zo lang rost haar. Van de elfde doctor. Aimee. Aimee was in 'Guardians of the Galaxy' die robot.

CC: Aja, kijk, nu ga ik nog een keer kijken.

A: Ja, ik denk dat alles aan bod gekomen is wat jullie hebben opgeschreven. Iedereen is aan de beurt geweest. Dan mogen jullie anders een keer de pagina omdraaien. Daar staan er foto's, zwart-wit want dat is goedkoper, opgenomen van vrouwelijke personages. En het is eigenlijk gewoon de bedoeling dat je, ten eerste je naam recht bovenaan opschrijft. Ten tweede moet je een cijfer geven van 1 tot 8. 1 zijnde je lievelingspersonage en 8 het minste. Als je iemand niet kent, mag je daar een vraagteken bij plaatsen. Met andere woorden, stel dat je twee mensen niet kent ...

HD: Is de tweede van de hulk ofzo?

A: Dus als je iemand niet kent, bijvoorbeeld je hebt er twee, dat zijn twee vraagtekens. Dan is het van 1 tot 6.

JJ: En favoriet is?

A: Favoriet is 1.

[...] voorbereiding [...]

A: Ok, misschien eens beginnen bij de mensen die je niet kent. Is er iemand die ze allemaal kent? Anders, wie ken je niet?

HD: De tweede.

A: Is er nog iemand die de tweede niet kent? (Iedereen stemt in.) Iedereen kent ze niet?

JJ: Ik ken de actrice ook maar.

A: Heeft er iemand 'The Incredible Hulk' gezien? (KC zegt van wel, de rest niet.)

KC: Lang geleden ja.

CC: Is da niet die slechte film?

KC: Ik weet meer van de verhaallijn van de film. Van de vrouw weet ik echt niets. Omdat dat zo altijd was van, ooh en kalmeren. Ik wist zelfs niet ...

LV: Ik weet zelfs niet waar de Hulk over gaat.

A: Dat is dus Betty, de 'love interest' van de Hulk.

CC: Die derde is van 'Thor' toch, hé? (Bevestiging van de groep). Ok, ik was even aan het twijfelen.

A: Zijn er nog mensen die andere vraagtekens hebben?

JJ: Ik heb de middelste onderaan.

KC: De middelste vanonder is van 'Ant-Man'.

JJ: Aja, ik heb die ook nog niet gezien.

HD: Is dat die van 'The Hobbit'? Ik ken die actrice van ergens.

A: Dus wie heeft er daar een vraagteken?

CC: Een ander vraagteken of?

A: Nee, nee, dus enkel bij die van 'Ant-Man'.

CC: Ik heb hem ook nog niet gezien.

A: Dus het is gewoon omdat jullie de film nog niet gezien hebben? (Instemming van de groep.) Goed ja, anders geen vraagtekens meer bij andere mensen?

HD: Ik had ook bij rechtsonder, rechts onderaan.

LV: Scarlet Witch.

A: 'Age of Ultron' gezien?

HD: Nee.

A: Aja, het is gewoon eens vragen omdat het interessant is om te weten waarom iemand ze niet kent.

CC: Die van 'The Incredible Hulk', dat is gewoon om dat die film niet zo ...

KC: Ja, ik had hem ooit wel gezien, maar ja, dat van die 'love interest' was echt saai. Dat was zo ...

CC: Blijkbaar was dat de moeite niet die film, dus dan staat hij niet zo hoog op mijn lijstje om te kijken. Dus dan ken je die ook minder.

A: Ok, is er iemand die wil delen wie zijn minst favoriete lievelingspersonage is? Dus wie je de laagste score hebt gegeven.

JJ: Ik heb Nathalie Portman in het midden. Dat is gewoon omdat ik er mij het minst van herinner. Ik weet wel dat ze in die film gespeeld heeft, maar dat is al heel lang geleden dat ik die film gezien heb intussen. Het is gewoon, ja, ik weet dat ze er in meegespeeld heeft.

A: Ok, is er nog iemand die Nathalie Portman heeft? Dus die van 'Thor'. De derde foto vanboven.

KC: Van mij was die voorlaatste.

CC: Bij mij was die ook voorlaatst.

LV: Ik had die als tweede. (lacht)

A: En waarom als tweede?

LV: Ja, het hangt er misschien ook van af dat ik Nathalie Portman graag heb. En ik zie ook graag 'Thor'. De twee films, dus dat zal wel ... Allee, ik vind dat wel een toffe. Een superintelligente. In de film ook, allee, ja.

HD: Ik herinner mij daar niet veel van. Ik herinner me dat ze Loki in zijn gezicht slaat. (Iedereen lacht.)

JJ: Maar Nathalie Portman is inderdaad wel een goede actrice.

CC: Ik vind dat qua vergelijking met al die andere waar dat ze tussen staat, dat ze de minst 'bad-ass' is.

KC: Ja, ik had ook zo in vergelijking met de anderen.

JJ: De minst opvallende ook, de minst herkenbare. Moest het Nathalie Portman niet zijn dan, ja.

LV: Ja, ik weet niet. (Lacht.)

A: Ja, er zijn geen juiste of foute meningen. (lacht.) Heeft er nog iemand een minst favoriete.

CC: Ik die groene, of was het een paarse?

A: Een groene. Die van 'Guardians of the Galaxy', Gamora. En waarom?

CC: Dat is gewoon omdat ik al de rest leuker vind. Ik vond dat personage wel nog ça va, maar vergeleken met dinges dan, met Romanov vind ik ze dan het minst.

A: Ik zie dat Romanov bij jou op de eerste plaats staat. Is dat bij nog iemand zo? (iedereen behalve KC zegt ja.) Oke, vier van de vijf. En waarom? Waarom Black Widow?

JJ: (Enkele zeggen bad-ass door elkaar). Vooral bad-ass, die vechtscènes zijn zo cool.

CC: Je ziet dat, je weet nog niet veel over haar verhaallijn als je gewoon naar de films kijkt. Maar je vangt zo dingen op van haar leven van Russische spion en iets met baby's dat ze weggenomen hebben enzo.

KC: Nee, nee, ze hebben haar baarmoeder weggenomen. Ze hebben haar gesteriliseerd.

JJ: Ik vind het vooral cool dat ze naast al die andere kerels echt wel haar mannetje kan staan. Ik denk dat dat het tofste is.

CC: Het is een karakter dat ook een dekmantel heeft, maar ook al veel heeft meegemaakt. En desondanks dat ze zo heel vrouwelijke dingen, baarmoeder wegnemen dat is zo iets heel vrouwelijks, dan heb je zo iets van, ben ik nog een vrouw? Ik kan geen kinderen meer krijgen, bla bla bla. Maar toch is dat echt zo ...

JJ: En ze wordt ook niet behandeld als vrouw. Ze kunnen er dan wel een keer mopjes over maken, maar ze wordt ook aanzien als iemand die sterk is en als iemand die voor zichzelf kan zorgen.

CC: Ze zijn er zo allemaal een beetje bang van. Stiekem.

A: En van 'Black Widow', ik weet nog dat je in het begin van het gesprek gezegd hebt dat ze nog geen film voor haarzelf gekregen heeft. Vind je dat dat moet? Is er iemand die ...

JJ: Ik denk dat dat wel interessant zou zijn.

LV: Het staat op het schema toch van 'Marvel'? Nee?

A: Nee, er is een artikel geweest dat ze dat niet willen doen.

JJ: Aja, want ik denk wel dat er genoeg interesse voor zou zijn. Want als ik dat hoor bij anderen, dat dat ook wel een tof personage is. En waar ook veel over gezegd wordt overigens.

A: En waarom denk je dat dat niet gebeurt?

CC: Omdat ze genoeg karakters hebben, en misschien gaan ze er nog altijd vanuit van: Er gaan wel geen jongens gaan.

JJ: Ja, want het publiek dat zijn jongens waarschijnlijk. Het grootste doelpubliek zijn ook wel jongens dus ik denk dat ze zoiets hebben van ...

HD: Dat moet echt een van de redenen zijn.

KC: Misschien met het imago van superhelden. Dat ze nog altijd zo een vent zien vliegen in plaats van een bad-ass vrouw ofzo.

HD: In 'Star Wars' is dat ook zo, dat ze Rey niet in speelgoed wilden. Allee zo, de anderen helden hadden een maar ... Dat ze zo van die figuurtjes maken en Rey was daar niet bij.

CC: Terwijl dat dat het hoofdpersonage is ...

A: Ik heb gisteren ook een artikel gelezen dat er geen poppetjes zijn van 'Black Widow'. Wel van die kleintjes maar niet van die grote. Wat vind je daarvan?

JJ: Dat is gek gewoon, vind ik.

HD: Ja, ik vind dat ook.

JJ: Dat ze die beslissing maken, want je hebt een aantal personages, waarom niet meer gelijk behandelen.

LV: Misschien is dat puur financieel, dat kan ook wel. Maar ik denk dat dat ook fout is, ja.

CC: Het zit gewoon gebakken in de maatschappij, denk ik. In Hollywood gaan ze er nog altijd vanuit van, oei, minderheidspersonages, ze noemen dat dan "minderheidspersonages", zijn dan vrouwen of zwarte acteurs, oh nee... Elk ander ras ofzo, ah nee dat zal niet verkopen.

JJ: Ik denk wel het feit dat er zoveel overgepraat wordt en het feit dat zoveel mensen er een mening over hebben positief is naar de toekomst toe. Ik denk dat dat wel zal veranderen.

HD: Ja, het is wel aan het veranderen.

JJ: Ja, ik denk dat er wel nog hoop is. Het is niet dat ik zo ...

CC: Ik denk niet dat er twintig jaar geleden een studie zou zijn geweest naar ... (Instemming vanuit de groep.)

KC: Het zit toch maar in de films hé. Ik denk dat dat ook twintig jaar geleden niet zou gebeurd zijn.

A: Ja, vier mensen hun favoriete personage is 'Black Widow'. Wie is jouw favoriete personage?

KC: Ik heb 'Agent Carter' op 1, maar dat is misschien omdat zij de enige is van een serie. En in een serie zie je zo veel meer rond dat personage, terwijl ... Ze hebben wel veel getoond van haar in die film, maar ik heb zo veel meer van 'Agent Carter' gezien dat dat mijn favoriet is. Misschien dus ja, omdat het in een serie is.

JJ: Ik was ook wel blij toen dat ik hoorde dat er een serie kwam, dacht ik ook van: 'Goed!'.

CC: Ja ik vond de serie echt wel tof. En in 'Agents of Shield' is dat ook zo, een van de hoofdpersonages, want ze zijn er zo met een heel team, die heeft zelf krachten verworven ...

KC: 'Sky'.

CC: ... als een van de eerste en ze gaat daar wel goed mee om en zij leidt zo het team van de mensen met krachten. Allee, dat is wel nog zoiets ...

LV: Ik wist niet dat die krachten hadden, ik had dat nog niet gezien.

KC: In hun series zijn het wel vrouwen, hé? 'Agent Carter', 'Jessica Jones' en 'Agents of Shield'.

CC: Ik denk dat ze zo proberen goed te maken.

A: Wat je dan zegt is dat er meer aandacht is voor vrouwen in de series dan in de films?

KC: Eigenlijk wel. Als je het zo een keer bedenkt.

HD: Misschien is dat een teken. Dat er meer aandacht komt eigenlijk.

JJ: Misschien zijn er zo verschillen in de echte Hollywood filmwereld en dan misschien de series. Dat er in de series verschillen zitten, ik weet dat eigenlijk niet.

CC: Ja, de series daar zitten veel vrouwendingen in.

JJ: In de serie kan je veel proberen zeker? Als ze een blockbuster maken en dat heeft geen succes ... Of ze denken dat die geen succes zal hebben.

CC: Series hebben een ander doelpubliek denk ik.

JJ: Dat het minder past dan voor bezoekers in de cinema enzo, hé.

KC: Dat is waar. Als het niet lukt, kunnen ze nog altijd stoppen na een seizoen, hé. Maar als de film mislukt ...

LV: Dat is ook minder budget voor een serie, dus.

HD: 'Mad Max: Fury Road' was toch ook met een sterk vrouwenpersonage, niet?

KC: Ja, maar dat heeft tamelijk veel commentaar gehad van mannelijke fans van: "Zelfs 'Mad Max' maken ze kapot door het feminisme.

JJ: Maar kapot ik vond nu toch ...

KC: Ja, maar ze zeggen, 'Mad Max' heeft zo een klein rolletje gehad in een furiosa van vrouwen. Dus dat was dan wel de kritiek, maar ik vond van niet.

CC: Dat gebeurt vaak dat je dan ergens op reageert ... Toen dat ik had gereageerd op 'Marvel' die voor International Women's Day ... Ze hadden zo vier vrouwen gepost, vier. En dan had ik zoiets van: "Wow, vier." En dan hebben ze dat zo verwijderd. Maar je krijgt vaak op zulke dingen, als je zoiets antwoordt, zoals op Youtube, je moet eens de comments lezen. Dat is dan zo van: "Al die femi-nazis zijn hier." Je hebt nu zoiets van een tegenbeweging tegen het feminisme.

JJ: Ik snap het wel, iedereen moet zijn ding kunnen zeggen en ja.

HD: Maar het zijn zo giftige commentaren altijd.

CC: Maar feminisme heeft een slechte naam gekregen door sommige ...

JJ: Extreme feministen vooral.

CC: Maar zelfs gewoon op het nieuws, HLN (Het Laatste Nieuws) post bijvoorbeeld iets over die Russische daar ... Die is ook al opgepakt geweest, duizend keer enzo.

JJ: Ja, ik vind het ook een beetje belachelijk zo dat je de stroming hebt van de manibis of de maninists. "Mannen moeten ook gelijk komen." Maar het gaat niet over het feit dat vrouwen beter zijn ofzo. Het gaat over gelijkheid hé.

LV: Ze weten gewoon niet dat het feminisme over gelijkheid is ...

HD: We kijken af, hé?

A: Nee, ja, het is goed. Ik denk dat we met deze lijn klaar zijn. Iedereen heeft zijn favoriet personage gezegd, en de minst favoriete?

KC: Ah, mijn minst favoriete was 'Scarlet Witch'.

A: Waarom?

KC: Ik weet het niet. Ze kwam niet zo veel in de film voor. Ik vond de rest beter.

LV: Die van 'Ant-Man', ik weet niet hoe ze noemt.

A: Hope.

LV: Ik herinner me haar ook niet zo super, terwijl ik de film nog niet zo lang geleden gezien heb. Zij, samen met die groene was ik ook wel aan het twijfelen voor de minst favoriete, omdat ik dat ook niet goed niet meer weet. Ik wist dat die eerst slecht was en dan een goeie.

CC: Geen impact nagelaten.

A: Waarom denken jullie dat ... Dus we hebben al tamelijk veel gepraat over films van 'Marvel'. Er zijn nu twaalf films, of elf, ik weet het niet meer precies, maar er is een film aangekondigd van 'Captain Marvel' in 2018-2019. Maar dat is de eerste vrouwelijke film tot nu. Er zijn dus al elf films geweest van 'Marvel'. Waarom denken jullie dat er nog geen ruimte geweest is voor een vrouwelijke superheldenfilm?

JJ: Ja, maatschappij en omgeving hé.

HD: Fans overwegend mannen misschien. Denk ik he, ik weet het niet.

JJ: Ik denk dat dat gewoon aan de maatschappij ook ligt en in elke sector en in elke ...

HD: ... patriarchale.

LV: Misschien ook omdat hun comics, de bekendste comics zijn over die mannelijke superhelden en dat ze dan die wilden verfilmen en daarom focussen op die ...

JJ: Het is heel lang geweest dat ook vrouwen in de slachtofferrol en dat de man dan als redder was. Zoals de prins op het witte paard en dan de jonkvrouwe die dan gered wordt. Iets zo oud en dat is nu pas dat dat begint te veranderen, hé. Dus ik denk dat ze nu ook gewoon mee aan het gaan zijn.

HD: Superman en Spider-man dat zijn toch de bekendste toch zo, hé. Daar is het dan ook met de 'damsel in distress'.

JJ: Dat is dus recent aan het veranderen.

KC: Ik denk ook gewoon het doelpubliek. Bijvoorbeeld moest je mij 10 jaar geleden vragen van welke film wil jij kiezen? Wil je Spider-man zien of wil je [?] zien? Nu ja, ik keek dan ook wel mee naar

Spider-man met mijn broer. Maar ik denk dat twintig jaar geleden, nu een *geek* is nu ook zo meer in aan het worden als je kijkt naar FACTS, ik denk dat dat nu gewoon meer in wordt.

LV: Het is niet dat je graag naar een superheldenfilm kijkt, dat iedereen ... dat je een *geek* bent.

KC: Nee, het is wel ... 'Marvel' en comics twintig jaar geleden, dat was *geeky* en zo ...

JJ: En voor jongens. Het idee, meisjes spelen met poppen en poppenhuizen en jongens houden van superhelden, dat is zoiets ... Dat is een beeld dat zo vroeger zo duidelijk was. En nu is het zo jongens die prinses willen zijn en meisjes die zich precies verkleeden in ...

KC: Ik denk dat het wel zo aan het worden is.

JJ: Het zit er al in.

CC: Het is omdat het nu pas ter sprake komt, dat er dingen beginnen te veranderen. Maar je moet eens een speelgoedwinkel binnenlopen en je ziet zo van waar zou al het meisjespeelgoed zijn. En je zie je zo 25.000 roze dingen. En ik ben nooit een typisch meisje geweest zo. Ze hebben wel geprobeerd mij poppen te geven en zo. Maar dan speelde ik met de jeep. Dat is bij mij nooit gelukt geweest, maar anderen in mijn omgeving waren wel zulke meisjes, je weet wel. Dan ben ik pas na het middelbaar, eigenlijk pas vanaf ik aan de universiteit zit, kan ik gewoon mijzelf zijn. Want anders was het zo van geen schmink gebruiken en met dat spelen en ... Het is gewoon in de maatschappij zit dat er nog zo ingebakken. En mijn eigen ouders ... (lacht) Ze hebben eens voor kerstmis een stijltang gegeven en ik was 10 jaar. Ik keek naar series en ik las boeken en ze gaven mij een stijltang. Ik was echt van, mama, het gaat niet lukken, hoor.

JJ: Ja, nee, ik denk dat 'Marvel' moet inspelen op wat het volk denkt en vraagt en ik denk dat ze wel zoiets hebben van er is geen vraag naar superheldenfilms en er zal veel commentaar op komen en zeker negatief commentaar. Ik denk dat ze dat gewoon zoals elk bedrijf gehoord hebben. En dat ze nu merken van, oh, er zijn wel veel vrouwen die, één, naar onze films komen kijken en ook niet akkoord zijn met het feit dat ze zo op de achtergrond zitten, dus. Ik denk dat dat gewoon meer meegaat met de maatschappij.

HD: 'Catwoman', dat was wel goed.

JJ: 'Catwoman' was een van de eersten.

KC: Als sekssymbool, of was dat minder?

CC: Ja, die is wel geseksualiseerd.

JJ: Ik denk dat dat dan weer ... Het is precies de enige manier om een vrouw in een film ...

LV: Ik vind de hoofdrollen in de films dat was al loos ...

JJ: Die was inderdaad wel bad-ass.

LV: En op het einde dumpst ze hem toch? Ze eindigen niet samen, dus.

CC: Maar dat is dan ene vonke in de ...

JJ: Ja, maar ik heb dat ook al zitten denken dat als ...

HD: Xena? (lacht)

KC: Ook weer, hoeveel kleren had zij aan, allee ja. Niet veel hoor.

LV: Had die geen lesbische relatie dan?

CS: Ze gaan de serie hernieuwen en ze gaan haar uit de kast laten komen.

HD: Echt?

KC: Het was eigenlijk al zo, maar ...

JJ: Awel ja, dat is gewoon. De vrouwelijke personages die dan als hoofdrol hebben, die dan met al dan niet goede argumenten geseksualiseerd werden, dat dat wel altijd zo was. Tegenover 'Black Widow', als je die opzoekt, haar ritsje is niet altijd naar beneden, hé. Soms is het ook dicht.

CC: ik vind ook ... Allee, ze steken er almaar meer vrouwen in en andere etniciteiten, maar als ze er bijvoorbeeld een lesbisch koppel zouden insteken dan ...

HD: In 'Jessica Jones' doen ze dat wel goed.

CC: ... overdramatiseren ze het meestal en proberen ze het nog altijd te doen door te verkopen door de seks zo. Daar kijken we wel naar.

JJ: Dat wordt vaak als een statement gebruikt van kijk wij durven dat in onze films te steken, terwijl dat gewoon er in zou moeten zitten zonder bla bla rond.

A: Ja, er wordt gespeculeerd ... Er is een interview geweest met Kevin Feige, een van de topmannen bij 'Marvel', dat er een LGBT, een homo of een lesbische in een van de volgende films zou komen.

JJ: Dat is goed, voila. Dat is goed, maar daar moet gewoon niet te veel over gebabbeld worden. Ik denk van ok doe dat maar, dat zou eigenlijk als normaal moeten beschouwd worden. Ik vind dat erg dat mensen het gevoel hebben dat ze zich moeten uiten als lesbisch of homo. Ik vind gewoon, weet je, word gewoon verliefd op wie je verliefd wil worden.

CC: Ze proberen dat als verkooppunt te maken.

KC: Dat zit ook in die revolutie, hé. Dat komt nu wel.

HD: Ik heb de film nog niet gezien, maar ik heb gelezen op 'Tumblr', dat 'Deadpool' panseksueel is. Allee ja. Maar ik heb de film nog niet gezien.

JJ: Dat zie ik hem wel nog doen.

LV: Hij was vooral geobsedeerd door seks.

KC: Hij houdt wel veel van Spider-Man hé in die comics, oh.

A: Dus jullie zouden positief staan ten opzichte van LGBT-personages?

CC: Zolang ze maar niet doen van: "Kijk, wij zijn wel goed, want wij steken er wel een homo in. Dus wij zijn wel goed voor de homomensen."

JJ: Ja, wel zo van doe het gewoon en ...

CS: Bijvoorbeeld, dat was een keer geweest dat ... Ik heb eens een comic gelezen en het was zo heel verhaal ... Nee, nee, in 'Paranorman' heb je daar, dat is een kinderfilm natuurlijk, maar dat is met zombies en weet ik veel wat geesten enzo. Maar je hebt daar zo de typische cheerleader, zo van Oh My God en die is verliefd op die met zijn grote biceps enzo. En op het einde zegt hij: "En ga je mee naar de film?" en zij: "Oh ja tuurlijk." En dan zei hij: "Ahj goed, Greg en ik houden van zulke films." En zo echt op het einde was hij zo plots homo. Allee niet plots homo, maar zag je dat hij plots homo was. Ik zal het zo zeggen. En ik had zoiets van, zie, nu ben je van dat personage beginnen houden en is hij homo dan ga je niet zo plots zeggen van, nee ik vind dat niet meer leuk. Ze hebben dat niet gebruikt als verkooppunt.

HD: In Harry Potter was dat ook zo, dat Dumbledore dan ...

CS: Ja, dat vond ik echt zalig.

HD: Dat is wel een goeie manier, hé.

CS: Het is alsof, je bent garnaalkroketten aan het eten en je hebt het niet door dat ja garnaalkroketten eet. En dan opeens zeg je van je eet garnaalkroketten en ben je van, ah ... Mijn nonkel heeft dat dus letterlijk meegemaakt. Maar dat psychologische ... Ik denk nu niet dat ze, allee, ik ga nu niet zeggen dat ze een film moeten maken en plotseling op het einde doet hij zijn kleren, de superheld, en zegt hij van ik ben een vrouw.

HD: Ik denk dat we aan het afwijken zijn van jouw vragen. (lacht)

A: Nu, we weten superhelden hebben allemaal bovenmenselijke krachten en zo. Maar naast dat, hoe realistisch vinden jullie dat mannen en vrouwen gerepresenteerd worden?

JJ: Nee, niet realistisch, hé. Ik denk dat dat ook wel ok is, zoals ik daarnet ook zei. Het is niet hun taak om een realistische weergave van de wereld te geven. Ze zijn superhelden in een superheldenuniversum ook. Dan mag dat wel onrealistisch zijn.

A: Wat bedoel je dan met onrealistisch?

JJ: Extreem sterk, extreem knap. Altijd een perfect lichaam. Dat soort ...

KC: Ik vind Hawkeye wel realistisch. (JJ lacht)

A: Waarom?

KC: Ja, dat is zo de enige zonder superkrachten als man. Ze lachen er zo altijd mee dat hij er zo naast loopt. Met zijn pijl en boog. En ze gebruiken die ook wel altijd als ze in comics zo een vreemde pose doen, maar dan de Hawkeye-versie. Om zo te tonen van, nèh.

JJ: Hij is ook niet echt een van de acteurs die als knappe acteur wordt aanzien. Hij is wel een knappe, maar als je denkt aan knappe acteurs ga je nooit aan hem denken.

CC: Maar ik vind dat vooral ... Omdat je zegt, je hebt zo memes ... Iedereen is dan zo aan het vliegen en dan loopt hij zo mee.

JJ: Hij is een beetje de underdog, hé.

A: Als ik dan even samenvat, zeg je dan eigenlijk dat ze niet realistisch gerepresenteerd worden, maar dat je dat ok vindt?

JJ: Ik wel.

A: Is er iemand die dat ...

HD: Fysiek?

A: Ja, fysiek, maar ook emotioneel, qua karakter enzo?

JJ: Ik vind dat Pepper wel een heel goed voorbeeld, omdat die haar niet laat doen door 'Iron Man'. Nu er zijn momenten, hé. Die komt wel altijd op voor haarzelf, en ok, ze is wel nog altijd ... Hij is een superheld en zij loopt ernaast en zo. Maar ik heb wel het gevoel dat ze wel haar best doet om voor zichzelf op te komen. En ik denk dat dat wel een realistisch beeld geeft. Dat er wel vrouwen zijn die hoger kunnen.

CC: Ik weet niet hoe het zit met personages die wenen, is dat al veel gebeurd? Is het dan meestal de vrouwen die wenen, of de mannen?

JJ: Ze zijn wel redelijk sterk, hé, heb ik de indruk.

KC: Ze roepen wel zo veel zo: "Noooooo!". (Iedereen lacht) Ik denk dat enkel Loki geweend heeft. Omdat hij in die illusie daar, toen dat die moeder dood was. Ik denk dat dat de enige is die geweend heeft.

CC: Het is dus niet zo dat alle vrouwen continu huilen?

JJ: In die 'Marvel'-films heb ik niet echt de indruk dat er veel gehuild wordt. Ik denk dat 'Captain America' ook wel geweend heeft. Dat moet toch.

KC: Misschien met agent Carter dan.

CC: Ja, en ook, ik weet niet hoe het zit met background-personages. Of dat dat realistisch wordt ... Allee, ik stel me dan voor, bijvoorbeeld Spider-Man vliegt ergens voorbij en als er dan een achtergrondkarakter wordt getoond, weet ik dan niet of het zo altijd de typische vrouwen zijn. Je ziet zo dat er zo vrouwen gered worden en ze hebben altijd wel een baby bij.

KC: Of een oud mademeke.

JJ: Ik denk dat dat ook wel ligt aan de stijl van superheldenfilms en daarbij ook comic-books dat daar wel wat stereotypen inzitten, maar ik denk dat dat wel mag. Ik weet het niet.

A: U wilde iets zeggen?

KC: Ja, van psychologische ...

LV: Allee, ik vind dat wel goed als je de superhelden zo wat een menselijke kant geeft.

HD: Met een background story, dat vind ik wel het interessantst eigenlijk.

KC: Misschien dat ik daarom aan Hawkeye dacht, want in de 'Avengers 2' gingen ze dan zo naar bij hem thuis. Bij zijn gezin en dat was echt zo van wat!?! (Iedereen lacht)

JJ: Dat was ook zo van, onverwacht, ok die heeft dan familie, goed. Ik denk dat ze niet enkel de vrouwen kwetsbaar opstellen, maar ook doordat al die mannelijke hoofdpersonages ook in hun background story getoond wordt dat ze ook wel kwetsbaar opgesteld worden.

HD: Loki ook toch, hé?

A: Ja, ik heb al een paar keer Loki gehoord hier. Voor wie was dat weer het favoriete personage?
En waarom Loki?

KC: Omdat die juist zo'n menselijkheid heeft.

HD: En ik vind die acteur ook ...

JJ: Hij is ook zo een sexy slechterik ook wel, vind ik.

KC: Hij is zo de slechterik geworden omdat hij zo de troon wilde krijgen omdat hij de oudste is en dan is hij zo geadopteerd en ik zou ook wel pissed zijn.

CC: Het is ook zo, je kunt je makkelijker vergelijken met een flat character dan met iemand die zo perfect is. Captain America bijvoorbeeld. Language!

KC: Maar ze lachen er ook mee, hé.

CC: Loki is gemakkelijker, want, ja, die is een beetje *greedy*. Die is een beetje *jealous*. Daar kan je je goed bij voorstellen dat hoe dat dat soms overkomt.

A: Goed, dan heb ik eigenlijk maar een vraag meer. Qua diversiteit, we hebben er al een paar keer over gepraat, over diversiteit. Maar vinden jullie dat nodig, diversiteit? Dan hebben het niet enkel over vrouwen en mannen, maar dan ook bijvoorbeeld over seksualiteit en etniciteit.

CC: Je moet het niet als verkooppunt gebruiken, maar ik denk dat je wel gewoon ... Allee, de samenleving bestaat uit zo'n karakters. Waarom steek je die dan niet zo in de films?

JJ: Ik vond dat bij 'Star Wars' bijvoorbeeld. Ik vond dat zo, huh er zit een neger in 'Star Wars'. Hey maar jongens, dat is toch ok? En ik weet, oeh 'the Oscars are white' en het is een heel gedoe daaruit. En ik heb zo iets van jongens, laat dat gewoon zijn geleidelijke gang gaan. Dat gaat wel goedkomen en dat gaat ... Allee.

HD: Dat heeft veel invloed dan wel, denk ik. De grote blockbusters en al, dat daar dan alleen ...

JJ: Dat is wel waar.

HD: Dat heeft zo veel invloed, hé. Onbewust ook. Uiteindelijk kan je iets hebben van dat boeit eigenlijk niet zoveel.

JJ: Het ding is dan wel als je zegt van we hebben nu toevallig veel blanke mensen in de film die het goed spelen dan kan dat ook wel, hé. Het is niet zo van de helft moet ... Want er zijn mensen die dat zeggen, hé. De helft van de genomineerden moeten zwarten zijn en de andere helft blanken.

CC: Dat is dan ook overdrijven.

HD: Ik vind dat wel, ze moeten daar wel geen quota insteken, maar dat is wel niet toevallig, denk ik.

JJ: Nee, nee, nee, ik denk dat dat wel ok is ...

CS: Maar je moet ook kijken wie dat er stemt voor de Oscars, hé. Het zijn allemaal zeventigjarige blanke mensen.

JJ: Het is inderdaad zoals dat jij zegt, maar niet als verkooptechniek gebruiken. Niet van kijk eens wat dat wij doen en hoe vooruitstrevend dat wij zijn. Laat ze dat gewoon doen en dat dat aanvaardt is.

HD: Ik vind dat niet erg als ze dat als verkooppunt gebruiken.

JJ: Nee?

HD: Het is toch commercieel, hé.

JJ: Dat is wel waar.

CC: Maar ja, voor mij vooral is het gewoonlijk representatief voor hoe dat de maatschappij eruit ziet. En zo die verschillende culturen en ...

JJ: Ja, dat is wel waar.

A: Wat misschien wel een toffe vraag is, is in welke mate 'Marvel' daar goed in is, in diversiteit?

CC: Beter dan DC.

A: En waarom?

KC: Ja, nja, sowieso beter dan DC. Want, ja, Gamora is nu wel groen maar ... (groep lacht) Allee ja... En wat is het nu, die vriend van 'Captain America' met zijn vliegpakje?

HD: Falcon.

KC: Falcon, ja. Maar voor de rest. DC heeft er gene

CC: DC is nog ook met teveel het vrouwelijke, van oh nee we moeten ze redden en de prins op het witte paard enzo. Terwijl 'Marvel' daar wel ...

HD: 'Batman' is 'DC', hé? (Groep bevestigt).

CC: 'Batman' is wel een emotioneel karakter, want die weent precies constant.

KC: "Mijn ouders zijn dood! Uuh."

JJ: Ik denk dat ... Ik denk inderdaad zoals dat je zegt dat 'Marvel' daarin beter is dan 'DC'. Maar op zich is het niet dat ze supergoed bezig zijn ofzo.

KC: Ja, ze hebben twee personages en dat is het.

JJ: Ja, allee. Ze zullen er wel geraken en ze gaan waarschijnlijk de juiste richting uit, maar het is nu niet dat we kunnen zeggen van: 'Ja, 'Marvel'!

CC: Ze zijn er beter in in hun series, want daar hebben ze 'Mack' dat ze ... uhm hoe moet ik dat nu zeggen, een anders gekleurde is.

HD: En in 'Jessica Jones' daar toch?

JJ: 'Jessica Jones' is daarin heb je wel echt veel diversiteit. Dat is wel waar. Maar 'Jessica Jones' is ook wel, allee, qua verschillende diversiteit is dat wel een serie als voorbeeld, hé.

CC: 'Agents of Shield' ook. Je hebt daar drie sterke personages van vrouwen waar dat je echt geen ruzie wil maken. Zeker drie. Er zitten zeker 2 of 3 zwartkleurige ...

JJ: Ze gaan de goede richting uit, maar ze zijn er nog niet.

KC: En een van die vrouwen is, is Aziatisch.

CC: Ze durven er meer in de series dan in de ... Ik denk dat dat hun testding is.

JJ: Er staat ook minder op het spel, hé.

CC: Je kan gewoon een serie cancelen of een karakter schrappen. In een film ... Plots midden in een film, ah ja, die doet niet meer mee.

KC: Ja, dat is wel waar.

JJ: En series worden ook echt bekeken als ze echt goed zijn en als veel mensen het goed vinden erover praten, maar in de film daar gaat sowieso iedereen naar toe gaan kijken en achteraf wordt er daar dan slecht over gepraat omdat het niet goed is. Maar als een serie niet goed is dan, ja, dan wordt die gewoon niet bekeken, punt. Ik denk, ja, dat risico is minder, hé.

A: En mocht je dan suggesties mogen doen aan 'Marvel' bijvoorbeeld. Als je mocht praten tegen de executives ofzo, wat zou je dan geven als tip om daar beter in te zijn? In die diversiteit?

JJ: Durven.

KC: Op zich ja. Ze zijn de goede kant op aan het gaan, maar allee ja ...

CC: Ze hebben het een keer uitgetest in de series, maakt het nu een keer in de film.

A: Dan gewoon alles van in de series in de film?

JJ: Ja.

CC: Ja, niet alles. Je moet wel afwegen, natuurlijk.

JJ: En natuurlijk ook wel meer dan een keer, want sowieso is de maatschappij er nog niet volledig klaar voor om direct alles te aanvaarden. Allee, ja hoe jammer dat dat ook is, er zijn nog altijd heel veel mensen die het daar nog moeilijk mee hebben, in verschillende dingen van diversiteit en ze moeten dan ... Allee, zijn verplicht om te volgen met de maatschappij, hé. Ze kunnen niet zot beginnen ...

CC: Je kan niet plots een film maken met iemand die transseksueel is en homo en lesbisch en transseksueel en aseksueel en dan nog 25 verschillende culturen en rassen erin. Dat gaat beetje teveel van het goede zijn, maar geleidelijk aan zo. Dat niemand er meer van verschiet van, huh, er zit iemand met een ander kleurtje in deze film.

JJ: Ik werk in de cinema en ik weet niet meer welke film dat was, maar het was een film waarin in het midden van de film bekend werd dat een van de personages homoseksueel was. En ik heb gemerkt dat er in het midden van de film een vrouw buiten liep. En ik vroeg zo: 'Mevrouw, alles ok?' En zij: 'Ja, maar ik was het er niet akkoord mee dat er daar een homoseksuele in voorkwam.'

HD: Echt?

JJ: Ja, en die is echt gewoon uit de film gestapt omdat die daar niet mee akkoord was.

HD: Was het een student?

JJ: Ja, ik weet het niet.

CC: Maar wij zijn wel een jongere generatie, hé.

JJ: Bij vrouwen is het ook wel nog altijd anders dan bij de mannen, hé. Bij de mannen ... Ik denk dat er veel meer vrouwen zijn dat lesbische vrouwen en homoseksuele mannen ok vinden. Maar ik denk dat bij mannen dat nog gevoeliger ligt, niet?

HD: Ja, van de representatie van ...

JJ: Nee, van het ok vinden ...

CC: Als je dat zo vraagt aan jongens, dan is het altijd zo van ... Dan zijn ze er precies bang van dat ze ...

JJ: Ik heb de indruk dat dat bij jongens uh ...

CC: Ik ben zelf biseksueel en als ze zo ... Alle ja, mijn familie weet dat niet en mijn mama weet dat wel, maar zelfs als ze daar in mijn familie gesprekken over houden: 'Het is een rage aan het worden.' Dan denk ik zo: 'Ik dacht dat jij, mijn tante zo, ... Dan denk je zo van als je zo bent, ik dacht dat je open-minded was. Met andere dingen ook. Maar dan heb je zoiets van 'Het is een rage aan het worden. Het is een ziekte'. Alle, wees daar eens ...

HD: Ja, das echt zo een generatie ...

JJ: Ja, dat is gek. Ik verschiet daar soms ook nog van, hoeveel mensen daar negatief tegenover staan.

CC: Dus we gaan ze gewoon uiteindelijk allemaal uitroeien (lacht).

KC: Als de jongere generatie zo open-mindeder wordt, uiteindelijk gaat de hele maatschappij ...

JJ: Maar ja, zelf van onze jeugd eigenlijk nog, hé.

KC: Maar ik denk nu, 'Fantastic Four', is dat nu van 'DC' of van 'Marvel'?

A: Dat is van 'Marvel'.

KC: Daar is toch ik weet niet hoeveel discussie over geweest dat de 'Human Torch' plots zwart wordt.

LV: Ja, omdat dat de broer is van die andere zagezegd.

KC: ik heb hem niet gezien die film, maar daar was daar wel veel ik weet niet hoeveel discussie over.

LV: Ik heb de eerste gezien en daar de 'Human Torch' de broer van die blonde zeker? Ik denk dat niet daarom ... Dat dat het probleem was, zuh.

KC: Kijk naar dat toneelstuk van 'Harry Potter' dat de Hermoine een zwarte actrice is. Rowling heeft nooit gezegd dat dat een blanke persoon is, hé.

HD: Dat is eigenlijk erg, hé. Over geen enkel personage eigenlijk, hé?

LV: Enkel 'Angelina Johnson'? Daar zegt ze dat ze zwart is.

JJ: Uiteindelijk mensen van onze leeftijd en zeker in Gent zijn zeer verdraagzaam en ik vind dat echt super. Maar dan iemand zoals 'Donald Trump' die bewijst ... Nee, maar dat is echt stom, hoeveel mensen dat daar achter staan.

HD: In Amerika zit daar wel meer verschil in.

JJ: Awel, dat is gek, hé.

KC: En daar zit 'Marvel' ook wel. 'Marvel' zit in Amerika, hé, dus ... Daar zit meer verschil.

HD: Daar is het dan wel belangrijker, hé.

CC: Je moet dan maar vergelijken hoe de maatschappij nu omgaat met de vluchtelingenproblematiek.

JJ: Ja, voilà. Het zit er nog erger in dan dat we denken, allee.

CC: En je kan jezelf, zelfs ik heb dat soms dat ik me betrap op ...

JJ: Ja, racistisch ... Ik voel mij soms ook niet op mij gemak als ik iemand met een andere kleur, of met een Marokkaans uitzicht in mijn tram zie zitten en ik zie dat die zo wat raar gedraagt en ik me dan ook heel rap ...

CC: Ja, dat zit er hardcoded in.

JJ: Dat is jammer, hé. Dat is zo jammer.

CC: Ik heb zoiets gelezen ...

HD: Ik ben onlangs geweest naar Berlijn en dan ... Je moet zo ... Wel, ervaringen veranderen je wel.

JJ: Ja, dat is wel waar. Dat is juist.

CC: Ik heb zo iets gelezen op Tumblr zo dat de eerste indruk dat je hebt van iets of iemand, iemand dat je van dacht van, oei die gedraagt hem raar. Dat is wat je bent aangeleerd en de tweede gedachte, meestal heb je dan een tweede gedachte, dat je hebt zo van, allee nee, kom doe normaal. Dat is toch maar een persoon. Dat is hoe dat je echt bent. Dus, maar je kan wel ook twee gedachten hebben. Zo direct erna je tweede gedachte, na je eerste, dat je weet van, doe normaal! Dat is ook maar een mens. Dus ik betrap er mij zelf ook wel nog toe, dat ik me zelf ook omschrijf als iemand die ook verdraagzaam en goed is enzo. Maar soms heb ik ook zo angst ...

KC: Maar ik denk ook dat 'Marvel' voorzichtig moet blijven in Amerika. Dat ze zo wel proberen, maar dat we zo zien van, nog niet helemaal.

JJ: Ja, wel, inderdaad zoals dat je zegt wel. Ik denk dat dat in Amerika moeilijker ligt dan bij ons, hé?

CC: Als je daar kijkt naar wie dat Trump allemaal goed vindt, allee ja. Dat is precies de held van Amerika.

JJ: Dat is gek, hé. Dat is precies een circus daar.

A: Dat waren voor mij eigenlijk alle vragen dat ik wilde weten. Is er misschien iets dat we gemist hebben tijdens het gesprek? Waarvan je dacht van dat gaat aan bod komen en dat is niet aan bod gekomen?

KC: Ja, ik ben al blij dat de series erin zaten. Ja, omdat dat in de series volledig anders is.

A: Misschien afsluiten met wat voor jullie de belangrijkste bevindingen waren van vandaag. Wat jullie het belangrijkste vonden waarover we praatten?

CC: Dat ik beseft heb dat er inderdaad in de series nog beter is dan in de films. Ik had er nog niet over nagedacht, maar inderdaad.

KC: Ik heb zoiets van, met dat we daar nu over gepraat hebben, dat ik zo besef dat ze proberen te veranderen, maar dat ze er nog niet zijn. Behalve dan dat ze het wel proberen zijn.

JJ: En dat het doelpubliek er ook nog niet klaar voor is.

KC: Het jammere is ...

CC: Ja, maar ze zijn meestal wel nog verdraagzaam ... Allee, meestal. Ten opzichte van Amerika ... Amerika is heel groot en dat is ook een groot doelpubliek en om die meningen proberen overeen te stemmen.

JJ: Ja, als je de wereld ziet als publiek. Allee, zoveel mensen ...

CC: Ze moeten nog altijd geld verdienen, dat is hun doel, hé.

JJ: Je kunt geen twee verschillende superheldenfilms maken, gewoon voor twee verschillende gebieden, hé. Dat gaat niet.

KC: Je hebt wel gecensureerde versie, hé? Mijn vriendin zat in Vietnam en die had zo'n censorversie.

CC: Daar kan je 'Deadpool' niet gaan bekijken, hé.

KC: Nee, maar censuur op 'Deadpool', dat was ik ga niet zeggen een andere film, maar er werd wel veel in geknipt en ... Ze doen dat soms, hoor. Zoals, in wat was het, 'Inside Out', hebben ze zo ... Dat kindje lust in het begin geen broccoli en in Azië hebben ze dat vervangen door bonen. Omdat de kindjes daar meer geen bonen lusten dan broccoli.

CC: Echt?

HD: Dat is niet altijd censuur dan?

KC: Nee, dat is geen censuur. Maar omdat je zegt van, je kan het niet aanpassen ... Sommige dingen kunnen ze wel aanpassen.

HD: Van boekenvertalingen ook vaak, hé.

A: Ze hebben de 'Captain America'-reclame wordt bijvoorbeeld ook aangepast in China. Of ja, gewoon de reclame van alle films in alle andere landen worden soms gewoon anders uitgebracht.

HD: Ik vind dat er wel ... Allee, het zijn altijd zo bad-ass vrouwen, hé? Ik vind dat er ook andere vormen van stoerheid moeten ... Allee, ja ik weet niet.

JJ: Dat ze niet per se moeten kunnen matchen met de superhelden, allee mannelijke superhelden.

HD: Allee, ik vind ook dat er mannelijke bad-assen zijn.

KC: Heb je dat niet bij 'Thor' zo de side-kick van Nathalie Portman? Dat is ook een meisje, hé? Die meedoet in 'Two broke girls'. Met zwart haar. Die doet daarin ook mee.

CC: Maar ik vind dat bij de vrouw van 'Iron Man', ik ben nu haar naam vergeten. Pepper. Dat dat al beter is. Romanov die dat zo super bad-ass vecht enzo. Maar Pepper is zo meer sarcastische antwoorden enzo. 'Neen!' (lacht) Op een andere manier ook stoer zijn.

A: Op het laatste van 'Iron Man 3' krijgt ze ... Uhm, spoilers?

HD: Aja, maar ik vind dat niet erg, hoor.

A: Dat ze dan zelf krachten krijgt? Wat vind je daarvan?

LV: Krijgt die krachten?

JJ: Dat was naar het einde toe.

LV: Ah, ja!

CC: Dat is dan met die tijdbom en dat alles aan het ontploffen is enzo.

LV: Ik dacht dat dat gewoon ...

CC: Ze hebben daar ... Nee, ik vind dat ze daar niet veel op ingegaan zijn.

KC: Ze ging dood en dat was het van, aha! Nee, ik heb krachten en dan gingen ze gewoon samen naar huis en ... (lacht) Allee, ja, dat was zo een beetje van, ok.

A: Vind je dat dat terug moet komen, of?

KC: Awel ja, als de Tony Stark nu in die volgende 'Captain America: Civil War' steken dan zou ik Pepper wel een keer willen zien met haar superkrachten.

CC: Ja, heeft ze nu niet meegedaan in ... De eerstvolgende film na 'Iron Man 3' heeft zij toch niet meegedaan?

KC: Ah, ja nee, nee.

A: Nee.

KC: Nee, die zei zo van Pepper die zit op bureau. Nee, maar het was zoiets toch? Ja, ze hebben dat echt niet meer aangehaald, die superkrachten. Ze zijn het precies een beetje vergeten.

JJ: En in hoeverre is dat chronologisch met 'Iron Man'?

CC: 'Age of Ultron' is na 'Iron Man 3'.

JJ: Ok, ja.

KC: Dus in die volgende die uitkomt. Ik ben eens benieuwd.

JJ: Nee, maar inderdaad. Ze zijn allemaal bad-ass. Maar aan de andere kant kan je ook zeggen, ja, het zijn wel superheldenfilms. Dus op zich ...

HD: Ja, dat is waar ja.

JJ: Zo is het wel dubbel, hé?

HD: Ja, inderdaad, je kan geen superheldenfilms maken zonder ... Dan zijn ze allemaal emo (lacht).

JJ: Ja! Moesten ze allemaal zo nog meer menselijker worden dan en dat er zo meer zwakke karakters tussen zitten ...

HD: Dan kan je gewoon naar toneel gaan, hé?

JJ: Ja! Dan wordt dat al een romantische komedie ofzo. Dat is een ander genre.

A: Ja, en mijn laptop is net uitgevallen. Dus het is het perfecte moment om af te sluiten. Ik wil jullie bedanken voor het gesprek. Het was heel interessant!

JJ: Ok, ik hoop dat de volgende gesprekken ook nog iets opleveren.

Focusgroep 2

Datum:	06/04/2016
Locatie:	Korte Meer 11, GENT 9000
Tijdsduur:	17u00 - 18u00
Moderator:	Kenneth Baert
Groepsamenstelling:	Vrouwelijk homogene groep
Aantal deelnemers:	3 deelnemers

A: Goed, we gaan beginnen aan het groepsgesprek. Ik wil eerst een inleiding geven over wat het gaat en wat ik allemaal moet vertellen, natuurlijk. Het gaat dus vandaag over de 'Marvel'-films dus van 'Iron Man' tot en met 'Ant-Man'. Dat gaat eigenlijk over de vrouwelijke personages in de films. Dus eigenlijk niet over de series, maar we kunnen daar wel over praten vandaag. Dus over de 'Marvel'-series enzo. Maar eigenlijk ligt de focus op de films. Het gaat eigenlijk over jullie meningen, dus je moet niet bang zijn om iets te zeggen. Juist of fout bestaat hier niet. Dus alles wordt ook opgenomen via een audiorecorder, maar daarna, na het gesprek als ik de data verwerk enzo dan wordt anonimiteit gegarandeerd. Dus je naam zal niet genoemd worden in het rapport. Als er gedurende het gesprek vragen zijn, mag je die gerust stellen en mij onderbreken daarvoor. En als je na het groepsgesprek, dus als de data verwerkt is en gerapporteerd is, als je daar dan de resultaten van wil krijgen, mag je me altijd achteraf of vandaag nog bijvoorbeeld een e-mail sturen. Dan stuur ik dat gewoon door achteraf. Als je daar geïnteresseerd in bent. Ik stel dan anders voor dat we beginnen met een elkaar eens kort voor te stellen. Misschien leuk om erbij te vermelden wie je favoriete 'Marvel'-personage is. Dus gewoon zeggen wie je bent, wie je favoriet 'Marvel'-personage is, je lievelingsfilm van 'Marvel', dus van 'Iron Man' tot 'Ant-Man' en misschien eens aangeven of je een fan bent van 'Marvel' enzo. Ik zal anders gewoon zelf eens beginnen om het ijs te breken. Ik ben Kenneth. Mijn favoriet 'Marvel'-personage is 'Captain America'. Mijn favoriete film is 'Captain America: The Winter Soldier'. Dat zal waarschijnlijk 'Civil War' worden als hij uitkomt. Ik zie mijzelf wel als een fan van de 'Marvel'-films, want naast het bekijken van de films doe ik zelf aan fan-art. Ik schilder bepaalde dingen van 'Marvel', dus ja. Ik stel voor dat we anders links van mij doorgaan.

SS: Ja, ik ben SS. Ik ben hier terechtgekomen via de 'Epic Comic Store', denk ik. Mijn favoriete vrouwelijk 'Marvel'-personage?

A: Dat mag ook mannelijk zijn.

SS: Ik vind toch dat de acteur van 'Iron Man'. Hoe noemt hij nu weer?

A: Robert Downey Junior.

SS: Ja, die, hoe dat die zijn stijl is en dat vind ik eigenlijk wel de leukste. Ook in andere films hoe dat hij interageert. Maar van film, ja, vind ik de eerste 'Iron Man' eigenlijk wel de leukste.

MD: Ik ben MD. Ik doe communicatiewetenschappen. Daardoor mijn interesse in film ook. Het leukste 'Marvel' ... ik vind 'Thor', denk ik, het leukste 'Marvel'-personage. Maar de leukste film ... 'Deadpool was ook van 'Marvel', hé?

A: Ja, maar die zit niet in die ... Maar dat is ook goed, hoor.

MD: Ah, ok. Moet ik nu een andere nemen, of niet?

A: Het is niet echt zo relevant. 'Deadpool' is goed.

WG: Ik ben WG. Ik ben hier terechtgekomen via Geekster. Mijn favoriet 'Marvel'-personage is ... slecht in keuzes maken ... misschien wel 'Thor'. En mijn favoriete film ... moeilijk in keuzes maken (lacht) ... Ik weet niet, de eerste 'Avengers'-film, want, ik weet niet, gewoon om dat het in de situatie dat ik hem heb gezien dat dat wel het leukste was. Allee, dat mijn zus naast mij zat te wenen.

A: Ah, ja, de context?

WG: Daarmee, ja, de context waarschijnlijk. Ook wel. Maar ik vond hem wel goed, dus.

A: Ok, we gaan nu gewoon eens brainstormen nu. Normaal had ik een bord voorzien, maar hij is weg. Maar ik stel gewoon voor dat je op de achterkant van die pagina voor u een keer gewoon brainstormt over alles dat bij je opkomt bij het woord superheldenfilm. Dus je hebt het woord superheldenfilm en dan gewoon ...

MD: Buiten 'Marvel' ook zeg maar?

A: Ja, gewoon het woord superheldenfilm. Dat moet daarvoor niet binnen 'Marvel' zijn.

SS: En moeten dat een aantal dingen zijn of?

A: Tot dat je van jezelf tevreden bent van, nu heb ik al genoeg geschreven.

[...] voorbereiding [...]

A: Ja, goed. Is er iemand die zijn gedachten eens wil delen?

MD: Ja, natuurlijk de held. Of een vriendje van die, zeg maar soms zijn ze niet echt een held, maar dan half. Er is meestal de ondergang van de wereld die moeten worden gered. Er is een slechterik. Vaak dragen ze dan ook een kostuum. Vaak hebben ze een moeizame relatie met de maatschappij, want ze worden niet helemaal geaccepteerd. Ze worden wel zo op voetstukken gezet, maar er wordt ook heel kritisch tegen ze aangekeken. Meeste speelt zich af in Amerika. Het is meestal ook ... Het zijn

meestal mannen en meestal is het dan ook het ideaaltype van de man, behalve dan bij de 'Hulk'. Dat is wel een beetje een chubby guy. Ze hebben krachten en soms ook door experimenten en zo gekregen. En de slechterik soms ook, dus ... En er zit altijd wel een klein liefdesverhaal in dat ze gaan kussen op het gevaarlijkste moment van de hele actiefilm. Dus ja ... Krachten enzo ...

A: Misschien eens ingaan op dat ideaalbeeld van de mannen. Heeft er daar nog iemand over geschreven?

SS: Nee, ik heb op andere dingen gefocust eigenlijk.

WG: Ik ook knappe acteurs en actrices.

A: Hoe zouden jullie de ideale superheld dan omschrijven?

WG: Gespierd sowieso.

SS: Een beetje zoals 'Thor', hé. Een gevoel voor humor.

WG: En dan zo romantisch.

MD: Maar die humor dat zit vooral in de 'Marvel'-films. Andere superheldenfilms doen dat niet zoveel. En 'Batman'.

SS: Ja, in 'Batman' is dat minder. Dat is zwarter.

MD: Maar van beeld qua man: gespierd. In de laatste film van 'Batman vs Superman' allebei zo supergespierde mannen en het is altijd helemaal perfect. Dan vind ik zo de 'hulk', die valt daar en beetje zo buiten, vind ik. Die heeft dan weer zo borsthaar en ... Ja, zo wat anders.

WG: En hij is klein.

SS: Ja, hij is zowat anders. Anders dan de rest.

A: En dan het vrouwenbeeld?

SS: Goh, ja.

MD: Ja, slank. Mooie borsten, zo.

WG: Elegant.

SS: Zo, opeens ook zo in staat om mensen neer te slaan.

MD: Maar ze zijn ook altijd zo een beetje '*femme fatale*'. Ze hebben wel altijd zoiets '*femme fatale*'.

WG: Maar toch zo op het eerste zicht onschuldig, maar uiteindelijk zo ... bad-ass.

SS: Ik had daar over die vrouwen ook zo ingeschreven dat ze altijd zo meestal op de een of andere manier in gelijk welke film in de problemen geraken. En dat ze altijd moeten gered worden. Alhoewel dat dat er in films ze hier en daar hun plan kunnen trekken.

A: Zoals?

SS: 'Black Widow' is bijvoorbeeld wel zo ene die perfect haar plan kan trekken. Maar als je zo meer naar de films van dan dacht ik zo meer aan 'Superman' enzo. Ja, daar moet het meisje altijd gered worden. Ja, maar bij 'Iron Man' ook, hé, Pepper. Die moet ook altijd zo ... Maar die ziet er ook geen superheldin uit, dat is gewoon ...

MD: Maar Pepper kan wel haar plan trekken.

SS: Ja, maar ze moet wel gered worden, hé. Zo, een 'damsel in distress' zo. Dat zit er altijd ook wel een keer in af en toe, vind ik.

A: Wat hadden jullie nog allemaal zo opgeschreven?

SS: Hoh, bij mij was het zo, zat ik meer te focussen op het concept film zo. Zo wat de ingrediënten zijn. Het is altijd met superkrachten, 'damsel in distress', ook superschurk. Of dat hij nu veel kracht heeft, of dat hij nu veel geld heeft, dat definieert hem niet. Het is altijd een rampzalige finale met superveel actie. Er is een comic side-kick tegenwoordig, typisch voor een 'Marvel'-films. En ik vind als je naar die soort films gaat. Op een manier is dat leuk omdat te zien, want je weet dat dat goed afloopt. Allee, de wereld wordt gered, de kernbom gaat niet af. Dus het is wel een beetje voorspelbaar qua emoties. Je weet van, ok, dat gaat grappig zijn. Dat gaat ... Je gaat een beetje schrik hebben. En dan komt dat wel in orde. Als je dan vergelijkt met een andere film, totaal geen superheldenfilm. Ja, daar kan je soms echte en emotrip hebben van meeleven met de personages. Bij superheldenfilms is dat minder makkelijk. En ik vind ook dat de geloofwaardigheid van superheldenfilms in de laatste decennia toch enorm naar beneden ... Zoals als je zo vergelijkt ... Vroeger, een held dat was Robin Hood zo bijvoorbeeld, hé. De jaren '30, die films. Ja, iedereen kon zich perfect die mens voorstellen, maar nu is een held, een superheld, al iemand met krachten en dit en dat. Of nobel, en ja. Er is meer afstand gekomen.

MD: Maar je kan je dan wel meer inleven in de hulp, de side-kick. Die bijvoorbeeld heel slim is, brainiacs, met computers enzo.

SS: Ja, soms.

MD: Dat zijn wel wat toegankelijker.

SS: Al die ICT-nerds die ik ken, dat zijn toch geen brainiacs (lacht). Het blijft toch nog altijd film, allee. Je kijkt naar die en je voelt gewoon een enorm grote afstand. Het is minder realistisch.

WG: Nja, het is het genre ook nu, hé.

SS: Ja, het is dat. Het heeft zijn charmes, maar ik had opgeschreven van: 'Ik ga dat tegenwoordig minder snel in de cinema gaan zien, juist vanwege die voorspelbaarheid.' Zo liever thuis dan, zo op het gemak. En ik zie ik dat ook graag, maar ik ga er mijn geld niet naar smijten in de cinema dan.

A: Wel, ik vind het interessant dat je zegt zo 'Damsel in distress'. Wie is voor jou dan de typische 'Damsel in distress'?

SS: In de 'Marvel'-films?

A: Of ja, om het even.

SS: Om maar 'Superman' te zeggen met Lois Lane die altijd moet gered worden.

A: En dan in de 'Marvel'-films?

SS: Ah ja, dan zat ik eerder aan Pepper te denken alhoewel dat je zegt van ze kan haar plan trekken. Maar in de eerste film was ze toch in de problemen gekomen. Ook al zocht ze het niet op, hé. En in 'Thor', dat meisje ook ... Hoe noemt ze. En Nathalie Portman speelt haar.

MD: Die is inderdaad ook zo, maar ik vind wel in de laatste 'Superman en 'Batman'-film dan ging ze wel wat meer, uh ... dan hebben ze ze nog eens moeten redden, maar ... Ze kwam wel zelf ook meer in actie zo.

SS: Ja, ik weet niet of er in al die andere films typische meisjes zijn die moeten gered worden. Buiten onschuldige voorbijgangers en de kinderen en passanten.

MD: Bijvoorbeeld in 'Deadpool' moet dat meisje ook gered worden.

A: Wat is voor jullie dan een typische 'damsel in distress'? [stilte] Het is misschien een moeilijke vraag.

MD: Ik weet het niet. Ik vind gewoon ... Het is inderdaad nog heel erg dat vrouwenbeeld dat in een hokje wordt geduwd. Wat ik zeg van altijd zo die kus en die kus moet altijd zo op het moment dat ze aan het vechten zijn. En het is altijd wel zo'n standaarddingetje en dan vaak wordt ze ofwel even ontvoerd of in ...

WG: Altijd ook zo van die momentjes dat je even stress krijgt en dan van, oh toch. Dank u. En zo juist op tijd ook.

A: En wat had jij nog opgeschreven?

WG: Uhm, ja. Supervillains. Soms wat een donkere sfeer toch. Minder in 'Marvel' dan in DC ofzo. En dan dat braaf, onschuldig meisje dat dan moet gered worden. Altijd zo een stadsetting zo met skyscrapers. En dan zo'n skyline. En dan Amerika ook heel vaak. Hero saves the day. Alles komt goed op het einde, hé. Humor, dat zit daar ook soms in. Kindjes en dan de onschuldigen die dan in de problemen geraakt en dan weer gered moet worden. Dan de race tegen de tijd. Dat is dan zo alles weer. Dat was het ongeveer.

A: Dat is zo alle drie wat zo gemeenschappelijke dingen. Anders een je pagina omdraaien. Ik heb een leuke opdracht voor jullie. Dat zijn eigenlijk al de belangrijkste vrouwelijk personages uit de 'Marvel'-films. Dus eigenlijk van 'Iron Man' tot en met 'Ant-Man'. Het is de bedoeling dat jullie je lievelingspersonage met 1 aanduidt en dan nummert tot en met 8, 8 zijnde je minst lievelingspersonage. Als je iemand niet kent, dan mag je daar gewoon een vraagteken bij plaatsen. Stel bijvoorbeeld dat je twee personages niet kent, dan moet je twee vraagtekens zetten en nummeren van 1 tot 6.

MD: Ik ben sowieso superslecht in het onthouden van namen.

SS: Als je maar weet uit welke film het komt. Ik heb er al drie denk ik.

WG: Ik herken er wel, maar ik denk echt ...

A: Het is sowieso niet erg als je ze niet ...

WG: 1 was?

A: 1 is je lievelingspersonage.

MD: Langzaam ken ik steeds meer vrouwen. Ik voelde me al ...

A: Misschien nog je naam opschrijven zodat ik weet wie wie is.

[...] voorbereiding [...]

MD: Soms is dat echt lastig, want dan ken ik de actrice en dan denk ik van ah ja, die ken ik.

A: Iedereen klaar? Misschien eerst eens beginnen met de vraagtekens.

SS: Ik weet niet wie dit is.

A: Heeft iemand 'Guardians of the Galaxy' gezien?

SS: Ah ja! Dat is die groene!

MD: Ja, ik herkende die wel ergens van gezicht. Van ik heb die wel ergens gezien, maar ...

SS: Dat is zo compleet uit dat andere genre zo.

A: Hoe komt het dat je haar niet herkende? Is het door de foto, het zwart/wit of?

SS: Omdat ik denk dat 'Marvel' is zo meer 'Captain America', 'Iron Man' ... Maar 'Guardians' sta ik daar niet bij stil dat dat tot 'Marvel' behoort.

WG: Bij mij is het moest het echt in kleur geweest zijn zou ik ze wel herkend hebben. Nu is het echt, allee ...

MD: Van mij was het zo van vaag dacht ik wel ik herken die wel, maar ik ben sowieso ... Ik kan geen enkele naam noemen.

A: Oké, wie had je nog van vraagtekens?

SS: Die middelste ook.

A: Ook niet? Allemaal niet? 'Ant-Man gezien?'

SS: Nee.

MD: Ah , ja ja. Ik heb al die films gezien, hé.

A: En waarom herken je ze niet?

MD: Ik denk ... Ik herken die actrice, maar ik weet niet uit welke film ze komt. Als ik niet weet uit welke film die komt, kan ik moeilijk zeggen ik vind die tof of niet, hé.

A: Ok, zijn er nog vraagtekens buiten die twee?

MD: Ja, die had ik ook.

SS: 'Nathalie Portman'. Is van ...

A: Ah dus de tweede en derde. Jij kent ze wel. Heb je 'The Incredible Hulk' gezien?

MD: Ja.

A: Dat is de tweede foto links. Betty, de love-interest van de 'Hulk'. En de derde is van 'Thor'. Dat is Nathalie Portman van 'Thor'. Weet je waarom je die niet kent?

MD: Ik denk eigenlijk dat ik mee rop mannen let, hé (iedereen lacht).

SS: 'Thor' is eigenlijk echt wel groot, hé. Als hij daar voor staat.

MD: Ja, maar dat si toch ook zo. Zij heeft niet echt heel veel boeiende tekst. Het is niet dat dat een uitgebreid personage is. Dan ga je constant mee met 'Thor' en ja ik weet niet ...

SS: Zeker in die tweede film, hé. In die eerste is het nog ok, want ze botst toevallig op hem. Maar in die tweede zoals dat je zegt, ze heeft daar niets van tekst ofzo. Ze wordt zo meegenomen in het verhaal en ...

WG: Ik weet niet. Ik vind dat echt een grave rol dat die heeft in de film. Gewoon, je wil toch ook 'Thor' tegenkomen (lacht). Ik wil haar gewoon zijn.

A: Misschien eens bij jou starten. Je minst lievelingspersonage? Dus wie de laagste rating heeft.

WG: Dan die van 'Incredible Hulk omdat ik niet zo veel weet.

A: En daarna dan?

WG: Uhm, Pepper Potts eigenlijk. Ik heb daar altijd zo een dubbel gevoel bij. Ok, 'Damsel in Distress' dan zo, maar ze kan haar eigen ding wel, maar dan zo ... hmmm ... een steek krijgen om het dan zelf te kunnen. Dat heb ik altijd toch wel bij haar zo.

A: En je lievelingspersonage?

WG: 'Agent Carter'.

A: 'Agent Carter'. Is dat bij nog iemand zo? Dat is de tweede van rechts bovenaan.

SS: Tweede van rechtsboven ... Nee, dat is die van 'Captain America', hé?

WG: Ik weet niet, dat is denk ik omdat ik de serie heb gezien.

A: En waarom vind je ze ...

WG: Zo bad-ass.

SS: Eigenlijk is die mij totaal niet bijgebleven. Toen dat ik de foto zag wist ik van die zit in 'Captain America' en die heeft wel wat gedaan in die film, maar die is me niet bijgebleven. Ook omdat je ze later niet meer tegenkomt in die films. We zijn zoveel jaren later, het is ...

WG: In de films ... Ja, het is wel de serie, hé.

A: En de anderen? Wie staat er bij jullie op nummer 1?

MD: Die met die, uh ...

A: Die rechtsonderaan? De 'Scarlet Witch'?

MD: Ja ...

SS: Dat is bij mij de minst favoriete. Dat is een slechterik (lacht).

Md: Ja, maar daarom is het verassend, hé. Ze wordt wel een goeierik op het einde.

SS: Ja, maar ik vind dat ze zo gemeen ...

WG: Ja ...

MD: Ja, maar ze had gewoon verlies geleden.

SS: Ja, maar als je zo ... (rumoer in de groep).

MD: Maar het is wel ... Ik vind dat net wel leuk aan dat personage dat dat zo, ok, ze is misschien slecht, maar ze ziet wel haar fouten in en ze gaat wel naar de goeie kant.

SS: Ja maar je moet daarvoor toch geen mensen doodschieten en al dan ook, want tegenwoordig heb je toch ook al genoeg zelfhulpgroepen.

WG: Maar ja, het is een 'Marvel'-universum, hé. In die zin klopt het, maar omdat het een slechterik is, vind ik het ...

SS: En ik vind haar krachten zo vies, dus ...

A: De manipulatie?

SS: Ja ...

A: Ik zie dat bij u Pepper Pots op de eerste plaats staat.

SS: Ja, omdat het is zo een heel normale die daar gewoon zo tussen laveert. En dat vind ik ... Het is ook zo het meest herkenbare voor mij. Ze is daar gewoon en ze moet zij niet doen in die film bij wijze van spreken, maar ze voelt zo het meest normale aan in die film en daarom vind ik het zo leuk. Ik vind dat ze samen met Robert Downey Junior dat wel zo snedig was in die eerste film en die derde dan.

A: Heeft iedereen de derde film gezien van 'Iron Man'? Want ik wil geen spoilers geven.

SS: Aja, nee.

A: Waarschijnlijk ook iets dat ik in mijn inleiding moet opnemen de volgende keer. "Spoiler kunnen gebeuren tijdens het gesprek." Goed dan gaan we overgaan naar de andere vragen. Jullie mogen jullie de blaadjes doorgeven. Dank u wel. Nu, er wordt vaak ... Er zijn tamelijk wat superheldenfilm van 'Marvel'. Dus het is begonnen vanaf 2008 tot 2015 dacht ik, was de laatste met 'Ant-Man'. En dat zijn allemaal titels eigenlijk allemaal gebaseerd op mannen. Waarom, denken jullie,

is er nog geen vrouwelijke superheldenfilm? Er is bijvoorbeeld wel een ... In 2019 is 'Captain Marvel' geprogrammeerd, dus dat is een vrouwelijke superheldenfilm. Maar tussen 2008 en 2019, daar zit elf jaar tussen. Waarom denken jullie dat er nog geen ruimte geweest is voor een superheldenfilm?

MD: Misschien zijn wij een niche. Zo qua ... Nu zitten er allemaal vrouwen aan tafel, maar over het algemeen als ik het aan vriendinnen vraag, die gaan liever naar een romcom kijken dan naar een 'Marvel'-film, denk ik.

WG: Ik denk dat ze wel eerst wat meer fans willen opdrummen, als in daar geïnteresseerd in worden, in die films. Voordat ze daar echt een succes van maken.

SS: Ik denk dat de makers afgaan op zo wat het maatschappijbeeld en hoe je het ook draait of keert, de maatschappij is vandaag nog steeds mannelijk gebaseerd. Waar het patriarchate toch nog een beetje heerst. En ik kan mij ook moeilijk voorstellen dat heel veel mannen zouden zeggen van, ah, we gaan naar een vrouwelijke superheldenfilm gaan kijken. Maar dat is dan weer mijn kort door de bocht-visie dat ze zich daardoor bedreigt voelen door naar een vrouwelijke superheldin te gaan kijken. En dat dat dan de gemaakt keuze is van: 'We maken iets dat het brede publiek aanspreekt.'

MD: Als ik eerlijk ben, ik vraag mezelf ook af of ik het überhaupt wel leuk ga vinden. Ze moeten dan wel zo ... Ik denk dat ze dan het personage echt goed moeten neerzetten, anders, dan wordt het een flop, hé.

WG: Als ze zo te oppervlakkig is, dan is het ook zo ...

SS: Het zou niet logisch zijn als ze zomaar zou kunnen vechten enzo en dit en dat, dus. Het moet nog aanvaardbaar blijven. Maar ja, als je als man slecht doet in de superheldenfilms, dan is dat wel ok. Maar als een vrouw dat doet, is het subiet een bitch, hé.

WG: Ja, in een vrouw moeten ze precies zo meer zoeken. Ze mag wel minder oppervlakkig zijn, terwijl zo een superheld - een mannelijke superheld - dat mag precies zo, want mannen zijn oppervlakkig of weet ik veel. Mannen zien er zo uit van ... yeah. En vrouwen zijn dan meer knap. En bij vrouwen is dat anders, want inderdaad, dat wordt zo snel gestigmatiseerd enzo.

SS: Terwijl een vrouwelijke supervillain, dat werkt wel serieus goed, hé.

WG: Ja, dat wel.

SS: Er zijn er enorm ... Er zijn waarschijnlijk meer vrouwelijke supervillains dan superheldinnen, als je een keer alles zou beginnen aflopen, hoor. Maar als ik naar superheldinnenfilms moet kijken, je hebt daar [?]. Dat is 'My Super Ex-Girlfriend' ofzo, 'My supergirlfriend'.

A: Ik weet het niet, maar er zijn er wel ...

SS: ... Maar dat is een humoristische film meer, hé.

MD: Maar ik ken er eentje waar een draai op 'Superman' wordt gedaan. Ik heb een aflevering gezien, het was verschrikkelijk.

A: Een serie dan?

MD: Ja een serie. Ik had echt zo iets van, ik ga hier echt niet naar kijken. Misschien ben ik zelf ook kritischer tegenover een vrouw die ze neerzetten. Misschien is dat onze perceptie ook, hé. Dat wij zijn van we verwachten meer. Dat ze dat meer uitwerken.

SS: Ik denk ook dat het niet zo snel, niet zo makkelijk zou aanslaan, omdat we die traditie niet hebben van super-helden. 'Batman' en 'Superman' dat is al heel oud, hé.

Wg: Traag op gang gaan enzo. Dat ze daarmee nog even hebben gewacht ...

SS: Tot een goed karakter, hé. Tot iets dat ze goed kunnen uitschrijven.

A: Er is bijvoorbeeld ... Er is bijvoorbeeld een hele grote vraag naar een film, een standalone film van 'Black Widow'. Maar die komt er dus niet. Dat is sowieso bevestigd geweest dat die niet komt. Want bijvoorbeeld dat personage is tamelijk populair zowel bij mannen als bij vrouwen. Waarom denk je dat er daar dan nog altijd geen superheldenfilm van komt?

WG: Misschien omdat ze zo gewoon hetgene dat ze nu hebben ook niet willen laten gaan.

SS: Ze is ook geen superheldin, hé. Allee, ze heeft geen speciale krachten. Uiteindelijk draait dat universum daar een beetje om, vind ik.

MD: 'Iron Man' heeft eigenlijk ook geen superheldenkrachten, hé. Die heeft zichzelf zo ...

SS: Nee, dat is inderdaad zo. Met zijn arrogantie.

MD: Eigenlijk ... Dat gaat niet helemaal op, hé. Het is ook niet ...

SS: Ja. Ja, goh ... Ja, maar wat zouden ze kunnen zeggen over 'Black Widow'. Zie je, je zit daar dan al zo op door te denken. Haar jeugd misschien, zo een beetje meer haar interactie ... Ik denk dat ... Haar karakter, haar personage is vooral interessanter geworden door de interactie met de andere personages. Dat ze dat meer hebben kunnen uitdiepen. Ze was er en ze hebben haar steeds meer beginnen in die films steken, maar om daar opeens haar voorverhaal of een naverhaal te maken. Ik weet het niet. Er zit geen drama in. Alle, ja, eigen wel, maar ...

WG: ze gaan er wel drama in steken, hé.

SS: Maar bij mannen is dat drama altijd ... (lacht) ... en wij vrouwen zijn misschien te nuchter daarin.

A: Nu, er wordt ook vaak gevraagd naar meer vrouwelijke personages maar mijn vraag aan jullie is in welke mate moet dat voor jullie? Meer diversiteit in meer vrouwen in 'Marvel'. In de 'Marvel'-films. Want er is vaak zo vanuit de pers er zijn niet genoeg vrouwen en zo, maar is dat voor jullie nodig? Diversiteit in die films?

WG: Niet per se. Allee ja, wat gaan ze doen? Nog meer 'damsels in distress'?

SS: Nee, maar ik denk dat het meer in die zijdingen is, want ik vind dat wel goed ... Mij valt dat wel op. In de film, zoals je hebt dat groot luchtschip, hé, in 'Avengers', de eerste film. En daar een van die medekapiteins dat is dan een vrouw.

WG: Op die manier.

SS: Dus dat is niet echt een prominente rol, maar ze zitten er in de zijlijn wel meer in. Hetzelfde in 'Iron Man' en dergelijke, zo meer ... Dat je meer snel een vrouwelijke wetenschapper op de zijkant zou zien ofzo. Ik vind, voor mij valt dat wel op.

A: Maar niet zo hoofdpersonages dus, maar meer de nevenpersonages en figuranten?

SS: Ja, rondom zo. En dan ook moest het iemand zijn die ook niet foutloos is, hé. Je ziet altijd in een film zo een politieagent ofzo, foute beslissingen maken. Of een kapitein, ja dat kan ook gerust een vrouw zijn die een foute perceptie heeft, hé, dus.

A: En voor jullie?

WG: Ik denk dat eigenlijk ook wel. Dat dat wel mag. Hoofdpersonages niet per se.

MD: ik heb er eigenlijk echt helemaal geen last van.

A: Ja?

MD: Het is meer ... Kijk, inderdaad, als je er personages in gaat stoppen en het is enkel een beetje zo à la 'James Bond. Ah, we stoppen er een vrouw mee, hij heeft er seks mee. Dat si voor mij echt geen meerwaarde. Dat is gewoon belachelijk. Als ze er dan instoppen, inderdaad, doe het als een bijrol ofzo. Je moet er niet een extra echt hoofdpersonage of iets bijdoen omdat je er graag een vrouw in wilt hebben.

SS: Goh, in dinges, hé. In 'Age of Ultron', die wetenschapster. Die Chinese, dat was een vrouw. Dus ik had ... Nu dat ik eraan denk, is het van ja, ik vind het eigenlijk wel goed dat dat een vrouw was. Ik

denk dat als het een man was, het zou niet zijn opgevallen, maar ik vind wel goed dat ze ... Allee, uiteindelijk in de maatschappij van vandaag zou dat ook een positie zijn, een doctorandus, een slimme mens, succesvol. Ze zouden er al rap een man kunnen opzetten, maar ik vind dat wel goed dat ze een vrouwelijk personage hebben genomen. Het is nu gewoon omdat mij dat nu te binnen schoot.

A: Dus voor jullie moet het niet echt per se, maar als het is dan liever op de figuranten?

MD: Maar gewoon vooral, niet een rol in stoppen gewoon omdat je een vrouw extra wilt.

SS: Maar gewoon de nevenpersonages, als je daar meer bewust zo een keer een vrouw in steekt. Daarom moeten ze niets betekenen in de film, hé.

MD: En als je er een vrouw instopt, niet gelijk alle clichés erin gooien.

SS: Nee.

A: Ik weet dat je in het begin van het gesprek gezegd hebt dat je je niet zo goed kan identificeren met de personages omdat je er een tamelijke afstand van hebt.

SS: Ik denk eerder dat het is zoals zij eerder aangaven. Het speelt zich altijd af in Amerika. En dat het ook is, de maatschappij, het is daar al heel veraf, maar ...

A: En in welke mate vinden jullie de personages, buitende superkrachten dan, realistisch, realistische voorstellingen van mannen en vrouwen? We gaan anders eerst een beginnen met de vrouwen, euh, mannen. Vinden jullie dat dat realistische personages zijn?

WG: Tgoh, ze hebben superkrachten.

A: Ja, maar buiten de superkrachten.

MD: Ik denk dat ze gewoon mee proberen te draaien in de maatschappij. Zoals 'Iron Man', die heeft echt zo wel een drijf. Die 'Captain America' probeert ook wel mee te gaan in de maatschappij. Ik denk dat ze allemaal wel proberen mee te gaan in de maatschappij. Dus dat dat wel realistisch is.

SS: Die dokter in 'Thor' ook. Die medeonderzoeker. Ja, wie heb je zo nog allemaal.

GW: Ja, Bruce Banner.

SS: Hawk, ja, Hawk ook. Hij doet ook maar gewoon zijn job. Ik vind dat hij eigenlijk het meest menselijke personage is.

GW: En Hawkeye heeft ook een gewoon leven. Ik weet niet welke film het juist was.

MD: Tuurlijk, hij komt ook niet zoveel aan bod, hé. Enkel in het begin van de film als het nog rustig is, dan zie je eventjes zo een insight in hun leven, zo wat het alle dagelijkse. En dan komt alle actie pas natuurlijk. Dus het is ook maar een heel klein aspect.

GW: Maar je krijgt het wel te zien en daarom kan je ... Allee, dan ben je zelf zo een beetje gerustgesteld zo.

MD: Ze zijn niet constant superhero (lacht).

GW: Ze kunnen ook eens slapen.

A: Dat is dan de context. En van uitzicht? Zijn ze daar realistisch?

MD: Maar ja, nee.

SS: Nee.

GW: Enkel Bruce.

A: Bruce?

GW: Als hij niet groen is (iedereen lacht).

MD: Als je nu naar buiten kijkt, dan zie je ook niet allemaal perfecte bodies en ...

A: En dan, de vrouwen dan?

MD: Ja, de vrouwen ook niet.

SS: Hun haar ligt altijd goed. Ze zien er superstrak uit in hun pakjes.

WG: Ze zijn net wakker en hun make-up is volledig in orde. Haren volledig in orde.

SS: Nooit last van maandstonden.

MD: Nee, dat is echt niet realistisch.

SS: In het algemeen ook, hé. Als je ze een feestje ziet geven in de film, de dag nadien is er daar amper iemand met een hangover, hé. Het is van, hup, we gaan subiet verder met de wereld redden. Als dat een superkracht is, dan wil ik die graag.

A: We hebben al wat gepraat over diversiteit. Nu, er is een artikel verschenen overlaats waarin dat er gezegd geweest is dat er een lesbisch personage zou komen in de 'Marvel'-films. Zouden jullie daar problemen mee hebben?

MD: Nee.

WG: Nee.

A: Waarom niet?

WG: Waarom wel?

MD: Ja, ik denk dat ...

WG: Ja, nee, dat mag wel, hoor.

MD: Ja, dat is wel realistisch toch? Omdat dat in de maatschappij ook zo is? Niet iedereen is straight. En ik denk ook ja, we zitten niet meer in een maatschappij die niet meer zo ouderwets zijn, dat dat zo ... Ik denk dat dat al lang gebroken is, dat taboe.

SS: Ik zou dat ook wel goed vinden, eigenlijk.

WG: Ja, nu dat ik er ook aan denk, al die vorige films. Daar is zo niks van ... allee in sidelines misschien wel. Dat weet ik niet. Maar ook niet ... Dat is helemaal normaal hé nu. Dat is helemaal geen taboe niet meer, dus.

MD: Ik denk dat als ze daar 10 jaar geleden mee kwamen, dat het dan baanbrekend was zo. Maar nu.

WG: Het mocht al geweest zijn van mij, hoor.

SS: Ik denk dat er niemand iets over zou gezegd hebben.

WG: En zeker niet zo de liefhebbers van dat genre, die zouden daar allemaal ok mee zijn hoor.

MD: Maar de vraag is wel of het een vrouw is, of wordt het een man? Want er is toch wel een verschil een beetje, hé.

A: Waar zit het verschil dan?

MD: Wel, ik merk ... Ik vind wel dat er nog altijd meer taboe ligt op twee mannen dan op 2 vrouwen.

A: En waarom?

SS: Dat is minder stoer.

MD: Ik merk dat ... Ik denk misschien vooral van mannen zelf dat die daar ... Dat die toch maar zeg maar een beetje hun mannelijkheid van ik wil daar niet mee geassocieerd worden. Ik vind dat iets gekks maar ... En twee vrouwen zien zij wel zo als, oeh, twee vrouwen dat is toch wel sexy.

WG: En dat is wel stoer, en ook wel een beetje mannelijk.

SS: Maar je moet dan eens kijken naar de serie 'Orange is the New Black' waar dat het volloopt met lesbiennes. Je kan geen man overtuigen om daar naar te kijken, hé. En dat is de realiteit. Allee, er is ook een andere kant van de realiteit. Maar moesten ze zo'n karakters erin steken ...

MD: Ja, misschien moeten ze zo'n karakters erin ... Want anders wordt het gelijk te seksueel.

A: Dat is dan vanuit het standpunt van de mannen eigenlijk. Wat denk je zou het standpunt van het vrouwelijke publiek zijn?

MD: Van mijzelf denk ik niet dat ik verschillend zou kijken naar mannen die samen zijn en vrouwen die samen zijn.

SS: Ik hoop gewoon dat het geen stereotiep zou zijn.

MD: Ja, stop er maar 'Orange is the New Black' in.'

A: Wat is dan het stereotiepe?

SS: Ja, om dat nu te zeggen. Een stereotiep beeld van een lesbische dat je zou kunnen hebben in de maatschappij is zo met een houthakkershemdje zoals dat ze zeggen. En ook meisjes, allee, bij mijn vriendinnen zijn er ook die zo hun haar zoals bij jou omhoog geschoren hebben. Dat is zo ... Dat lijkt voor mij een stereotiep, maar het is niet zo natuurlijk. Maar moesten ze er zo'n karakter dan insteken.

MD: Maar ik zou dat misschien nog minder erg vinden dan zo echt van die mooie mooie meisjes ...

SS: Ja, geen poppemieke, hé.

MD: Twee poppemiekes die dan zo, ah, we zijn lesbisch en samen. Dan liever zo iemand met een houthakkersvestjes en opgeschoren, dat is realistisch. Dat kan je buiten tegenkomen.

WG: Dat zijn vooral ook stoere chicks, hé. Motorcycle. Leren vestje. Soms ook wel. Dat is wel stoer, hé. Die kan vechten. Die kan haar mannetje wel staan.

SS: Nja, iedereen kan uiteindelijk nog vechten, hé.

WG: Dat is zo wat het beeld dat ik daarover heb.

A: Nu, we hebben het over diversiteit gehad bij vrouwen, ten opzichte van mannen, dan ook over seksualiteit. Wat denken jullie nog van etnische diversiteit? Zo van huidskleur?

MD: Dat zit er ook wel niet zo veel in, hé?

SS: Nee.

WG: Nee.

MD: Enkel bij 'Iron Man'.

SS: 'Iron Man'? Zitten er daar uh. Ja.

A: Bijvoorbeeld, uhm.

MD: Die heeft toch ook zo'n pak aan, hé?

A: De eerste stand-alone film van een zwart personage is 'Black Panther'.

SS: En S.H.I.E.L.D., de baas van S.H.I.E.L.D., Samuel L. Jackson ...

WG: Die komt er niet veel in, hé?

MD: Nee.

SS: Maar voor de rest vind ik dat ...

MD: Ik vind hem wel zo een boegbeeld wel. Ook al komt hij er niet veel in voor. Hij is wel een boegbeeld.

WG: En in S.H.I.E.L.D. dan ook nog 'May'. En dan ...

A: De televisieserie dan?

WG: In de serie dan. Er komt er nog twee andere in ook. De hoofdpersonages zijn ... Allee, er zijn er wel vijf die ...

SS: Soms denk ik ... Maar het is raar om te zeggen, maar het zou mij in eerste instantie niet zijn opgevallen. Maar u dat je het zegt en erover nadenkt, er komt niet veel ...

MD: Wij zitten natuurlijk ook zelf met dat Eurocentrisme, hé. We denken ook vanuit onszelf. Terwijl, ja ...

WG: Ja, en het is ook zo Amerika. En Amerika is ook superdivers.

MD: Maar daar heb je zo alles. Zo Spaanse ...

WG: Awel. En dan zie je zo van die mensen van 'Asgard' en dan zijn die ook gewoon blank.

A: En waarom denk je dat er dar niet zoveel diversiteit in zit dan?

WG: Typisch ...

SS: Casting misschien wel eerder.

A: Denk je dat dat bewust is of dat dat onbewust is?

SS: Als je het zo leest in een artikel, dan zeggen ze wel meestal van we proberen wel, maar ze casten uiteindelijk een rol en je weet niet wie of wat daar op afkomt. Misschien kiezen ze ook wel bewust hoe dat eruitziet in de film dan, hé. The Camera must love you, ja. Ik weet het niet. Maar ja, moesten ze het verplichten van, er moeten er zoveel procent Aziatische, gekleurde mensen enzo insteken. Wie weet kom je dan op acteurs uit die geen goeie mix vormen.

MD: Weet je, ik ben altijd zo van ... Weet je, afhankelijk zo van die dingen, weet je. Dan zo echt bijvoorbeeld van die vakgroepdingen en dat moet dan een man en een vrouw en op een gegeven moment word je daar toch helemaal gestoord van? Het moet zo perfect afgemeten zijn en dat heeft zo iets dwingend over zich.

SS: Ik weet niet. Ze zijn dat bewust beginnen doen, natuurlijk hé. Om dat glazen plafond enzo weg te doen.

MD: Ja, maar, dat heeft zo iets ...

SS: Ja, het heeft gemaakt dat ... Ik sap het wel ergens waar dat dat nodig is om op lange termijn daarvoor te zorgen dat het een gewoonte wordt, maar soms inderdaad kom je in een situatie: Je hebt niet de juiste persoon in de juiste plaats. Maar hoe dat dan in die films gaat. Misschien is dat hetzelfde als op een andere job, hé. Degen kiezen ...

MD: Ja, het is ook lastig, want wij weten niet wie er naar die casting komt. En meestal figurantenrollen, dat is gewoon zo massaal een oproep en dan komen gewoon ...

SS: Daar komt iedereen op af, hé.

MD: Maar stel je voor dat je niet fotogeniek bent, hé.

SS: "Dat geeft niet."

A: Dan misschien als laatste vragen gewoon: Vinden jullie de voorstelling van de vrouw, of dat nu realistisch is of niet, vind je die positief of negatief? Dus hoe dat ze eigenlijk in beeld komen. Zoals voor vrouwen eigenlijk als mannen.

SS: Goh, ze zoomen soms echt wel in op het gat zo van de actrices, hé. Denk ik, hé.

A: Van camerawerk?

SS: Ja, soms denk ik, heb ik wel de indruk dat ze toch wel op het fysieke hier en daar inzoomen. Niet bij ieder personage, hoor. Bij 'Black Widow' vind ik dat wel. Dat stoort mij dan wel een beetje. Maar bij die andere brave personages is dat minder omdat ze niet zo met het fysieke aspect bezig zijn.

MD: Maar ja, ik vind wel dat bij sommige personages ook wel heel laag uitgesneden ... (boezem)
Maar ik heb daar eerder nog niet echt zo hard over nagedacht. Omdat niet zo heel erg specifiek erop gefocust wordt. Het is zo een beetje subtieler misschien. Misschien heb je toch ook wel een beetje een 'male gaze' toch wel.

A: Weten jullie wat een 'male gaze' is?

SS: Nee.

A: Een 'male gaze' is als een man eigenlijk kijkt ... Eigenlijk als je de vrouw als object neemt in beeld. Zoiets. Toch?

MD: Ja, zo dat film eigenlijk altijd zo vanuit de blik van de man. Dus als vrouw als object, als iemand die de man kan castreren. En zien en voyeur en zo. Vrouw als object.

WG: Ik vind ook gewoon, ja, inderdaad een 'male gaze'-perspectief. Er wordt gefocust op zo het cliché van man en vrouw. Gewoon zo van ja ok ... 'Black Widow' dat is krijger dus we moeten die ook zo in beeld brengen. Dat is een onschuldige meisje, we moeten zeker zien dat die onschuldig in beeld wordt gebracht. Dat mensen dat ook direct door hebben. Hoe dat die zijn.

MD: Maar soms denk ik echt dat dat nodig is. Zo, weet je wel, er wordt wel veel gewerkt met clichés, maar er is ook een reden waarom dat die clichés worden gebruikt omdat dat gelijk overkomt bij de kijker van, ah ok, we kunnen dit verwachten van dat personage. Maar ik bedoel niet zo overdreven, hé, maar het helpt wel bij de kijker bij de ervaring van dat filmkijken. Anders zijn wij zo van, oeh, ik weet niet goed hoe ik met dat personage aan moet en zo.

SS: Ja dat is waar. Op die manier. Pff, ik weet het niet.

A: En dan van de mannen, omdat het gaat nu over de vrouwen. Wat denken jullie dan van de mannen? Zijn er daar dingen die u storen, of?

WG: Ze zien er goed uit, hé (iedereen lacht).

MD: Maar ja, dat maakt ... beetje of ... Als je dan kijkt naar de vrouwen, die zijn een beetje hetzelfde in beeld, hé. Je ziet de extreem mannelijke kant van die ... Je ziet eigenlijk nooit zo een vrouwelijke kantje van de held. Ik heb dat niet zo. Eigenlijk ook een beetje wat ik zeg van hetzelfde van die 'male gaze' zo.

WG: Zo een leidersfunctie.

MD: Sterk, stoer.

SS: Stoer en bezweet.

MD: Nooit, nooit opgeven en zo al die kwaliteiten die zo worden in beeld gebracht.

SS: Als ze dan zo eens niet in de heldenpositie zijn, dan zijn ze altijd wel aan het sporten ofzo, behalve dan 'Hawk' die zie je dan echt eens in huis. Ze zittend dan nog wel hout te hakken ook zeker? Dat is dan weer zo iets stoers. Zo van, ja, doe eens iets anders. Doe eens ...

WG: Ga eens breien.

SS: Rijd eens het gras af. Dat is normaal. Maar als je dat dan in de film zou hebben, dan ...

WG: ... is te soft, hé.

SS: Nee, dat stopt zo de film. "Aja, ik moet ook nog mijn vuilnis buiten zetten." Allee, dat linkt teveel naar de echte wereld en ik denk dat als je zo naar een film kijkt dat je daar even wil uit weg zijn.

MD: Ja, dus ik denk eigenlijk ook dat zowel de vrouwen als de mannen echt wel cliché ... Ik vind wel in de 'Marvel'-films maken ze wel grapjes en dan nemen ze even de zeik met zichzelf. En dat vind ik wel leuk, want daardoor krijg je toch eventjes als wij als kijker even van "uh ja, dat is inderdaad waar. Dat is een beetje stom." Als ze iets doen dat een beetje dom is. Van, ze leggen daar dan een beetje de nadruk op. Dat doorbreekt wel een beetje het cliché, de grapjes die ze daar insteken.

A: We hebben vandaag tamelijk wat besproken. Wat waren voor jullie eigenlijk de belangrijkste dingen die we vandaag besproken hebben.

WG: Ik weet niet, gewoon waar dat we nu ... Waar ik nu eigenlijk bij stil heb gestaan met die diversiteit en ja, etniciteit. Ik heb daarvoor daar niet bij stil gestaan en nu wel. Dus ik vond het wel interessant om daar eens over na te denken.

SS: Vooral dat er eigenlijk inderdaad geen film is rond een vrouwelijk hoofdpersonage. Dat is hetgeen dat ik nu besef.

A: Er zijn drie films geweest rond vrouwelijke personages, bijvoorbeeld 'Elektra' was daar een van, dus voor 'Marvel's Cinematic Universe'. Maar die zijn geflopt. Misschien: Waarom zou dat geflopt zijn volgens jullie? Er zijn dus gewoon drie films ...

MD: Wanneer was die?

SS: Dat is al lang geleden, hoor.

A: Dat is al eventjes geleden

SS: Dat is in de tijd van 'Daredevil en zo, hé?

A: Ja, bijvoorbeeld. Er is een standalone film van 'Elektra' en die kwam eigenlijk eerst voor in de 'Daredevil' film. Er is daar een spin-off van gekomen. Maar die heeft geen succes gehad.

SS: Maar andere superheldinnenfilms zoals 'Lara Croft' zijn dan wel een succes geworden. Dus ja.

A: En waarom dat dan wel?

SS: Ja, door haar looks zeker? Niet dat die actrice dat 'Elektra' doet, dat is die van 'Elias', die serie. Dat is ook geen lelijk vrouw, maar ik heb die film niet gezien. Maar ik denk dat dat meer zo met het verhaal en zo te maken heeft. Terwijl 'Lara Croft' dat is zo iets dat bekend is bij veel mannen omdat dat een computerspelletje was. 'Elektra' is denk ik zo iets eerder gekend via de comics dus en dan snel minder een publiek hebben aangesproken. Terwijl 'Superman', iedereen kent 'Superman'.

WG: Ik denk gewoon dat eerder al ... allee, dat mensen die personages zouden moeten kennen eigenlijk voor allee, echt naar de film te kijken. Maar nu dat je zegt, 'Elektra', is dat van 'Daredevil'? Ja, misschien is dat dan dat ze toch niet zo populair was anders de fans zo ...

MD: Ik denk wel dat we ontzettend veel verder staan in films qua vrouwelijke personages. Dat ze meer uitgewerkt zijn. En ik denk dat dat ook wel helpt dat het nu wel zou kunnen lukken, maar misschien toen nog niet. Dat het daar nog niet was.

A: Goed, hebben we iets gemist tijdens dit gesprek? Jullie wisten over wat het ging gaan. Hadden jullie iets verwacht dat niet aan bod is gekomen vandaag? Nee? Dan rest mij nog enkel jullie te bedanken voor dit gesprek.

Focusgroep 3

Datum:	12/04/2016
Locatie:	Korte Meer 11, GENT 9000
Tijdsduur:	17u00 - 18u00
Moderator:	Kenneth Baert
Groepsamenstelling:	Vrouwelijk homogene groep
Aantal deelnemers:	5 deelnemers

A: Dus, welkom. We zijn hier nu samengekomen om focusgroepen rond 'Marvel' en vrouwelijke representaties, dus de vrouwelijke personages daar rond. De vragen die ik hier zal stellen, zijn dus ... zullen dus polsen naar jullie meningen. Dus een foute vraag ... uhm foute antwoord bestaat dus niet. Dus het gaat enkel om jullie meningen, dus je moet niet bang zijn. We gaan gewoon discussiëren enzovoort. Het duurt tot 18u, dus een klein uurtje. Ik neem alles op via een audiorecorder, maar achteraf in de rapportering, dus in de thesis zelf komen de namen niet voor. Dat is volledig anoniem. Als jullie vragen of problemen hebben tijdens het gesprek, mogen jullie mij gerust onderbreken. Nu, het kan zijn dat er spoilers ... (gelach) aan bod komen. Dus als mensen bepaalde films niet gezien hebben, als er spoilers komen. Dan mag je zeggen van: "Ik zou dat liever niet weten." Dat is iets dat ik in de vorige groepen eens tegengekomen ben. Dus als er spoilers ... Als er iemand de film niet gezien heeft en het gaat daarover en je wilt echt iets niet weten. Laat dat dan ook weten aan de mensen dat we daar ook rekening mee kunnen houden. Nu, anders kunnen we eens starten met elkaar eens kort voor te stellen. Misschien leuk om daar gewoon je naam bij te vermelden, je favoriet 'Marvel'-personage vanuit de film dan van 'Marvel' en misschien ja, misschien ben je zelf een fan van 'Marvel' enzo? Ik ga gewoon zelf eens beginnen. Mijn naam is Kenneth. Mijn favoriet 'Marvel'-personage is 'Captain America' (gelach). Mijn lievelingsfilm is de tweede film van 'Captain America'. Dus 'The Winter Soldier'. En waarschijnlijk dan 'Civil War' binnen hier en een maand. En ik ben een actieve fan van 'Marvel'. Ik doe fan art, dus ik schilder dingen van 'Marvel' enzo, en ja. Dat is zo een van de enige hobby's dat ik heb (lacht). Dus ik stel voor dat we links verdergaan.

MD: Ik ben MD. Ik ben niet echt een actieve fan van 'Marvel', maar ik heb wel zo een poster van de 'Avengers'. Ik heb niet echt een uitgesproken favoriet personage. Ik vind sowieso wel 'Black Widow' beestig, omdat het zo een beetje een bad-ass vrouwtje is. Maar ik vind bijvoorbeeld Samuel L. Jackson ook wel ... Die met zijn ooglapje (lacht). Maar voor de rest, ja. En ik denk 'The Avengers', dat dat mijn lievelingsfilm is.

JB: Ik ben JB. Ik ben ook niet echt een actieve fan van 'Marvel'. Alhoewel dat ik misschien een beetje meegezogen ben. Ja, een echt favoriet personage is wel moeilijk, vind ik. Ik vind zo vooral de interactie goed waarschijnlijk. Maar als ik dan zou moeten kiezen, dan zou ik misschien wel 'Black Widow' kiezen. En favoriete film zou ik dan misschien 'Age of Ultron' kiezen.

SL: Ik ben Sofia. Ik ben ook geen actieve 'Marvel'-fan, maar ik beginnen kijken naar die films omdat ze altijd maar op tv kwamen en ik vond dat supertof zo in het begin dat rood en dan zo 'Marvel' (gelach). En ik ben sowieso aan die 'Superman', 'Spider-Man' en 'Batman', zo van die 'Man'-films. En ik ben eigenlijk lang fan geweest van 'The Incredible Hulk'. Ik vond dat echt wel een wreed toffe film. Nu, niet echt per se voor de 'Hulk' zelf, maar ik vond dat wel echt fascinerend dat hij zo echt supergroot werd en al. Maar de laatste jaren ben ik fan geworden van 'Thor' (groep lacht). Sinds dat 'Thor' zijn films, er zijn er wel maar 2, maar ja. 'Thor' is mijn favoriete personage.

MD: Of Chris Hemsworth.

SL: Ja (groep lacht).

TW: Ja, ik ben TW. Ik werk in de bib. Ik ben ook niet echt actief, maar ik probeer subtiel de studenten te beïnvloeden. Ik weet niet of je al in de leeszaal geweest bent. Maar er staat een megagrote [?] (billboard) van 'The Avengers', maar dan vooral van 'Loki', wat dat dan mijn personage is (lacht). Vooral dan in 'Thor' vond ik hem echt ... Daarna in 'The Avengers' vond ik hem een beetje oppervlakkig. Mijn favoriete film is, was 'Thor', maar nu heb ik onlangs 'Ant-Man' gezien en daar was ik omver van geblazen. Ik heb hem echt, denk ik, drie keer opnieuw gezien. Ik vond hem zo geniaal. Dus kijk, momenteel 'Ant-Man', maar 'Deadpool' heb ik bijvoorbeeld nog niet gezien (rumoer in de groep).

MD: Ah maar juist!

A: De meningen veranderen (groep lacht).

SL: Het was zo atypisch, vind ik. Ik vond het een heel atypische 'Marvel'-film.

MD: En bijvoorbeeld 'Guardians of the Galaxy' vond ik ook nog wel ...

TW: Ja, juist, ja, tuurlijk! Ja, maar die is ook geniaal.

MD: Ja.

TW: Dat van 'Ant-Man' en van 'Guardians' was zo meer van 'wow!', omdat je het niet verwacht. 'Captain America' had ik ook wel, omdat ik dat personage niet echt goed kende, maar allee, dus ...

SV: Ik ben SV. Ik ben geen actieve fan, maar ... En mijn favoriete personage is ook 'Captain America' en 'agent Carter' ook wel. Ik vind dat echt wel een toffe madam. En ik heb ook heel die series gezien

en zo, maar ik vind het jammer dat het altijd zo kort is zelfs. En mijn favoriete film is 'Ant-Man' eigenlijk, omdat ik geen ... Zo die humor en zo ...

TW: Ja.

SV: ... toch nog net iets meer dan in die andere films.

A: Ja, je bent de eerste die ook 'Captain America' had (groep lacht). Goed, we gaan anders eens overgaan naar het gesprek zelf. De eerste introductie vraag is eigenlijk ... We gaan een 'brainstorm'-moment houden en we gingen dat normaal gezien via een bord doen dat nu weg is (groep lacht). Dat si dus wel wat ambetant. Maar ik stel dus voor dat jullie op de achterkant van jullie ... Ja, dus deze pagina eerst gewoon rechtsboven jullie naam schrijft zodat ik achteraf kan zien wie het was. Dus ook opnieuw, achteraf is dat anoniem, dat dat wordt verwerkt. We gaan in het midden het woord 'superheldenfilm' schrijven. Dan is het gewoon de bedoeling dat je alles dat spontaan in u opkomt, gewoon er rond schrijft zo.

MD: Nu in stilte?

A: Ja. We moeten het nu op papier doen, omdat het normaal op het bord was, maar ja ... Nu, dat is geen probleem.

[...] voorbereiding [...]

A: Goed? Is er iemand die zin heeft om te delen wat ze opgeschreven heeft? Iemand?

SL: Moet ik het zeggen?

A: Een Chinese vrijwilliger?

SL: Moet ik ze allemaal zeggen of eentje en dan discussiëren?

A: Wat voor jou het belangrijkste is. Je mag ze eens allemaal overlopen.

SL: Bij superheldenfilms vind ik dat dat bijna altijd zo is dat ze vooral stoer en mannelijk zijn de hoofdpersonages. Ze hebben ook altijd een kostuum aan en ze verrichten meestal heldendaden. De meeste storyline is de wereld redden van de ondergang. Ze hebben ook allemaal superkrachten, maar ze zijn niet allemaal van bij de geboorte, de krachten. En als gewone mens zijn ze dan niet zo stoer en dan meestal een beetje nerdy. Ze hebben ook zo een vriendinnetje in het verhaal of zo iemand waar ze wreed verliefd op zijn. En ze herkennen hen niet als ze eenmaal in superheldenvorm zijn. En soms is er een sidekick.

A: Heeft er dat nog iemand van dat vriendinnetje?

MD: Ik ben het gelijk vergeten op te schrijven. Maar inderdaad, altijd zo een love-interest zo.

TW: Ik had zo meer 'Damsely in Distress' zo, maar dat vind ik de laatste jaren wel wat verbeterd. Zo dat de vrouwen ietsje meer ballen aan hun lijf hebben.

A: Zoals? Misschien een voorbeeldje?

TW: Ik denk zo aan de oude 'Batmans', alle ja, het is nu wel DC comic, maar ja. Maar die liep daar vooral mooi te wezen, terwijl nu bijvoorbeeld bij 'Iron Man' vind ik, Potts, dat ze wel zelf ook inbrengt. Het is een intelligente vrouw, ok, ze loopt daar wel mooi aangekleed, maar ze loopt daar niet halfnaakt en ze houdt hem ook op het rechte pad en ze ... Allee, en dat zijn nu wel dingen dat binnen het genre horen.

A: Is er nog iemand die dat had? Die 'Damsel in distress'? Kennen jullie het begrip, ja? Dus moesten we zo misschien de typische 'Damsel in distress' ... We zouden daar misschien eens over kunnen brainstormen. Hoe zou die eruit zien?

MD: Zoals de prinses in 'Mario' zeker?

SV: Ja.

MD: Die blonde van de 'Mario'-spelletjes.

SV: Zo van de sprookjes.

JB: Een beetje kleiner en slanker en ...

MD: En passief.

SL: Zo van "Help mij!". Ze doet echt niets. Ze ligt daar gewoon. Meestal valt ze naar beneden van een gebouw en dan komt de superheld aanvliegen en vangen ze ze zo op.

JB: Of gaat er een auto net op hen vallen zo.

SL: Ja, ja.

(Praten enthousiast door elkaar)

A: Is er nog iemand die zijn brainstorm-woorden wil delen?

SV: Dat van mij is bijna allemaal al gezegd. Ik heb gewoon, het is zo wat er ook typisch is van humor en actie en inderdaad altijd een kostuum. En voor de rest heb ik zo wat films opgeschreven.

MD: Ik heb ook een beetje industrie. En industrie, ik dacht zo wat de franchise er rond bijvoorbeeld. Zo series zoals bijvoorbeeld 'Agent Carter'. Ook zo van die actiepoppen en al die dingen die je kan

kopen er rond. En ook dat het vaak, ik weet niet of het de juiste term is, een miljoenenbusiness is. Dat dat zo enorm ... Allee, zo zotte blockbusters zijn en dat dat heel veel opbrengt. Zoals 'Batman v. Superman' heeft weer een nieuw record gezet, denk ik. Maar ja dat is niet van 'Marvel', hé (TW lacht).

A: Nee, maar dat valt wel onder de superheldenfilm.

MD: Ah ja, en zo ook zo de intertekstualiteit dat ze vaak binnen de films zelf verwijzen naar andere personages, zeker toen ze in de 'Avengers' allemaal samenkwamen. Maar bijvoorbeeld ook zo 'Deadpool' die dan verwijst naar Ryan Reynolds zelf in de film.

TW: Ik heb al in de eerste shot gezien dat er een personage bijkomt. Dus dat weet ik wel al.

MD: Ja, dat is het. De rest is al gezegd geweest.

JB: Ja, ik heb ook een beetje dezelfde dingen. Kostuum, masker ook meestal, superkrachten en dan had ik om een of andere reden 'rood' opgeschreven. Ik weet niet waarom ik dat ...

MD: Ja, ja.

JB: Ja maar dan was ik aan het denken, 'Marvel', dat logo is rood. 'Spider-Man', 'Superman' zijn zo wat overwegend rood. 'Daredevil' had ik ook nog opgeschreven.

SV: 'Iron Man'.

JB: 'Iron Man' ook ja.

MD: Maar 'Thor' en 'Captain America' eigenlijk ook, hé. Maar allee, zeg, wat is dat hier (groep lacht).

TW: 'Ant-Man' ook.

SL: 'Deadpool' ook, ja, ja.

MD: O, ow. Allee, maar zo raar. Aja, ik ben helemaal van mijn ...

SL: De 'Hulk' niet.

TW: Die heeft wel een paars broekje aan.

JB: Aja, dat is juist, ja, ja. Aja, en dan had ik ook nog de anti-held opgeschreven dat op het einde dan ... En anders ja ...

A: Er is al drie keer het woord kostuum aan bod gekomen. Waarom dacht je daar zo direct aan?

SL: Omdat dat gelijk een soort van *messenger* ... merk ...

JB: Ze zijn geen superheld als ze ... als je geen kostuum aan hebt.

SL: Ja en wat doen ze dan in de film als gewoon mens. Dan is het zo in half pak.

JB: Gewoon je bril afdoen en je bent geen held meer.

SV: Ja, en ook. Dat komt altijd weer ... Bij die eerste films zo wordt er altijd zo de zoektocht naar het kostuum en zo, die maakt dat zelf en zo ...

JB: Ja, ja, inderdaad.

SL: Inderdaad ja.

MD: Maar 'Deadpool' als hij dan dat ...

TW: Shhhhh ...

MD: Ah, sorry, sorry.

A: De spoilers.

MD: Het is een hele grappige film. Echt waar, kijk direct thuis.

A: Goed ...

Tw: Ik had ook nog opgeschreven, dan was ik zo meer aan de X-Men en zo aan het denken, dat fantasie maar dat dat eigenlijk ook wel vaak een soort commentaar op de werkelijkheid kan zijn. Allee sowieso de comics was het eigenlijk vroeger die 'gays' die in de *closet* bleven. Dan ook in de films, met dan de nazi's dat zo een beetje wordt aangehaald en dat vind ik dan ook soms van die ... Ja, dat is realiteit dat er, dat die intertekstualiteit er toch wel inzit, ook al moet het in eerste instantie toch een bombastische actiefilm ... Dat er toch wel iets meer in zit.

SL: Nu alt dat heel goed mee, maar het begint zo heel zo, niet sci-fi maar zo ...

MD: Ja, ik had dat ook opgeschreven.

SL: Surreëel? Nee, het is echt een woord dat ik zoek. Het is teveel, het is te technologisch ...

A: CGI?

SL: Het is zo 'special effects'.

TW: Ja, ik heb gadgets ook opgeschreven.

MD: Ja dat kan mij ook wel soms storen, als ze echt te ver gaan, ja.

SL: Zo die authentieke 'Marvel's.

TW: Wat ik ook nog opgeschreven had, was dat zo heel in het begin, dat dat, allee ... Je had dan de 'campi'-versies in feite als je dat zo ... Hoe noemt hij daar. Masters of the universe daar. Van dat liedje. (neuriet het liedje).

A: Flash Gordon.

TW: Ja, de 'Flash'. Of van die oude 'Batmans', dat is allemaal, en dan met Tim Burton hebben ze dan ... Allee, ik vond wel 'Superman' was ook niet zo. Maar dan even serieus geweest met Tim Burton en dan zijn ze ook weer mega campi geworden en nu zijn ze weer zo ... In 'Marvel' minder, maar dan meer 'DC-comics' zo serieus en drama en ... En ja.

SV: 'DC' doet dat inderdaad altijd. Het is te donker, vind ik.

MD: Ja, ik kan dat ook wel soms appreciëren. Maar inderdaad, zo een beetje humor ...

TW: Awel ja.

MD: ... dat vind ik altijd wel een beetje leuk.

TW: Er mag wel nog wat serieus inzitten, hé. En ja, outcasts vaak. Die dan ineens de held worden.

A: Goed, dan mogen jullie eens ... Ik heb iedereen gehoord, hé Dan mogen jullie gewoon jullie pagina omdraaien en daar zie je enkele zwart-wit foto's. Dat is goedkoper (groep lacht). Er staan daar acht vrouwen afgebeeld, als ik me niet vergis. Die komen uit de films. Dat zijn de belangrijkste personages, vrouwelijke personages in de 'Marvel'-films van 'Iron Man' tot en met 'Ant-Man'. En het is eigenlijk gewoon de bedoeling dat jullie, als je iemand niet kent, dat je daar een vraagteken bij plaatst. Dus in het vakje dat voorzien is. En voor de rest eigenlijk gewoon je lievelingspersonage rangschikt van 1 tot 8. Dus stel bijvoorbeeld dat je twee mensen niet kent, dan plaats je twee vraagtekens en rangschik je van 1 tot 6. 1 zijnde het lievelingspersonage.

MD: Ok.

SL: Wat als je ze zo kent, maar de naam ontgaat u?

A: Nee, dat is niet erg.

SL: Ah, ja.

MD: Ah ja, ik had ook hetzelfde. Hoe noemt die rechts onderaan ook weer? Helemaal rechtsonder?

JB: 'Scarlet Witch'?

MD: Ja, ja. Ik wist die haar achternaam niet.

SL: Die actrice, die trekt op Nina Dobrev ofzo.

MD: Nee, nee. Haha, je hebt je bril niet aan zeker?

SV: Ik heb die ook nog gezien. Is dat die van 'Ant-Man'?

JB: Nee, dat is 'Age of Ultron'.

TW: 'Ant-Man', dat is die ervoor.

SV: Ah, maar di ehad ik nog niet gezien.

MD: Ik heb die ook nog niet gezien.

JB: Het is moeilijk.

MD: Wie is dat naast 'Potts'?

TW: Dat is van de 'Hulk'.

SV: Dat is van de 'X-Men', dacht ik?

TW: Ah, is dat niet van de 'Hulk'?

SV: Hoe? Die speelt toch in 'X-Men' ook?

MD: Is dat Liv Taylor?

SL: Allee, Liv Taylor, dat is die van ... Bruce ... Allee. De 'Hulk', zijn vrouwke.

MD: Zijn love-intrest dan?

SL: Ja, maar ik ben de naam kwijt.

A: Dat gaat subiet toch terugkomen, hoor.

MD: Ah, oef.

A: Ja, geen cliffhangers. Goed, is het van iedereen gelukt? Dan gaan we een keer starten met de vraagtekens. Wie heeft er vraagtekens?

JB: Ik had een vraagteken. Bij de tweede, dusja.

SV: Ik ook bij de tweede.

A: Goed, en waar staan de vraagtekens dan bij?

MD: Bij mij, bij de tweede en die in het midden vanonder. Gewoon omdat ik die films nog niet heb gezien.

A: Heeft er nog iemand de tweede?

JB: Ja, de tweede.

SV: Ja.

A: En van jou (MD) was het gewoon omdat je de film nog niet gezien had?

MD: Ja, ik heb die twee film nog niet gezien en uh ...

A: En hebben jullie de film gezien? Dat is 'The Incredible Hulk'.

JB: Ja.

SV: Ja, nee, ik heb die niet gezien. Dat is met die andere acteur dan eh ...

JB: Ik heb die wel gezien (lacht).

A: En hoe komt het dat je die niet gezien hebt? Uhm, hoe komt het dat je ze niet kent? Denk je?

JB: Ja, omdat ze blijkbaar geen grote rol had, ja. Want, uhm, ja, haar gezicht ja.

SL: Ja, haar gezicht is wel ... Het ziet er wel een beetje anders uit, maar Ik moest eerst ook kijken van ... Ja, de foto is wat ongelukkig gekozen.

TW: Ja, het is dat. Het is allemaal uw schuld.

A: Maar zwart-wit is goedkoper. En andere vraagtekens?

SL: Bij mij ook bij die middelste van 'Ant-Man' waarschijnlijk, want ik heb die nog niet gezien. En die 'Age of Ultron' ik heb die ...

MD: Maar dat is de tweede van de 'Avengers'.

A: Ah, maar je had ze dus ook nog niet gezien.

SL: Ja.

A: Ok, goed. Is er iemand die zijn minst favoriete personage wil delen?

TW: 'Scarlet Witch'.

A: Is dat van nog iemand zo? (Nee.) En waarom?

TW: Ik vond dat niet ... Allee, ja. Ik vond hem niet, allee ik was niet, sorry, zot van. Ik heb hem nog een keer bekeken. Ik vond hem minder erg dan de eerste keer, maar ik vond weinig, ik vond weinig aan dat personage, maar ja.

JB: Uhm, ik heb een gedeelde laatste plaats voor Jane noemt ze zeker? En die groene, ik weet ook niet hoe die noemt.

A: Dus de derde rechts vanboven en links onderaan.

MD: Moh, bij mij zijn dat de tweede en de derde.

A: Waarom dan de laatste plaats?

JB: Omdat, ja, ik vind dat de personages zo niet zo goed uitgewerkt zijn van die twee.

SL: Ja, misschien wel.

JB: Allee, ik heb zo niet het gevoel dat die echt, allee, dat ik die echt ken ofzo. Dat dat echt pers ... Dat zijn zo gewoon plaatsvullers, vind ik zo.

SL: Ja, ik heb dat ook wel. Zo van die personages die zo, die je het rapst gaat vergeten.

JB: Ja, die vergeet je eigenlijk, hé. Dus ja.

A: Bij jou dan MD, wie staat er bij jou op het laatst?

MD: Ja, bij mij 'agent Carter', maar dat is eigenlijk omdat ik zo euh ... Ik ken ook de series niet. En 'Captain America' komt sowieso, allee sowieso wel veel voor, maar ze heeft niet zo een indruk nagelaten bij mij. Daarmee dat ik me niet zo ik me niet zo [?] voel met haar.

A: Jouw favoriet personage is 'Agent Carter'.

SV: Ja.

A: Waarom?

SV: Waarom? Ja, ik weet het niet. Ik vind ook, allee, ja, ik vond die in de eerste 'Captain America' gewoon keitof en zo ja machtig. Allee, zo een beetje zoals 'Black Widow'. Ze doet tenminste iets. Ja, en dan ben ik die series beginnen kijken. En dan was het helemaal.

A: Wie staat er op de laatste plaats bij u?

SV: Pepper Potts.

A: Pepper? En waarom?

SV: Omdat ... Ik denk dat dat gewoon is omdat ... Die heb ik het langst geleden gezien, dus kan me die zo levendig niet meer herinneren als de anderen. En ik denk dat dat daardoor komt.

A: En wie staat er bij jullie op nummer 1?

TW: bij mij is het ook 'Agent Carter'. Ik heb niet de serie volledig gezien. Ik ben hem beginnen kijken. Wat ik bij haar ook zo geniaal vind, ja dat is echt nog een mannelijk gedomineerde wereld en zij, aja, ze laat haar niet doen. Alleen dat zijn het soort vrouwen waar ik echt van hou. Ze gaat dan niet echt letterlijk keihard gaan vechten, zoveel heb ik er nog niet van gezien, maar ja, nee, ik vind echt dat ...

SV: En ik vind ook die kostuums in die tijd ...

TW: Ja.

SV: Dat is zo retro allemaal. Dat ook.

JB: Ik vind dat ook zo, ja. Die hoedjes enzo. Ja, bij mij staat ze ook op twee en het is eigenlijk vooral door de series ook. Als je de series niet gezien hebt, kan ik me wel voorstellen dat je ze niet zo ...

MD: Ja, ze is me gewoon niet echt bijgebleven. Het is ook al een tijdje geleden hoor dat ik de film heb gezien. Het is misschien daarmee.

JB: Het is echt in de series dat ze zo begint zo stoer te worden en zo.

A: Nog iemand die zijn eerste plaats wil delen?

SL: Bij mij is dat Jane. Omdat ... Ik vond zo ... Ze is niet bad-ass in de manier dat, zoals 'Agent Carter' bijvoorbeeld, maar ik vind het zo grappig dat ze gewoon zo all over the place is. Ze is een wetenschapper en ze komt dan 'Thor' tegen en ze is echt van haar melk en ze is zo nieuwsgierig en dan toch nog het atypische, het onschuldige meisje. Maar zo niet als - alhoewel het zijn allemaal zo van die krachtige vrouwen - maar ze is eigenlijk echt wel geniaal.

MD: Ja, dat vond ik ook zo chic, dat ze zo slim was. Dat is zo niet zomaar een love-interest maar iemand die echt zo hielp en dan een wetenschapper en zo.

SL: Ja, en dan was niet helemaal van in het begin. Die moment dat hij dan zijn shirt moest veranderen. Zij zo van (doet verlegen). Ze was duidelijk ... Maar dan toch dat hij daar van die kom drinkt en zegt van 'More!'. Zen zij iets heeft van 'Wat doe jij nu!'.

MD: Het is juist! More! (lacht)

A: Ik zie bij jou 'Black Widow' als eerste staan.

MD: Ja, maar gewoon omdat ik ze zo bad-ass vind. Zoals in 'The Avengers' is ze ook zo het eerste vrouwelijk personage. En ik vond die scène wel machtig dat ze daar zo was, zagezegd gevangengenomen, maar het was expres om informatie los te krijgen. Het si eigenlijk dan dat ik daar fan van ben gewonnen.

TW: Ik vond ook wel die interactie met 'Loki' geniaal.

MD: Aja, ja.

JB: Ja, dat ze hem dan zo uit zijn kot lokt en zei van ... Ja, dat is inderdaad wel ...

MD: Voor die scènes vind ik het al een mooie film.

JB: Ja, bij mij staat ze ook daarom op 1.

A: Ja, goed. Ik ga dan alle blaadjes verzamelen. Nu, er zijn al tamelijk wat films aan bod gekomen vandaag, 'Captain America' en 'Thor' enzovoort. Maar de eerste vrouwelijke superheldenfilm is geprogrammeerd voor 2019. Ik weet niet of jullie, of er iemand is die dat weet?

SL: Hoe noemt het?

A: Uhm, 'Captain Marvel'. En het is de eerste die geprogrammeerd wordt in 2019. Nu, daarvoor, er zijn nu al ongeveer elf films dacht ik, van 2008 tot 2015. Nu dat zijn allemaal films rond een mannelijk personage. Nu, de vraag die ik jullie stel is gewoon: 'Waarom denken jullie dat er nog geen ruimte geweest is voor een vrouwelijke superheldenfilm?'

MD: Ik weet dat ze het al twee keer geprobeerd hebben, hé? Met 'Elektra' en ...

SL: En 'Catwoman'.

TW: 'Catwoman', ja.

SL: Ik vond Catw ... Het zijn er veel die dat een heel slechte film vonden, maar ik vond dat wel een goede film, hoor. Ik weet niet, het is zo die muziek en ze is ook van wreed ... Ik vond dat eigenlijk wel een film dat zo een beetje gelijkaardig was aan die andere films zo. Ze is wreed schuchter en schui en zo een beetje onschuldig, maar ook zo wat nerdy in het echte leven. Maar dan komt ze, maar dat is dan meer door die kat dat ze een tweede leven krijgt, was ze echt bad-ass als ze daar op school zat zal ik maar zeggen en dat ze dat pakje had en op de daken kon springen. Maar daarnaast was ze dan ook weer haar schuchtere zelf, maar toch gelijk met meer haar op haar tanden. Maar ook die muziek, ik vond die muziek geweldig. Ik weet het niet, er zat een beetje beat in.

TW: Ik had daarmee wat problemen mee dan, met ... Ik had sowieso ... Ik ben opgegroeid met 'Catwoman' van Tim Burton dus dat is voor mij de ultieme 'Catwoman'. Maar de manier ... Allee, haar kledij vond ik nogal een beetje zeer onrealistisch en een beetje, sorry ja, vrouwonvriendelijk.

A: En hoe zag dat er dan uit? Want ik heb de film niet gezien.

TW: Ik vond dat al redelijk veel naakt. Niet dat je veel zag, maar dat ik zo iets had van, sorry maar eerlijk gezegd als je over daken gaat gaan springen en mensen gaat bevechten ga je dat niet ...

MD: Met die hoge hakken. En die nagels.

SL: Die nagels.

TW: Dat was zo een beetje mijn probleem en ...

MD: Ja, dat had ik ook wel.

TW: ... dat heb ik bij de huidige, nieuwe resem, dat die wel iets realistische qua outfit zijn ook en minder dat ... Ja, eye-candy dan.

SL: Ik denk dat ze dat misschien proberen te doen, want bij mannen doen ze eigenlijk hetzelfde, maar mannen gaan daar niet echt op letten. Zo die spieren wel komen uit, de vrouwen kijken daar heel graag naar. Misschien door mannen sexier te maken willen ze hetzelfde creëren bij de man dan, maar ze hebben het misschien fout aangepakt doordat ze er teveel bloot aan hebben gegeven. Bijvoorbeeld, nu zie je wel, als 'Black Widow' in haar strak pak staat, dan is dat net hetzelfde, maar ze hadden dat toen niet geprobeerd in die film.

MD: Wat was de vraag nu weer? Ik heb het eigenlijk het gevoel dat we aan het afwijken zijn.

A: Nee, nee.

SV: Een vrouwelijke superheldenfilm, waarom dat nog niet gebeurd is. Misschien omdat ze, ja, omdat ze, ik weet het niet.

SL: Dat ze dachten dat het nog geen succes ...

MD: Er nog niet klaar voor ja ...

SL: Dat het succes ging dalen, ofzo.

A: En waarom zou dat dan dalen?

SL: Omdat het een experiment nog altijd is, hé. Allee, het si niet echt een experiment, maar ...

JB: Ze denken eigenlijk nog altijd in die rol van 'Damsel in distress' en superhero. Dat is echt nog een patroon, denk ik, dat echt nog ... Misschien nu niet meer zo, maar tot voor kort toch wel nog wreed ...

SL: Ja.

MD: Wat ik ook nog een keer heb gelezen, is dat er veel minder budget wordt gespendeerd aan het promoten van een film bij een vrouw in de hoofdrol. Zoals bij 'Elektra', ik had dat ergens gezien in de literatuur, hadden ze vergeleken met een andere film die in dezelfde periode uitkwam met een mannelijke superheld en daar was bijna het driedubbele van het geld aan uitgegeven van promoten aan de, je weet wel. En misschien daarmee ook, ik wist ook niet van het bestaan van die films af tot dat ik het las in de literatuur.

A: Is dat iets waar dat jullie op wachten? Op een vrouwelijke superheldenfilm? Of is dat iets dat?

TW: Mag ik nog even terug? Ik vraag me af, want dit zijn allemaal films gebaseerd op stripheldenreeksen, dus ... Ik lees eigenlijk niet genoeg meer, vroeger wel nog, maar de strips dat ik las, allee, de comics. Dat was ook 'Spider-Man', 'Batman', 'X-Men' enzoverder, maar je hebt dan wel de 'Wolverine' apart, maar heb je ook comic-boek reeksen van vrouwelijk hoofdpersonages? Het is dat dat ik me afvraag.

A: Ja, bijvoorbeeld van 'Captain Marvel', waarvan de film van uitkomt. Dat zijn zo van die stripreeksen. Sinds kort dan ook van 'Black Widow', maar dat is dan van de film afgeleid.

TW: Ah ja, maar snap je wat ik ... Het is misschien daarmee dat dat er ergens ook mee te maken heeft.

MD: Ah, ja. Dat het geen basis had om op te ... Ja En dan doen ze ook wel voor de fans door op het verhaal, en geen nieuw personage creëren.

TW: Ja, dat is dan een bedenking die ik dan maak. Dat kan er misschien ook ergens mee te maken hebben.

A: En dan de vraag die ik daarnet stelde. Is dat iets waar ...

TW: Ah, sorry.

A: Ah nee, nee. Dat is zeker niet erg, hoor. Dat was zeer interessant, maar is dat iets waar jullie op wachten? Een superheldenfilm van vrouwen? Of is dat iets dat niet nodig is?

JB: Jawel.

MD: Jawel.

TW: Ja.

MD: Ik denk dat de tijd nu wel rijp is.

TW: Je begint het ook steeds meer te merken, hé. Dat er dat er ook veel vrouwen naar die films gaan kijken.

JB: Ja, ik denk dat de fanbase dan ook wel echt een deel zal vervrouwelijken als er zo van die films zal uitkomen.

TW: Maar ook dan niet zo gewoon, sorry, 'Catwoman'-gewijs, maar dat het zoals dat we er nu al een paar hebben zien passeren. Dat het echt vrouwen met ... Allee. Die ook een boodschap te vertellen hebben en dat het niet eye-candy is.

JB: Ja, meer 'Jessica Jones'.

TW: Seksistische opmerkingen ...

SL: Maar ze moeten ze dan ook even bad-ass maken als de mannenfilm, want ... Ik denk, nu zitten we inderdaad in een periode dat als mannen eens naar de cinema willen gaan, wil de vrouw nu ook al mee, omdat die vrouwelijke personages eigenlijk meer nevenpersonages beginnen te worden en niet meer bijrollen. Dus als ze nu een vrouw maken, vind ik dat ook dat de man naar de film kan gaan kijken.

TW: Ja, zeker.

JB: Tuurlijk. En inderdaad, niet echt zo een ...

MD: Geen chick-film, nee (groep lacht).

SL: Inderdaad niet zo van ... Nee, nee.

MD: Maar inderdaad, een keer zo gewoon een vrouw in het hoofdpersonage in plaats van erbij in de film zelf.

A: Goed ...

TW: Voor de zwarten is er ook nog een lange weg af te leggen, hé.

MD: Ah, ja. Het is eigenlijk waar, ja.

TW: 'Blade' had een ... Voor de rest ook ... En dan wel ...

SL: [?] ... zit er wel in, hé (groep lacht).

TW: En Samuel L. Jackson en de 'Falcon' dat zijn ook allemaal wel ...

JB: Maar dat zijn allemaal *side-kicks*.

TW: Awel, dat is het dus. Allee ...

MD: En de nieuwe 'Avengers'. Die nu ... Er is er daar toch ook een zwarte bij?

JB: Samuel L. Jackson?

MD: Nee, nee, nee.

TW: 'Falcon'?

MD: Ja, ja, ja.

A: Is dat iets dat jullie stoort? Dat er dan minder zwarte mensen ...

SL: Storen is gelijk moeilijk gezegd, maar ...

MD: Het is wel niet representatief, dat is het gewoon.

SL: Ja.

JB: Vooral omdat het Amerikaanse films zijn. In Amerika is de bevolking nog veel aanwezig dan hier. Dus voor mensen in Europa is dat misschien niet zo ...

SV: Ja, bij ons is dat nog tamelijk representatief, maar in Amerika klopt dat totaal niet.

TW: Wat ik dan bijvoorbeeld ook heel tof vond aan 'Ant-Man', is dat die '*hispanic culture*' daar zo veel aan bod kwam. Omdat dat ook iets is dat wij compleet missen. En dat vond ik er ook wel, dat er meer zo een soort van, ja, cultuur aan bod kwam.

JB: Maar hij is natuurlijk wel weer ...

TW: Ja, hij is blank weer natuurlijk, hé. Ja, zeker, maar hij hoort er niet echt bij. Maar zijn *side-kicks* ... Het is denk ik toch ook een van de eerste keren dat de '*hispanics*' daar ... Allee, als ik dat zo mag noemen. Dat het een beetje correct is. Allee, en dat si zo wel meer ... Zeker. Ze hebben zoveel macht, hé, allee, die grote, 'Marvel'. En ik vind dat ze tot nog toe toch redelijk goed doen qua boodschappen uitbrengen. Bijvoorbeeld ook met de dames ...

SV: Veel beter dan 'DC' ook.

TW: Ja, en ik hoop dat ze in die richting ook wat meer ... En dan zeker ... Allee, ik kijk er wel naar uit. Ik moet eerlijk zeggen. Ik ben niet zo aan het volgen van heel die tijdlijnen dat ze zo uitgegeven hebben van ... Dus ik wist eigenlijk niet dat ze dat ...

MD: Ja, ik ...

SL: Ja, ik wist het niet. Dat is wel goed.

A: Ja, bijvoorbeeld de 'Black Panther' komt ook uit. Dat is een nieuw personage dat in de volgende film geïntroduceerd zal worden. Die krijgt ook zijn standalone film. Dus dat zal dan ook de eerste film zijn met een zwarte hoofdrol, ook van 'Marvel'.

SL: Dat is wel nice.

A: 2018, denk ik. Uhm, ik hoor dat jij zegt, SV. Jij zei van dat 'DC' daar slechter in is daarnet?

SV: Ja. Op vlak van vrouwen en zo? Ja, ik vind dat echt wel, allee, Je merkt dat niet echt ... Ah ja, ik weet het niet. Ik heb zo een keer gezien op het internet, dan lees ik zo ja, op Tumblr en zo, en wat is dat allemaal. En daar hebben ze zo eens 'Marvel' en 'DC' vergeleken op dat vlak en toch wel aangetoond dat 'DC' daar toch wel meer terughoudender is op vlak van vrouwen en ook en homo's en zwarte in de films en in de comics. En dan vind ik toch wel dat 'Marvel' meer, allee, sterker staat op dat vlak en meer durft. En je ziet dat dat ook wel si wat 'Marvel' populair maakt zo toch. Mensen vinden dat ook leuk dat ze, allee, chic, dat ze dat doen. Dat ze dat durven.

MD: en je hebt ook, allee, dat is iets kleins. Dat de vrouw in de 'Marvel'-films krijgen ook zo veel humormomenten. Zoals vroeger, een vrouw was niet grappig, en nu hebben ze wel heb je wel dat een vrouw zo een grappen kan maken. Dat is ook wel zo ... Op een subtiel vlak is dat ook wel een vorm van feminisme, kan je zeggen. Dat vrouwen nu ook zo op die manier kunnen doorbreken.

A: Je raakte het puntje aan van seksualiteit. Dus, we hebben het al gehad over etnische diversiteit, vrouwelijke diversiteit, maar er is ook onlangs sprake geweest van een lesbisch of homoseksueel personage in de toekomst binnen de 'Marvel'-films. Hoe staan jullie daar tegenover? Zouden jullie dat tof vinden?

SL: Laat maar komen (groep stemt in).

TW: Ik zou persoonlijk liever een homoseksueel personage dan een lesbisch personage hebben. Omdat, ik weet niet, het is nog altijd makkelijker aanvaardt, allee, dat is nu ook een beetje door de collega's, dat je merkt in de onderzoeken dat veel vlugger een lesbisch personage wordt aanvaard, dan door de mannen toch zeker, dan een homoseksueel personage. Dus ik zou het ongelooflijk cool vinden moest een van die grote helden uiteindelijk gay blijken te zijn.

JB: Ja.

MD: Dat zou misschien cool zijn om van het stereotiep af te geraken dat ze zogezegd vrouwelijk zijn ...

TW: Ja, het is niet altijd, hé. Er kunnen godverdomme coole, stoere gasten tussen zitten, dus waarom niet. Allee, ja. Zij hebben die krachten. Dat zou ik wel super vinden, moest die ...

JB: Ja, dat zou inderdaad niet slecht zijn.

SL: Maar dat zou inderdaad echt wel tof zijn, moest je dat op voorhand niet weten. Je hebt zo van die mensen die op voorhand zo heel het verhaal lezen. Bijvoorbeeld, ik ben totaal niet bang van spoilers. Maar als je op voorhand leest, ik kan mij echt voorstellen dat er soms mensen zijn van: "Oh nee, oh, pfff. Ik heb nu wel geen zin om hem te bekijken, hoor". Allee, Maar bijvoorbeeld mannen die zeggen van ... Je hebt waarschijnlijk mannen die zo ...

TW: Ja, zeker.

SL: ... nu is de goesting er helemaal van afgedrongen.

JB: Ja, ik vroeg me ook af wat dan de reactie zou zijn, moesten ze dat doen. Of dat er niet mensen zouden afhaken. Ik weet het niet, allee ja.

TW: Dat zal een van de redenen zijn dat ze er nog niet toe gekomen zijn.

SL: Maar als je dat niet op voorhand zegt en uiteindelijk is dat de cliffhanger op het einde van de film of zoiets. Wel, dan kunnen ze minder snel zeggen van: 'Ik vond dat echt een slechte film.' Je gaat zo het uur en driekwartier ervoor hebben ... *'enjoyed'*. En dan die laatste tien minuten.

SV: Ik denk dat dat zeker wel mag. Allee, ja, ik zit ook veel op 'Pinterest' en zo en daar zie je ook zo heel veel *fan art* en dingen passeren.

MD: Ah ja, zo. *'Slash fiction'* en zo.

SV: Heel veel homoseksuele foto's en zo, dat je ... geschminkt worden en ...

A: Zoals bijvoorbeeld?

SV: Harry Potter en Malfidus (groep stemt in en lacht). En dan ook zo de 'Percy Jackson'-boeken. En daar is nu ook op het einde in *'Heroes of Olympus'* is er nu ook bijna een homoseksueel koppel. Maar nog niet zo niet helemaal. En dan zie je daar ook dat ze 'Nico Di Angelo' en dan ene van 'Apollo' ... Ik weet het niet meer (de naam).

A: Dan hebben jullie dus liever een homoseksueel ...

TW: Dat is mijn ... (groep praat door elkaar) statement.

MD: Het is gemakkelijker moest je ene lesbisch koppel pakken, dat dat dan vervalt in zo van die *lipstick*-lesbiennes. Dat het zo de heteroseksuele man is die kijkt naar ... Allee ja. Het is goed als ze dat niet doen, maar ik denk dat zo rap zo gaat geïnterpreteerd worden. Ook al doe je het niet op die manier. Dat mensen er zoiets van gaan maken. Ik denk dat dat inderdaad interessanter is om eerst een man te introduceren op die manier.

A: Stel dat je nu zou kunnen samen zitten met de scenarioschrijver. Hoe zou je dan die ... Hoe zou die homoseksuele er dan uitzien? Als je zo bijvoorbeeld zegt van lesbische dat mag niet *lipstick* zijn en zo. Hoe zou je het doen?

TW: Het is niet van niet mogen, maar het is de ... Er uitzien ...

JB: Ze gaan het misschien niet zo bedoelen als ze het gaan maken, maar het gaat heel snel zo geïnterpreteerd worden. Terwijl bij homoseksuele koppels zal dat niet zo ... Ik bedoel bij mannen als homoseksueel koppel. Dan zal dat niet heel snel zo door vrouwen geseksualiseerd worden.

SL: Ik vind dat als ze een homoseksueel personage willen maken, dan moeten ze dat gewoon maken zoals ze dat willen.

TW: Ja, dat is het. Niet zo opeens er een *Gucchi* van maken of zo een half verwijfde ... Dus echt iemand die zoals, ja, zoals je daar nu 'Captain America' en 'Iron Man'. Dat die daar gewoon rondlopen en ... Gewoon, gelijk dat 'Potts, als zijn lief daar rond loopt, of dat nu een jongen of een meisje is, dat doet daar nu allemaal niet toe. En dat zou eigenlijk het best van allemaal zijn dat er daar niet ik weet niet hoeveel spel van wordt gemaakt. Maar dat het gewoon ...

JB: Dat het zo gehint wordt zo en ...

TW: Gewoon dat het de normaalste zaak van de wereld is.

JB: Dat het niet zo openlijk is.

TW: In 'Buffy' vond ik dat ook wel geniaal op een bepaald moment. 'Willow' introduceert en zegt op een bepaald moment, komt uit de kast en zegt van, ze gaat zo heel verlegen tegen 'Buffy' gaan zeggen van: "Ja, ik ben uw beste vriendin, maar ik ben lesbisch." En 'Buffy': "Aja, ok." En dat was het. En daar werd voor de rest weinig nog tralala rond gemaakt, snap je? Zo zou het moeten zijn gewoon.

SL: En dat is nog iets van vroeger.

TW: Ja, van uit 19 en ...

A: Goed, wat vinden jullie eigenlijk van het vrouwenbeeld binnen de 'Marvel'-films zelf. Wat vinden jullie van enerzijds het vrouwenbeeld en anderzijds het mannenbeeld? Maar laten we starten bij het vrouwenbeeld. Wat vinden jullie van ... Vinden jullie dat de representatie van de vrouw ... Vinden jullie dat realistisch overkomen? Dus buiten de superkrachten en zo.

JB: Ja, ik weet niet. Het zijn wel superheldenfilms, hé (groep lacht).

A: Maar dan wel buiten de superkrachten.

MD: Maar ik vind wel dat ze slank zijn aangezien ze altijd actief bezig zijn, maar ik stoor mij soms wel een beetje aan het feit: Waarom zijn ze dan ook niet meer gespierd? Het zijn altijd wel zo een beetje broze dingetjes. Ik vind dat jammer, allee.

JB: Ja, de 'Scarlet Witch' is echt een mega ... Ja, dat is wel waar.

MD: Allee, ze mogen voor mij iets meer '*gebuffed*' zijn, vind ik. Als je dan realistisch moet denken. Als je kijkt ... Die venten zijn dan zo ...

SL: Als ze superhelden spelen. Het is niet zo nodig als ze een gewoon personage zijn.

JB: Nee.

MD: Ja, ja, ja, inderdaad, ja.

SL: Als ze superhelden zijn, ja.

JB: Maar bijvoorbeeld 'Black Widow', ze heeft niet echt geen krachten, maar ze is wel zo, ja ...

MD: Ze is heel sterk, ja.

JB: Ze is megasterk, ja, maar je ziet het niet zo.

SL: In de stripreeksen doen ze dat gelijk wel meer.

JB: Ja.

SL: Die borsten en die billen.

MD: Ja, die billen (lacht).

TW: Megasterk en weet ik veel allemaal. En megaborsten natuurlijk. Het zit allemaal niet in de weg.

A: En dan de mannelijke ...

SL: Die zijn goed (groep lacht). Ja, die zijn *buff* genoeg.

JB: Die zijn dan ook wel stereotiep in die zin dat ze dan heel mannelijk zijn.

MD: En ook altijd wel heel knap, hé. Het zijn altijd knappe personages, hé.

JB: Maar misschien dat met 'Spider-Man' nu ... Hij is wel iets slanker en ... Hij is natuurlijk wel jonger, hé. Hij is misschien niet zo breedgeschouderd en six-pack. Hij is echt meer uit ... Ja, bijna vrouwelijker.

TW: Ja, ik weet wel nog de eerste 'Spider-Man'.

MD: Awel, ja.

TW: Dan had euh ... Dat speelde dan ook in de cinema. En dan, goh, hoe noemt hij nu weer?

MD: Tobey Maguire.

TW: Tobey Maguire. Dat was ook zo een nerd daarvoor en dat hij dan gebeten is en de volgende dag heeft hij dan zo (toont spierballen aan). Dat was een van de eerste keren en allee ja, dan ...

JB: Dat is inderdaad, ja.

TW: Dat was wel ... Dat speelde in de cinema, hé.

SL: Dat was een film van 2001 zeker of? Begin 2000, denk ik. En ik denk dat toen was dat inderdaad al goed gespierd allee. Nu is dat gelijk nog ...

TW: Maar ja, nu ...

SL: Kijkt naar 'Thor', 'Captain America', die zijn echt ...

JB: Ja ...

MD: Dat vind ik dan ook wel soms jammer. Allee, dat is ook ... Ik kan me inbeelden voor die jonge gastjes of voor ... Allee, nu gelijk die fitnessstrend, ik weet niet of ik dat mag veralgemenen of ... Maar wat ik gelijk merk in mijn persoonlijke levenssfeer dat veel meer jongens gaan gaan fitnesssen en ze pakken proteïnen en ze willen, ja, gespierd zijn. En ik vraag me ook af, komt dat dan ook als een soort van effect? Ik weet dat we dat niet mogen teveel op steken, maar misschien ook van de media van ...

JB: Ja, het is een beeld ...

SL: Ja, ze worden steeds gespierder en gespierder en de lat ligt steeds hoger.

SV: Dat is van de meisjes steeds magerder, hé. Nu is dat bij de jongens ...

MD: Natuurlijk mag je niet te veel effect aan de media toeschrijven, want zo makkelijk is dat natuurlijk niet. Maar het heeft wel iets mee te maken.

JB: Maar je hebt gelijk, bijvoorbeeld 'Captain America' is een megaklein, zielig ventje en hij kan zo ook geen superheld zijn zonder dat hij, ja, tien centimeter groter is en ...

TW: Ja, maar wat ik bij hem dan wel ... Ah, dat vond ik zo heel mooi, die boodschap ook van die professor die hem dan kiest. En hij geeft niet op, hé. Hij staat er zo van, allee ja, kom maar en hij blijft gaan tot allee...

JB: Ja, tuurlijk. Er zit een boodschap achter, hé.

TW: Ja, en ook al is hij dan niet krachtig, allee van spieren, zijn karakter ... En dat vind ik ... En hij kan daar zo weinig mee doen.

JB: Maar moest hij zo klein gebleven zijn. Dan zou hij ...

MD: Nee, dat is niet realistisch, hé. Dat zou ook niet ...

TW: Maar het is, allee ... En dat vind ik ook gelijk van 'Spider-Man' ook. Dat cliché van hé: "With great power comes great responsibility". Allee, het zijn zo altijd wel van die mooie boodschappen dat ze er dan toch ... Ook al hebben wij geen superkrachten, maar we hebben toch krachten voor ons en dat we er iets moois mee doen.

A: Goed, is er nog iemand die daar iets aan wil toevoegen?

MD: De klederdracht is ook wel beter bij de vrouwen. Het is ook wel praktischer.

A: Misschien is het eens interessant om samen over de kleren te praten. Het is al tamelijk wat aan bod gekomen ook qua kostuums en zo.

MD: Ze zijn zo meer toe, hé.

SL: Meer toe. Combat boots. Van die bad-ass riemen zo.

JB: Van 'Black Widow' heeft wel nog altijd ... haar ritsje is toch wel nog altijd wat open ...

SL: Ja, dat ritsje staat inderdaad wel nog wat ...

MD: We mogen niet te snel veranderen, hé (groep lacht). Meer en meer zo omhoog (groep lacht).

A: En van de mannen dan?

MD: Zij zijn altijd al functioneel geweest, hé. Altijd zo aansluitend en deftige schoenen.

JB: Het is natuurlijk wel van de mannen wel weer wat de nadruk op brede borstkas. En je ziet zo ... Ze hebben altijd aansluitende dingen aan dus je ziet zo altijd ...

MD: Misschien is het wel praktisch, hé. Dat het zo aansluitend is.

JB: Nja.

MD: Gow, ja (JB lacht).

TW: Het is er wel nog over nagedacht, hé.

SL: Zo een ik weet niet hoe los pak (lacht).

SV: Bij 'Captain America' is dat eigenlijk omgekeerd, want die had eerst wel zo een heel *tight* en dan en zijn broek ook. En daar is zo altijd zo maar meer pakjes bijgekomen. Zo een riem dan ook, zo een dikke riem dat zo altijd zo meer ...

MD: Het enige waar dat ik we wel aan erger is dat die vrouwen altijd lang haar hebben. Zoals als 'Black Widow' in de eerste keer dat ze er in voorkomt. Ik weet niet, welke film is dat weer?

TW: 'Iron Man'.

MD: Ja, 'Iron Man'. Ze was ook haar actie aan het doen en met zo haar lang rood haar. En zo allee, dat moet toch in de weg zitten? Dat kan toch niet anders?

SL: Dat zou wel logisch zijn.

MD: Dus dat zou misschien wel nog iets zijn, dat ze altijd van dat lang, weelderig, volumieus haar hebben. Dat is totaal niet praktisch. Steek er dan een vlecht in ofzo.

TW: Ja.

MD: Daarmee kan je toch niet vechten?

SL: Misschien is het ook wel zo film en ze moet ...

MD: Ja, ja, ik snap het.

SL: Maar het zou inderdaad tof zijn, moesten ze zo haar haar vaststeken voor als ze tijdens het gevecht *battled*.

MD: Maar dat ze het dan weet, hé. Maar soms, bij andere films ook van 'Marvel' ook, dat ik dan denk bij de vrouwen van waarom, allee, binden ze dat niet vast? Allee, omdat ik wel denk dat dat niet realistisch is.

TW: We hebben gelijk allemaal lang haar, dus ik denk dat we allemaal wel al goed meevoelen als ... Allee, jij niet.

MD: Maar dat is eigenlijk een klein punt, hé.

TW: Nee, maar dat is wel ... Dat is inderdaad iets dat zo ... En zo twee seconden daarna ...

JB: Zo vijf man *knock-out* gelsagen en dan dat haar ligt nog altijd perfect.

TW: Ja, dat haar ligt altijd perfect. Allee.

JB: Ik zet echt zo twee stappen buiten en het is al van ... (groep lacht)

MD: Van 'Watchmen', 'Silver Silk'? Die heeft ook van dat lang ... En ze zwiert daar mee en dat ik zeg, allee, dat kan toch ...

A: Nu, goed (groep lacht). Dat waren eigenlijk gewoon de dingen die ik wou weten, maar misschien nog interessant om te weten. Is er nog iets dat we gemist hebben volgens jullie in dit gesprek vandaag? Iets dat jullie wilden dat aan bod kwamen, maar dat niet aan bod gekomen is bijvoorbeeld?

SL: Niet direct.

A: Nee? Ah, ja, het is omdat sommige mensen komen en willen daarover praten en ...

SL: Niet echt uit ... vrouwelijk gezien, maar is er eigenlijk een superheld dat eigenlijk kinderen heeft?

A: 'Hawkeye'.

TW: 'Hawkeye', ja juist.

A: 'Hawkeye' in 'Age of Ultron'.

MD: Juist!

TW: En 'Ant-Man'. 'Ant-Man' heeft zijn dochter. Die is wel gescheiden. En 'Superman' toch ook?

SL: In 'superman Returns'.

SV: De tweede. Dan weet hij niet dat dat zijn zoontje is en ja.

A: Welke film is dat?

TW: Met Brandon Ralph.

A: Ah ja, maar ik heb enkel de nieuwe film gezien.

TW: En ...

A: Nu, wat waren voor jullie de belangrijkste bevindingen van vandaag? De belangrijkste dingen waar dat we over gepraat hebben? Als afsluiter.

MD: Ik denk de laatste vraag. Hoe dat het zit met de mannen en vrouwen gerepresenteerd.

SL: En ook die vraag waarom er nog voor de vrouw nog geen film is geweest.

MD: Inderdaad ja. En het is inderdaad belangrijk dat als je dan vrouwen meer gaat representeren dat het dan ook toch ook wel op een goeie manier gebeurt. Anders los je toch niet op, hé.

SV: Ook zo sedert dat die humor en zo. Dat ze zo ook wat meer, ja ...

MD: Ze krijgen gewoon meer diepgang vind ik gewoon.

TW: Ze zijn soms ook echt wel noodzakelijk.

MD: En ze zijn ook soms echt slimmer dan de personages.

SL: Ja, ze zijn echt slimmer.

SV: Dat ze niet gewoon afgebeeld worden als domme blondjes of als ...

TW: Excuseer! (groep lacht)

SV: Het is wel het cliché uiteindelijk.

MD: Je moet echt eens naar 'Deadpool' gaan kijken. Daar heeft hij het letterlijk ook op ... Oh crap ... (lacht) Niet van domme blondjes, hé. Maar van de objectivering van 'Hollywood'. Maar je moet echt kijken. Kijk vanavond.

A: Je kan hem nog niet bekijken.

SL: Hij is nog niet te bekijken, denk ik. Toch?

A: Nee, pas in mei. Goed, als er voor jullie niets meer te zeggen valt, dan zou ik het gesprek afsluiten door jullie van harte te bedanken om vandaag aanwezig te zijn voor het gesprek.

MD: Dat is graag gedaan.

Focusgroep 4

Datum:	14/04/2016
Locatie:	Korte Meer 11, GENT 9000
Tijdsduur:	17u00 - 18u00
Moderator:	Kenneth Baert
Groepsamenstelling:	Gemengde groep (1 vrouw, 3 mannen)
Aantal deelnemers:	4 deelnemers

A: Goed, welkom op dit groepsgesprek over 'Marvel'. We zijn hier eigenlijk vandaag samengekomen voor de representaties van vrouwen, dus eigenlijk van vrouwelijke personages in de 'Marvel'-films. De 'Marvel'-films, dat gaat over 'Iron Man' tot en met 'Ant-Man'. Dus de eerste 'Iron Man' tot en met 'Ant-Man' van vorig jaar. De vragen die aan bod komen vandaag polsen eigenlijk naar jullie meningen. Dus het is niet dat jullie een juist of een fout antwoord kunnen geven. Alles wordt opgenomen via een audiorecorder, maar bij de rapportering en verwerking van de data wordt jullie naam niet vermeldt. Dus dat is een codenaam. Ik denk eraan om personages te gebruiken van 'Marvel'. Dat zou wel tof zijn. Iemand die een voorkeur heeft voor 'Captain America' ofzo? Goed, het gesprek duurt ongeveer een uurtje. Dus vanaf nu tot tien na 18u ongeveer. Soms is het ook een beetje vroeger gedaan. En als er vragen zijn of problemen tijdens het gesprek mag je je collega's onderbreken of mij onderbreken. En als er mensen zijn die geen spoilers willen hebben op bepaalde films, signaleer ook zo snel mogelijk, want dat komt soms ook wel een keer aan bod. En als laatste, als je de resultaten wil na het gesprek. Dus als je wil inlezen hoe dat het was over alle groepen enzovoort, mag je mij nadien gewoon een mailtje sturen. Dan kan ik het doorsturen naar jullie. Als de thesis af is natuurlijk. Goed, ik stel gewoon voor om elkaar, dus jezelf, eens voor te stellen aan elkaar. Vermeld daarbij je, misschien je favoriet 'Marvel'-personage uit de films, je favoriete 'Marvel'-film en misschien iets van of dat je fan bent. Ik ga gewoon zelf beginnen. Mijn naam is Kenneth. Mijn favoriet 'Marvel'-personage is 'Captain America'. Mijn lievelingsfilm is dan ook 'Captain America: The Winter Soldier', maar misschien 'Civil War' binnen een maand. En ik ben een fan van de 'Marvel'-films. Ik ben een actieve fan. Ik doe ook fan art enzo. Ik stel voor dat we links verdergaan.

TA: Ik ben TA. Ik ben ... Ik denk mijn favoriete personages zijn 'Iron Man' en 'Loki'. En ik teken ook (lacht). Niet echt veel de laatste tijd, maar heel mijn kamer is beschilderd met 'The Avengers', dus dat is natuurlijk ... en ik denk, ja, ik vind het echt moeilijk om een favoriete film uit te kiezen, want ze blijven altijd maar beter en beter te worden. Maar ja, ik denk toch de tweede 'Avengers' als mijn favoriet. Dus, momenteel, het is wachten op 'Civil War'.

A: Ja.

CL: Ik ben CL. Favoriete personage Ik vind het moeilijk, want ik vind de meeste wel goed eigenlijk. En qua films is het gelijkstaand tussen de eerste 'Avengers', de tweede 'Captain America' en 'Guardians of the Galaxy'.

JD: Ik ben JD. Ik moet nog een deel kijken van al de films Maar ik heb de helft al gezien onder lichte dwang van Kenneth. Ik vind nog altijd 'Iron Man' het leukste personage, maar dat is misschien omdat ik nog niet echt alles gezien heb. De eerste film van 'Iron Man' vind ik tot nu toe het leukst. Dus ja.

JL: Ik ben JL. Mijn favoriet personage is 'Iron Man'. En mijn favoriete film zal ergens een tie zijn tussen 'Avengers 2' en 'Iron Man 3', denk ik.

A: Goed, ça va. Nu ik had een brainstormsessie voorzien, maar het bord is weg (groep lacht). Maar we gaan dat gewoon op de achterkant doen van de pagina dat je nu hebt ... Dat is de achterkant de pagina. Dus gewoon rechts vanboven uw naam plaatsen. En dus achteraf wordt dat niet gebruikt. Dat is volledig anoniem. Dus, schrijf gewoon in het midden het woord superheldenfilm. En dan eigenlijk gewoon alles opschrijven dat in u opkomt rond dat genre, rond dat woord. En je mag opschrijven tot dat je van jezelf tevreden bent.

JD: En moet daar structuur inzitten?

A: Nee, gewoon alles dat in je opkomt en zo.

[...] Voorbereiding [...]

A: Goed, is er iemand die zijn ... Die wil delen wat hij opgeschreven heeft?

JD: Ja, ça va (lacht). Moet ik het allemaal voorlezen?

A: Ja, we gaan dan inpikken op iets ...

JD: Kracht. Humor. Sidekick. Merchandising, veel soorten. Sequels. Fandom. Spieren. Must see onder sociale druk (groep lacht). Marketing. Superman. Vliegen. Moeilijke persoonlijkheden. Politieauto's. Duels. Technologie. Liefde. Al dan niet manifest, die ook wel een beetje de drijfveer van het verhaal is. Overheid die machteloos is. Wereldsteden. Dresscode. Krachten, humor ...

A: Dresscode, wat bedoel je daarmee?

JD: Ja, die typische ... Een pak ...

TA: Iconisch dan.

JD: Ja, allee. Dat is het eerste dat je ziet van de superhero. Het is niet ... Het is altijd eerst het pak zo en dan ...

A: Had er dat nog iemand?

TA: Ik had iconisch. In verband van ... Je hebt het beeld vast van, zwoel van in de comics als van in de films. Het is hetzelfde outfit ook. En eventueel met een beetje vrije interpretatie erin. Maar je ziet wel van waar het komt.

JD: Niet alleen de superheld, maar ook de rest zo, hé. De bad-ass zo, heeft ook altijd zo een speciaal ... Dat je hem direct kan herkennen.

A: Je had ook liefde vermeldt in je ...

JD: Ja, het is altijd, van hetgeen ik gezien heb, is dat altijd iets dat meespeelt van spanning tussen de vrouwenrol en de superheld. Ik weet niet of het nu vaak effectief iets wordt ofzo, maar bijvoorbeeld met 'Iron Man' is het ook ... Allee, het lukt wel, maar het is ook wel heel de tijd moeilijk en ... Het is zo constant zo een struggle ofzo, een beetje.

A: Had er nog iemand iets van liefde of iets daar rond?

JL: Ik denk, allee, ik ken er nu ook niet superveel van, hé. Maar ik denk dat dat nu tegenwoordig minder zo is. Ik denk dat je vroeger wel veel sterker wel bijvoorbeeld 'superman' en 'Lois Lane' had. En dan zo 'Spider-Man' en 'Mary Jane' of hoe noemt ze? Dat het echt de drijfveer is van het verhaal. En dat dat nu zo wat meer ... Bij 'Iron Man' is dat nu aanwezig, maar dat is ook niet super ... Maar dan zeker in de 'Batman'-films is dat niet echt een drijfveer. Totaal niet zelfs. Ik vind dat wel nog opvallend.

CL: Maar in de 'Marvel'-films, allee, toch die van 'Disney. Waar we het over hebben. Komt dat toch wel heel veel terug, hé? In 'Thor' heb je altijd ... Hoe noemt ze? Nathalie Portman haar *character*?

TA: 'Jane'.

CL: In 'Captain America' heb je eerst ...

TA: 'Peggy'.

CL: ... 'Peggy'. En dan in 'The Winter Soldier' is het dan gelijk tussen hem en ...

TA: 'Shanon'.

CL: ... 'Black Widow'. En dan in 'Avengers 2' is het dan 'Bruce Banner' en 'Black Widow' en dan ...

TA: Ja, waar ik totaal niets van snap ...

CL: Ja, wel.

JL: Awel, ja.

CL: Dan 'Iron Man' heeft 'Pepper'. Wie ben ik nog aan het vergeten? In 'Guardians of the Galaxy' is het dan ook 'Starlord' en ...

TA: 'Gamora'.

CL: ... 'Gamora'. Dus ... En uiteindelijk komt er altijd wel moment in die films waarin ... Dat dat gelijk een soort doorslag heeft. Gelijk 'Thor' komt terug naar aarde omdat hij zijn lief wil zien (groep lacht.) 'Starlord' geeft bijna zijn leven op voor 'Gamora' te redden. Dus ja ...

A: goed, anders iemand anders die nog zijn woorden wil delen?

JL: Ja, maar ik zie dat dat er gewoon soms een beetje bijgesleurd wordt, omdat ze vinden dat het zo wat essentieel is voor het verhaal. Bijvoorbeeld bij 'The Avengers' dat kwam helemaal uit het niets zo, dat die twee zo opeens voor elkaar, allee. Ik heb alleszins van veel mensen de reactie zo gelezen van op 'reddit' zo van 'Marvel', ik weet niet wat, maar ook zo een beetje dat gevoel, een beetje. Dat het er zo een beetje bij gepropt wordt, omdat dat een deel is van ...

A: Anders eens uw woorden dat je opgeschreven hebt?

JL: Ik heb gespierd. Clashes van good guys gelijk dat je nu hebt. Zoals 'Batman' tegen 'Superman' en 'Iron Man' tegen 'Captain America' zo, gelijk hoe dat dat nu opkomt. En ook altijd met dezelfde posters van de ene links en de andere rechts zo. Dat het een hele cultuur is, inclusief games en zo. Postcredit scène. 'Marvel' dan vooral. Ik was superboos bij 'Batman' versus 'Superman' dat er geen was, maar ... (groep lacht)

CL: Ik was vooral blij dat hij gedaan was.

JL: Ja. Dan blijf je daar zitten. Uhm, comics. Steeds meer heb ik zo het gevoel. Allee, nu toch meer dan vroeger toch. Door die franchises, maar dan vooral door die 'Marvel'-opkomst. [?] bijvoorbeeld bij 'Batman versus Superman'. Franchisevorming. Sequels. 'DC'. 'Marvel'. Cinematic Universe. The big bad guy. Ik vind dat de villain echt wel je film bepaald uiteindelijk. Als je niet zo een villain hebt, heb je niet echt een interessante film. Good versus evil. Fantasy. Reboot dat je heel veel hebt gelijk 'Spider-Man' dat ze weer helemaal opnieuw gaan opzetten voor de derde of vierde keer?

TA: Derde keer.

JL: Amai. En bij 'Batman' heb je dat ook superveel gehad, maar dat was misschien goed (TA en CL lachen). Dan heel trouwe fanboys. Ik heb zo het gevoel dat als je zo een echte 'Marvel'-aanhanger

hebt, dat je zo veel hebt dat ze 'DC' totaal zo diaboliseren en omgekeerd. Ook vind ik dat er zo een trend is dat het zo van kinderfilms naar echt zo duistere films zo. Vroeger was gelijk zo 'Superman' van: 'Ah, ik ga gaan kijken met zo een klein neefje ofzo.' Maar nu als je zo naar 'Deadpool' gaat kijken met je klein neefje ... (TA en CL lachen) ... dat je de zaal verlaat ofzo. Ik denk dat dat zo wel een trend is. En daarom misschien ook dat superheldenfilms ook serieus worden genomen.

TA: Het had wel de juiste rating, hé? 'Deadpool.

JL: Ja, ja. Ik was daar echt content van. Alterego's heb ik ook staan. Wat ik ook nog altijd belachelijk vond in 'Batman versus Superman' dat kerel gewoon een bril aanheeft en hij is 'Clark Kent', maar ik ga daar nu niet over beginnen.

CL: Awel, eh ... (doet bril af en groep lacht).

JL: En ook dat nu, dat er zo heel duidelijk zo wel een tegenstelling is tussen zo 'Marvel' die zo heel zo wat flashy en wat kleurrijk en grappig en zo. En vooral 'DC' die zich daar superhard tegen afzet. En dan zo heel duister en bijna gewoon zwart-wit wordt bijna. Ja, er zit gewoon bijna geen kleur in die film. Dus ja ...

A: Het is misschien het minst opvallende woord dat ik er uit ge halen, maar je hebt opge ... Je hebt iets gezegd over gespierd ofzo? Ja, waarom heb je ...

JL: Ja, je hebt eigenlijk gewoon niet nar de rest geluisterd, hé (groep lacht).

A: Waarom heb je dat opgeschreven?

JL: Gewoon omdat, ja, ik ken nu gewoon niet echt veel superhelden die dat ... Allee, ja er zijn er wel natuurlijk, maar je hebt zo de toppers zijn toch meestal wel zo gespierd zo.

A: Had er dat nog iemand?

JD: Ja. Misschien nu dat je dat zegt, misschien wel wat relativeren, maar toch heb ik het opgeschreven, ik weet het niet. Ik dank dat dat gewoon start bij ... fors enzo. Ik weet niet.

JL: Maar zelfs gelijk iemand, bij 'Iron Man' die totaal niet *dependent* is op zijn spieren en kracht, maar op zijn ego ofzo.

TA: Maar wel zijn ego, hé. En hij moet zijn *suit* meedragen. En hij maakt het ook zelf ...

JD: En de *suits* hebben eigenlijk ook de vorm eigenlijk van ... van eigenlijk biceps en die schouders en die spieren eigenlijk. Maar zo, allee, ik weet niet.

JL: En bij vrouwen heb je dat minder, maar die zijn bijna altijd overdreven flexibel zo. Zo gelijk, 'Harley Quinn' is zo niet echt ... Die is ook altijd zo super atletisch en bij 'Black Widow' heb je dat ook.

JD: Bij 'Megamindy' heb je dat eigenlijk ook. Er is echt een verschil tussen Mieke Fonkel en 'Megamindy' zelf. Echt benadrukt. Kleine Fonkel en echt zo sterke 'Megamindy'.

A: Goed, misschien een keer aan de linkerkant van de tafel.

TA: Ja, maar ik heb vooral mij op ... Natuurlijk zoals dat jij zegt van 'Marvel'-films die redelijk veel met humor er in zit en dat 'DC' redelijk duister is. Maar als je op het eerste vlak, op het oppervlakkige vind je dat dat heel licht is 'Marvel'. Maar als je er dieper in gaat, dat het eigenlijk wel ... Allee, ze werken ... Bijvoorbeeld, 'Iron Man' zit met een depressie of al die angsten dat hij ... Hij kan ... Hij kan niets laten gebeuren als hij er kan voor zorgen dat het kan voorkomen worden. En dan in de tweede 'Avengers' heb je dan ook gewoon van 'Captain America' die iets heeft van als ik doodga, dan is het maar op die manier. Allee, ja, je hebt zo van die diepere thema's die erin zitten die je op het eerste zicht niet zou zien en als je er niet dieper in zou kijken ook. Dus, allee ja, dat zit er wel in. En ja, ook de ... Allee, dat je niet echt mee moet zijn met de comics om naar de films te kunnen kijken. Dat je er ook zo plezier in kunt hebben. En one-liners die daar echt zo inzitten. Zo die typische one-liners die je blijft onthouden eigenlijk, ook in elke films die erin zitten. Ja, soundtracks. De muziek die er echt bij past. Ik heb er genoeg staan op mijn iPod. Dus ook de aantrekkingskracht tussen de acteurs en actrices zelf die nogal redelijk familiair overkomen. Als je zo kijkt naar de persconferenties en van die andere dingen. En ook dat ze ook goed in hun vel zitten als het personage zelf. Dat je zo moeilijk kunt zeggen van daar zit de grens nu eigenlijk, vooral dan 'Iron Man' en 'Robert Downey Jr.'. Dus ja ...

A: Misschien een keer ingaan op die familiale band tussen ...

TA: Ja, als je bijvoorbeeld ook kijkt naar verschillende persconferenties zijn ze ook zo bezig van: 'Ah ja, dan zijn we gewoon samen naar een café geweest. Dan zijn we gewoon een beetje karaoke gaan zingen.

A: Ah ja, als acteurs dan. Niet als personages?

TA: Nee, niet als personages. Als acteur. Maar ja, ook als personages zie je dan ook wel de verschillende banden die ze ook hebben. En dat er daar ook ... Iedereen heeft zijn ... die specifieke band ook. En om daar als acteur dan ook in te kruipen dat is toch ook iets ... Allee, ja. Die meerwaarde, zou ik zeggen. Want, ik heb nu overlaats ook naar 'Batman versus Superman' gekeken. En ik ben nu niet echt een 'DC'-volger, maar dan vraag ik mij eigenlijk ook af wat de motivatie eigenlijk was van zo van 'Batman' om hem dan opeens te steunen omdat zijn moeder zo dezelfde naam heeft.

CL: Ja, dat is echt de belachelijkste plottwist ooit.

A: Als je iets niet wil weten van spoilers ...

JD: Nee, nee, nee, dat is goed.

A: Ja, want sommige mensen ...

JD: Ik kan daar tegen. Ik ga wel een paar jaar wachten.

CL: Dat is misschien nog geen slecht idee. Ze gaan dan misschien nog een betere *edit* doen (groep lacht).

A: Goed, misschien dan nog eens jij als laatste.

CL: Ja, de gelijkenis met de comics. Wat toch niet altijd even evident is. De bekendste superhelden, omdat ze daar toch mee begonnen zijn. Nu zijn ze wel aan het uitbreiden, maar dat is toch ... Voor de moment, allee. Ja, 'DC' ook, hé. Als 'DC' probeert iets anders te doen, dus zo de 'Green Lantern' en dat valt dan ook gigantisch tegen. *Reboots* heb ik er ook op gezet. *Cross-overs*, zeker nu met 'Marvel'. En dan ook in 'Deadpool'. Zelfde acteurs dat dan ook terugkomen. Creative director. Zoals dat 'Marvel' Kevin Feige, of hoe spreek je het uit. Uhm, *cameo's*, maa dat is dan vooral op Stan Lee.

TA: Ja.

CL: Filmclichés, omdat die toch nog altijd behoorlijk wat terugkomen.

A: Zoals bijvoorbeeld?

CL: Goh, bijvoorbeeld de eerste 'Avengers'. Dat ze zo eerst allemaal niet zo goed overeenkomen, maar dan moeten ze hun ding aan de kant schuiven voor hun samen te krijgen. Allee ja, dat is redelijk cliché, hé, ja. *Redemption* heb ik er ook op gezet, omdat ik het Nederlandse woord niet meer weet. Van, allee, die helden die toch iets verliezen en die toch ook daarboven. Films die steeds groter worden. Zeker met 'Disney' die nu dat universum aan het uitbouwen is. CGI, dat toch wel aanwezig is. Kleurrijk, vooral de pakken dan. Behalve bij 'Batman versus Superman' dan. Destructie, omdat er toch tamelijk veel kapot gaat in die films. De gevolgen van de acties. Dat is nu wel de trend van daar nu mee bezig te zijn. Merchandise. Rechten die bij verschillende studio's zitten, waardoor dat sommige *cross-overs* net niet kunnen. De balans zoeken tussen filmfans en comicfans. Als je zo een film maakt, voor wie werk je dan het meest? Je moet het gewone publiek kunnen trekken, maar je moet ook de fans van de comics ... Beschermende kledij heb ik daar ook op gezet, omdat dat wel een keer durft verschillen tussen mannen en vrouwen. Awel, bij mannen kan dat ... Zoals bij 'Iron Man' dat is volledig bedekt en de meeste anders superhelden. Gelijk 'Thor' heeft ook een heel pak aan en als je dan

'Wonder Woman' ziet is het dan van daar ... (lacht). En als laatste heb ik casting gezet. Omdat dat wel een heel groot verschil maakt.

A: Goed, ça va. Dan mogen jullie anders een keer jullie pagina omdraaien. Daar zien jullie de belangrijkste vrouwelijke personages over de films heen. Eigenlijk van 'Iron Man' tot en met 'Ant-Man'. Ze staan niet in volgorde ofzo. Het is eigenlijk de bedoeling dat als je iemand niet kent, dat je daar een vraagteken bij zet bij de vakjes die daarvoor zijn. En anders dat je gewoon de personages nummert van een tot acht. Een zijnde je lievelingspersonage en acht zijnde iemand dat je het minst graag had. Heb je bijvoorbeeld twee vraagtekens dan nummer je van een tot zes. Ça va? Ok.

JL: Mag je ook gewoon opschrijven: 'Die van 'Thor'.'?

A: Ah, maar je hoeft de namen er niet op te schrijven, hoor. Het is gewoon nummeren van een tot acht.

JL: Ah! Ok, ja ja.

A: Ja, het is euh ...

JD: Het is gelijk de filmquiz (groep lacht). Het zijn er gelijk maar drie dat ik echt goed herken.

JL: Ja.

A: Goed, anders een keer bij de vraagtekens beginnen. Bij wie had jij bijvoorbeeld ... Had jij vraagtekens? Is er iemand die geen vraagtekens had? Jullie twee? (TA en CL) Jullie wel?

JL: Ja (lacht). Ongeveer overal, behalve zo ... Ik ken er ...

JD: Vijf.

JL: ... ik ken er drie wel.

JD: Ja, ik ook.

A: Ja, ok. Vraagtekens bij bijvoorbeeld de tweed even linksboven. Hebben jullie 'The Incredible Hulk' gezien?

JD: Nee.

JL: Nee.

A: De derde is van 'Thor'.

JL: Ja, dat wist ik, maar ik heb de film nog niet gezien.

JD: Heb ik fragmenten van gezien.

A: Ok, dan de voorlaatste van boven. Ken je die?

JD: Ja, dat is die van 'Captain America'.

A: Heb je 'Captain America' gezien?

JL: Nee (lacht).

A: En de onderste twee links. Helemaal links onderaan. Hebben jullie 'Guardians of the Galaxy' gezien?

JD: Dat is die ... Ja.

JL: Nee, maar wel van plan. Echt allemaal van plan. Ik wil ze echt allemaal zien, maar ...

JD: Ik moet wel zeggen die rechts vanboven, die zegt me wel iets. Komt die ook voor in 'Captain America'?

TA: 'Black Widow'.

JL: Die speelt in 'The Avengers'.

JD: Ah, ja (lacht).

A: En waarom ken je die niet, denk je?

JD: Wel ik ken haar gezicht, maar ik weet niet meer van waar ik ze heb tegengekomen.

JL: Je hebt gewoon niet op haar gezicht gelet, kerel.

A: En ik zie dat de middelste onderaan bij allebei ook niet gekend is. Hebben jullie 'Ant-Man' al gezien?

JL: Nee.

JD: Nee.

A: Goed, ik overloop ze gewoon een keer, want soms om te weten ... Als er bijvoorbeeld iemand de film gezien heeft, maar het personage niet meer kent. Goed, wat is jullie minst favoriete personage Misschien een van jullie twee.

TA: Ja, bij mij is het die van 'The Incredible Hulk' ook omdat het lang geleden is dat ik die film gezien heb. En dat totaal mij haar personage niet meer herinner omdat ze veel gedaan heeft ofzo. Daarmee dat ze op de laatste plaats bij mij is terecht gekomen.

A: Ik zie dat die bij jou ook tamelijk laag staat.

CL: Laag ja. Maar niet de laagste. De laagste is bij mij 'Pepper'.

A: Ah, allee. En waarom?

CL: Ten eerste omdat ik Gwyneth Paltrow echt niet graag zie spelen (groep lacht). En ten tweede omdat ik haar personage ook niet zo, allee, vooral dankzij 'Iron Man 3' dan, dat ik nochtans wel een hele goeie film vond. Maar dat einde was zo bij het haar getrokken. Het is gelijk. Ik dacht van gaan ze eindelijk eens de ballen hebben van iemand te laten doodgaan van de 'main characters'. En dan is het van: 'Nee, we gaan haar krachten geven.'

A: Is er het iemand daar mee eens? Of oneens bijvoorbeeld?

JL: Ik ben het daar helemaal mee eens.

JD: Die staat bij mij op één, maar dat is omdat die mij het meest bijgebleven is. Opdat niveau kan ik niet echt meespreken.

A: Bij jou staat ze op twee.

TA: Vooral ook omdat moest zij er niet in de films zijn, dan zou 'Iron Man' niet ... Dan zouden die films niet zo zijn afgelopen. Want in feite is het zij die Stane [?] uiteindelijk de doodslag geeft. In de tweede ... In de eerste heeft ze ook haar hand erin, want ze werkt samen met 'Black Widow'. Om dan 'Justin Hammer' ook in de boeien te kunnen slaan. En in de derde ook ja, daar was ze zo meer het personage zoals de 'mandarin' zei. Zo als *trophy* gebruiken.

A: Als *trophy*? Wat bedoel je daarmee?

TA: Hij gebruikt haar eigenlijk als *trophy* als ik heb de vriendin van de *hero* kunnen afnemen.

JD: Gelijk ook, ze is zo een beetje het verlengstuk van 'Iron Man' zelf eigenlijk zo. Zo ... Allee, Het is niet echt een sloef eigenlijk van haar, maar hij doet eigenlijk echt zo veel voor haar. Allee, ik weet niet, ze heeft zo een bepaalde macht op hem.

CL: Ze is een beetje zijn geweten, hé.

JD: Awel, ja. Het is een beetje zo [?] in zijn hoofd misschien. Nee, maar het is ook omdat ze me het meest bijgebleven is Dat ik er het meeste van ken. Al de rest een beetje minder.

A: Wie staat er bij jou als eerste?

TA: 'Black Widow'.

A: En waarom 'Black Widow'.

TA: Je hebt ... Dus je hebt vooral de eerste keer dat ze voorkomt in is dan in 'Iron Man 2'. Waar dat je dan ook niet echt ... Allee, ja, je hebt dan direct het beeld van: 'Het is een zo redelijk perfect iemand waarvan dat dan Tony achter zou gaan ook. Ook wel deels omdat het haar beroep is als spion. En ook omdat ze zo terugkeert in de andere films waar je dna meer in 'The Avengers' de andere kant ziet van haar. Ook wel wat meer ... Waar dat je ziet dat ze haar eigen wat kwijt is, omdat 'Bruce' in de 'Hulk' verandert. Dat ze ook heel de film doorgaat met verwondingen zo dat je niet kan zien. Allee, als ze daar met die buis op haar been ... Allee, toch wel een sterk personage. Zeker. Die da afgezwakt wordt in de tweede, de tweede 'Age of Ultron' met die romance met 'Bruce' waar ik totaal niets van snap. Ik vond dat toch. Door die romance wordt het zo oppervlakkig zo, dan nee ... Want je hebt normaal gezien een vriendschap of zelfs meer dan vriendschap met Clint. Wat dan heel anders wordt, want die krijgt dan plots een gezien. Wat ook helemaal uit het niets komt. Dus allee, ja. Dan zie je daar nog heel weinig van terug in 'Age of Ultron'. Behalve dan dat hij wel, dat Clint wil weten, haar terug te vinden als ze wordt meegepakt.

A: Is ze bij iemand anders ook nog hoog gerangschikt. 'Black Widow'?

JL: Ja, die staat op een bij mij, ja. Gewoon omdat dat een toppersonage is. Omdat ze ook zo ... Ze is heel sexy en zo, allee, je zou verwachten dat ze puur *eye-candy* is. Maar dat ze echt zo heel ... Goh, ik ga nu echt als een feminist klinken, maar dat ze ... zo een heel sterke vrouw en inderdaad ik vind puur door die romance alleen dat ze al afgezwakt wordt als personage. Omdat ze weer maar het ... een *love-interest* is van een mannelijk personage en dat vind ik zo een beetje, ik weet niet ... Ik vind dat zo [?] ... Ik vond echt dat zij zo een beetje, ja, niet moest *caren* zo. En dat vind ik een beetje ...

A: Goed ...

CL: Daardoor staat ze bij mij maar op drie. Door 'The Avengers 2'. Want ik vond in die eerste 'Avengers' en 'The Winter Soldier' haar een van de interessantste personages die er waren en ze deden ook goede dingen met haar. In die films. En dan in 'Age of Ultron', allee ja ...

A: Wat deden ze dan bijvoorbeeld goed met haar voor 'Age of Ultron'.

CL: Awel, bijvoorbeeld in 'The Avengers' die scène dat ze Loki begint te ondervragen en dat hij dan begint in te spelen op haar verleden dat ze met haar meesleurt en dat ze dan eerst zo heel aan het meegaan is daarin en dan blijkt dat ze ... Allee, dat ze het doorheeft dat hij haar aan het bespelen is en dat ze gewoon zoiets heeft van: 'Kijk, u heb ik wel de informatie die ik nodig heb.' Dus dan, damn! Er is geen enkele van de 'Avengers' met al hun krachten die dat kon gedaan hebben. En dan in 'winter

Soldier' vond ik de band die ze daar opbouwde met Steve dan, vond ik veel natuurlijker dan dat ze met Bruce in 'Age of Ultron' doet.

TA: Haar introscène in 'The Avengers' vond ik ook goed.

A: Haar wat?

TA: Haar introscène. Dat ze wordt ondervraagd enzo ...

CL: Ja, ja.

TA: ... in de eerste film.

A: Goed, en heb ik bij jou al gevraagd wie er op de laatste plaats stond?

TA: Ja.

A: Goed, dan ga ik dat laten ... Of is er nog iemand die iets wil delen van de personages ofzo? Die zegt van ... Allee, jullie (JD en JL) kennen er niet zoveel, blijkbaar. Maar dat is totaal niet erg, hoor. Het is geen quiz ofzo.

CL: Maar ik heb 'Peggy' op nummer één gezet, omdat ik die ... Die was in 'Captain America' al *bad-ass*, maar die heeft dan haar eigen serie gekregen waarin dat ze nog meer tonen hoe *bad-ass* ze is. En waarom dat ze ook tonen dat ze niet zomaar de *love-interest* is van 'Steve Rogers'. Dat si echt wel een figuur op zich, allee ja.

A: Dus, wie heeft de serie gezien van 'Agent Carter'?

TA: Ik. Ik ben wel nog niet gedan met het tweede seizoen, maar daar vond ik dan ook dat ze teveel inspelen op die romance ... Dat vond ik dan ook wel minder.

A: Dus in de serie?

TA: Ja.

A: Goed, je mag anders de papiertjes geven aan mij. Merci. We hebben nu al veel over de films en de personages gepraat. Dat is het onderwerp van vandaag. Maar nu in 2019 ... Het is nu aangekondigd, in 2019 dacht ik, dat 'Captain Marvel' uitkomt. Dat is een vrouwelijke superheld, amar dat zou de eerste vrouwelijke superheldin zijn die haar eigen film krijgt binnen 'Marvel'. Binnen 'Marvel's Cinematic Universe'. Nu de films zijn al begonnen van 2008 dus beginnend met 'Iron Man'. Het is pas in 2019 dat er een eerste vrouwelijke superheldenfilm komt. Waarom denken jullie ... Misschien gewoon een keer een discussie houden over waarom jullie denken dat er nog geen ruimte geweest is voor zo'n vrouwelijke superheldenfilms.

JD: Misschien door de comics. Allee, ik weet niet of het allemaal van de comics komt?

A: Ja, alle films komen van de comics.

CL: Ik denk dat 'Marvel' aan het aftasten is. Wat kunnen ze doen? Ze hebben eerst de bekendste genomen met 'Captain America'. Dan hebben ze gezien van ok, dat kan iets worden. Dan hebben ze ook al een keer geprobeerd van 'Black Widow' te introduceren van ok. Wat kunnen we daarmee doen? Dan hebben ze 'Guarians of the Galaxy' gemaakt om een keer iets dat totaal nog niet binnen het populairste dingen hoort, te gebruiken en hebben ze gezien dat dat ook wel aangeslagen is. Maar 'Captain Marvel' is ook niet ... Dat is niet gelijk 'Wonder Woman' in 'DC', hé. Dat is niet ... Allee, dat staat niet zo hoog aangeschreven. En ja, ze hebben dan via hun 'Netflix'-series, hebben ze met 'Jessica Jones' proberen ...

TA: Dat is een goede serie.

CL: ... geprobeerd. Dat was wreed goed (lacht). En dan hebben ze ook gemerkt van, ok, allee ... Mensen kijken. Want 'Jessica Jones' was nu ook niet de bekendste superheldin en ik heb zo het gevoel dat 'Marvel' wel echt heel voorzichtig aan het aftasten is.

TA: Ik vind wel dat ze ... Awel, ze konden dan evengoed een film van 'Black Widow' kunnen gemaakt hebben als *back-story* van moest ze daar in de *red room* [?] en zo. Want ze geven daar al een klein beetje zicht in in 'Age of Ultron'. Dus daar konden ze al lang een film over gemaakt hebben eigenlijk.

A: Ja, er is een grote vraag naar een *standalone* film van 'Black Widow', maar dat zal er sowieso nooit komen. Dat is al geweest in interviews en zo.

TA: Als het dan niet over haar begin is, dan over Boedapest, hé.

A: Nu, 'Jessica Jones' is ook al aan bod gekomen ... Ik weet niet of jullie die serie gezien hebben?

JL: Van gehoord.

JD: Dat staat op 'Netflix'. Ik moet nog kijken.

A: Ja, wat vond je daar bijvoorbeeld wel goed aan? Omdat je zegt van ze geven daar ...

TA: Ze geven een meer menselijk beeld van haar, want ze is ook iemand ... Ze is ook gewoon iemand die moeite heeft met opstaan en gewoon door het leven te gaan op zich alleen al. En dan nog een keer die superkrachten erbij te hebben dat ze dan eigenlijk niet echt wil ... Ze gebruikt ze wel. Ze heeft ze proberen te gebruiken voor het goede, maar ze heeft het uiteindelijk opgegeven. Dus het is niet altijd het goede verhaal dat ze voortbrengen. Dus dat vind ik wel dat ze daar goed in hebben

gedaan. En dan ook het aanspreken ook van het misbruik dat ze heeft ondergaan ook. Daar dan echt als thema is dat eigenlijk een redelijk zwaar thema ook voor te gebruiken in een serie.

CL: Ja, maar dat zit in ... Allee, in 'Daredevil' doen ze veel hetzelfde. In 'Netflix' durft 'Marvel' wel veel dingen doen dat ze nog in de films niet durven doen. En dat si de zwaardere dingen. En daar durven ze wel een keer iemand doen dood laten gaan. Van de belangrijkste *characters*. En zo ook meer gekleurde mensen insteken dan dat ze dan in de ... Behalve 'Warmachine' en 'Falcon', ik denk dat het al is. En een beetje ... En soms doen ze dat ook zo, een veel, zoals dat je zegt, menselijker beeld dat ze geven en ook van wat zijn de gevolgen van wat dat je doet. Waar dat 'Civil War' n eigenlijk op gehypet wordt, hebben ze in 'Jessica Jones' al gedaan. Wat gebeurt er als er iets verkeerd loopt en wat gebeurt er dan met de rest van je leven? En ze hebben har ook, allee, voorgesteld met haar positieve en haar negatieve kanten om toch te tonen van, kijk, dat is een sterke vrouw.

A: Waarom denken jullie dan dat dat in de series dan wel veel meer diverser en zo is en in films niet? Want dat is hetgeen dat ik nu oppik van de discussie die nu bezig is.

JD: Misschien heeft dat te maken met het publiek dat, allee ... De films zijn bioscoopgericht, televisie is sowieso selectiever. Mensen gaan misschien ... Mensen die meer nood hebben aan die serie kunnen het zelf opzoeken. Mensen die het niet willen zien, doen het niet. Maar zo'n grote cinema-film is de bedoeling waarschijnlijk dat iedereen dat ziet. Het is zo veilig mogelijk maken, denk ik. Maar ik heb de serie niet gezien, dus ik weet niet ... Dat zou wel een keer kunnen, hé.

JL: Sowieso is film ook een grotere investering, hé. Er komt daar veel meer geld bij dan dat je in een serie doet, qua plot ... Plus ik denk in series is het dan ook zo *standalone* uiteindelijk, maar als je in een 'Cinematic Universe' één zwakke schakel hebt waarop ze hun hele *franchise* bouwen, dan staat heel hun ding wankel, hé. Want als ze nu 'Justice ...' - ik ga nu weer over 'DC' beginnen, sorry. Ik kne daar gewoon meer over. - Als ze nu de 'Justice League' willen opbouwen op basis van die 'Batman versus Superman'-film dan gaan mensen sowieso al denken van: 'Dat is weer van die Zack Shnyder, ik moet die shit niet meer zien. Iedereen gaat dat nu linken daaraan. En dan denken ze van, allee ja ok, ja, dat brengt wel heel hun *franchise* in gevaar. Ik denk dat het daarom is.

JD: Ik denk ook, in een serie kan je ook rapper iets invullen, denk ik. Allee, je hebt een heel andere manier van verhaal vertellen en ik denk dat je veel meer naar andere personages ... Dat je het veel meer recht kan trekken als er iets niet zo moet zijn gelijk dat het in de film is. In de film heeft het veel meer betekenis en kan je er niets meer aan veranderen.

JL: Het kan ook in de *story* liggen. In een serie kan je veel meer *backstory* ... Gelijk als je iets over misbruik doet ofzo, dan kan je ook veel veel genuanceerder op gaan. Maar in een film moet dat

allemaal in twee uur, twee uur en een half verteld zijn en dan heb je er gewoon niet de tijd voor om dat ... Dan gaat dat misschien verkeerd overkomen en dan gaan ze zeggen van: 'Oei, en ze gaan zo erover en ze gaan zo over een thema dat eigenlijk gevoelig ligt bij verschillende mensen.' Misschien dat het daarom is, ik weet het niet.

A: Goed, we hebben het al een paar keer gehad over diversiteit, maar in welke mate vinden jullie dat dat nodig is binnen het superheldenfilmgenre?

TA: Ik denk toch dat iedere kijker toch wel iets van zichzelf erin wil terugvinden in de personages. Of dat ze nu gewoon personages zonder superkrachten zijn of effectief de *superheroes*. Dus, allee, ik denk dat dat nog altijd iets is waar kinderen naartoe kijken en dat dat belangrijk is voor hen, dan toch.

A: Dat is wel misschien op basis van [?] bijvoorbeeld. Want er wordt daar tamelijk veel over gepraat over, dat er meer vrouwen aan bod moeten komen en zo. Vinden jullie dat dat ook nodig is binnen dit genre van films? Superheldenfilms?

TA: Ze beginnen toch wel beter, allee ja, toch wel hier en daar toch wel al meer. Maar ik denk dat ze waarschijnlijk nog dubbel zoveel kunnen doen waarschijnlijk.

JD: Ik denk dat wel, allee als je op dat ... over dat onderwerp bezig bent, dat zijn dan echt de film waar dat je echt ... Waar dat gewoon kinderen naartoe gaan en ze kijken op naar de superhelden. En, allee, ik ben er niet echt per se zo supervoorstander van, maar ik snap dat de maatschappij ... Dat zijn echt grote films, blockbusters en dat zou wel een keer goed zijn als er een keer meer vrouwen ook die krachten hebben zo. Mensen redeneren soms echt op basis van films. Allee, voor mij mag dat eigenlijk.

CL: Ik denk dat 'X-Men' daar nu een heel belangrijke rol in gaat spelen. Veel van die krachtige personages in de 'Marvel'-Universe zijn mutanten. En als je dan kijkt naar de film die gaat uitkomen, 'Apocalyps', dan zijn er toch een aantal vrouwelijke *leads* tussen, een nieuwe 'Jean Grey', een nieuwe 'Storm'. En, allee, bij de vorige 'X-Men'-films werd de show meestal gestolen door de 'Wolverine'. Nu hebben ze dat obstakel niet meer, dus als zij nu echt kunnen die focus tonen van kijk, die staan op gelijke voet, dat dat dan inderdaad wel ...

A: Het is nu al twee keer aan bod gekomen, die doelgroep van kinderen, de relatie tussen diversiteit en kinderen. Kan je misschien daar nog een keer dieper op ingaan? Dat je zei van dat mensen opkijken naar superhelden en je betrok daarnet kinderen bij.

JD: We hebben dat al gezegd van vroeger was het misschien meer op kinderen gericht zo. Ik denk dat jij dat zei ofzo. Maar ik denk dat nog altijd kinderen, vinden dat nog altijd goede films. Ik weet niet hoe dat die laatste films van 'Marvel' aanslaan bij kinderen, maar je hebt natuurlijk die merchandising

en zo. En dat is gewoon het 'Disney'-concept weer, hé. Het is volgens mij zo gewoon een bepaalde factor in het leven van die kinderen. Ze worden daar gelijk constant mee geconfronteerd.

A: Merchandising zoals?

JD: Popjes. Knuffels. Wat je ook ziet, zijn zo van die twee grote standbeelden van 'superman' en 'Batman'. Allee, dat zijn zo allemaal dingen en je komt daar constant mee in aanvaring. Dat zijn, dat zijn altijd mannen eigenlijk. Ik denk, dat kan niet anders dan dat dat een invloed heeft. Allee ...

CL: Je merkt dat nu aan de furora van het feit dat 'Wonder Woman' eindelijk een keer in de film gekomen is. Dat is *huge*, hé, voor vrouwen. Niet alleen voor vrouwen, eigenlijk (lacht). Dus, alle ja, eindelijk een keer een van de grote vrouwelijke comic-book helden die een keer aan bod komt. En jammer genoeg is het nog niet veel, maar ...

JL: Maar wat ik zelfs opmerkelijk vond aan de 'Batman versus Superman' ... (groep lacht) Jij bent er nu over begonnen! ... is dat degen die die rol speelt. Dat is een hele knappe vrouwe uiteindelijk, maar ik vind dat ze haar nooit echt geseksualiseerd hebben ofzo. Dat ze nooit echt, meestal ... Op een gegeven moment werd ze dan neergeslaan tijdens die laatste *battle*, sorry (aan JD voor spoiler). En toen dacht ik van, ok, nu komt er zo een *shot* dat ze zo met haar benen openligt en dat ze zo weer rechtkomt. Maar dat is nooit gekomen, bijvoorbeeld. Niet dat ik daar op zat te hopen ofzo (groep lacht). Ik denk niet dat ze echt zo haar als seksueel ... Ze verleidt zo wel zo Die 'Bruce Wayne' een beetje, maar niet voor te zeggen ... Meer voor haar eigen doel en niet voor zo van: 'Oh, ik ben hier voor te dienen voor de mannelijke ...' Snap je? En dat vond ik wel cool errond. Ik denk ook wel dat dat nu in opmars zal zijn, maar nu ben ik totaal over een ander onderwerp bezig.

A: Nee, nee.

JL: (lacht)

CL: Het sluit erop aan, hé.

JL: Ik denk dat dat ...

JD: Wat er wel centraal is aan die films is dat er altijd zo iemand is dat anderen niet kunnen en die van belang is om het verschil te maken. En het zijn vaak mannen. En dat is uiteindelijk de boodschap die meegegeven wordt in elke film. En gewoon, dat er dat meer vrouwen ook kunnen doen. Dat er ook anders naar kan gekeken worden ernaar.

JL: Ik denk dat 'Hollywood' nu wel gehaald heeft zo met diversiteit. Dat dat kan aanslaan. Bijvoorbeeld met 'Star Wars' het valt wel op. Het is een vrouwelijke hoofdrol en zo een zwarte er zo bij. En dat is de max natuurlijk, maar ik denk ook dat ze ... Dat mensen daar zo content over reageren.

Want ik weet nog toen dat die eerste trailer uitkwam en zo net dat *shot* van die woestijn en dat die kerel, die zwarte kerel met zijn hoofd in beeld. Dat er veel mensen waren van: '*Holy crap*, dat is een zwarte *storm trooper* ofzo.' Maarja, dat is wel zot. Maar ik denk dat dat meer en meer wel zo dire richting uit gaat.

CL: Ik merk nu dat, op 'Tumblr' vooral, dat heel veel is van, allee ... Er wordt nu heel veel gebabbeld over 'Civil War' en al die 'DC'-*fanboys* en *-girls* zijn dan van: 'Ja, maar kijk eens naar 'The Suicide Squad'. Die hebben zwarte mensen en Aziatische mensen en vrouwen en mannen en ...

JD: Ja, het is een maatschappelijk issue da ze proberen op in te spelen. Dus nu kunnen ze er alleen maar op ingaan. Het is alleen maar goed voor hun imago en voor kassa kassa zal het ook wel goed zijn, want het slaat aan, hé ja.

A: Ja, ik hoor al twee keer nu zwarte personages. Er is inderdaad ook zo naast vrouwelijke diversiteit ook meer vraag is naar etnische diversiteit. Misschien kunnen jullie daar nu een keer over verdergaan? Ja, in welke mate dat jullie dat nog nodig vinden of dat dat wel goed zit of?

CL: Wel, er is nu al weer discussie ... Er is nu een trailer uitgekomen voor 'Doctor Strange' en Tilda Swinton doet daar in mee en ze speelt de rol die eigenlijk een Aziatisch personage zou moeten zijn. Er is nu zo heel *white-washing* in 'Hollywood' en dit en dat. Ik vind dat ergens, allee ... Ik vind het soms moeilijk om daar een balans in te vinden, want sommige willen gewoon de beste acteur of actrice voor die rol ongeacht die zijn of haar huidskleur. Maar aan de andere kant, uiteindelijk 'Fury' was in de comcis blank en dan is Samuel L. Jackson gekomen en die heeft dat zo goed gedaan dat ze hem in de comics doen lijken hebben op Samuel L. Jackson. Dus ja ...

JL: Er is ook zo rond heel die superhelden-outrage dat ze nu die 'Harry Potter' theatertoestanden maken en dat ze, dat 'Hermione' ook opeens zwart is. En iedereen is zo van: 'Oh, oh, oh, in de boeken staat het zo ...' En ok, ja ...

TA: Op zich heeft ze dat nooit gezegd in de boeken dat ze blank was.

CL: Maar iedereen ...

JL: Ja, maar blijkbaar wel. J.K. Rowling had zo inderdaad gezegd van: 'Ik heb dat nooit geschreven.' En er was echt iemand dat zo zijn boek zo: 'Voilà, hier, hier staat het.' (Groep lacht) En dan zei J.K. Rowling van, ok ja, sorry, maar ik bedoel ... Ik denk niet echt dat dat ... Tenzij dat je personage echt zo ... In de hoofdrol van de nieuwe 'Ghostbusters'-film dat gaat uitkomen, dat is ook zo met allemaal vrouwen die zo echt zo van: 'Kijk het zijn allemaal vrouwen.' Maar, eh, met dingsje, hoe noemt ze?

CL: Kirstin Wake? Melissa McCarthy?

JL: Melissa McCarthy. En er zit daar ook zo ... Allee, toen dat zo de posterfoto of zo uitkwam zeiden ze op *reddit* zo een kerel van: 'Ok, Die gaat zo de slimme zijn, die gaat zo de boertige zijn en dan ga je de zwarte hebben. En die ga één keer zeggen 'Oh hell no!' en een keer van 'Uh uh' of zoiets. En de trailer komt uit en het is effectief dat. En dan ook zo met haar, hoe noemt dat, *streetcar* ofzo, zo een *sassy black girl*. Dat was gewoon van: 'We steken er een keer een zwarte in en ze geeft natuurlijk dat stereotiepe door. Dat vind ik dan ook niet echt positief. Als ze zo diversiteit proberen te ... Er gewoon maar in te steken dat de zwarte cultuur samen in een pot zit. Gestereotypeerd en al.

JD: Ik heb zoiets van dan komen ze toch niet aan het verhaal? Dus het kan me niet schelen als dat nu allemaal zwarten zijn. Het is inderdaad, als het begint stereotyperend te worden ... Door de lessen die we krijgen, begin je je daaraan toch te ergeren als je er anders naar kijkt zo. De vraag is: Heeft het inderdaad effectief zo een invloed? Maar waarschijnlijk wel zeker?

CL: Maar ja, allee, dat is wel. Om nu even buiten de film te gaan. Ik had overlaats een ding gezien van een zwart meisje en die kreeg te horen dat 'Obama' ging ... Dat zijn termijn gedaan was als president. Die is echt beginnen huilen, want voor haar een zwarte president, dat was iets ... Dat was ongehoord, hé. En blijkbaar moet dat toch echt zwaar impact maken, hé?

JD: En het feit dat er bij de 'Oscars' ook zo een discussie van is. Het is misschien overdreven of niet, maar het feit dat het zo ver gekomen is en het echt wel zwaar speelt, en zeker in Amerika.

CL: En het is vooral jammer, want ... Gelijk in 'Thor' hebben ze ... Allee, hoe noemt die nu weer? Die zo overall over de werelden kan kijken.

TA: Idris.

CL: Ja, die is zwart in de films en daar wordt ook geen spel over gemaakt. En het is ook geen typische *nigger*. Weet je wel. Het is, allee, het is een zwarte vent die de rol speelt en dat werkt. Dus het kan wel.

JD: Ja, het is waar.

A: En hoe vind je dat dat in de 'Marvel'-films uitgespeeld wordt? Is dat al wat goed ...

TA: Ik vind dat er op zich wel meer mag zijn. Want alle ja, in 'Iron Man' heb je 'Rhody'. En dan in 'Iron Man' 2 is het ook zo. In 'Thor' heb je Idris Elba. In 'Captain America' weet ik zelfs niet of dat er een in zit. Ik denk het zelfs niet. Allee, ja (lacht).

CL: In de tweede heb je wel 'Falcon'.

TA: Ja, in uhm ...

JD: Er zijn er eigenlijk wel verdacht weinig.

CL: Allee, ja, maar je ziet ... En het is dan alleen maar ook weer *side-kicks*.

TA: Ja.

CL: Maar van dan nu de intrede van 'Black Panther'. Dat gaat natuurlijk wel *huge* zijn, hé.

A: En dan misschien dat deel dan afsluiten met vrouwelijke diversiteit in 'Marvel', zijn ze daar goed mee bezig of?

TA: In de ee ... Wacht, hoor. De enige die al geen blanke meer is, is die, ik weet haar naam zelfs niet meer. Maar die ... Wetenschapster in 'Age of Ultron'. Dat is de enigste die het eerst opkomt in mij die.

CL: En Gamora. Maar die is dan ook groen gemaakt in de film, maar allee, oorspronkelijk is die wel niet blank. Dat is al.

TA: Ja, dat zijn de enige twee die opkomen, dus.

A: Nu, er wordt ook gespeculeerd en dat is in interviews ook al voorgekomen met 'Kevin Feige' dat er in de toekomst ruimte gemaakt wordt voor een lesbisch of homoseksueel personage binnen de 'Marvel'-films. Hoe staan jullie daar eigenlijk tegenover? Tegenover zo'n personage?

TA: Ja, dat mag van mijn part.

CL: Tuurlijk. Films zijn ergens ook een beeld van de *society* waarin dat ze gemaakt worden en als je dan alleen maar blanke mensen ziet en alleen maar hetero mensen. Dat klopt gewoon niet met de realiteit.

JD: De bedrijfsmentaliteit van 'Marvel' zelf ... Overlaatsst was er op het nieuws heel hun ... Was het in Georgia dat ze gingen wegtrekken als er een anti-holebi of anti-homowet ging goedgekeurd worden? Dan gingen ze met heel hun boel weg gaan, geloof ik. Dus die spelen dat eigenlijk echt goed uit, op bedrijfsniveau dan, hé. Ik denk, ik vind dat wel goed als ze dat doen, ja.

CL: Ja, en alweer voor 'Netflix' boeven te halen, maar in 'Netflix' hebben ze al bewezen van: 'Dat kan!'. En er is echt niets ... allee, er komt daar geen miserie over van ... Allee, dat gebeurt gewoon niet. En 'Jessica Jones', ik denk dat ze zelfs bi is.

TA: Ja, dat denk ik wel. Ja, je hebt toch wel dat gevoel er van.

CL: In de comics is het ook zo, hé.

JD: Dat is die van 'Breaking Bad' die dat speelt, hé?

CL: Ja.

A: Ja, we weten allemaal van die superhelden, ze hebben allemaal superkrachten en zo. Maar dat erbuiten, hoe vinden jullie dat die vrouwen en mannen die daarin voorkomen in de superheldenfilms. Vind je dat die realistisch zijn? Naast de superheldenkrachten, natuurlijk. En dat mag qua innerlijk, qua gedrag ...

JD: Ja, qua gedrag ... Dat is meestal ... Allee, doorsnee mensen, hé, meestal.

A: Misschien een voorbeeld?

JD: Maar ja, nee de ene zorgt misschien voor iets meer problemen dan de ander. Zoals bijvoorbeeld 'Iron Man' met zijn ... Met zijn differentieel. Wat is het daar? Iedereen herkent ook wel zo ... Het gedrag is heel menselijk en ze weten soms ook niet wat ze moeten doen. Ze hebben een steuntje nodig van iemand anders. Want de [?] Dat is ... Allee, je kan dat niet echt menselijk noemen, hé?

CL: Daar zijn de films dan voorzichtig weg mee aan het experimenteren. Allee, gelijk in 'The Avengers', dat is een moment dat niet veel over gepraat wordt. Maar in 'The Avengers' zegt 'Bruce Banner' op een bepaald moment dat hij proberen zelfmoord plegen heeft. Allee ja.

TA: En dan is er eigenlijk gewoon een moment stilte en dan gaan ze weer verder. Een schouderklopje en dat was het.

CL: Ja, maar ze proberen het wel, hé. Van die dingen wat meer te introduceren van te tonen van kijk: 'Dat is wel menselijk, allee.'

JD: Dat is ook sterker, denk ik. Daar kan je je al rapper mee identificeren, denk ik.

JL: Als je nu zo - ik ben daar weer met 'DC', hoor - een personage hebt als 'Superman'... Ik vind niets aan 'Superman', hé. Allee, 'Superman' heeft niets van zwaktes. Het enige dat hij heeft als link met de mensheid is zo 'Lois Lane', waar dat hij dan helemaal zot van is. Maar die kerel ... Zijn moreel kompas is altijd zo op extreem goed. Behalve dan in de films waar hij het dan ok vindt dat er allemaal appartementen op mensen omvallen. Dan heeft hij zagezegd berouw, maar uiteindelijk heeft hij niet echt berouw, want heel ... Sorry (aan JD voor spoiler). Heel dat gerechtsgebouw blaast daar dan op en is hij dan wel van: 'Allee, ja, dat vind ik wel jammer.' (Groep lacht).

CL: Dat is wel waar.

JL: Dan heb je 'Batman' ofzo. Niet dat hij fantastisch was in die film, maar ik vond het wel goed. Daar zag je dat 'Ben Affleck' echt wel een getormenteerde ziel was. En je hebt zo van 'Batman', de

enige regels van dood niemand. Maar je ziet dat hij super *pissed* is, want die kerel is al twintig jaar bezig ofzo. 'Gotham' is nog altijd een mesthoop en die begint gewoon mensen te vermoorden, puur uit frustratie, omdat hij niet weet van: 'Fuck it, kerel, ja.' Dat is dan niet de superheld die dan ... die niet zo *good boys* zijn die standbeelden verdienen, maar dat ze zo tussen *good* en *bad* zo een beetje weg en weer gaan.

CL: Dat vind ik het interessantste. Het verschil tussen 'DC' en 'Marvel'. Het dichtste dat 'Marvel' komt qua moreel kompas met 'Superman' is 'Captain America'. Die doet ook altijd goed en dan bijvoorbeeld in 'The Winter Soldier' hebben ze echt getoond ... Allee, was die echt verscheurd tussen wat moet hij doen om juist te doen? En dat gaan ze nu in 'Civil War' nog verder uitdiepen. En daarvoor vind ik 'Marvel' toch interessanter dan 'DC'.

JL: Maar uiteindelijk, 'Captain America' is inderdaad de ultieme *good guy* en die wordt dan in die film zo confronteert door 'Tony Stark' en zo als een *bad guy* die moet om zeep worden geholpen zo ... [?] En wat dat je zei van perfectie, qua niet alleen qua gedrag. Ik vind dat er heel veel te doen is altijd over dat die vrouwelijke personages altijd *eye-candy* zijn enzo. Altijd er perfect uitzien, dit en dat. Maar je moet een keer kijken naar die mannelijke personages, kerel (groep lacht). Sorry, maar als ik naar de cinema ga met mijn lief is het wel zij dat zegt van: 'Ah, hij heeft zijn T-shirt afgedaan.' Dat is niet ik, hé, ik bedoel ... Ik denk dat die vrouwen beter gecatered worden. Zelfs in 'Deadpool' ofzo. Ryan Reynolds zit dan zo zijn T-shirt uitdoet en dan zo, ja ...

CL: Je moet vooral met je vriendin naar 'Thor' gaan. Iedere film waar dat 'Thor' in zit doen ze altijd één scène waarin dat hij in bloot bovenlijf rondloopt. Gewoon voor zijn spieren boven te halen.

JL: Ja awel.

JD: Het punt is ... Het is vooral omdat er in de maatschappij, allee ... Ze hebben er niet echt verwachtingen van. Ze genieten ervan, maar er wordt niet verwacht van de venten van zo te zijn uiteindelijk. Op het eerste niveau, denk ik.

JL: Ik denk dat je dat kan relativeren, zuh. [?]

JD: Maar ja ...

JL: Niet alleen qua uiterlijk, zuh.

JD: Ik denk dat het minder gevolgen heeft, gewoon.

JL: Misschien. Ik weet het niet.

CL: Ja, het is wel waar. Mannen worden niet allemaal verwacht van zo gespierd te zijn gelijk 'Steve Rogers'.

JD: Het mag gewoon op het scherm. Allee, het mag ...

CL: Van vrouwen ...

JD: ... wordt het zo meer verwacht van de maatschappij, zo.

A: En waarom is dat dan?

JD: Van?

A: Dat dat van vrouwen dan wel zo ... En van mannen niet?

TA: Blijkbaar van mannen wel, hé. Als je zo ziet hoe dat Chris Pratt er moest uitzien ... [?] ... in 'Guardian of the Galaxy'. Allee, ja, dat moet toch ook wel ... Allee, wat er daar ook allemaal achter zit van diëten en training en al, allee ja. Ik denk dat ze daar, zowel mannen als vrouwen, ik weet niet hoe hard moeten werken voor er eigenlijk wel zo perfect te moeten uitzien van gespierd genoeg en proporties en van die dingen. Ja, dat is dan ook die filmwereld, natuurlijk.

CL: Maar ik denk dat dat net het vertekend beeld geeft. En veel mensen denken dat vrouwen er sowieso zo kunnen uitzien, maar ze zijn niet zo extreem gespierd gelijk de mannen. Terwijl dat ze weten van die mannen hebben getraind voor zo'n spieren te hebben. Ze verwachten dat vrouwen er zo kunnen uitzien zonder er moeite voor te doen. Terwijl, allee, dat klopt niet ja. Ja, ok, je hebt mensen die van nature magerder zijn, maar dan nog. Dat is niet, allee ...

JL: Ze moeten echt zo een scène hebben van 'Black Widow' die zegt van: 'Ja, nee, ik moet geen stuk taart hebben ofzo.

CL: Ja, maar de acteurs hebben daar wel wat op ingespeeld, hé? Als Scarlett Johanson en Marc Ruffalo samen geïnterviewd worden, was er dan de vragen die ze normaal aan Scarlett zouden stellen, dat ze allemaal aan hem hebben gesteld. Zo van: 'En ja, wat heb je van dieet gedaan? En waarom dat je er zo goed uitzag? En wat had je aan van kleren?' Allee ... (lacht)

TA: Hij speelde er wel goed in mee.

CL: Ja, dat is waar.

A: Ja, goed, we gaan op het gemak afronden, want het is tien na zes. Een uur is snel gepasseerd. Maar hebben we tijdens het gesprek iets gemist waarvan dat je dacht van dat aan bod ging komen, maar dat niet aan bod gekomen is?

JD: 'Batman versus Superman'? (groep lacht). Ja, ik weet het niet. Ja, ik weet niet van crew of dat er ook van vrouwen ... Ik weet niet of je dat weet. Van regisseurs ofzo dat er ...

CL: Omdat je daarnet 'Captain Marvel' ook vermeld hebt, die is al een tijd aangekondigd, maar ze hebben nog altijd geen actrice. Ze hebben nog altijd geen regisseur. Het is de enigste film van uit heel hun stappenplan waar dat ze die miserie hebben.

TA: Ja, en uitgesteld en dan 'Spider-Man' er weer tussen te steken en zo. En ik denk ... Ik heb gewoon gelijk het gevoel dat we vooral eigenlijk ook veel meer over de mannen bezig waren, aangezien dat er zo weinig voorbeelden van vrouwen zijn. Je gaat makkelijker beginnen praten over dat beginnen praten, want het zijn weer mannen. Wel dan, ja, je komt altijd terecht op een voorbeeld op eerst bij de mannen en dan, ja, op de vrouwen ok. Maar dan, ja. Maar ja, dat is wel iets dat mij toch opgevallen is.

CL: En omdat je nu 'Spider-Man' vermeldt, dat doet mij er aan denken als een van de betere voorbeelden van hoe dat je wel sterke vrouwen kan introduceren. Want in de eerste trilogie had je 'Mary Jane' en die was echt puur van: 'Help mij!'. En dan hebben ze, allee ja. En dan in de 'Amazing Spider-Man', hoe slecht dat de mensen ze ook vinden, Gwen Stacy. En die was echt een personage. Allee, dat was niet gewoon *eye-candy* en en niet van: 'Oei, ik zit in de *shit* en kom me helpen 'Spider-Man'.' Nee, die was zelf, allee, ...

TA: En dan gaat ze dood.

CL: Ja, dat wel.

JL: Spoiler ... (groep lacht). Dat is niet van 'DC' dus ...

CL: Ze tonen het al in de trailer, dus ...

JL: Ah, ja.

A: Goed, en wat was er voor jullie dan het belangrijkste van vandaag? Van het gesprek van vandaag? Iets dat je ... Het belangrijkste dat je zal bijblijven?

CL: Ik vond, hetgeen dat jij (TA) net gezegd hebt. Van dat we inderdaad, allee, en dat dat echt typerend is, hé. Dat het over de mannen gaat en dan ... Eigenlijk zou die ongelijkheid daar niet mogen zitten, maar dat is zo ingeburgerd. En zeker in cinema, allee, buiten 'Marvel' ook, hé.

JD: Je kan niet alleen over de vrouwelijke rollen op zich praten. Het is altijd rond de rest eigenlijk. Mannelijke rollen kun je eigenlijk echt op zich eigenlijk ... Allee, ja. Ik zeg het nog een keer, ik heb er nu

ook niet zoveel gezien, maar ... Maar het is ... Als je er een paar gezien hebt, heb je ook door hoe laat dat het is.

Cl: Je kon het ook zien aan die lijst met foto's ook, hé. Hoeveel van die foto's waren 'love-interests'? En hoeveel waren er effectief actieve personages?

A: Goed, als er dan niets meer is aan jullie kant van het verhaal. Dan kan ik jullie alleen nog bedanken voor het leuke gesprek. Het interessante gesprek vooral ook weer.

Focusgroep 5

Datum:	01/05/2016
Locatie:	Korte Meer 11, GENT 9000
Tijdsduur:	11u00 - 12u00
Moderator:	Kenneth Baert
Groepsamenstelling:	Mannelijk homogene groep
Aantal deelnemers:	4 deelnemers

A: Nu, we zijn vandaag samen gekomen om eigenlijk de vrouwelijke representaties binnen de films, dus eigenlijk de vrouwelijke personages zoals dat je voor je ziet, om dat te bespreken. Dus van 'Marvel's Cinematic Universe' en dat zijn de films vanaf 'Iron Man' tot en met 'Civil War', want die hebben jullie allemaal gezien. De vragen die ik ga stellen, dat zijn eigenlijk jullie meningen die ik wil weten, dus foute en juiste antwoorden dat bestaat niet. Het gesprek duurt een uurtje, dus nu tot vijf voor twaalf, want het is nu vijf voor elf. We nemen alles op via een audiorecorder, maar in de thesis worden jullie namen niet vermeld en in de bijlages ook niet. Dat is volledig anoniem. Ik zou zeggen ... Heeft iedereen de films gezien? Allemaal? Want als je spoilers niet wil weten van bepaalde films, dan moet je dat zeggen.

AB: Ik heb eentje niet gezien. The Winter Soldier.

BD: Ik heb de meeste gezien, maar het is niet ... Van een personage ken ik ze niet direct of kan ik ze niet direct plaatsen, maar het is misschien gewoon omdat het lang geleden is.

A: Maar dus, als je iets niet wil weten dan ... Want sommige mensen. Ik had dat bij de tweede focusgroep, dan had ik dat nog niet opgenomen en dan begonnen er spoilers te komen.

BD: En die is dood, hé (groep lacht).

A: Ja, maar het was zoiets, hoor. Het was zoiets van 'Spider-Man 2'. 'The Amazing Spider-Man 2'. Goed, we kennen elkaar allemaal wel, maar we kunnen elkaar nog eens voorstellen. Gewoon een keer je naam zeggen wie dat je favoriet Marvel-personage is van de films en wat je favoriete Marvel-personages is van de films. En of dat je fan bent van de Marvel-films of niet. Ik ben Kenneth. Mijn favoriet Marvel-personage is 'Captain America'. En mijn favoriete Marvel-film is toch nog altijd 'The Winter Soldier'. Ik denk niet dat 'Civil War' hem al overstegen heeft. Ik moet het nog eventjes laten bezinken. En ik ben grote fan van de 'Marvel'-films met dat ik ook fan art doe ervan en zo. Dus ... We gaan links doorgaan.

BD: Goed, ja. Mijn naam is BD. Ook wel een grote fan van de 'Marvel'-films aangezien ik wel meeste van de films gezien heb. Mijn favoriete personage is 'Deadpool'. Toch al een beetje langer dan dat de films uitgekomen is eigenlijk. Vooral door et spel en de 'PlayStation'. Het is maar dat je het weet. Wat was er nog dat ik erbij moest zeggen?

A: Favoriete film?

BD: Ah ja, favoriete film. Dat vind ik een beetje moeilijk te benoemen. Natuurlijk vond ik de 'Deadpool'-film wel zalig. Maar ik zie die er een beetje erbuiten van de rest, eigenlijk. Omdat het niet bij dezelfde categorie behoort eigenlijk. Of bij dezelfde categorie film behoort eigenlijk ook. Recent vond ik 'Ant-Man' eigenlijk wel heel goed. Of dat het mijn favoriete film is, weet ik nog niet echt, maar ik vond hem wel heel goed. Ja, ik ga bij deze blijven.

DD: Ja, mijn naam is DD. Zelfde mening als BD over de 'Marvel'-films. Ik heb ze allemaal gezien. Very impressed. Favoriete 'Marvel'-personage is 'Iron Man'. Waarom? De definitie is awesome. Zo simpel is het. Favoriete 'Marvel'-film, moet ik toch wel zeggen de eerste 'Amazing Spider-Man'. De intro het nieuwe personage vergeleken met de andere 'Spider-Man'-films was wel beter dan verwacht.

AB: Ik ben dus AB. Ik heb meer dan één favoriet personage. Ik weet niet of dat kan?

A: Tuurlijk.

AB: Dus ik vind 'Captain America', 'Deadpool' en 'Thor' wel de zotste drie eigenlijk. Favoriete films alles hé eigenlijk ja. Ik kan niet kiezen. Het is allemaal veel te goed. Het verhaal vind ik allemaal zot. Ik verlang tegen dat het allemaal echt allemaal helemaal samen ga komen. Dan is het eigenlijk ... Het is daar dat we naartoe moeten, hé.

BD: Het begint wel een beetje, hé, met 'Civil War'?

A: En emt 'The Avengers' eigenlijk. Met de volgende die gaat komen dat 'Guardians fot he Galaxy' er ook gaan bijkomen.

AB: Vooral met die paarse daar.

A: Thanos.

AB: Ja.

AV: Ik ben AV. Ik ben niet van in het begin mee met de films, dat moet ik wel zeggen. Ofwel weet ik niet meer wat er allemaal gebeurd is. 'Ant-Man' was wel een goeie, maar het is daarom niet de favoriet. Ik vond hem ook wel goed in de laatste film. Als 'Deadpool' bij de rest zal zitten, dan zal 'Deadpool' mijn favoriet zijn. Maar voorlopig is het 'Iron Man'.

A: Ja. Goed, nu mogen jullie een keer jullie blad omdraaien. In de midden mag je het woord superheldenfilm schrijven. Het genre superheldenfilm. Nu het is gewoon de bedoeling dat je vijf minuutjes krijgt om op te schrijven dat in je opkomt rond dat woord. Dat mag buiten de 'Marvel'-films zijn.

AB: Moeten dat titels zijn of?

A: Nee, dat mag maar alles dat spontaan in je opkomt dat hoort bij dat genre superheldenfilm.

AV: Ja, je kan toch moeilijk al de 'Marvels' opschrijven, hé.

[...] voorbereiding [...]

A: Anders moeten we een keer van een iemand eens de belangrijkste dingen ... een keer alles overlopen. Om dan in te gaan op bepaalde dingen. Ga jij beginnen BD?

BD: Ja, ça va. Ik ben een beetje ingegaan op de dingen die nu wat meer voorkomen. Zo held tegenover antiheld. Zo dat antihelden wat meer zouden ... Allee, ik denk dan voornamelijk aan vroeger dat zo dat gevoel van rechtvaardigheid dat ik ook opgeschreven heb zo. Dat gevoel van rechtvaardigheid dat zo een beetje de belangrijkste persoonlijkheid was dat ze eigenlijk hadden. Tegenover nu heb je zo meer, dat is een beetje met 'Iron Man' eigenlijk. Heb je meer egocentrische dingen en eigenlijk ook. Mensen die bepaalde ... Persoonlijkheden die niet echt zo binnen het stereotiepe held passen ofzo. Dan heb ik nog een keer bij antiheld, 'Deadpool' geschreven. Vroeger waren helden alleen, nu zijn het een keer dikwijls meerdere helden die samenwerken. 'Marvel' versus 'DC' heb ik gezet. Gevoel van rechtvaardigheid. De mooie dame redden. Maar daar gaan we het straks over hebben, veronderstel ik. Maar daar is het eigenlijk een beetje mee begonnen. Of zo, zeker in de vroegere al, nu is dat ook al anders. Origin-story heb ik gezet ook De held heeft ook superkrachten. Special effects die toch ook wel belangrijk zijn in die films. En dan villains heb ik gezet, of ja, slechteriken. Als ik er zo een secondje over nadenk ... Ofwel zijn ze heel sterk in een bepaalde kracht die ze hebben ofwel zijn ze heel intelligent of rijk. Dat is zo een beetje alles dat ik opgeschreven heb.

A: Je hebt daarnet gezegd van de held ten opzichte van de antiheld. Wat is dan die stereotiepe held?

BD: Ja, gewoon de eerste was 'Superman', hé. Dat was echt het voorbeeld van heel sterke, allee, heel krachtig te zijn eerst. Maar die echt alleen maar voor het goede gaat eigenlijk, zonder dat ze ... Allee, dat hij eigenlijk echt alleen maar voor het goede gaat eigenlijk. Het komt daarop neer. 'Captain America' heeft dat ook wel een beetje. Dus ze hebben echt een beeld van wat rechtvaardig is, zonder hun eigen ego eigenlijk. Hun eigen ego schuiven ze eigenlijk aan de kant. In praktisch ieder verhaal is

het eigenlijk een conflict van, ofwel ... Of is het eigenlijk tegenkomen dat ze eigenlijk niet alles kunnen doen. Gelijk welke krachten dat ze hebben, of hoe sterk dat ze zijn. Dat ze niet op twee plaatsen tegelijkertijd kunnen zijn en dat ze moeten kunnen omgaan met dat ze niet de volle pot kunnen bijhouden. Het komt daar op neer.

A: Had er dat nog iemand van die stereotiepe?

DD: Ik ben niet zo geavanceerd te werk gegaan.

A: Je zei ook mooie dames. Aan wie denk je dan binnen de 'Marvel'-films?

BD: Binnen de 'Marvel'-films, een typische vond ik, een typisch beeld dat daar in komt is van 'Spider-Man'. Ik weet niet van 'The Amazing Spider-Man'. Maar zeker in die eerste films met Tobey MacGuire, denk ik dat hij noemt. Die, ik weet niet meer hoe dat dat meisje noemde.

A: Mary Jane.

BD: Mary Jane. Juist ja. Het is natuurlijk meer dan een mooie dame. Er zit meer in het personage dan enkel de mooie dame. Maar in een bepaald moment is ze er toch wel als de 'Green Goblin' aanvalt zo. En het is haar specifiek dat hij redt zo in de menigte zo. Net dat personage die net iets meer in gevaar is dan al de andere die dan gered moeten worden. En dat vind ik wel ... Zeker vroeger komt dat toch een beetje, komt dat wel veel terug.

A: Had er dat nog iemand? Van de dame die gered moet worden en zo. En als we nu een keer denken zo binnen de 'Marvel'-films. Tussen 'Iron Man' en 'Civil War'. Vind je dat dat nog evenveel terugkomt?

BD: Veel minder. Het is nu ... Nu heb je altijd wel, allee, er zit wel nog altijd speciaal een mooie vrouw erin eigenlijk die er speciaal voor de held is. Gewoon omdat ze passen bij elkaar. Maar het is meer dan een mooie dame alleen. Allee, het is wel dat het constant knappe vrouwen zijn, maar het is ...

(DD gebaart met de vingers het feit dat die actrices veel geld kosten)

BD: (Lacht). Ja dat ook waarschijnlijk. Maar meestal zijn ze wel sterk in een bepaalde manier. In zijn eigen beroep of in zijn eigen manier komt dat wel terug. Dat ze sterk zijn in het vak dat ze doen. Dat is wel constant in die 'Marvel'-films. Toch zeker sinds 'Iron Man'.

A: Heeft er daar nog iemand iets op aan te vullen. Mee eens of?

DD: Ja, ik ben het er wel mee eens. Zoals dat hij zegt van bijvoorbeeld 'Iron Man'. Pepper pakt zijn zaak over, doet al zijn dingen. Zodat hij zich kan focussen op zijn superheldending. En dan ja, als het

erop aankomt dat ze moet gered worden, dan is dat het eerste dat hij doet. Hij laat alles vallen en gaat er direct op af. Dan keert het stereotiepe wel terug, vind ik. Zoals dat hij zei, dan keer het wel terug. Maar niet zo vaak als vroeger.

AB: Het is een steun, hé.

A: Pardon?

AB: Het is een steun, hé, van de superhelden. De motivatie.

A: Goed, is er nog iemand die zijn woorden wil delen? Ah ja, we gaan anders gewoon links verder.

DD: Het eerste waar ik eigenlijk aan dacht met superhelden was eigenlijk kostuums. Altijd, ook wat ik opgeschreven heb, verborgen identiteit. Omdat ze niet willen hebben dat de mensen effectief weten wie dat het is. Ja, het heeft een grote invloed zoals dat je kan zien bij 'Iron Man'. In 'Iron Man 3' vooral, denk ik. Dat hij effectief zijn huis vrijgeeft, zijn adres. Het is een grote chaos. Wat er natuurlijk altijd aan te pas komt, buitenaardse krachten. Negen op de tien is het zo. Nu, bij 'Deadpool' is dat niet, omdat dat nog niet direct gelinkt kan worden. Ik weet niet in de volgende film van 'X-Men' of dat het er iets mee te maken zal hebben, met die mutaties ofzo, dat er iets meer uitleg zal zijn. Ik denk het niet, maar tot daar. Wraak. Speelt ook altijd een grote rol, wraak. Wat heb ik nog? Er is altijd wel een of andere moord dat er gepleegd is voor ofwel de evenementen op gang te sturen. Wat komt er nog in mij op? Drie van mijn meer favoriete dingen, twee zijn wel van de series. Dat zijn 'Daredevil' en 'Jessica Jones'. Als ik aan superheldenfilms denk, dan verdienen die dat eigenlijk wel om op het cinemadoek te verschijnen. Dan ja, een van de krachtigste plaatsen binnen de films is 'Asgard'. Dat is wel een van de pluspunten van die film. Voor de rest ...

A: Je zei in het begin van kostuums. Heb je dan een beeld van mannen of van vrouwen?

DD: Meer gewoon uniseks. Direct niet van mannen en vrouwen. Meer direct van ze zoeken direct een kostuum van ... Allee, hoe moet ik dat nu zeggen.

AV: Jessica Jones wel niet, hé?

DD: Dat is niet direct de film, hé. Bijvoorbeeld Daredevil wel, hé. Direct een kostuum gaan zoeken om zijn dagelijks leven te beschermen.

BD: Ik moet eerlijk zeggen dat ik dan eerder aan mannen denk, dan aan vrouwen. Als ik kostuum hoor in verband met superhelden. Ik weet dat er in de comics ook wel meer aandacht wordt gegeven aan de vrouwen. Maar gelijk in de 'Cinematic'. Allee, ik weet dat er wel in de comics bestaan en op het internet en Youtube zie je dat wel een keer passeren zo van die dingen. Maar zeker als je naar de films

kijkt eigenlijk, dan zijn dat voornamelijk mannen eigenlijk, hé. Zelfs in 'The Avengers' met Romanov is het meer een *spy* uniform dan een superheldenkostuum.

AB: Dat is wel waar.

BD: En de andere vrouwen zijn op zich wel heel sterke vrouwen, maar dat zijn geen superhelden.

A: Goed.

AB: Ja, de helft is eigenlijk namen die ik opgeschreven heb.

A: Wat dan bijvoorbeeld?

AB: Ik heb 'Iron Man'. 'Thor'. 'Guardians of the Galaxy'. 'Deadpool'. 'Black Panther'. 'Spider-Man'. 'Kick-ass'. 'Hulk'. 'Captain America'. 'Batman'. 'Superman'. 'Woman of Justice' of noemt ze zo niet?

AV: 'Wonder Woman'.

AB 'Wonder Woman' (lacht).

AV: Die heeft ook wel een kostuum aan.

AB: 'Winter Soldier'. 'Ant-Man'. En dan 'Fantastic Four'. Is dat ook van 'Marvel'?

A: Ja.

BD: Ja, maar ze mogen het zelf niet maken, denk ik.

DD: Ik weet niet hoe dat zit met 'X-Men'. Dat is ook gelinkt aan 'Marvel', hé?

A: Ja, 'X-Men' is van Fox. Dus de rechten liggen bij Fox.

BD: Daarmee is het ...

A: 'Fantastic Four' ligt ook bij Fox denk, ik.

BD: Ja, ze zijn in principe wel deel van het 'Marvel Universe', maar ze mogen ze zelf niet gebruiken omdat de rechten bij Fox liggen. Voor de films.

DD: Waarvan dat ik nog niet zeker ben, is van 'Deadpool'.

A: Dat si ook bij Fox.

DD: Awel, het is dat dat ik zeg, dat ligt ook bij Fox.

A: Ja, ik denk het wel, anders was er de optie om hem bij 'The Avengers' te steken.

DD: Misschien met een of ander contract dat ze ze wel bij elkaar kunnen betrekken.

A: Ze hebben het gedaan bij 'spider-Man' ook.

DD: Voilà.

A: Zeg maar.

AB: Ik ging nog ... wat dat DD zei, de kostuum heb ik opgeschreven. En dan van BD, dat ze niet echt krachten hebben soms en soms rijk en intelligent zijn en dat ze zo dingen kunnen doen. En dan bad guys opgeschreven, natuurlijk. En dan 'Marvel' zelf. Tekenfilms dat er ook van zijn en de strips, hé. Zo iedere keer van 'Marvel' de stripintro zo. En een ruime fantasie heeft die kerel.

A: Wie?

AB: Die van 'Marvel'.

A: Ah, ik dacht ik (groep lacht).

DD: Waarschijnlijk ook.

A: Goed, inderdaad de helft was al gezegd. Misschien nog eens overgaan naar jouw woorden.

AV: Van 'Batman' en 'Spider-Man' dat ze een trauma hebben opgelopen. En dat ze toch wel ... Ik weet niet of er nog zijn, met trauma's?

BD: Wel, in de laatste van 'Civil War' zie je ook dat 'Iron Man' een trauma heeft, hé. Ja. Ze komen altijd van weinig naar veel meestal, hé.

DD: Ik denk niet dat de rest een trauma heeft opgelopen, denk ik.

BD: Gelijk 'Captain America' van zo een klein ventje naar zo een brede borstkas krijgen zo.

DD: Van mijn vriendin was dat moment echt van: 'Huh?!' Hoe dat die kop eigenlijk perfect hetzelfde bleef, maar dat dat lichaam verdubbelde. Dat was echt zo: 'Wat?'

BD: Waar kan ik dat krijgen voor DD (groep lacht).

AV: Ik heb ook opgemerkt dat er ook veel rode personages zijn, met een rood kleur zo. 'Ant-Man'. 'Iron Man'. 'Spider-Man'.

DD: 'Captain America'.

AB: 'Deadpool'.

BD: 'Because they can't see me bleed' (groep lacht).

AV: Ja, hij zegt dat wel. En ik vond ook met het bekijken van de laatste film ... Ik had eerst naar 'Gods of Egypt' gekeken. Dat is een volledig andere film, maar dan zie je wel het verschil. Want de special effects waren wel veel beter dan in "Gods of Egypt zelf. Ofwel is 'Gods of Egypt' gewoon zo slecht, ofwel is 'Marvel' gewoon zo goed.

DD: Qua special effects ligt 'Civil War' op een heel nieuw niveau. Het is veel spectaculairder. Het komt ...

AV: Je let er niet echt meer op.

DD: Het is meer zo met en wow-effect.

AB: Allee, ik moet zeggen dat ik het in het begin heel goed zag. De special effects.

DD: Dat gevecht met 'Black Widow' en met die andere. Dat ze daar echt veel te ... Ik vond dat wel spectaculair. Dan zeg je wel dat er special effects mee gemoeid waren.

AV: Dat is wel waar.

BD: Dat is niet iets waar ik specifiek op let.

AV: En dat ze veel over nucleaire wapens daarvoor strijden en zo. Anders valt heel de wereld zo weg.

BD: Wat er ook wel ...

AV: En ... Ah doe maar, doe maar.

BD: Ah nee, je was nog bezig met jouw uitleg.

AV: Ik ging net over iets anders beginnen. Het was 'Jessica Jones' dat ik overlaatst ook bekeken heb.

A: Het is al de tweede keer dat iemand 'Jessica Jones' zegt. Wie had er dat ook gezegd?

DD: Ik.

BD: Ik heb het ook gezien.

A: Heeft iedereen de serie gezien?

AB: Nee.

BD: Ik heb zowel 'Jessica Jones' als 'Daredevil' gezien.

A: Dat is iets dat tamelijk wat terugkeert in de groepen, is dat topic van 'Jessica Jones'. Wat vind je daarvan?

AV: Ik vond dat ... Ik bleef maar kijken. Ik kon bijna niet stoppen.

DD: Ik vond ze ook wel goed. Vooral je kan ze niet vergelijken met de rest van de helden, hé.

AV: Nee.

DD: Ze is een heel ander karakter. Een heel andere mening. Een heel ander zich op de wereld. Meer uit de sloppenwijken dat ze komt zou je denken. Als je de serie kijkt, is het niet echt zo maar ... Verslaafd aan alcohol. Dat is ook een punt dat je niet kan missen aan haar.

BD: Het is ook niet echt een held, hé. Het is meer zo iemand die een normaal leven wil leiden, maar in vergelijking met andere vrouwen. Het zijn heel sterke vrouwen die uitblinken in hun vak. Maar die andere vrouwen die op het lijstje staan op de andere kant [van de bladzijde] kan je niet wegdenken van de held waarbij ze behoren. En 'Jessica Jones' kan je bij 'Jessica Jones' zien.

A: Heb je nog woorden?

AV: Ja, anders zijn het gewoon films dat ik opgeschreven heb.

A: Ja, ça va. Anders een keer de pagina omdraaien. Nu het is niet de bedoeling dat je ze benoemd. Er zijn mensen die daarvoor bang zijn. Nee, het is gewoon ... Als je het personage niet kent, dan mag je daar een vraagteken bij zetten in het vakje dat daarbij voorzien is. Maar voor de rest is het dan eigenlijk gewoon nummeren van één tot acht als je ze allemaal kent. In welke mate dat dat je lievelingspersonage is. Wie dat je het liefst van al hebt. Dus stel nu bijvoorbeeld dat je twee vraagtekens hebt dan nummer je gewoon van één tot zes.

[...] Voorbereiding [...]

DD: AV is een seriekijker, hé.

BD: Dat is van 'Lord of the Rings' (lacht).

A: Is iedereen er? Anders starten we eerst bij AV aangezien daar de meeste vraagtekens staan. Jij had vraagtekens bij de tweede?

AV: De tweede, de derde ...

A: Wie had er dat nog? Dat is de love-interest van de hulk. 'The Incredible Hulk'.

BD: Ik dacht het!

A: Iemand die films gezien?

DD: Ja, hij is zopas weer op tv geweest, maar het is lang geleden.

BD: Het is lang geleden, ja. Ik dacht dat het van de 'Hulk' was, omdat dat de enigste is dat, waar dat ik mij het verhaal niet zo goed van herinner zo. Maar wel een beetje zo de origin-story, maar ...

DD: Ik herinner mij het ook niet zo goed. Ik herken ze wel van de trailer op tv, maar ik heb het niet echt bekeken.

A: En jullie de film gezien?

AV: Ik denk niet dat ik de film gezien heb, nee.

A: En dan de derde vanboven. Wie heeft die nog als vraagteken?

DD: Ik denk enkel AV.

A: Dat is die van 'Thor'. 'Jane'. Heb je die gezien?

AV: Dat is die van 'The Avengers', hé?

DD: Die god, demi-god. God.

AV: Ik denk dat ik de film gezien heb van als hij al bij de 'Avengers' zat. Ik denk dat dat de eerste keer is dat ik 'Thor' gezien heb.

DD: Je hebt 'Thor' ...

BD: 'Thor' zoals dat hij noemt. En dan heb je 'Thor: The Dark World'. Die was ook wel goed.

A: De voorlaatste. Heeft er iemand die gehad? Een vraagteken van. De voorlaatste vanboven.

DD: 'Captain America'.

A: Dat is van 'Captain America'. Ken je die?

AV: Ja, waarschijnlijk wel.

BD: Het is maar in de eerste dat je ze ziet, hé. In de tweede ...

DD: De begrafenis, dat was van haar ook, hé?

BD: Het is maar in de eerste dat je ze ziet, hé?

DD: A, Juist, hé? In 'Civil War', de begrafenis dat hij naar gaat, dat is van haar, hé?

A: Ja, dat is van haar.

AV: Ja, ik zat dus in de film: 'Ik weet niet wie dat is.' (Groep lacht).

A: En dan de twee links onderaan heb je ook niet.

AV: Nee.

A: Heeft er iemand een van die als vraagteken?

AV: Die lijkt op Xena, dat is al dat ik kan zeggen (lacht).

A: De middelste, hebben jullie 'Ant-Man' gezien? Dat is 'Hope' van 'Ant-Man' dat.

BD: 'Hope', juist!

AV: Ah, ja.

DD: die dat bleef zeggen tegen hem dat het zou lukken om de mieren te doen luisteren.

A: Ja. Goed, en dan zie ik dat die van 'Guardians of the Galaxy' ook niet gekend is bij jou? De groene.

DD: De groene ja.

AV: Ja, ik heb niets gezien van 'Guardians of the Galaxy'. Of 'X-Men' of 'Fantastic Four'.

DD: Aanrader. 'Guardians of the Galaxy' hebben we samen ... ?

BD: Die heb ik alleen gekeken.

DD: Ah ja. Dan ben ik waarschijnlijk met mijn vriendin geweest.

A: Goed. E jullie favoriet personage. Wie is dat?

BD: Ik heb 'Hope' gezet.

A: Ah, en waarom?

BD: Omdat ze ... Het is iemand die zelf durft eigenlijk ook. En het is niet iemand die zo per se achter de dingetjes staat. Achter 'Ant-Man' staat. Met 'Ant-Man' zijn kostuum eigenlijk aan te trekken, is het eigenlijk iemand die zo zelf ook wel alles zou kunnen doen ook. Ja, en ze heeft ballen aan haar lijf eigenlijk ook. Het is gelijk de enige ... Of ja de meest vooruitsprekende dan alle andere personages.

DD: Ik heb de 'Witch'. Allee, ja, in de 'Avengers 2' zie je wel haar intro. Maar je kan niet alleszins zeggen van wie is het juist, hoe zit ze in elkaar. Je ziet zo hier en daar wel een fragment van haar krachten. Maar nu vooral, ik zeg het 'Civil War' heeft een grote invloed gehad, zie je haar krachten

meer. Zie je ook dat ze een van de weinige is dat 'The Vision' kan bedwingen. Een van de weinigen. En dan zie je ook wel van ze is krachtig. Ze staat ook wel haar mannetjes. Meestal dat eigenlijk.

AB: Ik heb dezelfde.

A: Ah, heb je ook dezelfde? Ook 'The Scarlet Witch'? En dezelfde reden of?

AB: Chicste krachten. En op twee heb ik Romanov, of hoe heet ze?

A: Ja, 'Black Widow'.

DD: Die heb ik ook op twee.

A: En waarom?

DD: Ook door die laatste film, hé. Dat ze er veel spectaculairder uitkwam. Qua vechtstijl qua ...

AV: Daarom heb ik ze als eerste.

A: En van jou?

BD: Vier. Ze is wel cool zo in dat team. Maar ik vind dat ze zo niet ... Ze is spy eigenlijk hé. Een spion eigenlijk. Ik vind dat ze niet dingen doet in de film gelijk of dat ze zo in het front staat zoals dat ze wel doet eigenlijk. Maar het is vooral bij het team vechten, allee, ik vind dat ze zo meer undercover en al die toestanden zo moeten laten doen. In 'Captain America' zie je dat wel een beetje terug, hé. Want, ja ik weet het eigenlijk niet goed. Het mag nog een beetje meer backstep-achtig zijn. Een beetje infiltreren en dan van binnenuit alles laten ontploffen en al van die toestanden zo. Of de organisatie doen imploderen van binnenaf. Zo'n toestanden zouden ook wel leuk zijn. Of zo een hele cel dat zo belangrijk is end at ze zo infiltreert en dat de rest dan kan invallen. Dat zou wel cool zijn eigenlijk, maar het is meer zo frontale aanval doen met de superhelden zo en dan 'baf!'. Dat past er niet echt helemaal in.

A: Dus voor jou is het ook 'Black Widow' als eerste? Waarom is dat voor jou?

AV: In de laatste film is ze veel spectaculairder.

A: Goed en je minst favoriete dan? Jouw nummer drie?

AV: Kon maar tussen drie kiezen (groep lacht). Het zijn van de drie beste ook. Maar ja, ze is ook wel chic in de laatste film, hé.

A: De 'Scarlet Witch'?

AV: Ja.

A: en Pepper op twee?

AV: Pepper op twee ja. Die is van 'Iron Man'.

DD: Dat is de enige waar hij naar luistert. Dat is de enige dat Stark naar luistert, dus.

A: Wat is jullie lievelings of favoriet?

BD: Ik heb Pepper staan.

A: Aja, minst favoriet?

BD: Ja, allee, ik heb ze wel allemaal graag eerlijk gezegd. Het is niet dat ik iemand niet graag heb. Het is misschien omdat het de film het langst geleden is. Dat ik er me het minst van herinner.

DD: Van mij is het ook de vriendin van de 'Hulk'. De vriendin van de 'Hulk' ja. Waarom? Omdat ik er niet genoeg informatie over weet buiten de rest. Dus dat is snel gekozen.

A: Maar je hebt de film nog maar onlangs gezien?

DD: De trailer. Ik heb niet de film herbekeken dus het zit ook nog ver weg.

A En van jou AB?

AB: Die van 'Guardians of the Galaxy'.

A: En waarom het minst?

AB: Een van die die ik kon kiezen eigenlijk.

BD: Eigenlijk dat groen (lacht). Groene vrouwen, pff (groep lacht).

AB: Ze lijkt eigenlijk wel op Rihanna.

BD: Ja, ze heeft er een trek van mee.

A: Ok, dan ga ik de papieren verzamelen anders. Goed, nu, MCU is al even bezig. Dus het is van 2008 gestart tot nu 2016 met 'Captain America: Civil war'. Nu, wat het nu wel is dat dat allemaal films zijn gebaseerd op mannelijke superhelden. Bijvoorbeeld 'Ant-Man', 'Thor', 'Captain America', al die 'Man'-films. 'Spider-Man'. Nu de eerste vrouwelijke superheldenfilm is voor 2019, 'Captain Marvel'. Ik weet niet of jullie daarvan weet?

DD: Ik weet dat hij is aangekondigd.

A: Hij is aangekondigd na de film van 'Black Panther'. 'Captain Marvel' is een vrouwelijk hoofdpersonage. De vraag die ik jullie gewoon wil stellen is, waarom denken jullie dat er nog geen

ruimte geweest is voor een vrouwelijke superheldenfilm binnen MCU. Nu binnen die elf jaar dat er films geweest zijn. Uhm, acht jaar.

AV: Ze bestonden toch al?

BD: Ja, de meeste bestaan al van de jaren '70.

AV: Ja, die originele. Ik denk dat ze gewoon doorgedaan hebben daar. Misschien dat als ze een beetje meer uitgezet zijn, dat ze misschien een beetje meer ruimte maken voor vrouwelijke.

BD: Ik denk dat ze die vrouwelijke personages ook een beetje als een risico beschouwen eigenlijk ook, in een bepaalde zin. Omdat bij een krachtige figuur denk je meestal aan een man eigenlijk. Het is wel seksistisch, maar het is wel een beetje zo. En zeker als je dan weet, in 2008 was het dat de eerste 'Iron Man' uitkwam zeker? Als je dan weet dat 'Marvel' al hun geld ingezet hebben op 'Iron Man' omdat ze anders bankroet waren eigenlijk. Dan gaan ze voor het zekere kiezen eigenlijk. Waar dat ze redelijk wat centen aan verdienen eigenlijk, voordat ze aan zo'n dingen beginnen.

A: Waarom denk je dan dat dat een risico is zo'n vrouwelijke superheldenfilm?

DD: Stereotiepe.

BD: Ja ...

DD: Puur stereotiepe. Het is grof gezegd, maar het is zo.

BD: Ze doen al hele goeie dingen, vind ik, met ... Ik had gemerkt dat de vrouwelijke personages niet zomaar de zwakke ... Allee, niet enkel mooi staan te blinken. En er zijn om gered te worden. Dat het echt eigenlijk supportieve characters zijn die eigenlijk wel een bepaalde functie hebben. Sommige zelfs volledig los van de superhelden. Ik denk nu van Robin Scherbatsk die in de 'Avengers' speelt. Die is een deel van dat team en die wordt niet aan een superheld gebonden. Dat is wel een krachtig personage op zich. Daar doen ze al hele goeie dingen mee. Ik denk dat er sommigen nog niet ... Of veel mensen, vooral mannen dan toch, iets hebben om naar dat type dingen te kijken eigenlijk, van vrouwelijke superhelden. Want ook, superhelden is iets typisch mannelijks eigenlijk. Het is eigenlijk vooral op mannen gericht eigenlijk.

DD: Dat is het hetzelfde met 'DC', hé. Dat is 'Superman', 'Batman'. Het is ... Het komt ook terug, hé.

AV: Ik vond het nochtans leuk om te kijken naar 'Wonder Woman'.

BD: Awel ...

DD: Heb ik dat nu mis voor of komt er nu een film gebaseerd op 'Wonder Woman'?

A: Dat weet ik niet.

DD: Ik denk het, hé. Ik heb een huge DC-fan op facebook staan en dat was me opgevallen.

A: Je zegt dat mannen niet klaar zijn voor een vrouwelijke superheldenfilm? Zei je daarnet. Is er nog iemand die er zo over denkt? Dat mannen daar niet echt zo goed tegenover staan?

DD: Misschien ... In het begin toen dat 'Iron Man' uitkwam en bij 'The Amazing Spider-Man' ... Dat je daar dan niet bij stilstaat. De stap voor mij voor mij was wel, zoals AV aanhaalde, kijk naar 'Jessica Jones'. Dat is wel een vrouwelijk personage. Wat gaat dat geven? Dat was de vraag. Wat gaat dat geven, want het klinkt misschien seksistisch, maar ...

BD: Ja, het is niet dat je onwennig zijt ofzo, maar je bent toch curieus en een beetje onwennig ernaartoe. Gewoon omdat je het nog niet gewend bent.

DD: Het typische stereotiepe, hé.

BD: Ja, ik denk ook ... Allee, ik heb 'Jessica Jones' gezien en ik vond het echt goed.

DD: Dat is echt een goede serie.

BD: Ik denk dat 'Marvel' wel de luxe heeft van te profiteren van naam eigenlijk. Het is niet per se dat we naar 'Captain America' gaan kijken. Ja, natuurlijk wel nog van 'Deadpool' gaan kijken en 'Captain America' gaan kijken. Maar iedereen denkt ook wel van we gaan naar 'Marvel' gaan kijken. En dan verwacht je wel dat het goed zal zijn. En ik denk dat met die luxe dat ze hebben, dat iedereen nu gaat denken van: 'We gaan naar een 'Marvel'-film gaan kijken.' Dat ze dat niet zal afschrikken van naar de cinema te gaan en die films te zien.

A: Heeft er daar nog iemand iets op aan te merken?

DD: Niet echt. BD heeft het eigenlijk allemaal uitgelegd. Ik ga daar akkoord mee.

A: Nu we hebben het over de vrouwelijke superheldenfilm. Nu, we hebben ook nog geen superheldenfilms gehad gebaseerd op een zwart personage. Dus nu in 2018 komt de film van 'Black Panther' uit.

DD: Ja, dat vind ik ook wel een grote stap. Algemeen, film is toch meestal zo van ... 'Gods of Egypt' is eigenlijk een prachtig voorbeeld.

BD: Film nog niet gezien.

DD: Dat 9/10 zijn blanke. En dat is 'Gods of Egypt' van heel vroeger en dan weet je ook van allee ... Als je naar Egypte gaat, hoeveel blanke ga je zien? Dat is eigenlijk een mooi voorbeeld, spijtig genoeg in de recente tijd.

BD: Als je dat eigenlijk realistisch wil maken met de blanke dan moet je ze eigenlijk allemaal verbranden. Het zijn allemaal rooie. Nee, geen indianen, rooie (groep lacht).

A: Is dat iets waar jullie op wachten? Op een vrouwelijke superheldenfilm of een van 'Black Panther' zo?

DD: Met 'Black Panther' wel, toen dat ik zijn introductie zag, dan hoopt eik wel op een film. Dat is eigenlijk heel snel uitgekomen dat er een zou uitkomen. Dan was ik wel euforisch.

AV: Wanneer was dat? 18?

A: 2018 'Black Panther' en 2019 'Captain Marvel'.

BD: Ik heb dingen ervan gezien. Allee, fragmenten voor 'Civil War' uitkwam. Op een of andere manier ja, ik was bezig aan mijn BAP dus ik had veel tijd. Op mijn computer ben ik op een of andere manier veel informatie te weten gekomen. Van 'Black Panther' dan eigenlijk. Dat is wel een chique ding. Ik vond een beetje elementen in die gelijkaardig waren met 'Batman' eigenlijk ook. En toen dat er een film was en dat ze zeiden dat het een eerste zwarte ging zijn, dan vond ik dat wel goed eigenlijk ook. Mij schrikt het absoluut niet af. Ik sta er eigenlijk ook gewoon niet bij stil dat er enkel blanke superhelden geweest zijn. Maar ik vind het ook wel goed dat er een keer een zwarte bij zit. Niet per se omdat het een zwart is. Het is een personage en het feit dat hij zwart is eigenlijk of van Afrikaanse afkomst is. En dat het niet specifiek zo 'America' is of zoiets eigenlijk. Dat vind ik wel chic eigenlijk ook.

DD: Ja, dankzij 'Iron Man', 'War Machine'. Dat is ook een zwarte persoon. Direct een van de eerste producties, mét een zwarte persoon. Dat vond ik ook wel redelijk vroeg.

AB: Er zitten daar toch nog zwarte mensen in. In S.H.I.E.L.D. (groep praat door elkaar). Dat is toch ook al van in heel het begin?

BD: Ik vind het dan toch een beetje anders. Samuel L. Jackson zie je ondertussen als Samuel L. Jackson en niet als een zwarte. Dat is toch een beetje anders, vind ik. (Groep lacht). Ik dacht dat het Denzel Washington was. En aja, in 'Batman', Morgan Freeman.

A: Ja, we praten wel over diversiteit, maar in welke mate is dat voor jullie nodig binnen die superheldenfilms? Dat er wel diversiteit aanwezig is?

DD: In principe, in de tijd van nu zou dat geen kwaad kunnen. Waarom? Iedereen heeft ook de mening van man vrouw zijn gelijk. Gelijk vroeger was dat niet zo. Als je die tijdlijn doorzette toen gelijk nu zou je problemen veroorzaken, denk ik. Maar nu ... Het is op een of andere manier nodig.

A: Wil er nog iemand iets zeggen?

BD: Ja, voor bepaalde ... Ik denk vooral voor de ... Ik denk dat degene die heel snel worden beïnvloed en dat het dan niet slecht is dat er wel diversiteit is. Maar voor mij persoonlijk ... Ik zie een zwarte als een zwarte. Dat is een persoon met een andere huidskleur en ik zie een blanke als een persoon met een witte huidskleur. Ik zit met heel weinig voor ... Allee, ik heb natuurlijk vooroordelen. Iedereen heeft dat wel. Maar dat ... Mij gaat dat het beeld van zwarten niet zo snel speciaal veranderen eigenlijk. Het is daarmee dat ik er niet te veel bij stil sta waarschijnlijk ook.

A: Nu, onlangs is er in een interview met een van de topmannen van 'Marvel' sprake geweest van een homoseksueel of een lesbisch personage in de toekomst van de films. Dat zal geïntroduceerd worden. Het ligt nog niet vast of het homoseksueel of lesbisch gaat worden, maar staan jullie daar voor open? Zo'n personage binnen de films?

DD: Dat heeft totaal geen invloed eigenlijk op de films zelf.

AV: Ik zou er wel niet in verschieten als er mensen zouden zijn die dat erg vinden. Allee, ik zou dat niet ... Ik denk dat je daar nog van zou verschieten.

DD: We zijn nog niet over die drempel heen, dat is waar. Schoon voorbeeld in Amerika.

BD: Het enige probleem dat ik daar een beetje mee heb is niet ... Absoluut niet tegen homoseksuelen ofzo van gelijk welk geslacht. Maar je hebt er die dat dan zo willen introduceren, die homoseksualiteit, en dat moet dan al de aandacht krijgen. Het is bijna ...

AV: Ja, je kan overdrijven.

DD: Je kan drijven en je kan overdrijven.

BD: Dan heb je zo alle personages binnen de film en die homo. Wat je moet behalen eigenlijk is dat iemand die homoseksueel is gelijk deel kan uitmaken en hetzelfde kan functioneren zonder dat hij speciaal de aandacht moet trekken of ... Dat dat gewoon een personage is eigenlijk en dat dat gewoon een deel is van het personage eigenlijk zonder dat dat eigenlijk alle aandacht moet trekken. Je moet zien ... Stel nu dat 'Iron Man' zo is, dan moet je niet zeggen van: 'Die homo met zijn superkrachten.' Dat is 'Iron Man' en hij is homo, allee. Of niet dat je erbij zegt van: 'Hij is homo.' Maar als je het personage beter kent, weet je dat hij homo is. Dus het mag niet de volledige aandacht trekken eigenlijk, want dan ga je gewoon weer stereotyperen.

DD: Want de aandacht gaat ook niet naar zeg maar de heteroseksualiteit in de films. Dat gaat ook niet daarnaartoe. Dan moet het ook niet met de homoseksualiteit, dat het ernaartoe gaat.

BD: Het is dat.

DD: Het mag erin zitten. Gelijk hoe dat BD zegt. Je kan drijven, maar je kan overdrijven.

A: Wat wil je liever zien? Een lesbisch personage of een homoseksueel personage?

DD: Dat maakt echt niet uit.

AV: 'Wonder Woman' gaat lesbisch zijn.

DD: Dat is 'DC', hé.

BD: Lesbisch, maar dat is ook omdat ik hetero ben (groep lacht).

AV: Ja, het heeft weer met dat te maken.

DD: Het gezond verstand komt ook naar boven. Zoals dat ze zeggen.

BD: Mijn tweede verstand.

AV: Dat gaat de mensen niet afschrikken denk ik. Een lesbische.

A: Een homoseksuele wel?

DD: Maakt niet uit.

AB: Het zijn ook meer mannen die ernaar kijken, hé.

DD: De dag van vandaag schrik je daar nog van, hoor.

A: Zou je daar terughoudend zijn ten opzichte van een homoseksueel personage?

AB: Ik vind dat persoonlijk wel.

A: Ja?

AB: We zijn nu pas eigenlijk over huiskleur heen, maar over dat ... Daar gaat er nog jaren over gaan.

BD: Ik zou het eigenlijk de max vinden moesten ze in een of andere 'Avengers'-film of gelijk welke dingetjes. Dat er zo een superheld of waar er verschillende superhelden inzitten. Dat er een personage aan het babbelen is met 'Iron Man' en dat hij zich zo out als homo en dat 'Tony Stark' zo zegt van 'So what?' en dat hij dan zo verder doet zo. Dat het echt zo onverschillig ...

DD: Dat klinkt wel als 'Tony' van zo te reageren.

BD: Awel ja. So what ja.

DD: En ik heb vanmorgen appelsap gedronken. Ok, so what, dagdagelijkse dingen (groep lacht).

BD: Dat je dan echt hebt van. Als je zo bent ben je zo, hé. Maar voor mij ben je gewoon ... ben je nog altijd hetzelfde, hé.

DD: Dat zou een invloed hebben op mensen.

AV: Hé?

DD: Dat zou een invloed hebben op mensen, een positieve hé.

BD: Als is het maar één ... Allee, als je het maar op een van die dingen zeggen, in een van de dialogen. Dat dat meer invloed zal hebben dan meer, allee ... Dan dat je de personages om de minuut hoort zeggen: 'Hèèy ...'. Ik vind die die overvrouwelijk gaan. Die enkel maar met hun eigen kleren bezig zijn. Anderen gaan beoordelen door de kleren dat ze aan hebben. Alles zo verwijven. Met de 'tss' en 'hèèy'. Op die manier eigenlijk praten.

AV: Gelijk 'Deadpool' eigenlijk soms (groep lacht).

AB: Dat is komisch dan.

A: Nu, alle personages, ja, sommige hebben superkrachten, maar we gaan dat even eens opzijschuiven. Maar hoe realistisch vinden jullie dat die personages eruitzien? Zowel mannen als vrouwen? Dus ...

DD: Superrealistisch.

A: Wablief?

DD: Superrealistisch. Zonder superkrachten? Gewoon personages zonder superkrachten?

A: Gewoon de personages zelf. Hoe realistisch vind je ze. Dat mag ook qua innerlijk zijn. Qua uiterlijk.

DD: Om eerlijk te zijn. Stark Industries dat is, dat vind ik misschien een klein beetje overdreven voor de tijd van nu. Want die technologie dat ze daar hebben, dat zijn dingen die wij maar van kunnen dromen en we nog jaren van kunnen dromen.

A: Mar het gaat over de personages.

DD: Ja, ik weet wel, maar hij bedenkt dat allemaal. Dus dat maakt het een beetje onrealistisch. Maar voor de rest ...

AV: Het gaat allemaal een beetje te rap, hoe dat hij het allemaal weet.

DD: Het is eigenlijk een dagdagelijks ding. Dat dat al honderd jaar bestaat voor hem. Dat hij dat al ... Allee, ja. Dat maakt het wat ...

AB: Gelijk als je 'Captain America' bekijkt.

DD: Die is wel realistisch, vind ik. Maar als je zijn tijd erbij rekent (lacht).

AV: Zijn spieren zijn niet realistisch, maar ...

DD: Ik vind het realistischer of die van 'Thor'. 'Thor' kan zo ... Die is gemaakt om te overdrijven.

BD: Ik vind behalve de superhelden, en het is ook al beter eigenlijk, maar de superhelden die meer fysieke kracht hebben eigenlijk zelfs. Die echt sterktes hebben eigenlijk. Die superhelden hun love-interest vind ik dan onrealistisch in die zin van, ze moeten normale mensen voorstellen die dan eigenlijk wel heel heel knap zijn. Of heel sterk zijn en al. Maar dan heb je bijvoorbeeld in de nieuwe film gelijk 'Ant-Man' dat is dan eigenlijk echt een gewone persoon, hé.

DD: Dat is wel waar, ja.

BD: De love-interest is dan eigenlijk ook wel weer een hele knappe eigenlijk. Maar het is ook wel niet. Allee, in de strips hebben ze dan tetten van hier tot in Tokio eigenlijk. Dat si dan wel niet het geval.

DD: Dat is comics, hé.

BD: Ze gaan dat ook niet aanpassen met CGI dat ze ik weet niet hoeveel grotere borsten hebben. Dat is eigenlijk ook wel goed. Maar het zijn eigenlijk wel altijd knappe vrouwen, dat komt wel altijd terug.

A: Waarom denk je dat dat allemaal knappe vrouwen zijn?

BD: Allee, ja, dat trekt meer aan, hé.

DD: Dat is wel een feit. Het is voor ...

BD: Allee, het is cru gezegd eigenlijk. Maar je gaat niet je moeder willen zien in een reclame voor shampoo ook, hé (groep lacht).

DD: Depends (lacht).

AB: Iemand anders zijn ma (lacht).

BD: En in de credits dan zeggen van niet die persoon maar die zijn moeder (lacht).

AV: And she was played by his mom. Stiffers mom (lacht).

A: Dus voor jullie zijn de personages dan wel realistisch eigenlijk?

DD: Ja, toch wel.

A: En misschien zo als je denkt naast de hoofdpersonages. De nevenpersonages en figuranten. Dat is nu nog niet aan bod gekomen. Vinden jullie dat realistische personages?

BD: Ja.

DD: Ja, toch wel. Dat is een van de pluspunten van 'Marvel' vind ik.

BD: Ik vind behalve de hoofdpersonages die toch wel iets minder realistisch zijn zonder dat ze er eigenlijk helemaal over gaan.

AV: Ze zijn hoofdpersonages voor iets, hé.

BD: Ja, dat is het, hé.

AV: Ze kunnen bijna niet anders.

BD: Ja, inderdaad. Ze kunnen bijna niet anders. Behalve de hoofdpersonages die dan iets minder realistisch zijn zonder dat ze in overdrijving gaan, vind ik al de zijpersonages eigenlijk wel goed. Of dan de villain kan dan een beetje overdreven zijn, maar ja een villain is ook een villain, éh. Dat zijn mensen met superkrachten, hé. Je kan daar niet zomaar dinge van de plaatse zetten, hé.

A: Goed, dat waren eigenlijk mijn vragen. Hebben we iets gemist tijdens dit gesprek? Dat je dacht van we gaan daarover praten, maar dat we er niet over gepraat hebben?

DD: Niet echt eigenlijk.

A: Iets dat je zelf nog wil toevoegen ofzo? Bijvoorbeeld series zijn nog tamelijk veel aan bod gekomen.

DD: Ja, dat is waar.

A: Allee, wie heeft er allemaal de series bekeken van 'Marvel'?

AV: 'Daredevil' moet ik nog zien.

AB: 'Daredevil' heb ik al gezien.

BD: Alletwee de series eigenlijk.

DD: Ja. We mogen van seizoen twee [van Daredevil] niet praten. A zit daar nog niet.

AB: 'Arrow', wat is dat?

DD: 'DC'. Dat is 'DC' comics.

BD: Dat is 'DC'. Dat is samen met de 'Flash'. 'Flash' is ook heel goed.

AV: Hij is ook rood.

BD: Green arrow (licht).

DD: Green lantern (licht).

AB: Is dat ook 'Marvel'? Green Lantern?

DD: Nee, dat is allemaal 'DC'. We hebben eigenlijk alle 'Marvel' characters feitelijk opgenoemd. Behalve 'Doctor Strange'.

BD: Dat is dan ook weer een normalen eigenlijk, hé? Allee, fysiek gezien toch?

DD: Dat is 'Superman' in 'Marvel'.

BD: Fysiek gezien toch. Dat vind ik dan ook gepast eigenlijk.

DD: Ik verlang wel naar die. Naar 'Doctor Strange' de film.

AV: En van 'Marvel' daar, die ga uitkomen, 'Captain Marvel'. Wie is dat? Of wordt dat nog geïntroduceerd?

DD: Ja, dat moet nog geïntroduceerd zijn.

AB: Waarom 'Captain Marvel'?

DD: Dat is van de strips.

A: Ja, zo noemt ze in de strips ook.

AB: Ah, in de strips bestaat ze al?

DD: Ja. Alles in de films is niet puur comic-based, maar komt toch wel vanuit de comics.

AB: Dus eigenlijk is ze al een soort van geïntroduceerd?

DD: Als je naar de stripwinkel gaat ja.

AB: Niet dat ik het ga doen, hoor. Nee, maar ik zie liever de films.

BD: Ik heb er twee voor niets gekregen. En een is met 'Guardians of the Galaxy'. En 'Iron Man' staat er bij.

A: Ah, de Nederlandstalige uitgaves dan?

BD: Ik denk het. Ik heb ze eigenlijk heel lang laten liggen bij een maat. Ik heb ze zelf nog niet kunnen lezen. Ik weet enkel dat 'Iron Man' erbij staat.

A: Ik heb die strips ook.

BD: En Groot ziet er ook zo heel anders uit.

A: Misschien nog eens als laatste een vergelijking maken tussen de 'Marvel'-series en de 'Marvel'-films? Want iedereen heeft toch wel minimum een serie gezien, hé, van 'Marvel'?

DD: Eigenlijk wel als je 'Daredevil' hebt gezien hé [tegen AB].

AB: Ah, ja, ok.

A: Kan je iets vertellen over diversiteit als je een vergelijking maakt tussen de 'Marvel'-series en de 'Marvel'-films?

DD: Details liggen hoger, hé. Ze hebben meer tijd om details te steken. Meer ruimte ja.

AV: Je bent meer betrokken ja. Je voelt meer mee met Jessica Jones dan met de films.

DD: Ook met Jessica Jones ...

AV: Dat is ook omdat het langer duurt, hé.

DD: Maar gelijk met Jessica Jones ...

BD: Ja, characters moeten gebouwd worden zonder dat je daar veel ...

AV: We weten meer erover, dus ...

DD: Gelijk in 'Jessica Jones' ... Ze vernoemt de 'Hulk', ze vernoemt 'Iron Man'. Ze vernoemt ze effectief. Dus weet je wel effectief: het ligt in hetzelfde universum. Het ligt drie blokken verder van haar feitelijk, want ze zijn ook niet ver van 'Hell's Kitchen'. Dus vroeg of laat zie ik nog een crossover in een van de twee series gebeuren. Van 'Daredevil' en 'Jessica Jones'.

A: Dat is al gebeurt, hé.

DD: Is het al gebeurd?

A: Op het einde van 'Jessica Jones' was er een crossover.

DD: Dat herinner ik me niet. Dat is het enige dat ik mij niet herinner.

A: Goed, wat waren de belangrijkste dingen waar we over gepraat hebben vandaag? Dus het belangrijkste dat we hier gezegd hebben?

DD: Ik weet het niet persoonlijk.

BD: Bepaalde dingen die constant terugkomen. Die een beetje aan het veranderen zijn ook. Dat het toch wel stilletjes aan begint te komen dat vrouwen eigenlijk wel kunnen staan. Het is dan niet echt in de film, maar vooral in de serie eigenlijk. De 'Witch', de 'Scarlet Witch' begint daar ook al een beetje in te veranderen.

DD: Ja, dat is ook waar.

BD: Eigenlijk standalone characters. En dat is denk ik het belangrijkste. En diversiteit eigenlijk ook maar ... Dat er nog geen homoseksualiteit in betrokken is geweest. Maar stilletjes aan wel kan komen.

A: Van de rest hetzelfde of?

DD: Ja dezelfde mening als BD.

AB: En dat ik nog bepaalde dingen moet bekijken (groep lacht).

A: Bedankt voor het gesprek alleszins!

Focusgroep 6

Datum:	02/05/2016
Locatie:	Korte Meer 11, GENT 9000
Tijdsduur:	17u00 - 18u00
Moderator:	Kenneth Baert
Groepsamenstelling:	Mannelijk homogene groep
Aantal deelnemers:	4 deelnemers

A: Welkom in het groepsgesprek rond vrouwelijke personages in de films van 'Marvel'. Nu, dat zijn de film van 'Iron Man' 2008 tot en met ... Nu, mag 'Civil War' er ook bij betrokken worden, tenzij er mensen zijn die geen spoilers hebben, die het nog niet gezien hebben.

AC: Ik ben zaterdag geweest.

A: Ok. Nu als je wil praten over de series en zo, dat mag natuurlijk ook. Maar de focus ligt op de films. De vragen zijn gericht naar jullie meningen dus juiste of foute antwoorden bestaan niet. Dus vertel maar. Het gesprek duurt een uurtje, dus ik zie dat het nu tien na vijf is, dus tien na zes ongeveer. Maar een van de personen moet vroeger weg, maar dat is geen probleem voor de rest van het focusgroepsgesprek. En alles wordt opgenomen via een audiorecorder, maar nadien, dus in de thesis zelf. Het is in het kader van een thesis. Zullen de namen niet vermeld worden en zo. Dat zijn codenamen. Ik denk eraan om mensen te gebruiken uit de films dus als er mensen zijn die echt 'Captain America' willen zijn, dan moet je dat nu zeggen.

AC: Doe mij maar 'Agent Coulson' dan (lacht).

A: Voilà. Als er vragen of problemen zijn tijdens het gesprek dan mag je me gerust onderbreken. Nu, ik stel voor dat we kort eens elkaar voorstellen ... onszelf voorstellen. Misschien daarbij je favoriet 'Marvel'-personage uit de film vermelden. Favoriete film en of dat je al dan niet fan bent van de films.

AC: Het gaat enkel over de 'Marvel'-films en niet over Sony en Fox bijvoorbeeld?

A: Ja, maar dat mag zeker aan bod komen tijdens het gesprek. Maar bijvoorbeeld sommige vragen die ik stel gaan over die films gaan. Dus je mag zeker zelfs ... Je hebt mensen die soms bang zijn om iets te vermelden van 'DC', maar dat mag zeker ook. Als je daar een vergelijking wil maken bijvoorbeeld. Zeker niet voor terugschrikken. Nu, ik ben Kenneth. Mijn favoriet 'Marvel'-personage is Captain America. Favoriete film is waarschijnlijk 'Civil War', maar ik heb een slechte ervaring met de film omdat ik hem in 3D gezien heb en ik had een slechte 3D-bril. Dus ik zou hem nog een keer moeten zien voordat ik definitief kan zeggen 'Civil War'. En zelf ben ik zelfs een actieve fan van 'Marvel' omdat ik zelf fan art

maak en zo. Schilderen. Ik maak schilderijen van bepaalde personages uit de films. Ik stel voor dat we anders links verdergaan.

AC: Ok. Ik ben AC. Ik ben twintig, zeg 22 jaar, fan van comics. De films ... Mijn favoriete personage was van kinds af was dat 'Wolverine'. En mijn favoriete film ... Een beetje moeilijk. Misschien 'Civil War', maar dan toch eerder 'Guardians of the Galaxy', ja.

SC: Hallo, ik ben SC. Mijn favoriete film van 'Marvel' is 'The Avengers'. Mijn favoriete personage misschien 'Iron Man' zelf. Of misschien 'Black Widow'. Maar echt dan vooral voor 'Scarlett Johansson'. Ik heb eigenlijk niet zoveel films al gezien van 'Marvel'. Maar ik ben eigenlijk echt wel fan van de series. 'Jessica Jones'. 'Daredevil'. Ik ga nu ook het tweede seizoen van 'Daredevil' bekijken. Dus ik ben er misschien wat laat aan begonnen aan de films, maar ik ga daar zeker nog wel aan beginnen. Dus ja ...

BS: Ik ben BS. Ik heb vroeger 'Spider-Man'-comics gelezen dus ik ben eerder wel een 'Spider-Man'-fan. Dus ik ben eigenlijk heel blij om te zien dat in 'Civil War' 'Spider-Man' eindelijk de presentatie krijgt wat hij verdient. En mijn favoriete film is 'Guardians of the Galaxy' zonder twijfel, ja.

JJ: Hallo, ik ben JJ. Ik ben nog maar heel recent, zo 5 jaar, bezig geweest met *geeky stuff* en zo. En mijn favoriete personage is 'Professor X' van de 'X-Men'. En mijn favoriete film is de eerste 'X-Men' van vroeger met McCoy en zo. Had die een subtitel?

BS: Nee, dat was gewoon 'X-Men'.

AC: 'X-Men'.

JJ: Ja, de eerste 'X-Men'

A: Ja, goed. Super. Nu, ik zie dat jullie je pagina daarop hebben. Je mag die een keer omdraaien als je wil. En we gaan gewoon beginnen met een heel casual brainstorm eigenlijk. Je mag gewoon in het midden het woord superheldenfilm schrijven. En wat dan eigenlijk de bedoeling is dat je de komende vijf minuten eigenlijk alles opschrijft dat in je opkomt, zonder grenzen eigenlijk. En daar gaan we dan straks op ingaan.

[...] voorbereiding [...]

SC: De opdracht was wat er u te binnen schiet (reactie op blik van JJ op het aantal neergepende woorden van SC).

BS: Associatie.

A: Goed, is er iemand die zijn woorden wil delen?

SC: Moet ik anders beginnen? (Instemming groep).

AC: We gaan op jou verder bouwen.

SC: Ja, dus het eerste dat ik aan denk is 'Superman'. Dat is de eerste echte superheld, denk ik hé? Die hoort niet bij 'Marvel', denk ik?

BS: Dat is 'DC'.

SC: Dat is 'DC', ja. Dan ook humor heb ik opgeschreven, omdat dat wel iets is dat de laatste tijd meer en meer belang aan gehecht wordt. Zeker ook in superheldenfilms. Ik heb ook laatst gelezen dat 'Suicide Squad' overwogen van te *reshooten* zelfs.

AC: Ze zijn al bezig.

SC: Of ze zijn al bezig. Gewoon omdat er te weinig humor in zat. En dat is wel iets dat als je kijkt naar 'Deadpool'. Dat heeft ik weet niet hoeveel succes gewoon door die humor eigenlijk.

AC: Ja, de kritiek was vooral omdat 'Batman vs Superman' op twee en een half een grap bevat die eigenlijk niet grappig was.

JJ: Ik weet niet eens waar dat hij zat.

AC: 'Is she with you? I thought she was with you?' Wat dat niet grappig is, want je hebt net een scène van tien minuten gehad waarin dat duidelijk wordt dat 'Batman' 'Superman' ...

SC: Het was nochtans een succes ook, hé? Ook al zat daar geen humor in. Mensen gingen wel gaan kijken naar 'Batman vs Superman'.

AC: Ja, ja, maar ...

SC: Dat is een uitzondering waarschijnlijk?

JJ: Dat is hetzelfde als je gaat naar een crash van de Hindenburg gaan zien. Ik bedoel maar.

SC: Ja, het is dat.

JJ: Er zijn er ook veel naar daar gaan zien, dus.

SC: Dan heb ik ook cliché. Dat is misschien negatief, maar ergens denk je daar wel aan bij die superheldenfilms.

A: Zoals

SC: Ja, je weet hoe het gaat eindigen, hé. Daar zijn de scripts wel nogal veel op vooruit gegaan. Veel meer zijlijnen. Dus dat is wel een positieve evolutie. Wat heb ik nog. Sequels, dat valt echt wel op. En ik heb vrij weinig films van 'Marvel' gezien. En dat is ook direct ... de drempel is veel hoger voor bijvoorbeeld naar 'Captain America: Civil War' te gaan. Als je 'Iron Man' en 'Iron Man 2' nog niet gezien hebt. Allee, je moet van langs achter opnieuw beginnen om mee te zijn. Want waarschijnlijk is er ieder jaar een nieuwe 'Marvel'-film. Of meerdere zelfs.

AC: Zes maanden.

BS: Meerdere.

SC: Zes maanden zelfs. Wat goed is natuurlijk voor de echte fans, maar ik vind dat moeilijk om mee te zijn.

AC: Het gevaar van de oververzadiging.

BS: Bwo, ik denk dat oververzadiging ... Ik denk dat zolang dat die films goed blijven. Zolang dat die goed uitgeschreven personages bevatten. Dat die goed geregisseerd zijn en zo. En dat het constant nieuwe verhalen zijn met nieuwe tonen en nieuwe allee sferen eigenlijk binnen die films. Dan denk ik dat die film wel kunnen blijven bestaan. Ik denk dat als je zo zes films doorheen een jaar waarin dat de personages helemaal niet goed uitgeschreven zijn end at het verhaal zo wat redelijk hetzelfde is. Dan kan ik mij voorstellen dat het publiek zo wat er wat moe van wordt. Als je dan zo verhalen krijgt zoals 'Guardians of the Galaxy' dat dan een soort van *space opera* is ofzo. Tegenover 'The Winter Soldier' wat dan eigenlijk een politieke thriller is eigenlijk. Het superheldengenre dat is niet zo een genre. Ja, dat zijn verschillende genres, vind ik.

AC: Het is een subgenre dat altijd andere genres incorporeert om origineel te blijven.

BS: Want Steven Spielberg heeft overlaats ook eens gezegd in een interview dat hij vermoedt dat de superheldenfilm, dat dat zal uitsterven zoals de westerns. Maar als je kijkt naar de westerns. Westerns zijn westerns.

SC: Dat wordt nog altijd gemaakt ook hé. Maar dan in modernere ...

BS: Ja, en daar kan je ook niet ... Dat is één genre, maar gelijk superheldenfilms daar kan je zoveel meer insteken en dat hee 'Marvel' denk ik ook al verschillende keren laten zien.

AC: Maar ik denk wel wat die sequels betreft en wat je ook zegt van dan heb je zes films op een jaar. En het publiek wordt ook wel wat getriggered dat ze de verplichting voelen om ze te zien. Zelfs als het geen rechtstreekse sequel op een andere film is. Je moet als je 'Iron Man' 1, 2 en 3 gezien hebt dan moet je 'Avengers' 1 en 2 gezien hebben. Of 'Age of Ultron'. En dat kan hen misschien op den duur

wel parten gaan spelen. Zelfs 'Guardians of the Galaxy' die er een heel stuk los van hangt, heeft er toch een van de 'infinity stones'. Alhoewel noem ik ze nog altijd 'infinity gems'. Maar ik ben op die manier via comics ... Ja. Maar dat zit er dan in en 'Thanos' komt er dan in voor. En die is ook al in 'Thor' langs geweest. Dus het blijft allemaal aan elkaar hangen. Ik vind momenteel zonder dat je ... Misschien moet je 'Avengers' ook gezien hebben als je ... Voor 'Captain America' bijvoorbeeld. Maar als je gewoon van twee naar 'Civil War' gaat, lijkt mij wel dat je meekan.

BS: Ja. Ja, ik dnek ook niet ...

AC: Ja, 'Age of Ultron' zelfs. Ja, ok. Dan weet je niet waar 'Vision' vandaan komt, maar dat is nu ook zo geen ramp.

BS: Nee, inderdaad. Ik denk nu ook niet dat het publiek verplicht is om inderdaad ...

AC: Maar ...

BS: ... maar ze gaan wel inderdaad zo personages ...

AC: Ik heb het gevoel dat ... Ik heb ook veel vrienden en zo die niet naar alle films gaan en dat is ook een probleem lange tijd geweest met de comics. Dat als je ze niet allemaal gelezen had, dan gaven ze je bijna opzettelijk het gevoel dat je niet mee kon.

JJ: Dat is ook een van de redenen waarom ik daar nu niet aan begin, aan die comics te lezen. Omdat ik soms heb van als ik ene lees dan moet ik die andere ook lezen en dan begint dat te escaleren en ... Wat ik nu koop zijn zo van die hardcovers. Dat je zo gewoon ...

AC: Omnibussen zo.

JJ: Ja.

AC: Of je blijft gewoon weg van superhelden omdat je die al in de films hebt en je probeert iets anders. Er is een hele wereld van Japanse comics.

BS: Ja, ik denk dan ook aan de andere kant als het publiek dan heeft van 'The Vision' waar komt die vandaan. Ik wil die andere films wel eens zien. Dan zijn ze toch geïnteresseerd. Dus zolang dat ze interesse tonen inderdaad om die personages te leren kennen, dan denk ik inderdaad ...

JJ: Dat kan voor 'Marvel' ook een marketingtechniek zijn.

AC: Dat is het zeker. Daarom zit 'Spider-Man' ook in 'Civil war'. En kwam er op het einde 'Spider-Man will return'.

JJ: Ah, dat had ik niet gezien.

AC: Dat is helemaal op het einde.

BS: Helemaal op het einde van de film.

JJ: Zolang ben ik niet blijven zitten.

SC: Superhelden blijven gewoon ook altijd. Mensen hebben dat ook nodig, hé. Mensen hebben superhelden nodig. Zeker in tijden als vandaag. Ik denk niet dat dat genre snel zal ...

BS: Ik denk dat ook niet. Zolang dat ... En ik herhaal, zolang dat de films blijven anders zijn van elkaar. Dat ze divers zijn. Denk ik dat we daar niet snel mee van gaan worden.

JJ: En superheldenfilms zijn ook steeds meer filosofischer aan het gaan. Want nu met deze laatste ging het over de filosofie van: 'Zijn superhelden wel goed met al hetgeen dat ze daarrond doen en ...' En was daar ook een heel thema van wraak in. Is wraak wel goed? Het stelt toch wel meer dan enkel van: 'Oh, we gaan hier de 'damsel in distress' gaan gebruiken en het is gedaan.' Het gaat wel meer ... Er komt wel meer bij te pas tegenwoordig.

SC: Je ziet dat ook als je de vergelijking maakt tussen 'Daredevil' de film, wat dat eigenlijk niet zo goed was en de serie. Dat is toch ... Hoe dat dat uitgewerkt is.

JJ: Maar je ziet hoeveel jaar ... Als er zoveel jaar tussen zit. En hoeveel evolutie dat er is van filosofie in de films en dingen. Je ziet dat groot verschil. Hoe dat mensen meer willen uitgedaagd worden op vlak van nadenken over bepaalde thema's.

AC: Als je ook kijkt bijvoorbeeld 'Daredevil' is ook pre 'Iron Man'. En 'Iron Man' is een film ... Misschien 'X-Men' nog, maar die komt nog voor 'Daredevil', hé. Maar 'X-Men' heeft eigenlijk de muur voor het eerst omgegooid, want daarvoor had je Tim Burton zijn 'Batman'. En die hangt als je die nu bekijkt nog teveel vast aan zo de parodie van wat het eigenlijk is van de series. En als je dan kijkt naar de Tim Burton 'Batman' en de 'Christopher Nolan 'Batman' of 'Daredevil' en 'Iron Man' waar dat er zoveel jaar tussen zit. Dan zie je ook, ja, in 'Daredevil' wisten ze ook nog niet wat ze met zo'n superheld moesten gaan doen. En dan krijg je zo een beetje een stockplot en een beetje een bizar, extreem personage dat niet veel subtiliteit heeft.

JJ: en dan ook vroeger, dan was dat meer van: 'Oh, dat zijn toch maar kinderen die daarnaar gaan zien. We gaan dat niet te moeilijk maken.' Mensen zijn steeds meer gaan zien dat ze daar ook een andere boodschap in kunnen steken. En hebben ze daar meer serieuzer mee gaan ...

BS: Het zijn ook meer mensen die de comics gelezen hebben en begrijpen. Ik denk dat dat vooral het belangrijkste is met de films van vandaag. Vroeger werd dat inderdaad gezien als van: 'Oei, dat is

iets van de comics dus we gaan daar iets onnozel van maken. Dus dan is het voor zowel kinderen als volwassenen.' Maar daar zijn ze van afgestapt.

JJ: Want als je zo film krijgt, krijg je zo gelijk de 'Mario Movie' van 'Super Mario Bros' dat totaal niets te maken heeft met het spel.

BS: Nee, een beter voorbeeld. Schumacher's 'Batman'.

AC: Of die recente film met die Jaren '80 ... Pixels. Maar dat is ...

SC: 'Adam Sandler' doet mee, dus dan weet e dat toch (groep lacht).

AC: Een minder bekend voorbeeld is 'Jonah Hex'. Dat ook een western is die in de comics ook wel werd bekeken als om de film zo een beetje een 'Supernatural'-twist aan te geven om zo de westerns een beetje interessanter te maken. Maar op dat moment tonen de comics wel hoe je een mooie, solide western kon maken. En dan is het vooral de vraag van mij: 'Waarom noemen ze dat ding dat ding dan ook 'Jonah Hex' als het dan toch niet lijkt op het bronnenmateriaal?' Dat heb je dan ook voor een stuk met Schumachers 'Batman' en 'Daredevil' wel minder. Dus ik denk dat die films eigenlijk gewoon iets meer een gebrek aan visie tonen. 'Ghost Rider' bijvoorbeeld. Ook al kan je daar misschien van zeggen dat personage is nog redelijk authentiek. Het verhaal is gewoon slecht.

JJ: Het ding is ook dat uit zich niet alleen in de films, maar bijvoorbeeld in games en andere merchandising bijvoorbeeld ook. Ik heb bijvoorbeeld als troostprijs het PSP-spel van 'Ghost Rider' gekregen. Een van de slechtste spelletjes die ik ooit heb gespeeld. Dat is gewoon van als de visie al van de *source* niet goed is. Van als de overgang van de dinge niet goed is dan gaat de rest ook niet goed zijn.

AC: In videogames, zeker in die *licensed* videogames, heb je altijd wel die verhalen. Dat is gewoon ... Ze kleven er een naam op en ze hebben een goedkope *engine* en dan verkoopt dat meer dan als de naam er niet op zit.

JJ: Maar tegenwoordig maken ze er terug beter, hé? Bijvoorbeeld, allee, het is nu, allee ... De 'LEGO'-versies van 'Avengers' is wel goed. 'DC Online', alhoewel repetitief soms, is nog altijd een stevig spel.

A: Jij zei daarnet iets van 'damsel in distress'. Had er daar nog iemand iets van opgeschreven? Iets in die aard? (Groep zegt collectief van nee). Ah ja, omdat ... Misschien een keer zeggen waarom dat jij (JJ) dat gezegd hebt daarnet?

JJ: Omdat ... Het ding is, vroeger had je dat altijd. Je had ... Bijvoorbeeld 'Lois Lane' was in gevaar of de nieuwe ...

AC: 'Vicky Vale'.

JJ: Ja, ja. Of 'Vicky vale' die in de problemen zat en dat was wel met 'Superman' dat toen met ... degene die in zijn rolstoel zit. 'Christopher' ...

A: 'Reeves'.

JJ: 'Christopher Reeves', ja. Die zijn 'Batman' was altijd van ...

AC: 'Superman'.

JJ: ... ja, de vrouw was gevangengenomen. Of ook bijvoorbeeld de laatste 'Spider-Man' was dingge vastgenomen, maar je ziet daar een heel groot verschil in over de eerste 'Spider-Man' als deze 'Spider-Man'. Want deze vriendin, van de laatste film, dat was nóg een professor, dat was een geleerde. Die kon op haar eigen benen staan. Die stond er wel. Ze was misschien wel in gevaar, maar ze was zeker geen 'damsel in distress'. Ze was gewoon iemand vastgenomen als *leverage* om tegen 'Spider-Man' te vechten. Dus je ziet dat er een hele grote evolutie is en 'damsel in distress' tegenwoordig is er ... Is er misschien nog wel, maar zeker niet zoveel als nu. Want je hebt bijvoorbeeld 'Scarlet Witch' die nog wel emoties toont en menselijk is. Maar niet zo van: 'Oh my god, het zijn vrouwelijke gevoelens.' En Scarlett Johanssons 'Black Widow' die gewoon iedere zwaarbewapende man van middelbare leeftijd neer kan halen, alleen. 'Damsel in distress' is niet echt weg zal ik zeggen, maar ze zijn wel in de minderheid.

SC: Dat is ook iets dat niet enkel zo bij 'Marvel' is, hé.

BS: Ik vind dat dat toch nog wel heel veel aanwezig is qua vrouwen. Zeker als je ziet naar de films, alle voorgaande films. Wie waren de *lead-actors*? Dat waren allemaal mannen, hé?

JJ: Ja, dat is waar.

BS: En ze hebben nog maar sinds kort dan *geannounced* dat ze 'Captain Marvel' gaan maken. Wat nog maar de eerste 'Marvel'-vrouwenfilms zou zijn. De eerste 'Marvel'-film met de vrouwelijke hoofdrol zou zijn.

AC: Van 'Captain America'. Van 'Iron Man'. Van 'Thor'. 'Doctor Strange' komt eraan. 'Daredevil' heeft een televisiereeks. En dan heb je 'Jessica Jones'.

JJ: 'Carter'.

AC: Maar 'Carter' ... Dat is wel allemaal tv, hé. 'Black Widow'. 'The Incredible Hulk' heeft ook al twee films gehad, ook al was die eerste pre ...

SC: Maar 'Black Widow' is toch op zichzelf ook een superheld dus?

AC: Ja, maar zij heeft geen solofilm in tegenstelling tot al de ... En 'Hawkeye', in tegenstelling tot al die 'Avengers'. En dat is iets dat ook heel erg speelt in de fan cultuur enzoverder. En daar gaat 'DC' nu natuurlijk op inspelen door 'Wonder Woman' onmiddellijk een film te geven.

JJ: Maar ik vind wel dat er al een hele goede evolutie is. Ze zijn naar de goede kant aan het gaan en ik ga akkoord dat er meer films van vrouwen moeten komen. Maar bijvoorbeeld als je kijkt naar de vrouwen superhelden van vroeger 'Catwoman' gaat kijken. Dat is enkel om naaktheid te tonen omdat ze dachten van dat is een product dat enkel mannen gaan kijken. Maar nu ook dat ze zien van iedereen wil ernaar kijken. Vrouwen, mannen, kinderen, ouderen en bejaarden weet ik veel. Dan gaan ze dan ook weer voor iedereen willen ...

BS: Toch kan het nog veel veel veel beter.

JJ: Ja, daar ga ik akkoord mee.

SC: En sowieso is het schoonheid belangrijk, hé, bij vrouwencasting.

BS: Ja, natuurlijk.

JJ: Dat is ...

SC: Je kan zeggen wat dat je wilt, maar we gaan wij niet gaan kijken naar een lelijke ...

BS: Dat is nog altijd een mannenwereld, hé. En dat ...

SC: Dat is ook zo ...

AC: Hij wordt ook gedomineerd door geld, hé. En ze gaan financieren wat verkoopt en als het nog nooit verkocht heeft dan gaan ze daar al minder geld aan geven, hé.

BS: Terwijl aan tv kunnen ze daar al wat gemakkelijker risico's nemen en dan heb je series zoals 'Jessica Jones'. Wat dat fantastisch was. Zelfs 'Agent Carter'.

AC: Maar dat is een kleinere reeks dan 'Agents of S.H.I.E.L.D.'.

JJ: Maar dat was een serie voor 'Netflix' ofzo, hé?

BS: Ja.

AC: Ja, dat is 'Jessica Jones'. Maar dat maakt niet uit. Dat is een veranderend paradigma in tv, maar dat is ... Het is het kleine scherm. En het principe is hetzelfde, allee ja. Je betaalt daarvoor om het te kunnen zien en nadien kan je het dan op dvd bekijken of weet ik het veel. Het hangt af van kijkcijfers.

BS: Van 'Agents of S.H.I.E.L.D.' zou je ook wel kunnen zeggen dat 'Daisy' ... Die is wat gecentreerd, vind ik eigenlijk.

AC: Maar het is beter verdeeld laten we zeggen, hé.

BS: Dus ik denk inderdaad op vlak van tv nemen ze die risico's en zijn ze al wat gemakkelijker om vrouwelijke *leads* te geven.

AC: Maar bijvoorbeeld bij 'DC' ... Ze hebben toch ook ... Ze hebben een keer 'Birds of Prey' geprobeerd, maar dat was niet veel waard. En de rest is ook telkens. De *lead* is nog telkens de man. En de vrouwen hebben ook wel een grote rol, maar die blijven de co-spelers, hé, bij de hoofdrol?

JJ: Ja, maar ik denk dat we er ook mee akkoord gaan dat 'damsel in distress' toch minder is.

AC: Minder, maar het blijft toch een gemakkelijke val om in te trappen. En het blijft nog steeds zo ... Zelfs als het geen ... Ik weet niet of jullie bekend zijn met het *women in fridges*-concept? Waarbij er een vrouw wordt vermoord of mishandeld of verkracht en dat is de drijfveer om de held tot actie te laten overkomen. En dat komt van in de jaren '90 was er een 'Green Lantern' verhaal waarbij de vriendin van 'Green Lantern' werd vermoord door zijn vijand en in de koelkast werd gestopt. En hij deed dus laat 's avonds zijn koelkast open op zoek naar een biertje, vond zijn verhakkelde vriendin en toen werd hij heel kwaad en ging hij op slechteriken hun gezicht slaan. En een schrijfster dacht toen kwaad van dat *plotdevice* ... En als je daarop begint te letten, dat wordt ontzettend veel gebruikt. Dan heb je niet meer 'damsel in distress', maar dan heb je wel de vrouw die er alleen maar is als een *plotdevice* om de held tot actie te laten overgaan.

JJ: Maar je hebt dat ook in de laatste 'Captain America'. Van 'Iron Man' die niet zegt van 'You killed my father!'. Maar van: 'You killed my mother!'. Zegt hij ook specifiek.

BS: Dat is een andere situatie.

JJ: Ja, dat is een andere situatie. Ik weet het. Maar dat is toch wel dat de vrouw alweer wordt geïncubeerd.

BS: Nee, nee, nee. Het is omdat 'Iron Man' een beter relatie had met zijn moeder dan met de vader. Ik denk dat het eerder daarmee te maken had, hé?

AC: Wel, je zou natuurlijk ... Allee, je kan erin overdrijven ook. Het is meer zijn ouders ... Maar daar is het wel ... Zijn ouders worden vermoord, maar dat is niet de reden waarom hij 'Iron Man' wordt.

JJ: Nee, dat is waar.

AC: Dat is de reden waarom hij kwaad wordt. En dat is wel logisch. Dus dat past niet helemaal daarin. Maar wat heb je dan wel. Ja, ik kan mij natuurlijk geen onmiddellijk voorbeeld aanhalen.

JJ: Ah, van 'Batman'. Dat ding wordt vermoord en dat hij dan zo op 'Bane' gaat beginnen om zichzelf ...

AC: Ja, bijvoorbeeld.

A: Goed, misschien dan eens iemand anders zijn woorden, maar dan misschien gewoon de belangrijkste.

BS: Wacht, hé. Ik had projecties van ons opgeschreven.

AC: Als ideaalbeeld, bedoel je?

BS: Als ... Ja, een beetje als ideaalbeeld, maar ook omdat de superhelden veel meer gehumaniseerd worden. Allee, ze hebben zelf fouten. Dan kunnen we er ons beter mee vergelijken eigenlijk.

AC: Als de klassieke Griekse Goden eigenlijk?

BS: Ja, inderdaad. Die zaten ook vol fouten. Wat had ik hier nog. *Geeky*. Ensemble-films. Succesvol zowel bij fans al bij critici. Acteurs. Schrijvers. Regisseurs van hoge graad. Ik denk de belangrijkste drie vijanden van de slechteriken zoals 'Dark Side', 'Apocalypse' en 'Thanos', hé. Ja, grote blockbusters en vele anderen die daarop proberen verder bouwen.

A: Zoals bijvoorbeeld?

BS: 'Valiant Comics' was van plan om bij 'Sony' een film ... een 'Cinematic Universe' te maken. Ja, andere *companies* die dat met andere dingen ook proberen zoals 'Ghostbusters' dat dat ook probeert blijktbaar. Laten we daarover zwijgen.

AC: 'Hasbro' gaat een ...

BS: 'Hasbro' ook.

AC: ... universum. 'G.I. Joe'. 'Transformers' allemaal in een cinematisch universum. Hou je maar vast (lacht). Er zijn al een hoop van die films, hé?

SC: Het is win-win voor alletwee natuurlijk.

AC: Ja, zien of het iets ...

BS: Het moet nog altijd van ...

AC: Je moet maken dat het nog iets waard is, hé.

BS: Want dat kan ... Dan kan het publiek echt iets hebben van: 'Goh, het is genoeg met die ...'

AC: Jij krijgt een stap voor voor het vermelden van 'Valiant Comics'. Goed van je.

BS: Ja, *pop culture*. Ik vind dat dat meer en meer eigen wordt voor veel mensen. Vroeger had je het nerd zijn en dat waren mensen die de comics lazen. En u is dat eigenlijk iets voor iedereen geworden.

JJ: The nerds are fighting back.

BS: Wat ha dik nog? Infinity Gauntlet. Gewoon random. Dat is het feitelijk denk ik.

A: Goed.

AC: Ik heb trouwens een voorbeeld van *fridged women*. In 'Batman vs Superman' wordt 'Martha' in elkaar geklopt.

BS: Ja, inderdaad.

AC: En dan krijgt hij haar polaroids. Dat is klassiek gewoon. Dat is vreselijk. En vooral omdat ... Dat doe je niet met 'Superman'. Wat is dat nu voor een domme plot?

BS: Ik denk daar heeft de film mij volledig verloren. Want ik ging naar de film met het gedacht 'Batman' en 'Superman' hebben hun eigen gedacht, hun eigen ideologie, hun eigen filosofie en die gaan botsen in die film. Maar de drijfveer voor 'Superman' om tegen 'Batman' te vechten is omdat 'Martha' vastgehouden wordt. Dat is verschrikkelijk. 'Kill me now!'

JJ: Terwijl hij gewoon iets kon zeggen van: 'They're having my mother killed. Help me!'

AC: Of hij kon gewoon eens goed luisteren om te horen waar ze was.

BS: Jammer.

JJ: Dan moet je de *lore* kennen.

BS: Maar we zijn geen 'DC'-haters, hoor.

JJ: Absoluut niet. Ik ben een fan van 'Gotham' dus.

AC: Ja, ze nemen hun universum op een heel andere manier aan.

SC: Het is ook een beetje Zack Snyder zijn manier. Ik vind dat raar, want is hij niet degene die de film heeft *geproduceet*?

AC: Joss Whedon staat ook nog altijd als *executive producer* bij 'Agents of S.H.I.E.L.D.', maar die heeft daar niet meer mee te maken gewoon.

JJ: Dat is zoals dat mijn naam op zijn thesis gaat staan. Mijn naam gaat er niet eens in staan. Een quotatie. Special thanks tot he guy with the shirt (lacht).

BS: En wat had ik ... Ik had ook nog opgeschreven filmnieuws. Dat vond ik nog een hele belangrijke, want het is eigenlijk maar sinds dat die grote *blockbusters* kwamen en dat ik zag dat sommige personages vanuit de comics hun aandacht kregen dat ze verdienden, ben ik ook meer en meer het filmnieuws beginnen volgen. En ja, ik weet niet. Ik denk dat het niet alleen naar de cinema gaan is voor mij, maar het is ook opzoeken van wat is er in de toekomst. Wat vind je van dat nieuws? Die acteur wordt gecast. Wat vind ik zelf ervan? Dus eigenlijk ben ik door 'Marvel' beginnen nadenken over films en over ja, allee, alles errond eigenlijk.

A: Uit welke bronnen dan bijvoorbeeld?

BS: Ja, 'Collider' vond ik eigenlijk wel heel sterk. En 'EpicMovieNews', maar dat is wel wat minder. Maar 'Collider' vond ik echt wel ...

SC: En zijn dat specifiek superheldenfilms?

BS: Nee. Dat is dus op 'collider' komt alle filmnieuws zoals van 'Hasbro' als van 'Cinematic Universe'. Eigenlijk alles van de filmwereld en ik vind dat eigenlijk bijzonder boeiend. Er is ook een segment puur voor superhelden alleen en dat heet dan 'Collider Heros'. En dat vind ik eigenlijk ook wel bangelijk.

JJ: Ik volg eigenlijk vooral 'Nerdist Studios'.

BS: Ah ja, Nerdist ja.

JJ: Dat is dan meer op 'Youtube' dan. Dat is dan bijvoorbeeld een *downbreak* van kan 'Thor' eigenlijk ... Of nee, waarom kon 'The Vision' de hamer opheffen zo. Waar is daar de filosofie achter.

AC: Dat is eigenlijk gewoon een grap in de film, hé. Dat is gewoon lollig.

JJ: Awel ja, maar dan gingen ze echt filosofisch gaan nadenken van waarom kon hij dat. Omdat hij perfect en goed was zo. Dat was hun uitkomst.

A: Goed, misschien een keer jouw woorden?

JJ: Uhm, ja, wat had ik hier? Ik heb hier vooral franchise. Merchandise. Fans. Ook van dat dat meestal miljonairs, geniën, hedendaagse mensen zijn of soldaten of die door een ongeluk zoals bijvoorbeeld 'Sand-Man' of 'Bane'. Dat het zowel voor volwassenen is als voor kinderen. Er komen altijd wel eens zeldzame minderalen in voor. Oorlog. Vliegen. Cartoons. Er zit altijd wel een boodschap in. Of misschien zelf wel verborgen. Altijd wel een *backstory* ook. De plottwist, hoe saai of hoe interessant die ook wel niet kan zijn. Ook wel altijd een training scène of een *epifany*-momentje. Er is

minstens wel een dod in de film. Zo niet, dan is het wel in de volgende film. Veel machines, ja. Voor de rest. *Lore*. Dat mensen heel begaan zijn daarmee. Dat ze bijvoorbeeld infinity stones zeggen in plaats van infinity gems ofzo. Dat ze daar eigenlijk echt helemaal mee weg zijn. Dat ze zo echt van die details weten van: 'Dat kan niet, want dat is niet die *shade* van rood ofzo.' Of 'Die sterft niet zo, maar zo.' Dat was ook een hele heisa, dat is nu niet ... Maar bijvoorbeeld van 'Hermoine' dat die nu een zwarte is. En dat is dan ook een heel gedoe rond. Ik denk dan iets als: 'Goh.'

AC: Maar ik denk dat daar echt iets anders speelt dan die *lore*.

JJ: Ja, maar wel dat mensen daar zo ... Soms dat mensen daar zodanig in opgaan dat het soms belachelijk wordt. Niet dat dat belachelijk is, die heisa daar rond. Maar op sommige momenten. Waarvan dat ik denk van: 'Meen je dat nu? Alsof dat het nu een slechte film gaat maken.'

BS: Ik vind dat jammer dat veel mensen dat doen inderdaad. Want uiteindelijk je hebt twee verschillende media. Je hebt comics en films en ik vind dat je die perfect moet kunnen scheiden van elkaar. Maar je hebt inderdaad wel fanaten die dan een beetje te ver gaan.

JJ: Ik denk eerder dat als ze iets perfect kunnen na ... Bijvoorbeeld een shot bijvoorbeeld met 'The Flash' was er een bepaald shot waar zo de, spoiler alert, de oude flash en nieuwe Flash tussen twee muren begonnen te lopen. En dat is zo een exact kopie van een van de comics.

AC: Ja, een van de eerste comics die zo de *multiverse* van 'DC' introduceert, denk ik.

JJ: En dat was zo een kleine *nod* en dat vond ik dan wel zo tof.

BS: *Flashpoint*.

JJ: Awel, dat ze dat dan doen als een *nod* naar iets. Niet elk ding moet shot per shot goed zijn, want anders is het ...

A: Is dat ook niet in 'Civil War'? Die ...

JJ: Ja, het schot ...

BS: Dat 'Iron Man' tegen het schild aan het schieten is. Dat is inderdaad een cover. Je hebt natuurlijk wel films die dat proberen om zo nauw mogelijk aan de comic te zijn, hé. Kijk bijvoorbeeld naar 'Watchmen' van 'DC'. Ik denk als je de comic gelezen hebt en je ziet dan de film. Dat is bijna prent per prent gefilmd.

AC: Maar dan kan je je ook afvragen wat het nut is van de film.

BS: Inderdaad, dat is waar.

AC: Omdat de comics er kwamen op het moment omdat er rond die tijd al twintig bijna dertig jaar superheroes waren. En dat je daar de deconstructie van de superheld ... wat dat waard is. Hoe dat waardeloos zou worden als er een 'Superman' zou zijn. In de comics zat daar resonantie. In de film had je eigenlijk voor een cinemapubliek had dat veel minder effect. Er is daar wel een 'Superman'. Wat betekent die Dr. Manhattan eigenlijk?

JJ: Ik denk dat die filosofie compleet anders is als je dat in de films ziet of als je dat in de comic ... Omdat dat mensen zijn die ... Allee, je zit in een hele andere context. Je zit in een ander tijdperk. Je kijkt daarnaar en je neemt daaruit mee wat je wilt. Als je dat twintig jaar geleden ziet zit je in een hele andere context dan dat je nu ziet. Daarom vind ik dat zo iets van ... 'Watchmen', ik had daar nog nooit van gehoord. Maar nu heb ik daar wel van gehoord. [SC vertrekt voortijdig uit het groepsgesprek.] En nu heb ik daar mijn visie. Ik vind dat heel ... Ik vind dat tof dat ze dat hebben gedaan. En dat ze trouw gebleven zijn aan de *source material*. Dat vind ik een heel goed ...

AC: Ze hebben het einde verandert, hé.

JJ: Ja, ok.

AC: Op een gegeven moment dacht ik toch ook van 'Silk Spectr' en 'Nightowl', dat zijn toch gewone mensen? Als ze zo vechten in die gevangenis en zo de helft van dat gebouw afbreken. Dan denk je op de duur van: 'Dan hebben ze toch krachten?' Maar dat is film en ... Ja, Zack Snyder ... Hyperbool.

JJ: Je hebt daar ook bijvoorbeeld 'V for Vendetta' waar dat de originele *creator* ook niet tevreden is met de film omdat ...

AC: Dat is dezelfde *creator*. Die is met geen enkele interpretatie van zijn werk tevreden.

JJ: Maar ja, dat is voor mij iemand die voor mijn part iets te filosofisch denkt. Waarvan ik denk van dat hij soms te diep gaat in iets. Als ik soms zo die comics lees van 'V for Vendetta' dat is precies of ik Kant aan het lezen ben.

AC: Dat is iets dat je alleen maar in comics kan doen, vind ik.

JJ: Ja dat is waar.

AC: Want ook nog dat verhaal met filosofische uitweidingen en zo.

A: Misschien nog een keer kort jouw woorden overlopen?

[Een alarm gaat af. A geeft uitleg dat dit komt doordat SC met het naar buiten gaan een alarm doet afgaan.]

AC: Ik heb veel dingen die jullie ook al gezegd hebben. Ik heb hier ook rollenpatronen onderbreken opgezet.

A: En wat bedoel je daar mee?

AC: Awel, dat de vrouw ook de held kan zijn in plaats van gewoon maar de bijrol of de romantische interesse zoals dat blijkbaar verplicht is als je 'Lois Lane' en 'Clark Kent' in een kamer zet. Dan moeten die vriend en vriendinnetje worden. Dat kan niet anders, terwijl eigenlijk ...

JJ: Wat ik ook wel iets heel verrassends vond, was dat ineens 'Black Widow' en 'Bruce Banner' ineens zo liefdeskoppel ... Ik dacht zo ineens van: 'Ah! Van waar komt dat?'

BS: Ah ja, in 'Age of Ultron'.

AC: Ja, nee die ... Dat is iets dat je interpreteert dan, hé?

JJ: Ja, maar ...

AC: Zij begrijpt hem, maar ik weet niet of het meteen resulteert in het vriend en vriendinnetje zijn.

JJ: Maar ja, neen. Maar zo wordt het wel overgebracht naar ...

AC: Ah ja, ok ...

JJ: Want vanuit de comics ... Er was een bepaald moment dat ook vanuit de comics was dat de vriendin van 'Bruce Banner' hem echt zo zat te doen [doet aaien en strelen na]. En 'Black Widow' zat dat ook te doen. En exact hetzelfde en haar gezicht was ook zo van: 'Het is ok. Het is ok.' Dus dat wordt wel gesuggereerd zo van dat kan een liefdesrelatie zijn. En ook dat archetypische van ze kijken een beetje verlegen van ... Dat is zo ...

BS: We hebben natuurlijk ook een scène gezien waarbij dat ze allebei in een slaapkamer waren en dat ze toch wel vrij intiem bezig waren over: 'We willen samen vertrekken. En ik kan geen kinderen krijgen.' En ze pakken elkaar ook wel vast. Ik vond dat inderdaad wel een terecht opmerking.

JJ: Ja, het kwam uit het niets eigenlijk die romance.

BS: Dat vond ik eigenlijk ...

JJ: In de vorige film werd daar niets naar gehint. Daar werd nergens iets naar gehint en plotseling was het van: 'Ah ja, we gaan doen alsof dat we verliefd zijn.' Dat was een beetje ...

BS: Ja, ik had daar geen problemen mee. Dat zat er gewoon wat tussen.

JJ: Nee, nee. Persoonlijk vond ik dat geen probleem. Maar het was gewoon zo plots. Ik heb geen probleem met romances, maar het was gewoon zo iets te plots vanuit het niets. Dat is hetzelfde dat 'superman' en 'Batman' ... Dat 'Batman opeens zegt van: 'Ok, je bent mijn vriend omdat je moeder ook 'Martha' heet. Zo'n momentje had ik toen. Dat is zo van: 'Ah, ja. Ok.'

AC: Dat heb je dan bijvoorbeeld niet met 'Captain America' en 'Black Widow'. Waarbij alles er leek op te wijzen van: 'Ah ja, dat is hier de bedoeling.' Maar dan blijkt dat heel anders te zijn.

BS: Best, want die relatie kwam dan eerder over als professioneel en verplicht. En dat ze elkaar moesten leren vertrouwen en ik vond dat ...

JJ: Het was in de eerste 'Avengers' dat ik zo dacht dat 'Hawkeye' en 'Black Widow' samen zouden zijn. Maar ja, toen wisten we nog niet bijvoorbeeld dat 'Hawkeye' een familie had. Die hebben natuurlijk wel ... Maar ze waren heel close bezig, dus denk ik van ah!

AC: Ja, maar die werkten ook al langer samen misschien. Ah, ja, dan heb ik ook inventiviteit tegenover formule. Want 'Marvel' heeft 'Iron Man', 'Captain America', 'Thor'... Daar films van gemaakt omdat ze hun grote kleppers 'X-Men', 'spider-Man' en 'Fantastic Four' kwijt waren. Dus hebben ze daar geen hyperformulefilms van kunnen maken. Maar nu lijken ze toch wel weer een formule gevonden voor deze personages en denken ze toch wel een beetje in die val te trappen, hé. Er zou nooit een 'Guardians of the Galaxy' geweest zijn als ze einde de jaren '90 niet failliet waren gegaan en hun grote franchise hadden moeten verkopen. De rechten in elk geval.

JJ: Ze hebben die B-characters wat moeten gebruiken.

AC: Ja, dat moesten ze wel, hé. En dat zorgt dan voor inventiviteit die bijvoorbeeld, lijkt mij, in 'Warner Brothers' lijkt te missen, omdat ze ... Een 'Superman'-film verkoopt ongeacht wat je daar mee doet, dus doen we niets. Of doen we de absolute standaard. 'Green Lantern' is een ander verhaal, hé (groep lacht). Dat is dan ... Dan zitten we eerder in het verhaal van incompetentie van het personage. Als je kijkt naar de *'first appearance of Deadpool in Wolverine'* tegenover de 'Deadpool' solo. Daar zit ook wel iets. Als je dan aanpakt wat goed is aan dat personage dan heb je succes ook, hé.

JJ: De reden, en dat vond ik echt geweldig, de reden waarom dat ze die 'Deadpool' zo hebben behandeld is omdat ze zeiden van: 'Ah ja, maar die ging 'Wolverine' overschaduwen.' Dat ik denk van: 'Als jij dat denkt, waarom ... Dan is dat goed genoeg om een eigen film van te maken.'

AC: Maar ja, dan moet je 'Deadpool' zelfs niet in die film steken zelfs. Als je denkt dat hij die gaat overschaduwen, hé.

BS: Ik denk eigenlijk dat dat een regisseur was die de *source material* niet kende.

AC: Of zelfs producers. Uiteindelijk ... 'Fox' heeft ook een beetje een ... Bij 'Deadpool' nu niet, maar bij 'Fantastic Four' bijvoorbeeld een micro-managing reputatie. Dat je dan ook ziet van ... Die regisseur had wel een visie. Dan zag je ook twee derde van die film was ok en dan kleven we er iets ... aan.

JJ: Je hebt zo van die producers die zo proberen hun mening ...

AC: Ja, het is altijd een beetje moeilijk om te zeggen wie de schuld heeft. Er is ergens een misstap gebeurt.

JJ: Als er nu ene in een kostuum binnenkomt die zegt van: 'Ja, statistisch gezien gaan mensen daar liever naar gaan zien.'

AC: Ja, zo iets ja.

JJ: 'Nee, mensen willen dat zien.'

BS: Ja, inderdaad, ik denk dat je ook niet ... Je kunt inderdaad niet de schuld geven ... Het is nog altijd een samenwerking tussen verschillende schakels, hé.

AC: Ja, en dan grote studio's. Wat had ik hier nog? Superkrachten. Spierballen. Sterk maar toch ook slim. Goed versus kwaad, wat toch een beetje voor eenzijdige verhalen zorgt. Maar dan denk ik ook dat het meer om interessante personages draait dan wel dat je weet van ... En dan wat jij ook had gezegd van verschillen en gelijkenissen tussen de verhalen in de comics en hoe die worden geïnterpreteerd in de films. Dat het toegankelijk is voor een nieuw en een groot publiek. Ook voor kinderen, maar daartegenover dat er wel complexe en donkere plots zijn. Bij de ene film al meer dan bij de andere. En wat daar ... Er was daar een hele controverserend rond mag ik mijn kinderen nog meenemen naar 'Deadpool'?

JJ: Zelfs Ryan Reynolds zegt van niet.

AC: Ja, maar het gaat er hem niet ... Ik vind het dan, ja ... Ik heb een zoon van vijf en een zoon van drie. Die zou ik inderdaad nog niet meenemen. Ook omdat ze nog geen interesse hebben. Maar wanneer zeg je dan van wel en wanneer niet?

JJ: Dat hangt echt af van kind tot kind. En als jij met dat kind gemakkelijk over ... Bijvoorbeeld als je ermee gemakkelijk mee overweg kan van: 'Oh, ja, seks is dat of ...'

AC: Het is geen beter moment om dan een *heart to heart* met je kind te hebben over *pegging*. Of wat je allemaal kan doen met babyhandjes (lacht).

JJ: Ja, 'You feel so big now'. Schat, in mijn hand lijkt het groter.

AC: Ja, en antihelden heb ik er ook op staan. Dat heb je minder bij 'Marvel'. Als je het over de hoofdrollen hebt, hé, natuurlijk.

JJ: Ik denk ook dat het verschil ... Allee, puur het verschil tussen 'Marvel' en 'DC' is gewoon 'DC' is gewoon donkerder. En 'Marvel' is meer humor.

AC: Bizar genoeg.

BS: 'DC' denkt zichzelf te serieus op momenten. En als je teveel de focus legt op ... Zoals dat jij zegt. Ze hebben 'Superman'. Ze hebben 'Batman'. Dus ze gaan minder inventief zijn.

AC: En dan had je ook de trilogie van Nolan was heel succesvol en dus moet alles daarop gelijken.

JJ: Ja, alles moet donker zijn.

BS: Wat dan ... Ja, niet goed is.

A: Anders mogen jullie een keer de pagina omdraaien. En goed, daar zien jullie allemaal de personages eigenlijk van 'Iron Man' tot en met 'Ant-Man'.

AC: Ah ja, want deze herkende ik eventjes niet. Dat is die van ...

A: Ja, de foto's zijn inderdaad een beetje klein gekopieerd.

BS: Dat is niet erg, hoor.

A: Het is normaal goed te zien.

AC: Ja, ja, ja. Dat is Evangeline Lilly, hé, die voorlaatste?

A: Het is eigenlijk gewoon de bedoeling dat je als je iemand niet kent dat je daar een vraagteken bij plaatst in het hokje dat daarvoor voorzien is. En anders is het de bedoeling dat je ze nummert van één tot acht als je ze allemaal kent. Dat je ze gewoon nummert volgens het personage dat je het liefst van allemaal hebt. Eén zijnde je lievelingspersonages.

AC: Op basis van acht.

JJ: Amai, dat is niet gemakkelijk. Dus acht het meeste, hé?

A: Eén het meeste.

[...] voorbereiding [...]

JJ: Schiet mij dood ik weet het niet. Ken jij haar?

AC: Dat is 'Betty Brand'. Het liefje van de 'Hulk'. Dat is de versie uit de eerste.

BS: Dat is toch uit de 'Incredible Hulk'.

AC: Ah ja.

JJ: Van de allereerste?

BS: Nee, nee. De eerste van MCU.

AC: Eigenlijk zou dat 2a en 2b moeten zijn.

A: Ah, dat mag zeker. Er zijn mensen die dat al gedaan hebben. Ja, ja geen probleem. Het zijn geen sluitende antwoorden. Goed, heeft er iemand anders vraagtekens behalve ...

JJ: Maar ja, nu dat ik het weet, maar ik zal er een vraagtekentje bij laten.

A: Waarom herkende je ze niet?

JJ: Ik heb die gewoon niet herkend. Ik heb die film een tijdje geleden gezien, maar die andere zijn veel recenter, misschien ook daarom. Alhoewel die scène van Nathalie Portman was ik ook even van ... Maar dan zit die daar zo aan tafel met die ... Dat hij 'More!' en dan. Die scène.

A: Goed, anders een keer jullie minst favoriete personage een keer.

AC: De 'Scarlet Witch'.

A: En waarom?

AC: omdat die het minst van een personage is (lacht). Ik snap nog altijd niet wat ze proberen te verkopen als haar krachten. En ja, ze is zo het angstige meisje dat niet weet waar ze het heeft. Kan ze het wel. En ze wordt eigenlijk ook weer een *inciting event*, hé? Want zij heeft die bom niet hoog genoeg gegooid waardoor het gebouw ontploft is in 'Civil War'. Dus het is niet de enige reden waarom dat niet komt, maar ...

JJ: Was dat ook niet in die film niet jonger? Hoe oud was die in de film? Was die niet achttien of zoiets?

AC: Maakt niet uit.

JJ: Maar ja, als dat achttien jaar is kan ik wel geloven dat die nog altijd zo ... Die heeft jarenlang op straat zitten leven ofzo waarschijnlijk met 'Quicksilver'.

BS: Ze is alleszins geportretteerd alsof ze haar krachten nog niet volledig de baas is.

JJ: ik kan daar ergens wel de filosofie van verstaan, waarom dat ze zo is. Maar inderdaad, haar personage is nog niet volledig uitgespeeld.

AC: Het is niet zozeer dat maar ja, ze hebben er nog het minst mee gedaan en het boeit me ook het minst wat ze ermee gedaan hebben. Dat ze zo: 'Ik weet niet wat ik met mijn krachten ...'

JJ: Een beetje *stall*.

AC: Ja, daar ga ik niet speciaal voor kijken.

A: Wat zijn jullie minst ...

BS: Ik heb wel 'Betty' gepakt, omdat ze haar het minste ...

AC: Ja, die zit bij mij ook laag.

BS: Ze hebben die, ja, ene keer in de 'Incredible Hulk' gebruikt en daarin was het ook het personage dat wat meeding en ja ... Op momenten voelde die ook aan als een 'damsel in distress' tegenover al die andere, denk ik. Dus misschien ... 'Jane Foster' ook een beetje. Maar ja, ook omdat die niet meer prominent aanwezig was in die andere films, heb ik daar ook veel minder aandacht voor. Dus ja ...

JJ: Ja, voor mij ook 'Betty'. En dan 'Nathalie Dorman'.

AC: 'Portman'.

JJ: 'Portman', ja.

BS: 'Dorman' dat is iemand helemaal anders (lacht).

JJ: 'Dore', 'Port' ... 'Nathalie Portman'. Gewoon het feit is, die twee behoren eigenlijk niet veel toe aan het verhaal voor mij. Die zitten daar maar van: 'Ah ja, ik ga terug tot ... Ik ga proberen te helpen.' En dit en dat zo. Maar verder is dat niet echt vreezaam [?] karakter zullen we maar zeggen. Dat ze zo een beetje karton zijn. Je kon daar even goed een kartonnen uitknipsel van zetten en iemand aan de zijanten zetten bijna. Niet omdat ze acteren zoals 'Kristen Steward' ofzo, maar gewoon die personages zijn gewoon echt 2D, hé. Gewoon echt, ze zijn er om het verhaal in gang te houden maar niet om te sturen.

BS: Bij mij staat die ook laag.

JJ: Bij mij staat die hetzelfde als die van de 'Guardians'. Omdat ja, ik heb, bij mij was dat ook zo een beetje op het randje van. Zo van: 'Oh, ik ga tegen mijn vader vechten. En oh nee, nu moet ik tegen de *assassin* van mijn vader vechten'. Een beetje dat. En ja, en voor mij, ik had daar niet echt een ... Ik had zo meer een 'Starlord' connectie en met 'Groot' zelfs, dan met haar.

AC: Bij mij staat ze bovenaan.

JJ: Als eerste?

BS: Van mij staat ze ook vrij hoog. Op vier.

AC: Omdat ze ... Zij is ... Zij hoeft nooit gered te worden. Zij is haar eigen personage en zij had de film evengoed kunnen dragen als 'Starlord'. 'Starlord' is zelfs minder competent als zij.

BS: Inderdaad.

AC: En ja, ze is no bullshit, zonder dat daar dan ook iets van gemaakt wordt.

BS: Ja, inderdaad.

AC: En dat bevalt mij wel. Dat heeft veel potentieel voor verdere verhalen ook. De anderen zijn meer duidelijk een zijpersonage. Behalve 'Carter' misschien.

BS: Ja, inderdaad. Het is eigenlijk het omgekeerde van 'damsel in distress' eigenlijk, hé? Ze gaatd aar inderdaad op haar eigen benen gaan staan.

AC: 'Starlord' is een 'damsel in distress'.

BS: Ja, inderdaad.

JJ: For the point, dat zeg ik niet, hé, dat ze een 'damsel in distress' is.

BS: Nee, nee, nee.

JJ: Het is gewoon voor mij ... Ik heb daar niet echt zo een connectie mee eigenlijk.

BS: Dat is subjectief uiteindelijk, hé.

JJ: Volledig subjectief. Dus ...

A: En verder. Wie staat er bij u nog

BS: Wie dat ook nog vrij laag staat?

A: Of die het hoogst staat?

BS: Ah nee. Het hoogste. 'Peggy Carter' en 'Natasha Romanov'.

A: En waarom die dan?

AC: Die heb ik ook op twee staan.

BS: Omdat 'Peggy Carter' ook wel doorheen de MCU wel ... Die heeft altijd wel een belangrijke rol gespeeld, vind ik. Die had ook haar eigen tv-serie, dat eigenlijk wel ok was. Ik vond Ik vond dat ... Zeker dat eerste seizoen vond ik wel ok. En ik vond dat dat voor 'Captain America' niet per se een, allee ... In de eerste film was dat zo wel een love-interest, maar doorheen de andere films was dat een laatste

connectie met zijn verleden. Met wie dat hij was en ja, wie dat 'Steve Rogers' was eigenlijk, hé. En ja, om haar dan te zien sterven in 'Civil War'. Ja, dat vond ik wel een sterk moment, ja. Ook al was dat maar met een smsje en je zag de koffer. Dat was op zich ... Ik had ... Dat had wel iets, vond ik.

JJ: Dat was goed. Dat mocht niet zoveel ... Dat mocht niet zoveel meer zijn.

BS: En 'Natasha Romanov' omdat die ook, ja, die is veel aanwezig geweest in 'The Avengers'. En dat is ook een dame gelijk 'Gamora' dat ...

AC: *Ass kicked.*

BS: ... maar, uhm, ja.

AC: Ja, die ... Ook al is ze ... Ze wordt Ze wordt vaak geconfronteerd met haar dubbelagentpersona. Maar zij weet toch aan welke kant ze staat. En dat is niet altijd even gemakkelijk. Ook al heeft ze die achtergrond. Ze kiest voor de juiste ... Niet de juiste kant, maar de goede kant. En is ze daar consequent in ook. Ze laat zich niet zomaar doen. En ook al heeft ze geen superkrachten. Ze maken er misschien een beetje te veel een punt van. Dat ze dan op hetzelfde niveau staat. Ik denk dat het net geloofwaardig genoeg is dat het net niet, hoe noem je dat, 'Mary Sue' wordt.

JJ: Ja.

BS: Ja, inderdaad.

A: Wie is dat Mary Sue?

AC: Mary Sue is een personage dat eigenlijk de verpersoonlijking van de schrijver is. En die kan niets verkeerd doen. Alles loopt altijd perfect voor haar. Zonder moeite en zij redt alles, helpt iedereen.

A: Een beetje wat jij dan in het begin zij van menselijk personages?

BS: Ja. Inderdaad.

A: Goed.

BS: Dat ze tekortkomingen heeft.

A: Is er anders nog iemand die iets wil delen over de personages die hij heeft ...

JJ: Ik heb op één en drie ... Op één staat 'Black Widow'. Op drie staat 'Carter'. Maar op twee staat bij mij 'Pepper Potts', omdat allee, je hebt 'Iron Man'. Dat is een hele egocentrische gast die hoog staat in de maatschappij en businesswereld. En zij is bijna de enige die daar tegenop kan bijna. Qua verbaal ook, natuurlijk niet van vechten, maar die kan daar verbaal mee mee. En die heeft ook heel dat bedrijf zitten leiden en die heeft zelfs met de derde 'Iron Man' de hoofd villain kapot gemaakt bijna. Ondanks

door haar ... Dat ze onder dat ding zat. Dat ik denk van: 'Dat is wel een personage dat er staat'. Ook al was ze daar aan het: 'Oh my god, ik heb veel te veel krachten. Help mij!' Maar toch, ik vind dat nog een ijzersterk personage, omdat die staat er in de business, in de CEO-wereld. Maar die verliest niet haar vrouwelijkheid. Die weet nog altijd van ik ben een vrouw en ik sta hier. Want als je soms zo ziet van vrouwen die in de business zijn. Dat zijn zo vermannelijkte vrouwen van: 'Ja, ik ga dat hier regelen dan'. En die deed dat nooit. Die bleef nog altijd haarzelf. Nog altijd samen in haar schoenen. Wat ik nog steeds een sterk personage vond.

BS: Bij mij staat die wat lager, omdat dat ook een typisch voorbeeld is van een 'damsel in distress', denk ik. Als je kijkt naar de twee 'Iron Man' waarbij dat ze in Monaco in de Formule 1 race achterna gezeten werd door 'Whiplash'. Zij moest dan gered worden door 'Iron Man'. Dat was dan logischer in 'Iron Man 3' waar dat ze dan gekidnapt werd. Ook weer een typisch voorbeeld van een 'damsel in distress'. Van, oei, de vrouw is weggenomen. Ook voor 'Iron Man' dan een actie voor ertegenin te treden.

JJ: Ook een *woman in the fridge*.

BS: Ik vond ze zo wat minder eigenlijk, ja.

AC: Het is eventjes geleden dat ik 'Iron Man 3' gezien heb.

BS: Dus de scène als ze de president kidnappen. Dat hij eigenlijk boven dat vuur hangt. Maar dan hebben ze 'Pepper Potts' ook meegenomen voor dat experiment om die 'Extremis', om er een 'Extremis'-vrouw van te maken zagezegd. En ja, 'Tony' werd daar altijd mee geconfronteerd, bijvoorbeeld via een hologram. Dat ze in een cabine zat. Of dat ze onder het puin lag dat ze gered moest worden.

AC: Ja.

A: Goed, anders de blaadjes dan ...

BS: Ja.

AC: Moet er daar een naam op?

A: Ah, ja, ja. Jij was er nog niet. Daar mag een naam op ja. Nu nog enkele vragen. Jullie hebben al over heel veel gepraat en daardoor zijn er al bepaalde vragen beantwoord. Waar dat ik ... We hebben al heel veel gepraat over diversiteit en zo. In welke mate vinden jullie dat eigenlijk nodig binnen superheldenfilms?

JJ: Ik denk dat ... Ik vind dat bij bepaalde personages, van bijvoorbeeld 'Nick Fury', Samuel L. Jackson is daar geweldig mee. Dat maakt ... Het ding is dat maakt mij niet uit welk personage dat daar dan voorstaat. Bijvoorbeeld als je nu bijvoorbeeld met 'Doctor Strange' heb je daar heel die controverse dat die mentor een vrouwelijke karakter is.

AC: Die 'Ancient One'.

JJ: Ja, die 'Ancient One'. Dat dat nu een vrouwelijk karakter is, maar blijkbaar omdat dat *whitewashing* is. Dat dat eigenlijk een Aziatische moet zijn. Ik heb dan zo ... Ik ga er wel mee akkoord van: 'Ok, je hebt daar wel ergens gelijk mee'. Maar sommige argumenten dat die producers ook aanhalen, denk ik van: 'Ja, maar dan ligt dat niet meestal aan die producers of die regisseurs zelf, maar dan ligt dat aan de hele business soms zelfs.' Dat sommige mensen niet willen kijken naar een of andere onbekende of ... Dat kan ... Of dat soms, dat ze geen geld krijgen omdat de mensen die daar geld geven niet vertrouwen op van: 'Gaan mensen daar wel naar willen kijken'? Dat ze liever hebben dat mensen ... Daar kan ik wel op inkomen. Ik vind dat wel jammer, dat dat gebeurt.

BS: Ik vind dat wel een goed voorbeeld dat je aanhaalt. Inderdaad van die 'Ancient One'. Dat vind ik, ja, het is nog altijd film, hé. Die zijn nog altijd van dat gedachtegoed van: 'Ok, we moeten grote acteurs binnenhalen.' Ze gaan niet zomaar een Chinese of een Tibetaanse, sorry. Een Tibetaanse actrice ofzo gebruiken om die rol te portretteren ofzo, hé. Of man. Dus ja ... Daar is Hollywood nog altijd heel schuldig aan en ... Ik zou niet liever willen dan dat ze heel divers gaan. Want als ze willen dat nog meer mensen zich geconnecteerd voelen met die personages. Dan moeten ze meer reiken naar meer vrouwen of meer culturen of andere rassen.

AC: Ja, maar als je nu kijkt naar de huidige comics van 'Marvel'. Dan proberen ze het daar net iets meer te doen, hé? 'Jane Foster' is 'Thor'. En 'Sam Wilson' is 'Captain America'. Wel 'Steve Rogers' is daar ook nog bij. 'Wolverine' is vervangen door zijn vrouwelijke kloon.

BS: 'Thor' is een vrouw.

AC: Awel 'Jane Foster', hé. Maar daar komt dan tegelijkertijd van: 'Ja, maar ze moeten dat toch niet te lang gaan doen, want dat zijn niet de echte.' En ja, tegelijkertijd heb ik ook van ja, op het moment dat die personages zijn bedacht, had je niet anders. Er is ook een zwarte 'Spider-Man'. Die uit het oude 'Universe' naar de gewone is gehaald. En dan zeggen ze daarop. Ja, er is geen enkele reden waaronder het alleen die 'Spider-Man' kan zijn. Behalve dat er nog veel *fanboys* zijn van: 'Nee, er is maar één 'Spider-Man' en dat is 'Peter Parker'.

JJ: Maar er is ook een 'Spider-Man' dat het 'Gwen ofzo was.

AC: Ja. 'Spider-Gwen', ja. Dat is in een parallel universum en dat is dan 'Spider-Woman', maar die delen gewoon hun naam. 'Captain Marvel' is ook een vrouw. Dat was oorspronkelijk ook een man. Maar die heeft ook al een hele ... Die is ook nog een zwarte vrouw geweest ook.

JJ: Het ding is ook van de meeste helden die zijn gecreëerd in de tijd van segregatie ... Segregatie, alleen ja.

AC: Ze werden gecreëerd door blanke mannen en waren dan ook meestal blanke mannen.

JJ: En dan had je ook zo strips van dat door de 'Black Panthers' was gefinancierd.

AC: Ja, maar die heette dan ook 'Black Panther' of 'Black Lightning'.

JJ: Ja, maar dat je dan iets had van: 'Ok, weg met segregatie.'

BS: Het is nog meer op *the nose*, hé.

JJ: Maar ja. Maar ik heb dan zo ... Nu zijn we meer in een tijd van meer. Ik vind dat ergens wel normaal dat ... Dat we daar naartoe gaan evolueren. Dat er nu ineens een overvloed van was, had ik ook even van: 'Wow!'.

AC: Maar het is een beetje ... Het lijkt mij ook een beetje ... Ik kan daar inkomen dat *fans* zeggen van: 'Ja, maar 'Captain America' is 'Steve Rogers' en dat is de enige 'Captain America'. Maar wat ... Maar dat is dan ook weer dat je ziet van als je een nieuw personage introduceert dat er dan niemand meer geïnteresseerd is. Dus moet je dan de bestaande en bekende namen gebruiken en die dan een beetje, ik wil niet zeggen opbouwen. Maar laten we zeggen naar meer diverse ... Want als je gewoon een nieuw, divers personage introduceert dan heeft het geen effect, hé.

BS: Pas op. Ik vind niet dat ze de personages ... De personages moeten ze niet veranderen ofzo, nee inderdaad. Als ze gemaakt zijn in die tijd, dan moet dat behouden zijn, vind ik. Maar er zijn genoeg superhelden die van een andere origine zijn of van het andere geslacht zijn die dat nog niet de kans hebben gehad om op het grote scherm te komen. Awel, 'Captain Marvel' is een heel goed voorbeeld. Waar dat ze na een hele lange tijd eindelijk aan begonnen zijn om daar een film van te maken. Mensen die bijvoorbeeld psychisch ziek zijn. 'Moonlight' is bijvoorbeeld een superheld die dat de laatste tijd in de comics als een schizofreen wordt beschouwd.

AC: Altijd al.

BS: Altijd al, ok. Awel, dat zijn ook helden die nooit de kans hebben gehad om in een film of in een tv-serie liefst te komen.

JJ: Het ding is ook ... In heel de comicgeschiedenis is er een evolutie van thema's gegroeid. Je had in het begin van 'Superman' van: 'Oh, die gaat die redden.' Maar je had daar bijvoorbeeld ineens 'Gwen Stacy'. Dan had je ineens van de comics van de *golden age* naar de *silver age*. En dan begonnen daar ook drugs bij te komen en dan *bronze age*. En ik denk nu dat je nu in een totaal nieuwe *age* zit waar dat er meer diversiteit en meer echt een mengelmoes moet zijn. Want zo is de gemeenschap. De gemeenschap begint meer stem te krijgen, begint ook te zeggen van: 'Wij willen ook gerepresenteerd worden en niet enkel de witte, sterke, blanke man. Dus ik denk wel dat er ... Er is een evolutie aan het gaan en er gaat altijd tegenstribbeling zijn. Er zit altijd ... In elke politieke en filosofische stroming is er al tegenstribbeling geweest dus dat verbaast me niets als mensen daar tegen zijn. Maar ik denk, geef dat tijd en we gaan groeien naar die periode dat dat allemaal normaal gaat zijn. Ah, ja, een zwarte ...

BS: Maar we gaan nog veel veel tijd nodig hebben jammer genoeg.

AC: Het heeft een beetje tijd nodig.

JJ: Ja, maar nee. Ik zeg niet dat dat binnen vijf jaar tijd ga zijn. Ik weet ook dat pas wanneer dat ik negtig ben dat dat echt volledig geaccepteerd gaat worden. Maar ...

AC: Ik ben al bijzonder blij dat iets dat uiteindelijk toen dat ik begonnen was een tot een heel klein segment van een potentieel publiek kon aanspreken. Dat dat nu zo *mainstream* is. Allee, iedereen wist wel wie 'Superman' en misschien 'Spider-Man' was, maar daar hield het wel ongeveer op. Terwijl nu is 'Guardians of the Galaxy' een *household name*. En iedereen wil weten wie 'Thanos' is. Dat is op zich al iets en als ze daarvoor een beetje kunnen sturen om naar meer diversiteit in fictie te gaan. Dat zou zeker interessant zijn ja.

JJ: En dat komt bijvoorbeeld ook zoals ik al gezegd heb. Die strips van 'Watchmen' en dinge. Dat laat ook zien dat mensen willen uitgedaagd worden op zowel filosofisch als intellectueel ... Wat dat ook een hele grote evolutie is van vroeger. Dat is ook zo, we zijn niet alleen ...

AC: Maar dan ... 'Watchmen' is wel nog superhelden. 'V for Vendetta' is gewoon een bewerking van een verhaal. Dat het dan comics zijn, doet er ... Eigenlijk superhelden specifiek is een ding, maar gewoon een comic vertellen ... Ik denk dat 'V for Vendetta' daar minder bij die superheldenadaptaties past.

JJ: Ik denk dat dat het gewoon meer toegankelijker maakt voor sommige mensen. Bijvoorbeeld ik ben overlaats aan het lezen 'A muse of self to death' van Neil Postman. Geweldig boek, raad ik iedereen aan. Het gaat daar eigenlijk over, je kan geen filosofisch debat houden met een rookwolk bijvoorbeeld. Daarom van als je iets toegankelijker kan maken aan het publiek. Dan moet je je boodschap aanpassen aan het publiek zelf. Daarom bijvoorbeeld als je kinderen of jeugd of pubers een

bepaald beeld wil aanleren. Bijvoorbeeld ik kijk bijvoorbeeld naar 'My Little Pony'. Nee, ik vind dat een leuke cartoon. En er komt bijvoorbeeld een aflevering in dat alle pony's gelijk zijn. En die hebben geen speciale dingen en zo. En dat is heel duidelijk een beeld van het communisme werkt niet. Dat is heel Russische muziek ook bijna. Je weet zo van die dingen. En dat is zo een boodschap dat je geeft aan die kinderen via cartoons. Van allemaal gelijk is niet ok. Allemaal hetzelfde is niet ok. Iedereen is anders. Iedereen is divers. Dus om echt te zeggen dat 'V for Vendetta' niet echt goed is, daar ben ik het niet mee akkoord.

AC: Maar ik ...

JJ: Nee, nee, nee. Ik ben de juiste woorden weer aan het zoeken. Ik ben al ver weg. Maar ik denk dat 'V for Vendetta' gewoon een soort van *vessel* is van informatie. Dat dat toegankelijker maakt voor sommige mensen. Dat vind ik ok. Dat vind ik heel goed, dat comics daarvoor gebruikt worden.

A: Nu qua diversiteit ... Dat is al verschillende keren aan bod gekomen. Dat is natuurlijk het topic van vandaag. Ook zelfs al dat je zei van schizofrenen en mentale. Maar eigenlijk van seksualiteit is er onlangs ook een ...

BS: 'Jessica Jones' vind ik eigenlijk ook een goed voorbeeld. In de serie ...

JJ: Is ze lesbisch ofzo?

BS: Nee (JJ lacht).

AC: Ze is panseksueel.

JJ: Maar je hebt bijvoorbeeld ook de 'Green ...'

BS: Het feit gewoon dat ze ... Ja, ze had te maken daarin met verkrachting en allee, daar kwam seks er wel heel sterk in aan bod.

JJ: Je hebt bijvoorbeeld ook de 'Green Lantern' dat een homohuwelijk had. En dan had je ook, dat is niet echt een comic, maar 'Captain Planet'. Zo een cartoon van vroeger, waarin dat er bijvoorbeeld over aids werd gepraat op een *childrens cartoon*.

BS: 'Ice-Man' in de comics.

A: Bijvoorbeeld, er wordt gespeculeerd over een LGBT-personage, dus een homoseksueel of een lesbisch personage, in de films van 'Marvel' in de toekomst. Hoe staan jullie daartegenover. Zouden jullie dat ...

JJ: Geweldig.

BS: Dat gaat nog moeilijker worden, denk ik. Ik denk ...

JJ: Ik ben voor, maar het gaat moeilijk worden.

BS: Ik zou niet liever willen dan dat ze de *source material* aanpakken zoals dat het is. Maar ik denk qua seksualiteit. Dat gaat nog veel moeilijker worden dan zwarte 'Black Panther' of een 'Captain Marvel'.

JJ: Momenteel ... Amerika staat al op hoge noten met die genderequaliteit en in badkamers. In toiletten eigenlijk zo. Ik denk als je nu een film dat gaat gereleased worden ... (lacht).

AC: Ik denk dat dat eigenlijk ... Uiteindelijk het gaat een beetje ... In comics heb je dat nu ook dat ze met veel poeha titels lanceren van ... Hé? Bijvoorbeeld in *Vailiant* heb je 'Faith' en dat is een *plus-sized* ... Ja, het is een twintiger, maar mijn schrik is dan eerder van als dat jouw verhaal gaat zijn dan ben ik weg. Dus als het is van kijk hoe niet-hetero ik ben, dan heb je geen verhaal. Dat moet eigenlijk even natuurlijk zijn als 'Captain America' is hetero. Maar dat, daar gaat jouw verhaal niet over. Jouw personage is gewoon zo en dan kan die ... zijn of haar vriend of vriendin is dan ven hetzelfde gender, tot daar. Maar als ze vecht tegen mensen die daar niet tegenkunnen dat ze ... Nee, dank u. Maar ... Dat ze elke film volsteken met zo'n personages. Ik heb daar geen probleem mee. Zolang die nog steeds superheldenplots of iets dat daarop gelijkt uitspelen. En niets dat ze ... dat het een film is voor het vechten van de rechten voor lesbische superhelden.

BS: Het mag niet te veel de voorgrond nemen.

AC: En net zoals 'Faith' niet moet gaan dat zij vecht tegen de kwezels die het niet ... die haar willen *bodyshamen*. Daar gaat het toch helemaal niet over? Het is gewoon ... Zij is een realistische representatie van een personage en ze is dikker dan die die graatmagere jaren '80-'90 vrouwen. Maar daar stopt het. Als jij dan een tienermeisje bent, dan is dat perfect voor jou uiteraard. Maar dan denk ik ook dat je zou blij zijn als je gewoon leest dat zij ook dezelfde problemen heeft als iedereen. En succesvol probeert te zijn en de weg probeert te vinden in haar leven. Maar niet dat ze tegen iedereen moet optorren en tegen iedereen die negatief naar haar kijkt.

JJ: Dat is iets dat mij haat. Allee, iets hetzelfde. Ik ben biseksueel en daar komt ... Als ik soms zo naar tv-programma's kijk, daar komt zo een homo in voor en dat is zo van [doet vrouwelijke versie man na]. Terwijl dat als ik over straat loop ... Allee, ik heb ook een relatie gehad met een man. Ik ben ook naar bed gegaan ... Allee, ik loop daar niet zo rond van [doet vrouwelijke versie man na]. En verkeerde representaties ... Allee, als dat nu een superheld zou zijn zoals 'Captain' die homo zou zijn dan zou dat eerder zo zijn van ok ... Gelijk een momentje zou hebben zoals 'Lois Lane' en 'Batman' soms hebben,

maar voor de rest daar de focus op zou leggen van: 'Oh my god, we zijn homo.' Dat, nee ... Maar dat, geen focus maar: 'Hey schat, ik ga ...' Voilà.

AC: Ja, dat is hoe ik er ook over denk.

BS: Zolang dat de personages goed zijn uitgeschreven en daar komt niet zoveel ...

AC: Dan komen we terug op het verschil tussen 'Bruce Wayne' in 'Batman Begins' en 'Bruce Wayne' in 'Batman Forever'. *Holy metal Batman*.

JJ: Zelfs een dikke laag choco is te veel.

A: Nu, er is al twee keer gepraat geweest over 'Captain Marvel'. Dat is inderdaad in 2019 de eerste vrouwelijke superheldenfilm naast al die *man-lead* films. Waarom denk je dat daar nog geen ruimte voor geweest is nu?

BS: Omdat er ... Ja, je hebt nu heel veel fans die dat zich wel laten horen, denk ik. Maar pak nu eens andere films. En ik denk nu ook dat de regisseurs proberen te kijken naar telkens een ander soort film binnen het superheldengenre. En ik denk dat als je je gaat focussen op een vrouwelijke superheld, allee, dat geeft al sowieso een hele andere dynamiek dan ...

AC: En Hollywood speelt altijd op veilig en wat al verkoopt zal nog eens verkopen. En het risico van vrouwen in de hoofdrol, dat is ... Niet dat Hollywood misogyn is, maar ze gaan niet voor risico. Maar hoe meer vocale ... Hoe vocaler het publiek wordt en zegt van, maar daar zijn we wel in geïnteresseerd. Hoe meer kans dat er zo'n film komt.

BS: En ik denk dat dat ook iets is dat door de jaren gegroeid is. Doorheen de filmindustrie, dat mensen ook meer mogelijkheden hebben om hun mening of hun wensen eigenlijk kunnen laten klinken eigenlijk. Kijk naar verschillende sociale media, Twitter. Met 'Deadpool' was er een kort stukje *geleaked* online. Allee, ja, *geleaked* ... In hoeverre dat dat juist is. Maar daar was dan ook ineens grote fanreactie op.

JJ: Ik denk zelfs door het internet nu. Als het internet had bestaan bijvoorbeeld met George Clooney's 'Batman' dat die er dan totaal anders had uitgezien. Omdat er dan bijvoorbeeld van: 'Kijk, en dat ... En *Batnipples*?'

AC: Ja, het is dat dat ik wil zeggen. Dat bestond toen eigenlijk gewoon niet. Er werden geen film *geteased* zo, hé? Allee, je had een paar trailers en dat was het. Nu draait de hele marketing ook op het publiek warm maken voor iets waar ze misschien geen benul van hebben dat het ze interesseert. En dat is ook een gelegenheid voor die studio's om dan ... om een vrouwelijke hoofdrol in een film de marketingopportuniteiten op die manier te verkopen. Want kijk, wij kunnen ze daar helemaal warm

voor maken en zo kan het wel een succes zijn. En zelfs als dat op de oppervlakte de enige reden is om die film te maken, ondertussen is die er wel. En als die een succes is, dan is dat de start van een beetje een gelijker patroon. Dat er voor elke 'Iron Man'-film een 'Spider-Woman' verschijnt.

BS: 'Black Widow'. Ja, want hoe lang hebben ze trouwens ook niet gesproken over een 'Black Widow'-film. Die is uiteindelijk ook helemaal verdwenen.

AC: Maar daar is dan heel snel de dooddoener van: 'Zie je wel, dat ze misogyn zijn.' Terwijl ja, je moet ook nog altijd tot iets komen waarvan je zegt van: 'We moeten het kunnen verkopen'.

JJ: Dat is even ...

AC: Er is ook geen 'Hawkeye'-film.

BS: Ja, nee.

AC: En de 'Incredible Hulk'-film zijn ook nooit zo succesvol geweest.

BS: 'Hawkeye' en 'Black Widow' zijn ook *B-List characters* binnen die films, dus dat zijn ook mensen die dat moeilijker ...

AC: In de comics hebben die ook nooit ...

JJ: Maar dat is ... Dan heb je ook zo van die mensen die zeggen van: 'Ja, maar 'Arrow' werkt ook.' Maar 'Arrow' is niet 'Hawkeye'. Er is een heel groot verschil tussen die twee.

BS: Maar 'Arrow' is ook een echte *member* van de 'Justice League' ook, hé.

JJ: Daarom dus het grote verschil ertussen.

AC: 'Arrow' is ook meer een *ensemblecast* en speelt ook op een publiek dat in tv er is. Waar je ook wel in pro en con gaat, hé. Ik heb zelf nog niet zoveel gezien van 'Arrow'. Er zijn maar zoveel uren in een dag.

JJ: Ik heb wel 'Flash' tot seizoen twee gezien.

AC: Ah ja. En daar heb je dat dan, ja ... Ja, het is ook niet omdat ze ... Er is geen 'Hawkeye'-film. Waarom is dat? Misschien dat 'Jeremy Renner' ook gewoon geen tijd/goesting of ik weet niet wat heeft.

BS: Misschien is er geen goed script.

AC: Precies.

BS: Wou de studio geen geld geven.

JJ: Maar dat is zo hatelijk dat sommige mensen zo rap modern moet *getriggered* zijn van te zeggen van: 'Oh dat is misogynie.' Of: 'Oh, dat is racisme.' Dat is nog veel erger dan de mensen die zeggen avn: 'Dat is slecht, want de *lore* klopt niet.'

BS: Dat is ook het internet.

JJ: *I know.*

AC: Dat is ook het effect van de democratisering van de opinies waarbij iedereen zijn opinie evenwaardig is. Zoals je zegt bij 'My Little Pony', dat werkt niet, hé.

JJ: Dat je wordt uitgedaagd ook, hé.

A: Je moet er niet op letten, mijn laptop is dood.

JJ: Ergens vind ik dat goed ... Allee, ik vind dat niet goed, maar het is wel goed dat je wordt uitgedaagd voor je visie. Maar dat hoort bij filosofie. Filosofie is nooit klaar tot dat er niemand iets tegen u kan zeggen. En dat lukt niet, er is altijd wel iemand die iets tegen u zegt. Filosofie is nooit klaar. Hetzelfde als inzicht op superheldenfilms als vrouwelijkheid of seksualiteit. Dat gaat nooit gedaan zijn tot in de jaren stillekes die nog moeten komen.

AC: Ja, hetzelfde op het moment dat een plot niet verder geraakt dan 'damsel in distress' of 'fridged women'. Ook al heb jij op dat moment er als publiek geen probleem mee, betekent dat nog niet dat je misogyn bent. Hetzelfde met ... Dat was iets dat ik onlangs nog las over hoe de portrettering van andere rassen in echt begin van de vorige eeuw in het begin van kolonisatie. Dat was iets van, dat was normaal op een manier waarbij ook geen toetssteen was voor hen. Wij kunnen wel zeggen van dat was niet normaal, maar we hebben ook geen wereldbeeld meer waarin dat paste. En dat is ook iets dat nu verandert. Maar waarbij je niet kan zeggen van: 'Twintig jaar geleden waren er wel allemaal misogynie eikels die probeerden om alles met vrouwen erin te onderdrukken. Nee, dat was het ook niet. Dat was gewoon een paradigma op dat moment en het is maar op het moment dat er iemand dat onderbreekt en zegt van: 'Dat klopt niet.' Dat je daar een ander perspectief van krijgt. Dat lukt niet bij ... Dat is niet voor iedereen natuurlijk zoiets. Daar kan je die die daar niet doorbreken niet voor verwijten, hé.

A: Ok, we hebben over veel gepraat vandaag. Wat was er voor jullie het belangrijkste? Van het gesprek van vandaag? Wat warent e belangrijkste topics die we aangehaald hebben?

JJ: Wat er mij bij is gebleven

A: Ja.

JJ: Wat dat er mij vooral bij is gebleven is dat er een evolutie is naar wat dat er voor de maatschappij een goede visie is. Alleen gaat dat heel traag gaat en hebben wij dat niet in de hand. Wij kunnen alleen maar onze stem verheffen en hopen dat iemand het hoort. Maar of het gehoord wordt of hoelang het gehoord wordt. Dat weten we totaal niet.

BS: Ik denk dat de *golden age of superheroes* zou je kunnen zeggen. Dat dat wel zorgt voor filmfanaten voor niet alleen de films te zien, maar er ook over na te denken. En ook over ... om andere mensen op te zoeken om daarover te praten. En ik denk dat het eigenlijk is dat ik eigenlijk heel knap vind. Ik vind dat dat iets ... Ik vind dat eigenlijk heel tof. Je kan een film zien en zeggen dat was een hele toffe film. Of je kan daar echt ... Of je kan die film eigenlijk helemaal uit elkaar halen, ja. Ik vind dat dat echt iets. Dat dat veel sterker is geworden sinds dat 'Marvel' zijn groot imperium aan het creëren is eigenlijk. Ja, er wordt over nagedacht. Er ...

AC: Het wordt gebruikt als onderwerp om over veel diepere onderwerpen te kunnen spreken. Om daar een dialoog over te beginnen. Zoals dat wij ook hebben gedaan. Zoals dat jij (A) ook op aanstuurde. Maar dat lukt en of dat nu bedoeld is door de studio's en de makers en zo of niet ... Ik denk dat dat zeker begonnen is als een bijproduct, maar nu een belangrijkere deel van wordt. En ik vind dat ook straf dat dat op die manier lukt. En dat het voor het grootste deel de dialoog daar positief over gaat ook. Je hebt altijd ... Ja, je moet meer dan een kant hebben aan het verhaal. Maar het lijkt mij, als je ook kijkt naar hoe ze in de film omgaan met personages, dat het ... Dat ze nu ook actief gaan zoeken van we moeten meer inspelen op diversiteit zowel in gender, als in rassen, als in van alles.

BS: Qua actualiteit vind ik ook zelfs. Als je kijkt naar 'The Winter Soldier'. Dat was een periode waarin dat er heel veel ophef was in Amerika omtrent de CIA dat de gsm aftapte eigenlijk. En als je dan in de film ziet hoe ze daar ook mee aan de slag zijn gegaan. Dan vind ik dat wel knap. Of 'Civil War' vind ik dat ook deels over terrorisme gaat of, ja. En dat vind ik wel heel boeiend.

AC: Ja, wat maakt je een terrorist ofzo, hé.

BS: Ja, ik vind dat knap. 'Iron Man 3' was daar ook een beetje mee bezig. Met terrorisme. En ik vind dat die films heel actueel worden.

AC: Ja, met publieksmanipulatie 'Iron Man 3' vind ik dan. Via terrorisme, want dat is dan *le mot juste* van het moment.

JJ: Met de meest spectaculaire plot-twist ooit.

BS: Maar de 'Mandarin' is er. Als je de one-shot gezien hebt van 'All hail the king!'. Dan zie je dat er toch nog een echte 'Mandarin' is.

A: Dat is een 'Marvel' one-shot?

BS: Ja, dat is zo one-shot en dat vertelt eigenlijk dat die 'Trevor'. Die acteur die eigenlijk in de gevangenis zit en die heeft eigenlijk een dialoog met een interviewer en die filmt dat. En ineens pakt hij die vast en haalt hij een geweer op zijn hoofd van: 'De echte 'Mandarin' die wil zijn naam terug'. Dus allee, ja, efkes *geeky*.

AC: Allee, ja. Dat is de grote controverse van 'Iron Man 3'. Zo van durven ze zo met de 'Mandarin' omgaan? Tussen haakjes, over verkeerde representatie van rassen gesproken. Dan kan je van de 'Mandarin' nog een eindje lopen en ...

JJ: Ja, maar hij heeft ook Ghandi gespeeld, hé. Ik bedoel ... (groep lacht).

AC: Ik bedoel van in de comics. Als je een probleem hebt met waarom was hij niet ... Want het is dan ... Eigenlijk bestaat er geen 'Mandarin' en dat si een personage die een acteur speelt. En dat is het probleem dat zoveel 'Iron Man'-fans hadden. Maar eigenlijk de 'Mandarin'. Wat stelt die voor? Dat was dan de klassieke 'Iron Man' villain. Dat is een prutser. En maar ... Je had altijd het element van dat is een acteur die de 'Mandarin' speelt. Dus dat wil zeggen dat er nog altijd een 'Mandarin' zou kunnen zijn. One-shot of geen one-shot, want daarmee wimpel je dat ook af. Want ik had een discussie indertijd met iemand die heel de film volledig verguisde precies omdat die plotlijn niet door zijn strot geraakt.

BS: Awel en dat is dan ook. Die one-shot was er dan ook om de fans te geven wat ze wilden. Ze luisteren naar hun fans.

A: Hebben we iets gemist tijdens het gesprek. Waar je van dacht daar gaan we over praten, maar dat we niet hebben gedaan?

AC: Ik had niet te veel verwachtingen. Ik denk dat dat het gemakkelijkste is.

JJ: Ik had meer vrouwen verwacht.

AC: Ik wil wel nog eventjes informeel zeggen. Kijk nog eens op brainfreeze.be. Ik schrijf daar soms voor. Wij maken ook een ontzettend boeiende podcast. Dat proberen we toch wekelijks te doen.

JJ: Nodig ons maar uit.

AC: Je mag er ook naar luisteren. Nee, sommigen zeggend at hij wat te lang is, hij duurt twee uur. Het gaat om gedateerd nieuws omdat ik nog de tijd moet hebben van het te monteren. Maar nee, ik amuseer mij daar wel bij. Dergelijke discussie te houden. Mocht dat interessant zijn.

A: Goed, dan rest mij alleen nog jullie te bedanken voor dit gesprek.

Focusgroep 7

Datum:	03/05/2016
Locatie:	Korte Meer 11, GENT 9000
Tijdsduur:	17u00 - 18u00
Moderator:	Kenneth Baert
Groepsamenstelling:	Mannelijk homogene groep
Aantal deelnemers:	4 deelnemers

A: Welkom bij het focusgroeps gesprek rond vrouwelijke personages eigenlijk in de films van 'Marvel'. Dat zijn eigenlijk de films van 'Iron Man' tot en met, ja eigenlijk 'Civil War'. Nu, ik ga daar direct bij zeggen dat als mensen geen spoilers wille van bepaalde films van bijvoorbeeld 'Civil War' ofzo. Zeg dat zeker op voorhand of tijdens het gesprek.

DS: 'Civil War' (lacht).

A: Oke, dus over 'Civil War' wordt er niet gesproken.

LS: Allee, dat is jammer. Ik was net enthousiast.

A: Ik ook. We kunnen er misschien achterna eens over praten (lacht). Nu, ik probeer daar wel rekening mee te houden als mensen iets niet willen weten. De vragen die ik jullie ga stellen polsen naar jullie meningen, dus juiste of foute antwoorden bestaan niet. Dus je hoeft zeker niet bang te zijn om dingen te zeggen. Het gesprek duurt een klein uurtje, dus tot 18u normaal gezien. En alles wordt opgenomen via deze audiorecorder, maar tijdens de verwerking in mijn thesis, dat binnen twee weken af moet, worden jullie namen niet vermeld. Dat is volledig anoniem. En als er tijdens het gesprek vragen of problemen zijn dan mag je me altijd onderbreken of je collega onderbreken en je vraag stellen. Nu, ik stel voor dat we onszelf eens kort voorstellen. Dat we elkaar eens leren kennen. En misschien is het wel leuk om je favoriet 'Marvel'-personage van de film daarbij te vermelden. Je favoriete film. En ben je zelf een fan of niet? Ik zal anders gewoon zelf beginnen. Ik ben dus Kenneth. Mijn favoriet 'Marvel'-personage is 'Captain America' en lievelingsfilm 'Captain America: Civil War'. Dat was dus eerst 'Civil War', maar ik ben door de laatste enthousiast geraakt. En zelf ben ik een actieve fan van 'Marvel' zelfs. Ik doe eigenlijk fan art, waarbij ik schilderijen maak enzovoort. Nu, ik stel voor dat we anders links verdergaan.

LS: Hallo iedereen, mijn naam is LS. Ik ben eigenlijk ook comic-book, allee, filmfan. Maar het is een beetje een guilty pleasure. Ik heb weinig mensen bij wie ik dat kan uiten. Dus je zal me moeten stoppen (lacht). Het is een tragisch leven. Maar als er iets is ben ik wel enthousiast. Ik denk dat ik elke 'Marvel'-

film gezien heb ofzo. En ik moet zeggen dat de laatste, allee ... Het is niet om meer hype te creëren, maar 'Civil War' ... Wow man, dat is echt goed.

DS: Ik denk dat ik hem toch straks ga zien.

LS: Ja, ik zou zeggen moest je geen plannen hebben.

NB: Ik kan mijn plannen afzeggen straks.

LS: Voilà. Wat doe je heir eigenlijk (groep lacht). Dus ja ...

NB: Ja, ik ben NB. Favoriete, dat is heel moeilijk om te antwoorden, want er zijn er zoveel, maar misschien pakt toch maar 'Captain America'. Ook sinds 'Avengers' 'Hulk' toch wel. Maar ik kan er heel veel zeggen, want ik ben van veel fan. Ja, waarschijnlijk grote fan van de originele 'Iron Man'-film. Maar ja, er zijn weinig 'Marvel'-films die het slecht doen in mijn ogen, dus ...

DS: Uhm, ik ben DS. Ik ben eigenlijk het fandom-gebeuren een beetje ingesukkeld met 'Doctor Who'. Ik doe zowel voor 'Whovians' als de 'Potterheads' de weshosting. En ik heb ook zo een site waar al meer fandoms bij mij eigenlijk op een kwartier hun website kunnen bouwen. En dat in een geheel. Het idee is dat we ooit alle fandoms onder ons krijgen. Zo dat je mits planning naar alles kan kijken zodat niets zal overlappen.

NB: Succes.

DS: En mijn favoriet personage is uitgesproken 'Nick Fury'. Omdat ik hem zo de underdog van de serie vind. Maar als je de hele storyline van 'Marvel Universe' bekijkt. Zonder 'fury' zou die toch helemaal in de shit gelopen zijn.

JB: Hallo, ik ben JB. Ik ben niet een mega mega 'Marvel'-fan maar ik zie wel graag de films. Ik heb niet echt een favoriet 'Marvel'-personage, maar de 'Captain America'-films waren wel altijd heel goed. De laatste heb ik wel nog niet gezien, maar ik ben vooral ... Ik denk dat ik de eerste twee toffer ga vinden dan de laatste omdat ik altijd een beetje zo ... Ik heb het altijd een beetje moeilijk als er verschillende personages van verschillende films samengesmeten worden. Dan wordt het wel redelijk 'Avengers'-achtig.

A: Goed, ik stel voor dat jullie de pagina op de witte kant nemen. Het is goed, jij mag het zo laten. Anders mag je in het midden van de pagina het woord superheldenfilm schrijven. We gaan een korte brainstorm houden. Ik ging dat normaal via een bord doen, maar ... [gebaart naar lege plaats op de muur] (groep lacht).

NB: Gestolen dan wel nog.

A: Rechtsboven misschien nog je naam erop. Dat ik bij het uitschrijven weet van wie wat is. Achteraf wordt dat natuurlijk ook anoniem verwerkt. Nu je mag daar alles over ... Nu, rond dat woord superheldenfilm mag je alles schrijven dat in u opkomt. Het mag zelfs buiten 'Marvel' zijn zelfs en dan gaan we daar straks een keer op ingaan.

[...] voorbereiding [...]

A: Staat het er allemaal op? Is er iemand die zijn woorden een keer wil delen met de groep?

LS: Hoog therapeutisch (groep lacht).

NB: Wel ja. Het eerste wat ik opgeschreven heb was 'Avengers'. En humor. Goede muziek. Hype. Fantasy sci-fi. 'Marvel'. 'DC'. [Steekt duim omhoog bij 'Marvel' en duim omlaag bij 'DC']. Bij films hé, alleen bij films. Comics. 'Marvel Universe'. Dingen terugkeren. Online representatie dat altijd heel goed is van reclame en zo. Stan Lee. Cameos dus. Wat heb ik nog niet gezegd. Ah ja, en de filmrechtenproblemen die er vaak toch vroegere waren, nu al iets beter.

A: Waarom 'Marvel' beter dan 'DC'? op vlak van films dan?

NB: Gewoon omdat ze er beter in slagen weer te geven wat dan ... Wat bovenal de fans willen en er wordt rekening gehouden met de comics. Ze slagen er veel meer in ook om er een geheel van te maken. Dus ja, dat denk ik. Beter geschreven.

LS: Gewoon leuker ook.

NB: Ja. Inderdaad.

LS: Die 'DC'-films zijn zo zelf serieus, vind ik, allee.

NB: Dat zou zelfs mogen, maar het zit gewoon niet goed inderdaad. Maar inderdaad, 'Marvel' heeft dat wel inderdaad dat het juist humoristisch genoeg is. En soms een beetje meer ook, maar dat vult elkaar op waarschijnlijk.

A: Goed, had er nog iemand zoiets of iemand die iets totaal anders had?

DS: Ik had zo in het begin opgeschreven zo dat er ook steeds meer is met een dieper verhaal met een antiheld, een backstory van de villain. En daar zie je wel heel veel ... 'Marvel' die houden geen lucht in. Ik bedoel die storyline, ja die is uitgebreid, maar die is redelijk fantasierijk. En daarom is hij toegankelijk voor heel veel mensen. Ik bedoel, niemand zit zich zorgen te maken over dat 'Thanos' echt gaat opdagen.

NB: Ja, dat is waar.

DS: Tegenover als je bij andere, bij 'DC' hun films. [GSM NB gaat af]. Daard oen ze dat slechter, maar bij hun series doen ze dat wel heel goed, vind ik. Bijvoorbeeld bij zoiets als 'Smalville'. Daar zijn meer zo diepere en modernere versies van karakters in proberen te creëren. Nu als je kijkt naar 'Batman' de 'Dark Knight'-trilogie vergeleken met wie vroeger 'Batman' was. Die nog geen wapens wou gebruiken, maar die zegt van: 'I don't have to kill you, but I don't have to save you.' Dan zie je ook als je gewoon de cultuurverschillen erbij pakt, dan vind ik dat nog eens interessant om te kijken. Toen de originele 'Batman' uitkwam, zouden ze die film die ze nu hebben nooit gemaakt hebben. De originele 'Batman' zou tegenwoordig gewoon weggelachen worden of in tekenfilmpjes gedraaid worden. Daarom vind ik 'Marvel' iets minder interessant, omdat zij echt gewoon voor het lichte gaan. 'DC' probeert dan inhoudelijk wat thema's aan te snijden in een film. Wat natuurlijk gigantisch mislukt. Maar als je kijkt naar hun series bijvoorbeeld, 'Smalville' is daar heel sterk in. Daar heb je echt nog zo een power struggle tussen 'Clark' en dan 'Lex'. Ik bedoel 'superman' kan niet bestaan zonder zijn tegenstander. Dat soort diepgaandere dingen. Ik bedoel, daar zie je dat en dat komt er in de films niet uit. De 'DC'-helden in de series zijn veel menselijker in de zin dat zij twijfelen. Tegenover 'Marvel' die zijn daar veel lichter in. Alhoewel 'Arrow' misschien niet echt. En 'Jessica Jones' ... Ja, ok, zij zijn daar zelf ook wel ... Mensen die die nieuwere films ... uhm, Netflix-series al gezien hebben van 'Marvel'. Daar zie je dat toch ook wel. 'Daredevil'. 'Jessica Jones'. Die zijn een pak donkerder. En daar slagen zij er dan ook in.

LS: Dat is ook een ander medium op zich. In een serie heb je een heel seizoen. Je hebt tien tot twaalf uur om tot een persoonlijke uitdieping ... Ik vind dat je wel een heel groot verschil hebt in zo op vlak van franchise-structuur. Dat die 'Marvel'-films inderdaad ... Allee, die zijn heel lichtig, maar die zijn eigenlijk ook heel formulair. Ik vind die wel goed, maar je merkt wel dat past ergens binnen een soort van 'Marvel'-formule. Een soort van code die ze eigenlijk met de eerste 'Iron Man' al hadden. En heb je heel veel zaken die zo terugkeren. Allee, hoeveel dingen die er niet uit de lucht zijn gevallen daar al op het einde van grote schepen of personages die eerst dan dood gingen en dan ...

DS: Als je dan kijkt, 'Agents of S.H.I.E.L.D.' en de nieuwe films. Hoe dat dat eigenlijk perfect in elkaar klikt. En als je het niet gezien hebt, de serie dan is de film voor u niet anders. Als je het wel hebt gedaan, dan, tha's teh state of protocol. En dat is zo een van die gemakks ...

NB: Ik vind dat ze inderdaad dan ook de media beter begrijpen. Beter mee kunnen werken.

DS: Ik denk dat bij hun is dat echt een geheel. En bij 'DC4, ja, hoeveel 'Superman'-storylines zijn er nu al niet geweest?

A: Had je anders nog iets?

DS: Ja, ik had nog iets van de strips. De patentwars. Copyright. Wat ik niet eenduidig vind met die belangen. Maar wat mij eigenlijk het meeste bijkomt, is dat zeker in fantasy, mensen daar heel heel ver in durven opgaan. Ik heb nu nog vorige week met series en films, qua spoilers van films. Dat mensen het echt wel persoonlijk nemen als je per ongeluk een film zou kunnen spilen. Allee, ik heb dat ook gezien ... Ik kan daar ... Allee, ter illustratie, toen 'Game of Thrones' uitkwam, heeft een maat van mij de boeken al gelezen en ik was naar het werk aan het rijden en die zijn van: 'In 'The Red Wedding' sterven die, die, die en die.' Ik snap echt niet hoe mensen zo ver ... Maar ze hebben dat in dat community-gevoel echt wel zeer goed.

NB: Nja, spoilers.

DS: Ja, maar sommige mensen overdrijven daar toch in.

NB: Ja, dat wel, maar dat is het internet gewoon, hé.

LS: Ja.

DS: Ja, dat is waar. Maar ik weet niet.

NB: Ik denk dat mensen over het algemeen gewoon een degout van spoilers hebben. Allee, sommige mensen ook niet. Sommigen kan het hen toch echt niet schelen. Misschien hoe groot een fan dat je van iets bent.

DS: Maar ik herinner mij niet ... Als er dan al discussies over zijn, zijn het dan vooral die superheldenachtige dingen.

LS: Maar dat is misschien dan ook omdat je in die ...

NB: Domein.

LS: ... domein zit en zo ja.

NB: Ja, bij de 'Potterheads' zal je dat niet meer hebben, want er wordt bijna niets meer gemaakt.

LS: Ik vraag me wel af of dat iets is dat zo relatief recent is als in zoiets van de 21^e eeuw. Of dat gevoel bij bijvoorbeeld zo van die 'Charles Dickens' novellas dan ook al zoiets had van: 'Weet je wat ik gelezen heb?'. Dat vroeg ik mij eigenlijk wel af.

NB: Nu gaat dat sneller, hé. Je komt zo snel aan informatie. Tegenwoordig is het gemakkelijk ... Je bent naar een 'Youtube'-filmpje aan het kijken en je scrollt per ongeluk naar beneden en er zit daar ene troll alles van die film te zeggen.

DS: Ik heb letterlijk 'Star Wars' ... Ik heb daar geen geld aan uitgegeven. Ik heb heel veel spoilers gehad.

NB: Het is bijna onmogelijk ...

DS: Er was dus een kerel die in Amerika rondliep sinds dag twee dat de film uitkwam met op zijn achteruit in het groot: "Han Solo dies in 'The Force Awakens'. Zo reed die rond rond cinemazalen (groep lacht).

LS: Het is een kunst.

A: Misschien een keer jouw woorden?

JB: Ja, ik heb vooral een beeld van de superheld als de onverschrokken held die tegen het kwade strijdt. Die ook altijd wel een bepaald voordeel heeft. 'Captain America' is supersterk, allee ja. Dan bijvoorbeeld 'Batman', die heeft geld (groep lacht). Allee ja, altijd dus die wel altijd niet de gewone mens is. Maar die dan wel de gewone burger redt. Het speelt zich in mijn ogen vooral af in grootsteden ofzo, niet op het platteland. Ze hebben wel altijd speciale kledij aan (lacht).

NB: Alle films zijn wel heel kleurrijk.

JB: Ja. En ja, de superheld die moeilijkheden heeft en ja. Ook zo met de love-story met over het algemeen wel ...

A: Had er dat nog iemand van de love-story?

DS: Ik denk dat dat tegenwoordig zodanig standaard geworden is dat je in het begin zo 'Ja ...' Maar op het einde.

LS: Dat is wel cool aan 'Marvel'. Dat je met dat 'Universe' zo meer dat soap-gevoel begint te krijgen. Dat ik denk dat dat op een bepaald moment zo 'Friends' ga worden. Dat zo iedereen uiteindelijk wel in bed heeft gelegen met iedereen.

NB: Dat is wel nog leuk.

DS: Ik weet nog dat ik ... Ik denk dat het 'Avengers' 2' ofzo is. Dat de 'Hulk' voor het eerst 'Black Widow' ontmoet en dat ik dacht van: 'Oh nee, die gaan daar ook ... Oh nee.' Dat was dan wel iets dat ik niet had zien aankomen.

NB: Ik denk ook dat ze meer en meer daarin gaan groeien. Dat het iets minder en minder typisch gaat zijn op dat vlak.

DS: Ik denk in Europa ... Strips in Europa is nog steeds iets alternatief, onbekend. Ik denk dat ik maar drie man kent die echt strips koopt en verzamelt. En ik heb blijkbaar zelf nog niet ... 'Spider-Man' is ook een strip. 'Superman' ook. Ik ben die ooit eens een keer tegengekomen in Spanje in de winkel. En ik had dat nog nooit gezien. Ik denk dat voor heel veel mensen van ons ... Waar komen ze dat tegen? In een tekenfilmje. Cartoons. En dan die stripcultuur die er bij ons niet is. Dat wij ons veel minder storen aan dingen.

NB: Dat kan.

A: Misschien als laatste eens jouw woorden eens bespreken.

LS: Ik had spandex. Ik weet niet waarom dat dat ... Het eerste dat in mij opkwam (groep lacht). Eigenlijk veel industriële termen. Ook dingen die jij had. Reboot. Crossovers. Box-office. Dikke cash. Sequels. Comics. Superhelden. Actie. Spektakel. Lange speechen over verantwoordelijkheid. Een of andere vorm altijd wel. Science Fiction. Fantasy. Amerika. Het is een Amerikaans genre vol Amerikaans mythologie en dat merk je ook eigenlijk wel. Ik weet niet of iemand die trailer heeft gezien van die 'Russische Avengers' Dat is we nog grappig om te zien, want dan zie je zo dat ze aspecten van de Russische cultuur erin willen steken. Bijvoorbeeld een iemand is gewoon een beer die machinegeweren heeft. Dat is ...

NB: Cool.

LS: Dat is het zo een beetje.

A: Ik ga misschien het meest opvallende woord eruit halen. Die spandex. Jij zei ook iets van de kledij van superhelden. Misschien eens daarop ingaan. Over die kledij van de superhelden zelf? Hoe dat eruitziet?

LS: Om het lichaam te benadrukken ook.

NB: Bij de meesten wel ja.

LS: Ik bedoel ook 'Captain America'. Je moet ... Allee, die kanonnen komen er goed uit, vind ik. En bij de dames is het eigenlijk ook altijd zo. Vaak ook meer.

JB: Ook zo van die mannen. Veel van die kledij is eigenlijk ook niet nodig, hé.

LS: Ja. Ondergoed boven de ... (groep lacht).

DS: Wat ik me wel bewust ben sinds de 'Marvel'-films. Ik heb zo een paar vriendinnen die dat echt irritant storend vinden als er echt bij de mensen iets is van: 'Oh, dat is weer seksisme en waarom moet

de vrouw er ook zijn?’ En dat ik daar nu bij zit van: ‘Thor’, ‘Captain America’ (lacht). Allee, ja. Het is van twee kanten aan het komen.

NB: Dat is waar.

DS: Het is ...

LS: Ja, dat is deels ook symboliek. Dat ze zo, allee, daarin hanteren. Het is Het is een genre waarin dat alles sowieso uitvergroot is. Ja, ik weet niet, het is ... Ik denk wel dat de ‘Marvel’-films een verbetering zijn als je kijkt naar die comics. Dan komen in die comics die vormen vaak nog veel meer uitgesproken zin. Zo echt zo die wespentaille ...

NB: Dat ze het effectief gewoon onrealistisch maken.

LS: Ja, het zijn echt soms zwaar seksuele fantasieën. En ik heb het gevoel dat ze zich daar meer van bewust zijn in die films dan in de comics.

DS: Ja, ze moeten hun rating nog krijgen.

LS: Ja, dat kan ook. Dat is een motivatie wel.

DS: ‘Naar ‘Deadpool’ wil ik mijn kinderen meedoen.’ [Doet iemand na]

NB: Ja, nee. Ik ben het daarmee eens.

A: Dan mogen jullie eens jullie pagina omdraaien. Er is een met zeer duidelijke foto’s de andere drie zijn een beetje raar afgedrukt. Dat zijn eigenlijk alle vrouwelijke personages van ‘Iron Man’ tot en met ... Ja, eigenlijk tot en met ‘Civil War’. Ik denk niet dat er daar een vrouw bij gekomen is. Maar ja, jullie hebben toch ‘Civil War’ niet gezien. Eigenlijk tot en met ‘Ant-Man’. Nu dat zijn allemaal vrouwelijke personages die in de films voorkomen en het is eigenlijk de bedoeling dat je een vraagteken zet bij de personages dat je niet kent. En dat je bij de rest eigenlijk gewoon nummert van één tot acht als je ze allemaal kent, wie dan je lievelingspersonage is. Dus één zijnde je lievelingspersonage.

NB: Ja, algemeen.

A: En als je bijvoorbeeld twee mensen niet kent, dan nummer je van één tot zes.

[...] voorbereiding [...]

DS: Ik heb echt het gevoel van ik ken die wel, maar ik kan er zo geen naam op plakken.

NB: Ah, ik weet van allemaal ook niet de naam in de film, hoor. Ik weet gewoon ...

DS: Die middelste onderaan komt die van een film of komt die van een serie?

A: Ze zijn allemaal van de films.

LS: Maar die is ook van 'Lost'.

NB: Ik denk dat ik weet wie het is. Misschien vergis ik mij wel.

A: Het zijn er vaak die ook denken dat die links onderaan dat dat Rihanna is (groep lacht). Is iedereen daar klaar mee? Anders gaan we eens starten bij de vraagtekens. Zijn er die geen vraagtekens hebben?

NB: Ja.

A: Ok, hier wel (JB). Welke vraagtekens heb je Die onderaan zie ik?

JB: Ja.

A: En van u?

DS: Die twee onderaan en die twee erboven eigenlijk.

A: Anders een keer starten hier. Jullie hebben allebei die links onderaan. Van 'Guardians of the Galaxy'.

DS: Ja, ik weet nog wie dat is. Maar wie ze speelt of wlek karakter.

A: Maar je hebt wel de film gezien?

DS: Ja.

A: Heb jij de film gezien?

JB: Ik denk het ... Maar ik herinner mij het niet meer, dus ik denk het niet.

LS: Het is met een wasbeer die ... Het is origineel. Je zou je het wel herinner als je ...

JB: Ja.

A: (Aan DS) Hoe komt het dat je ze niet herinnert dan?

DS: Ja, ik weet nog ... Dacht ik. Ik herinner me nog een scène eruit. Maar ik denk ... Ziet ze er niet met een andere huiskleur uit in de film?

NB: Maar ze is ...

LS: Groen.

DS: Ja, dat gaat het zijn. Ik geloof dat zij in 'Doctor Who' heeft meegespeeld.

NB: Is dat ding niet? Zoë Saldana?

LS: In 'Star Trek' speelt ze.

DS: Nu ja, ik vond het sowieso niet een geweldige film.

A: Die middelste onderaan is die van 'Ant-Man'. Die film gezien?

DS: Ik dacht dat ik ze kende van 'Agents of S.H.I.E.L.D.' Daarmee dat ik ze ... Jij wordt nummer vier (lacht).

A: En dan, ik zie dat je die rechts onderaan. Die is van 'Avengers: Age of Ultron'. Heb je die gezien?

JB: Nee.

A: En die twee dat jij (DS) vanboven niet kent is van 'The Incredible Hulk' links. En dan die ernaast is Nathalie Portman vanuit 'Thor'. Die films gezien?

DS: Ah, die film heb ik gezien, nu dat je het zegt.

A: Hoe komt dat je die dan niet herkent? Of ligt het puur aan de foto's.

DS: Wacht hoor. 'The Incredible Hulk' is gewoon te lang geleden denk ik. En ik heb ze allebei wel gezien. Maar ik denk dat dat allebei films zijn die mij inziens vrouwelijke karakter afschuwelijk slecht ... Allee, niet de actrice, maar gewoon de impact in beide films is zodanig belachelijk cliché. Ik bedoel, in 'Thor' kent ze hem 48 uur en ze is verliefd voor haar leven.

LS: Maar ja ...

DS: Allee, ik vind het storend. Tegenover die andere, die hebben wel redelijk belangrijke rollen. Die twee films ... 'Guardians of the Galaxy' ook nu ik erover denk.

A: Zijn jullie het daar mee eens of?

NB: Nee, niet helemaal.

LS: Nee, in 'Guardians of the Galaxy' had die een vrij grote rol toch? Zoë Saldana.

NB: Ah ja, zeker. Ja zeker.

LS: Ze is een van de hoofdpersonages.

NB: Ze heeft waarschijnlijk de tweede grootste rol eigenlijk. Want zij is ook wel belangrijk omdat eigenlijk is ze slecht, maar eigenlijk is ze dan niet slecht.

DS: Ik herinner mij meer de wezel, ja.

NB: Ik vond dat ook een hele leuk film, dus ja. Dat blijft bij.

LS: Wat mij wel opvalt is dat ik ze bijna gerangschikt heb van puur hoe lang dat ze al meegaan. Misschien ...

NB: Ik heb gerangschikt meer op hoeveel dat je weet over ...

LS: Awel, dat bedoel ik eigenlijk. Want bij mij ... Dus die 'Pepper' en Scarlett Johansson staan redelijk hoog. En ik denk die zitten gewoon al in vier films en ...

NB: Die zijn meer uitgeschreven, hé.

LS: Ja, je kent die als personage veel meer in de zin ...

NB: Ik heb dezelfde score als die twee.

A: Bij jullie staat de tweede ... Uhm, 'Scarlett Johansson' als eerste.

LS: Ja, ja, ja, zeker.

A: Is dat bij de rest ook zo?

JB: Ja, bij mij.

DS: Ik heb 'Pepper' als eerste staan en dan 'Agent Carter'.

NB: Awel ja, van mij is het omgekeerd.

DS: Ja, bij mij is het eigenlijk een gedeelde eerste plaats. Ik heb eigenlijk puur gekeken op wat blijft er van hen bij. Of wie heeft er binnen die films echt een plot?

NB: Een rol, hé.

DS: Dus staan er ook wel echt als een personage. Tegenover die twee andere die je zo amper kent hebben dan zo een gedeelde laatste plaats. In de zin van, ja die zaten in de films maar zo geweldig droegen ze ook niet bij, dus ... Het is echt wel het character dat het doet bij mij.

A: En jullie minst favoriete personage. Die dus de laagste score ontvangen heeft?

NB: Bij mij dingsje uit de 'Captain America'-films toch, hé?

LS: Ja.

A: 'Agent Carter'.

NB: Ik vond die echt slecht (commotie in de groep).

LS: Die heeft ook haar eigen serie toch, hé?

A: Die heeft haar eigen serie ja.

NB: Ah, daar heb ik niets gezien, van mij alleen de film. En daar sprak ze mij gewoon niet aan. Het was ... Ik weet niet.

A: En waarom staat ze bij u (DS) op de eerste plaats dan?

JB: Ik herinner mij het personage niet zo goed meer, maar ze doet mij altijd gewoon denken aan het feit dat als ik mij niet vergis, dat 'Captain America' ook wel gevoelens voor haar. Maar het is niet zo dat de vrouw enorm verliefd is en dat de man is van zo: 'ça va.' Nee het komt van twee kanten, maar dan is hij op het einde van de film ... Is hij ... Dus dat vond ik wel tof. Dat het zo een keer niet in dat cliché is. En dat blijft mij het meeste bij aan dat personage.

LS: En je ziet die ook vaak nog als ze zo oud is en zoal.

NB Dat is wel waar.

LS: En dat ze zo heel S.H.I.E.L.D. heeft opgericht ofzo. Dat was ja ...

NB: Maar in die films ...

LS: Ja, ik herinner mij ook vrij weinig van haar. Maar dat kan ook te maken hebben met het feit dat het superlang geleden is. Dat was een van die eerste films, hé.

NB: Ja, maar ik heb dat nog maar één keer bekeken.

DS: Ik heb hem toevallig pas onlangs opnieuw gezien, beseft ik net. 'The First Avenger'. Die was op kanaal twee. En daar viel het wel op ja, dat ... Misschien daar mee ook wel ...

A: En wat is van de rest het minst lievelingspersonage?

JB: Ik heb ook uhm, zeven ...

LS: Ik heb ook 'Ant-Man' vrouw. Ja, ik vond die echt wel gewoon een vervelend personage. Ik vond dat zo heel clichématig, eigenlijk. Zo, allee, het is nu niet die 'damsel in distress'. Ze hebben haar zo een karakter proberen geven en haar proberen sterk te maken. Maar het is zo heel hard een soort van stereotype harde coole zakenvrouw die, ja, een beetje te rationeel is. Maar die heeft dan ook een gevoelige kant. Allee, je hebt zo perfect hetzelfde personage in 'Jurassic World'.

NB: Ze lijkt er zelfs redelijk wat op.

LS: Ja, eigenlijk wel. Ik zat ook net te denken. Dus dat vond ik wat vervelend. Die andere, nu ook weer niet allemaal, maar bijvoorbeeld een personage als 'Black Widow' is nog echt goed uitgediept. Die heeft zo wat jeugdtrauma's en zo.

NB: Maar die komt dan ook in meer films.

LS: Ja, het is dat.

NB: Ben je bekend met de term 'Tunere'?

LS: Nee.

NB: Dat is de Japanse anime en manga. En dat is zo de koude, koele eerst haat je elkaar en dan ...

LS: Ja, je hebt dat ook zo in die jaren '80-films zo. Zo 'Romanizing the stone' ofzo. En dan maken ze heel de tijd ruzie en dan komt alles goed.

NB: Voilà.

LS: Ja, een vervelende dynamiek.

A: Goed, is er anders nog iemand die iets wil delen over de personages die hij ...

DS: Ik vind 'Black Widow' echt een cliché-karakter tot en met.

NB: Je hebt wel een punt sowieso. Maar de meeste hebben wel iets van stock character.

DS: Ja, maar ze hebben een bad-ass vrouw in een leren pakje gestoken en ze heeft altijd een grote mond, allee ja. Ze is al redelijk veel in de films geweest, vind ik. En heb je daar iets van development, behalve een fetish voor de 'Hulk' gezien?

LS: Ik vind wel een enorm grote emotionele ... Allee, enorm groot is wel veel gezegd, maar eigenlijk misschien van alle 'Marvel'-personages vind ik dat die het meest emotioneel complex is. Omdat die een soort van dubbelspionverleden heeft en dat die daar precies ook een complex aan heeft overgehouden. En zelf niet altijd ...

NB: Puur alleen op de allereerste 'Avengers'-film zou ik u (DS) gelijk geven, maar 'Age of Ultron' heeft mij veel positiever ...

LS: Ja, ik vind het wel een mooi personage. Allee, je hebt zo die scènes dat ze gesteriliseerd is ofzo. En dat is echt mooi gedaan.

NB: Dat vond ik ook.

DS: Nu dat je het zegt. Ik was die scènes eigenlijk wel al vergeten. Dus ja, misschien dat je daar wel een punt hebt.

Nb: Nja, ook wel vanaf 'Age of Ultron' van mij.

LS: Ja. Dat is ook gewoon ... Ik denk Josh Whedon is iemand die heel goed vrouwelijke personages schrijft en dat merk je ook. Want bijvoorbeeld in 'Iron Man 2' is dat superstereotiep gedaan. Dat is echt zo dat leer en die spannende kont dat zo uitsteekt en die camera die daar zo overhangt. Maar dan heb je zoiets van 'Age of Ultron' is dan eigenlijk vrij respectvol en goed uitgemond. Dus ja, ik weet niet, dat ze daar ook wel uit leren, 'Marvel'.

A: Dat is goed. Anders ga ik de blaadjes verzamelen. Dank u wel. Nu we hebben het al tamelijk wat gehad over de vrouwelijke personages, maar nu ik weet niet wie daar allemaal van op de hoogte is. Maar in 2019 komt 'Captain Marvel' uit. Dat is het eerste vrouwelijke hoofdpersonage in een film van MCU. Nu er zijn al heel wat titels gekomen 'Captain America', 'Thor', 'Iron Man'. Waarom denken jullie dat er daar nog geen ruimte voor geweest is. Dus eigenlijk voor een vrouwelijk hoofdpersonage? In de hoofdrol van haar eigen film.

DS: Misschien gewoon door de kwaliteit van de strips gewoon?

NB: Er zijn er inderdaad niet zo heel veel. Er zijn er wel ... En vooral ook denk ik ... Ze zijn in het begin gegaan voor redelijk welgekende personages van animatiereeksen, van comics en dat zijn dan hoofdzakelijk mannelijke personages. En dan, ja zeg maar ...

JB: Ik denk dat ook gewoon doordat dat in het begin allemaal mannelijke personages waren, dat je de eerste associatie als publiek maakt van een superheld dat is een man en die is krachtig. En die relatie met een vrouw heb je iets minder denk ik.

NB: Het werkt veel met sequels, hé, dus. Als je dan al een mannelijk personage al redelijk wat hebt opgebouwd. Je weet er is een heel groot publiek voor. Dat je daar dan mee verder gaat ja.

LS: Het is gewoon een risico denk ik. Het is veel veiliger om iets zoals 'Spider-Man' te nemen ofzo. Want iedereen kent 'Spider-Man'. Dat is een makkelijk verhaal, een makkelijker inlevingsvermogen. En nu zijn ze eigenlijk meer risico's aan het nemen. Zoals ook met die 'Black Panther'-film.

DS: Het is zoals ik eerder zei van in Europa heb je die strips niet echt. Tegenover, ik denk dat als je tegen de gemiddelde Amerikaans tiener gaat zeggen van 'Captain Marvel'. Dat hij zich daar direct iets kan bij inbeelden. Ik kan er mij daar niets bij inbeelden. Ik heb zo heel vaag op de wiki iets van een storyline gelezen, maar dat is het.

NB: Naamsbekendheid is veel. En zeker bij 'Marvel' van vrouwelijke ... Je hebt er een aantal in de 'X-Men'. Ik vind het jammer op zich. Ik zou graag een 'Black Widow'-film hebben.

DS: Alhoewel ik vond in de 'X-Men' Jean Grey, dat ze dat karakter hebben uitgebouwd. Ik vond dat een heel knap karakter.

NB: Dat is waar.

DS: Die heeft ook echt wel een belangrijke rol gehad in twee films denk ik?

NB: Ja, ja.

LS: Drie. Ja, want dan wordt ze zo boos (groep lacht).

DS: Dat is altijd herkenbaar aan een vrouw (lacht).

NB: Ja, maar inderdaad ja. Maar ik vind het wel jammer ...

LS: Hoe lang worden superheldenfilms zelfs gemaakt? Allee, het is zot ... Al zeker dertig jaar?

NB: Ja.

LS: En nu pas, wat is het 'Wonder Woman'? Zou de eerste film zijn rond een ... Dertig jaar, dat is ...

NB: Het is ook dat, hé. 'DC' heeft eigenlijk wel vrouwelijke helden die iets kunnen doen. Zij hebben ook ...

LS: Maar ...

NB: Zij hebben ook technisch gezien een keer geprobeerd met 'Catwoman', maar allee ja ...

LS: Ja, ja, ja.

DS: Hoe lang is de superheldenfilm al een rage?

NB: Dat is wel waar.

DS: Ik denk een jaar of twee.

NB: Nee, al een decennium nu toch, hé? Door de ...

LS: 'X-Men' en 'spider-Man' enzo.

DS: Ok, maar ja ... Dan was het van, ah een superheldenfilm. Maar nu zijn we het gewend, hé? Het is zo aan de frequentie van soaps aan het worden, hé?

NB: Ja, dat wel.

DS: Oh, een film! Dat moet een trilogie worden.

NB: Maar dat kon toen ook al redelijk wat geld verdienen, dus ...

LS: En dat is het problematische, dat je zo in een cyclus kan zitten dat er tien superheldenfilms op jaarbasis uitkomen alvorens dat er een film met een vrouw als hoofdpersonage uitkomt.

NB: Dus ja, het is een risico, maar eigenlijk zouden ze het moeten pakken. Want ze kunnen het tegengestelde ook zeggen van ze pakken bekende personages, maar 'Ant-Man' had ik nog nooit van gehoord tot dat de film uitkwam en dat doen ze dan wel.

DS: Maar dat is ook een redelijk recente.

NB: Ja, dat zal dan waarschijnlijk de Amerikaanse comic zijn.

DS: Als je bijvoorbeeld bij series [animatieseries]al wat meer meekijkt, Sam van 'The Avengers'. Daar zit 'Ant-Man' en 'Black Panther'. Als je mensen hebt die de series zoals ik beginnen bekijken, je kent die karakters. Je weet wie 'Ant-Man' is. En ik denk gewoon dat die willen verder bouwen op die stripcultuur, die zijn op een bepaald moment series geworden waar ze nu ook films op bouwen. Het probleem was die strips, in welke jaren zijn die geschreven? Toen was één vrouw als superheld al een hele controverse kan ik mij inbeelden. Dus ik denk dat zij daar ook ergens mee zitten. Zij bouwen op iets verder van de jaren ...

LS: Dat is ook een probleem met 'James Bond', denk ik. Als je beroep doet op eigenlijk een soort bronnenmateriaal dat geschreven is in de tijd dat er nog een vrij groot koloniaal, seksistische sentiment was ofzo. Dat gaat sowieso gewoon een beetje een deel van dat ding gaan oversijpelen in de films ook.

NB: Ja, dus misschien gewoon wat de nadelen van de comics dat ze mee moeten werken. En dat dat daar niet zo heel vrouw ...

LS: Maar het staat wel duidelijk op hun agenda, want wat is die serie. Ik heb hem niet gezien, maar ik heb er wel veel van gehoord. Jessica ...

DS: Jessica Jones.

LS: ... Jones. Dat dat echt wel bijna een soort van metareflectie is.

DS: Iets diepgaander. Op het randje van een emotionele thriller op een bepaald moment. Heel diep. Allee, heel diep voor 'Marvel'.

A: E wie heeft er die serie gezien? Jessica Jones?

LS: Het gaat ook over seksueel misbruik? Ja toch? Dat wordt toch gehint?

DS: Ja, ik wil niet zoveel zeggen, maar ja, er gebeuren ook redelijk donkere dingen in en ja ...

NB: Zeker een keer naar kijken dan.

A: Dat is dan eigenlijk diversiteit qua mannen en vrouwen, maar bijvoorbeeld zoals dat jij (LS) zei. Er komt ook een film van 'Black Panther' in 2018. Hoe vinden jullie dat dat dan zit met die andere huidskleuren binnen de films van 'Marvel'.

NB: Het is misschien hetzelfde misschien zo wat, in de comics dat er daar ook bijna geen niet-blanke westerlingen ...

LS: Nja ...

DS: Ik denk, er is niemand over gevallen toen dat 'Nick Fury' ineens een nieuwe [?] was ...

LS: Toen dat 'Thor', die kerel uit 'Thor, Idris Alba, een zwarte werd. Toen was het echt. Het internet stond in brand, hé.

NB: Dat is gewoon ...

LS: Er is nog altijd een gevoeligheid aan.

NB: Nu zeggen mensen ook wel zoiets van dat dat de token wise old black guy is.

DS: En de portier ... (groep lacht).

NB: Dus op dat vlak. En het is meer dan blank en zwart, hé. Vooral hispanics en Aziaten en zo die komen nog bijna niet voor, dus.

DS: Maar als je dan bijvoorbeeld ... Heb je 'Agents of S.H.I.E.L.D.' al gezien?

NB: Nee. Nee, dat is waar.

DS: In de laatste aflevering hebben ze ondertiteling geplaatst omdat de mensen in het Spaans aan het babbelen zijn, hé.

LS: Maar weeral. Hoeveel mensen kijken er naar 'Agents of S.H.I.E.L.D.'? Allee, dat zou wel goed zijn. Maar dat is nog altijd een groot verschil met de ...

DS: Kijk naar Amerika waar die problematiek nog iets actueler is.

LS: Ja, maar in series is er misschien meer veiligheid om iets te doen ofzo.

NB: En dan nog, dan zou het nog altijd in films mogen.

DS: Ja, maar wat mij dan ook nog stoort is dat ze dan soms echt ... Dat ze erin overdrijven. Ik bedoel, de remake van 'Fantastic Four'?

NB: Ja, die ken ik ook.

DS: Johnny Storm is daar opeens zwart. Het is opeens haar geadopteerde broer. En ja, dat vond ik zo een stap van ...

LS: Je vond dat geforceerd?

DS: Ik vond dat te gef ... Allee, ja, ik bedoel ... Op het werk hadden wij ook zo een asociale werker. En ze hebben die verplicht op cursus gestuurd. Die is asociaal gebleven maar wat zeggen ze? 'Goed initiatief!' Dat was echt van die cliché, dat ik dacht van dit werkt echt contraproductief, hé. Tegenover 'Nick Fury' ...

NB: Het is goed als er iets achter zit inderdaad. Maar ze waren toch ook met de 'Spider-Man'-reboot ... Waren ze toch ook aan het denken om de nieuwe te pakken en die is zwart.

LS: Ik heb daar geen probleem mee.

NB: Nee, maar heel veel mensen hebben daar een probleem van gemaakt. Terwijl dat dat eigenlijk een van de betere is na 'Peter Parker'.

LS: Ja, inderdaad, maar dat vind ik grappig. Dat daar überhaupt een probleem wordt van gemaakt. Allee, dat zijn zo van die bange blanke mensen die een privilege willen beschermen. Er wordt zoveel aan *whitewashing* gedaan in Hollywood. Maar op een of andere manier enkel wanneer dat er een personage dat blank is en wordt iemand met een beetje een andere etnische achtergrond. Dan is het, allee, plots een heel groot probleem.

JB: Voor mij is dat ook niet echt een probleem, maar ik begrijp wel dat als je een bepaald personage hebt dat je al lang kent, dat dat wel moeilijk is als dat plotseling ... als dat personage plotseling veel verandert. Of dat dat nu van huidskleur is of van geslacht weet ik veel. Ik denk, dan begrijp ik dat wel. Dat dat vertrouwelijk is. Je kent dat personage. Allee, je hebt het gevoel dat je dat personage kent, dat je misschien een bepaalde band hebt met dat personage. Plots verandert dat dan. Dan begrijp ik dat wel dat je het daar moeilijk mee kan hebben.

LS: Ja, dat is wel waar. Met 'James Bond, toen 'Daniel Craig' werd gecast, dat was ook een probleem omdat hij blond was, ja. Maar aan de andere kant, het probleem dat we in het begin besproken hadden. Je zit wel met een heel groot cultureel erfgoed dat allemaal over blanke mannen gaat. Hoe breng je daar verandering in als je niet iemand tegen die rol moogt casten ofzo. En dat is wel een probleem denk ik eigenlijk.

JB: Ik denk dat je dat in kleine stappen moet doen. Het publiek gewend moet laten worden.

NB: En wie is het die de volgende 'James Bond' gaat worden?

LS: Ja, wie is het. Ian Fleming had gezegd dat hij te *street* was. Wat op zich ook al frappant is.

DS: Misschien ... Wat ik ook wel heel vaak ... 'Doctor Who', die verandert letterlijk om ieder seizoen is het een keer. En op een bepaald moment zijn er ook altijd die vragen wanneer het een vrouwelijke zal zijn. En elke keer is daar veel debat over en elke keer is dat 'BBC' die zegt van: 'Ja, we hebben het eigenlijk aan de vrouwen gevraagd, maar het boeit hen eigenlijk niet zo.' Dus soms denk ik dat die discussies ook gevoerd worden om die discussie een keer te voeren. Terwijl het merendeel van hun *fanbase* ligt daar zo niet wakker van.

A: Ja, wel, ik ging het net vragen. We praten wel over diversiteit, maar in welke mate is dat voor jullie nodig?

LS: Maar ik vind dat heel noodzakelijk ...

NB: Ik vind dat gelijk zoals dat het nu is dat ze heel wat beter kunnen doen. En bijvoorbeeld bij 'Spider-Man' had ik toen dat het nieuws uitkwam van: 'Ja, nee. Het gaat gewoon weer - ik weet niet meer wie het was - terug zijn.' Dan had ik iets van: 'Ok, ik vind dat een beetje van een gemiste kans, want het gaat waarschijnlijk ook weer op niets uitdraaien.' En over het algemeen ja, vooral gelijk dat je zei van vrouwen die een eigen film willen. Dat is dan het Amerikaanse publiek heel belangrijk ook. Ik zou dat toch goed vinden. En ik denk dat dat zeker zou werken.

LS: Ja, het is dat. Het is ergens ook een beetje een precedent zetten ofzo. En je bent niet enkel verantwoording verschuldigd naar uw fans, integendeel. Maar het is ook een breder cultureel product. En als je bijdraagt tot een bredere sfeer van beeldvorming door altijd dezelfde rollen te herhalen ofzo, dat is ergens toch wel triest. Denk ik.

JB: Ik denk dat ik persoonlijk wel ... Ik denk daar niet zo ver bij na. Als ze iemand anders casten voor een bepaalde rol dan laat ik dat gewoon over mij heen komen. Ik ben daar niet echt zo mee bezig. Allee, niet dat ik daar tegen ben, hé.

NB: Nee, tuurlijk niet.

JB: Ik denk gewoon dat ik daar niet mee inzit om daarover echt over na te denken.

DS: Ik wil zeggen, om een ander iets aan te halen, waar er een enorme rel over geweest is, is destijds. Dat was toen dat 'space nine' uitkwam. Zijn er 'Star Trek'-volgers?

NB: Een beetje, maar ...

DS: 'Space Nine' was een nieuwe set van afleveringen, geen ruimteschip, maar een ruimtestation. En daar was er een beetje gejoel dat de 'captain' ... Dat was toen van gaan we er een Aziaat van maken of iemand met een donkere huiskleur? Dat was toen welke van de twee? Maar dan was er bij de mensen al een rel dat het geen blanke kapitein zou zijn. Dat vond ik dan eigenlijk ... En niemand heeft daar dan eigenlijk ... Ik heb daar toen ook nooit bij stil gestaan. Ik heb dat toen ook nooit gehoord. Die discussie was mij voorbijgegaan. Tot dat er daar op een bepaald moment een aflevering is waarin die kapitein weigert om een programma binnen te gaan. Want dat programma is een replica van de jaren '50 zoiets in Amerika. En hij zegt: 'We shouldn't go in there, that was not an age for black people ...' Hij maakt daar een probleem van, omdat historisch gezien in die tijd ... Maar dan zeggen ze ook van: 'The program is adapted ...' Maar hij zegt dan echt van dat hij weigert terug te gaan. Daar benoemen ze in die aflevering heel concreet dat probleem. En dat is voor mij een belangrijk signaal van: 'Oeh, ik ga even zien dat mijn rollen ...' Ik zou dan liever hebben dat ze in de series zelf een subplot steken over racisme. Ik bedoel als je 'Nick Fury' eens een keer tegen een andere eens zou horen vertellen over hoe hij in zijn jeugd ook heeft moeten werken omdat hij die andere huiskleur heeft als subplot. Dat zou voor mij veel meer betekenen dan wie the fuck speelt die rol. Als ze in 'Fantastic Four' daar een subplot zouden rond maken. Dat ze daar een subplot durven rond maken waarin ze dat echt aanspreken. Geen probleem mee, heel veel respect. Ik ga die film dan nog een keer extra zien. Maar om gewoon te zeggen van kijk we hebben iemand 'gecolourcast'. We zijn nu cool. We zijn nu hip. Ik vind dat zever in pakjes. En om heel eerlijk te zijn. Je hebt een hele brede fanbasis en het probleem is als je een heel brede doelgroep hebt, is dat je het gemiddelde intellectueel niveau van je doelgroep wil meenemen. Dus ik denk eigenlijk dat echte mensen die nood hebben van over dit soort dingen na te denken dat niet gaan beginnen doen omdat 'Nick Fury' of iemand anders opeens een andere huidskleur heeft. Dat die daar gewoon niet bij stilstaan. Je moet die daar echt met hun gezicht op drukken. En dan neem je je verantwoordelijkheid op. En colourcasting dat is symbolisch voor mij.

LS: Ja, het is symbolisch. Het is zoals je zegt. En het heeft ook wel een symbolisch belang. Ik denk als je een samenleving hebt zoals die in Amerika. Die eigenlijk enorm heterogeen is en bestaat uit veel verschillende groepen en etnische achtergronden. En je hebt dan aan de andere kant een filmindustrie waar 99% van de hoofdpersonages blank is. Dat op zich is toch eigenlijk ook wel een soort van, allee, grove misrepresentatie van de werkelijkheid. En je kan je ook moeilijk inbeelden van hoe zou dat nu zijn om bijvoorbeeld op te groeien zonder rolmodellen of belangrijke figuren die in die posities worden gecast. Van je eigen achtergrond.

DS: Als je dan toch de moeite niet gaat doen van die te casten of als symbool te doen. Durf dan op zijn minst volledig ...

LS: Tuurlijk. Ik ga volledig akkoord. Dat zou beter zijn. Ja, maar dat is natuurlijk moeilijk gevraagd. Allee, dat is een stap verder. Dat is heel wenselijk dat dat soort dingen open wordt besproken ofzo. En dat ze daar ook moeite van maken. Ik denk dat 'Jessica Jones' daar ook effectief meer op ingaat. Maar, de vraag is in welke ... Babystapjes, ja.

A: Ja, dat is dan etnische diversiteit, maar er is nu ... Onlangs zijn er interviews geweest met de top van 'Marvel' waarin dat er eigenlijk geïnsinueerd wordt op een homoseksueel of lesbisch personage. Ik denk, ik weet nu niet of ze er al volledig over uit zijn. In de toekomst in de film zou er dus een LGBT-personage in de films komen.

NB: Dat is een beetje hetzelfde, hé ja. Dat is uiteindelijk een goede representatie van de werkelijkheid. Dat zou toch al niet onlogisch zijn als dat zo ... En dat moet geen *big deal* zijn. Want dat vind ik ook juist ook wel waar. Die huiskleur moet in die film dan ook geen *big deal* zijn. Dat is er dan gewoon, hé.

LS: Ja, het is dat. Allee ...

NB: Ja, dat is een held en die is toevallig ...

LS: Ja, stel je voor dat je een homo, LGBT-superheld hebt die zo regenbogen uit zijn armen schiet ofzo. Op een eenhoorn rijdt. Dat zou ook heel fout zijn.

NB: Inderdaad.

DS: Je moet er niet gaan overcasten, maar gewoon iemand zo ... Bijvoorbeeld, ik moet hem nog steeds zelf volledig gaan zien, ik ga hem moeten kopen denk ik of downloaden. Is de 'Safety First'-film. Die heeft daar echt wel awards voor gewonnen. Het plot van die film is dat een van die vier mensen uit de serie erop uit komt dat hij homo is. En dan hoe zijn collega's daarmee omgaan. En die hebben dat eigenlijk echt mooi verwerkt. Die hebben daar prijzen voor gekregen op hun film. Ik vind zoiets ... Vanuit 'Marvel'. Dat wil ik weleens een keer zien.

NB: Dat mag zeker. Want je moet dat er ook niet volledig uitlaten als je dat doet. Maar ik vind toch dat niet te veel van die film daar mag ronddraaien.

DS: Nee. Maar wat mij meer onrealistisch lijkt is dat je dan 'Peter Parker' zwart zou laten spelen en dat hij dan ergens in zijn *childhood* iets van issues gehad heeft met zijn huiskleur. Dat is ook een utopie.

NB: Ja, ok, maar ...

DS: Dat is ook ...

LS: Maar op zich, het feit dat we dit gesprek al alleen hebben, bewijst al niet hoe hard dat die dominantie wel niet is van ... Allee, ons besef van blanke mannen en blanke superhelden ofzo, want waarom zou dat überhaupt een probleem moeten zijn of een punt om over na te denken. Als 'Peter Parker' plots zwart is of latino of Koreaans. Eigenlijk maakt dat niets uit, maar toch zal dat ... Ook al is daar geen tegenspraak in of geen weerstand. Toch is het wel altijd iets dat mensen altijd actief over moeten nadenken. Van: 'Is dat iets goed?' En dat is toch al een bewijs dat onze cultuur daar mee geconfronteerd wordt denk ik.

A: Misschien een vraag: Zouden jullie liever een homoseksueel personage zien of een lesbisch personage? Of maakt dat eigenlijk totaal niet uit?

NB: Nee, ja. Ik zou dat heel goed vinden. Want het is dan meer zoals jij daarjuist zegt. Dat is eigenlijk een representatie van de werkelijkheid en heel wat jonge mensen voornamelijk en superheldenfilms zijn redelijk goed daarbij, zoeken ook een representatie van hun eigen identiteit. En als je dan geen rolmodellen ziet in wat dat voor u uiteindelijk, ja, toch representaties zijn in de media.

LS: Ja. Ik moest er aan denken, want je hebt zo 'Ms. Marvel', hé. En dat gaan ze waarschijnlijk nooit doen eigenlijk, maar dat zou echt prachtig zijn. Is de laatste 'Ms. Marvel' in de rij is jong Pakistaans-Amerikaans meisje ofzo. En ja, dat gaat dan ook ... Blijkbaar is de kracht van 'MS. Marvel' ook dat zij in alles kan veranderen en het eerste dat die doet is dat die wil veranderen in een blonde bimbo. Allee, ja sorry, dat schoonheidsideaal. En dan besluit ze eigenlijk dat ze dat helemaal niet wilt. En dat is prachtig. Dat is eigenlijk een enorm gemarginaliseerde bevolkingsgroep. Een jong Pakistaans-Amerikaans meisje. Moest dat nu het hoofdpersonage van uw volgende luik in uw franchise worden ofzo? Zoiets zou echt mooi zijn, want er zijn heel veel jonge mensen. Dat is ook een bevolkingsgroep die heel veel genegeerd wordt en in de schaduw staat. Zeker in het klimaat van voluntarisme [?] ofzo. Maar dat gaan ze waarschijnlijk nooit doen. Ze gaan waarschijnlijk wel ... Allee, een vrouwelijke superheld is genoeg en ze gaan gaan voor een of andere blonde del en ...

NB: Misschien komt er wel een tweede en derde film en zit dat ...

LS: Ja, wie weet. Maar dat is wel mooi. Het is zoals dat jij zegt. Dat is een soort van spectrum van ervaringen doorbreken. Dat je ... Ik ben dat eigenlijk ook gewoon beu als je films ziet, dat je altijd films ziet over, allee, hypermannelijke kerels van middelbare leeftijd die aan alle standaarden van succes voldoen ofzo. Je kent dat, maar de mogelijkheid om nieuwe manieren van ervaring en van leven. Ik vond dat ... Dat is een beetje ... Allee, dat is een gemiste kans.

A: Misschien een keer ingaan op dat woord hypermannelijk. Wat bedoel je daarmee?

LS: Eigenlijk een soort van de traditionele opzet van mannelijkheid. Allee, de klassieke hegemonische mannelijkheid. Het is tot in het extreme gedreven. Bijvoorbeeld dat is ook een beetje ... Je hebt daarnet 'Thor' gezegd. Maar 'Thor' is ergens ook een soort van mannelijke fantasie. In een bepaalde manier. Het is het mannelijke ideaal doorgetrokken tot elf. De sixpack, het blonde haar. Dat zijn eigenlijk ook verhalen - je kan dat ook op die manier bekijken - over mannelijke dominantie. Over een man tegen de wereld en dat die daar altijd in slagen.

A: Goed, da gaan wij op het gemak het gesprek afronden, want jij (JB) moet om 18u weg, dus ... Het is 18u. Maar gewoon om een keer op te volgen, maar hebben we iets gemist tijdens dit gesprek? Dat jullie dachten van, ja, we zullen daarover praten, maar dat eigenlijk niet aan bod gekomen is vandaag?

NB: Heel veel aspecten van diversiteit. Niet alleen het vrouwelijke maar ook ...

LS: Ik denk wel de vraag ... Ik denk bij 'Marvel' bijvoorbeeld is nu niet een kwestie van visualiseren, maar meer van, bijvoorbeeld rond vrouwen. Rond het narratief, rond de rol die zij spelen. En ze doen duidelijk moeite om daar rekening mee te houden. Maar de vraag is wel in welke mate is dat echt een oprecht project en is dat meer niet zo die *diversity-dollar*. Want nu heb ik echt zo een soort van *united colors of benetton*. Allee, zo heet dat toch, hé. Die reclame van allemaal kindjes van allemaal kleuren die handjes vasthouden. Terwijl dan, dat zie je als je bijvoorbeeld in dinges, in de 'Doctor Strange'-film. Ik weet niet of je dat gelezen hebt, maar dat is eigenlijk echt frappant. Een Tibetaans personage weglaten omdat dat de Chinese markt misschien zou affronteren. Dan vraag je je af, hoe oprecht is dat project van diversiteit als je dan eigenlijk toch gewoon dingen gaat aanpassen voor commercieel gewin?

A: Wat zijn voor jullie dan ...

DS: Ik had misschien nog iets aan te vullen. Je hebt het nu over de films maar het zou misschien ook wel kunnen dat ... De series die zij nu eigenlijk aan het maken zijn. Ik heb nu echt van die series zoals 'Jessica Jones' en 'Agent Carter' en 'Daredevil', de vrouwelijke rollen daarin ook. Dat zij daar precies ook al meer de focus op aan het leggen zijn. Zowel op diversiteit ... Allee, 'Agents of S.H.I.E.L.D.' ook. Wat we hier aangehaald hebben, dat ze in de films precies niet durven aanraken. Maar in de 'Netflix'-series gewoon gemakkelijker op inzetten. Ik vind dat raar, dat is me opgevallen tijdens dit gesprek.

NB: Dat het veiliger is waarschijnlijk in de series. En hopelijk dat die trend zich kan verderzetten in de filmindustrie.

LS: Het kan zijn dat ze dat ook gewoon als een soort testpool gebruiken voor bepaalde dingen ofzo.

NB: Zeker.

LS: Want wie weet dat ze ooit een 'Jessica Jones'-film willen maken of een 'Daredevil'-film. Dat ze eerst kijken van ok, hoeveel fanbase kunnen we opbouwen? Hoeveel interesse is er hier in? Misschien is dat zo de testpool voor de minder veilige projecten ofzo.

NB: Kan.

A: Goed, dan kan ik jullie eigenlijk alleen nog maar bedanken voor het fijne gesprek en mij te helpen om de laatste plaatsen op te vullen.

Bijlage 6: (zie cd-roms)

Cd-rom (1)

- 1) Gegevens respondenten focusgroepen
- 2) Databestand open codering nVivo11
- 3) Opname focusgroep 1
- 4) Opname focusgroep 2
- 5) Opname focusgroep 3

Cd-rom (2)

- 6) Opname focusgroep 4
- 7) Opname focusgroep 5

Cd-rom (3)

- 8) Opname focusgroep 6
- 9) Opname focusgroep 7